הארץ

75 אג' יום ה' ב' באב תשמ"ו, 7 באוגוסט 1986 VOL. 68/20450 AUGUST 7 1986

שפר נאמנות
ניהול תיקי השקעות
וניהול קרנות נאמנות בע"מ
בטחה
מקבוצת כלל

שריר ייצא למשך שבוע לסינגפור וקנדה; בוטלה יוזמתו לבקר ביפאן

הוזמן על ידי שר החוץ הסינגפורי

מאת עקיבא אלדר
סופרו המדיני של "הארץ"

שר התיירות והמשפטים אברהם שריר ייצא באמצע החודש הבא לביקור בסינגפור ובקנדה וייעדר מהארץ במשך כשבוע.

שריר הוזמן על ידי שר החוץ הסינגפורי, שביקר בארץ לפני כמה חודשים. נודע כי במשרד החוץ סירבו לבקשתו של שריר להשיג מאת האורח הסינגפורי בעת ביקורו כאן הזמנה לביקור כשר התיירות בסינגפור ורק לאחר ששהר פנה במכתב לשר החוץ יצחק שמיר, נמסרה לפקידים הוראה לפעול בעניין.

שריר ביקש לכלול בסיורו לסינגפור גם ביקור בטוקיו. אולם שגריר ישראל ביפאן הבליץ שלא יקיים את הביקור כיוון שבאותה תקופה תבקר ביפאן משלחת פרלמנטרית מישראל.

בדרכו לסינגפור יבקר שריר למשך יום אחד בקנדה.

צוות חוקרי המשטרה בפרשת השב"כ הכין רשימת נחקרים

בג"ץ החליט ברוב קולות כי החנינות שהעניק הנשיא לראשי השב"כ הן תקפות ● 2 מ־6 העותרים יבקשו דיון חוזר

עוד 8 אנשי שב"כ מתכוונים לבקש חנינה ● "אם יתעוררו קשיים במתן החנינות יחליט חריש על עיכוב הליכים בתום החקירה" ● שמיר: אנו גאים להיות מגיני אנשי השב"כ

העותר עוזיאל ברק שביקש מבג"ץ להורות שלא לקיים חקירה בפרשת השב"כ, היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש והפרקליט מחוז ירושלים יוסף בן אור ממתינים באולם בית המשפט העליון אתמול בבוקר לפסיקת בג"ץ. (תצלום: רחמים ישראלי)

מאת נדב שרגאי וראובן שפירא
סופרי "הארץ"

בג"ץ החליט אתמול ברוב קולות, כי החנינות, שהעניק הנשיא לראש השב"כ ולשלושה מפיקודיו, תקפות. בהחלטה תמכו נשיא בית המשפט העליון מאיר שמגר והמשנה לנשיא, השופטת מרים בן פורת. השופט אהרן ברק גרס בדעת מיעוט, כי החנינות אינן תקפות. בג"ץ גם החליט פה אחד, שלא לחייב את המשטרה לחקור בפרשת השב"כ ולהסתפק בהנחייה של היועץ המשפטי לממשלה לפתוח בחקירת כל הדרגים בפרשה זו.

לפי דעת הרוב בבית המשפט העליון שמורה לנשיא הזכות להעניק חנינה לחשודים, אף בטרם חקירה או משפט. השופטים שמגר ובן פורת הדגישו, כי אפשר, שראוי לתקן את החוק בנקודה זו. השופט שמגר

(סוף בעמוד 2 טור 3)

מקבלי החנינות יחוייבו לענות לכל שאלות המשטרה משום שאין עוד חשש שיפלילו עצמם

לא ניתן יהיה לערער על החלטת הנשיא אם יסרב להעניק חנינות נוספות בפרשה

פרשנות משפטית / ד"ר זאב סגל

עם מתן החלטת בג"ץ נפתחה הדרך בפני קיומה, הלכה למעשה, של החקירה המשטרתית בפרשת השב"כ. הקביעה כדבר תקפותן של החנינות, שהעניק הנשיא, תביא לכך, שהחנונים יחקרו כעדים, ולא כחשודים, והאיל ונמחקה הדרך להעמדתם לדין פלילי, הדבר אינו צריך לפגום בחקירה המשטרתית, ואולי אף תביא לחקירה יעילה יותר. הנחקרים יהיו חייבים להשיב לכל השאלות ולא תעמוד להם "זכות השתיקה" שיסודה בחשש מפני הפללה עצמית. סירובם יהיה בבחינת עבירה פלילית שעונשה המרבי הוא שנתיים מאסר.

הכרעת בית המשפט, שלפיה מוסמך נשיא המדינה לחון גם את מי שטרם הורשע בדין, ושעל־פיה היה מוסמך להפעיל את סמכות החנינה בפרשת השב"כ, אפשר שתביא לפניות נוספות לחנינה מצד המעורבים בפרשה. אם יחליט הנשיא להיענות לפניות אלה — ניתן להניח שעתירות כנגד ההחלטה יידחו על־פי משמעות התקדימית של פסק־הדין שניתן. החלטת הנשיא שלא להעניק חנינות נוספות תהא חסינה מביקורת שיפוטית, והאיל וברור שאין לעתור במישרין כנגד נשיא המדינה.

החלטתו של בית המשפט הינה סופית, אלא אם כן תשתנה הלכה בדיון נוסף. נשיא בית המשפט העליון או שופט אחר או שופטים שיקבע לכך מוסמכים להחליט על דיון נוסף "אם ההלכה שנפסקה בבית המשפט העליון עומדת בסתירה להלכה קודמת של בית המשפט העליון או שמפאת חשיבותה, קשיותה או חידושה של הלכה שנפסקה בעניין יש, לדעתם, מקום לדיון נוסף". בקשה לדיון נוסף יכולה להיות מוגשת על־ידי כל בעל דין. דיון נוסף יכול להיערך [illegible] שופטים, או [illegible] שלושה השופטים שישבו בדין.

אם, 3 ילדותיה ובת דודתן מקנדה נהרגו בהתהפך מכוניתן בערבה

לאב הסובל מזעזוע מוח טרם נמסר דבר האסון ● הערכה כי איבד את השליטה ברכב ● תושב עזה נהרג בצומת גבעתי

בן 5 נהרג בתאונת פגע וברח ברצועת עזה ● 5 נפצעו באורח קל ובינוני ליד מגדל העמק

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

בתאונת דרכים מחרידה — שאירעה אתמול לפנות ערב בקילומטר ה־75 בכביש הערבה ליד קיבוץ יהל — נהרגו חמישה בני אדם: שלוש ילדות, אמן ואחייניתו של האב בת 12 מקנדה.

משפחת אוחיון סיימה את חופשתה באילת ויצאה בשעה 4.30 אחה"צ ברכבה מסוג פורד קורטינה לכיוון ביתם בבאר־שבע. ברכב היו האב, אלברט, 40, שנהג, אשתו, איטה, 38, שלוש בנותיהם, אריאלה, 12, שגיא, 14, ושני, 5 וחצי, ואחייניתו של האב, ליאן אוחיון, 12.

אלברט אוחיון איבד, כנראה, את השליטה על ההגה. כתוצאה מכך התהפך הרכב ונדלק. בני המשפחה ניסו להיחלץ בכוחות עצמם ובסיוע חברים מקיבוצים סמוכים. שלוש הבנות והאם מתו במקום מכוויות. התיירת מקנדה חולצה, אך מתה בדרכה לבית החולים. אבי המשפחה חולץ, והועבר במצב בינוני לבית החולים יוספטל באילת. הוא אושפז בחדר המיון. משם נמסר אמש, כי במצבו חל שיפור קל. הוא סובל מזעזוע מוח ומשברים בצלעות. טרם נמסר לו, כי בני משפחתו נספו.

בתאונה אתמול בצהריים בצומת גבעתי (בכביש בין אשקלון לקריית־גת) נהרג אדם אחד מעזה, ושבעה אנשים נפצעו — שניים מהם קשה. מונית מעזה לא צייתה לשלט עצור. משאית, שבאה מכיוון אשקלון לקריית־גת, התנגשה במונית; ומעוצמת ההתנגשות עפה המונית למרחק רב, ונחתה על מכונית פרטית, שהמתינה לעבור את הצומת.

בתאונה פגע־וברח, שאירעה אתמול בעזה, נהרג ילד מקומי בן 5.

5 נפצעו בתאונה בעמק

(ע). חמישה בני אדם נפצעו בתאונת דרכים, שהיתה סמוך לשעה 7 בערב בדרך מכפר החורש לא רחוק ממגדל העמק, סמוך לביח"ר "צילית". שלושה מהם, תיירים מגרמניה, נפצעו קל, ושני ישראלים פצועים בינונית.

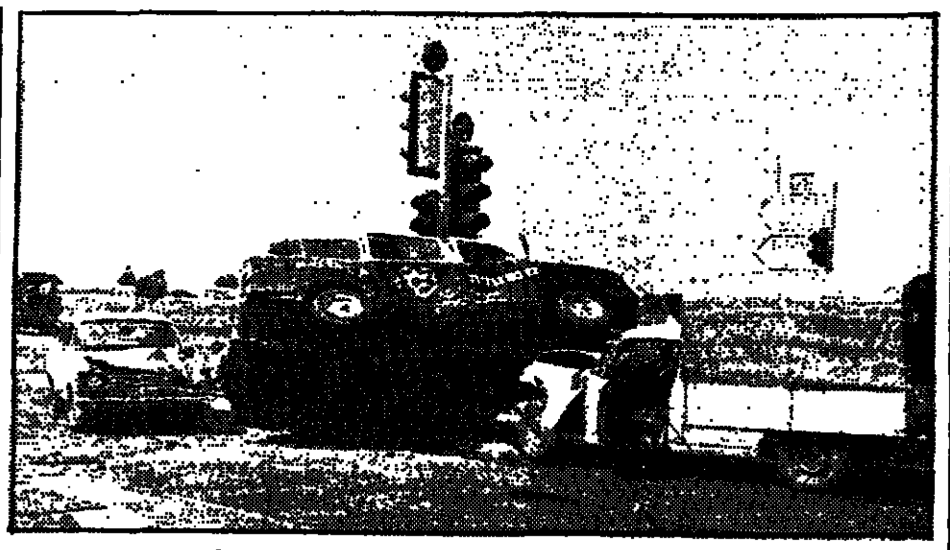

התאונה שלאחר התאונה בצומת גבעתי. שני שוטרים בניידת, שמיהרה למקום תאונת המונית, נפגעו מרכב צבאי, שלא צייתה בראוה לתמרור עצור. (תצלום: שמואל צבי, "הארץ")

הלם בבאר־שבע; רבים נהרו לבית משפחת אוחיון; ילדים פרצו בבכי

האם עבדה כמורה במתנ"ס ● האב משמש מדריך חבורות רחוב

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

הלם וזעזוע פקדו אתמול את דיירי בניין 94 ברחוב ביאליק בבאר־שבע עם היוודע דבר התאונה. הידיעה על התאונה המחרידה הגיעה לשכונה בשעה 7.30 אתמול בערב. עשרות השכנים, ששמעו על האסון, יצאו להתגבות והתקהלו בכניסה לבניין, שבו התגוררה משפחת אוחיון. הדיירים בקומה השלישית שבה התגוררה המשפחה, היו מבו־פים, וכך מקום התגייה של המשפחה נותר ריק.

אלברט אוחיון עובד מזה תשע שנים בעיריית באר־שבע כמדריך חבורות רחוב. השכנים סיפרו, כי הוא עובד מסור, ותמיד העדיף את השטח על פני המשרד. השכנים סיפרו עוד, כי אלברט אוהב לעזור, וכל נער במצוקה שפנה אליו, התקבל תמיד בלבביות.

חברותיה של איטה היו בהלם. איטה עבדה כמורה במתנ"ס במסגרת פרויקט תהילה. אחת השכנות סיפרה, "היא היתה אשה יפה, חיננית, ותמיד עזרה לזולת". אחד השכנים, בני אוחד, סיפר אתמול, כי "בני המשפחה היו שכנים טובים. הם תמיד עזרו לזולת, ולא התלוננו על שום דבר. מהבית אף פעם לא שמעו רעש. הילדות היו מחונכות".

גם ילדי הבניין, חבריהן של שלוש הבנות, היו אתמול בהלם. הילדים פרצו בבכי נורא כששמעו על האסון. עינת גרליה, 12, חברתה הטובה של אריאלה, סיפרה, "היא היתה חברה טובה ותלמידה מצטיינת. כל הילדים בשכונה אהבו אותה. היא למדה בבית הספר היסודי אחווה. היא היתה תלמידה, שאהבו לאהוב אותה".

גם שגיא, אחותה הבכירה של אריאלה, שנספתה, היתה תלמידה מצטיינת באותו בית ספר. המורים הוכו בהלם עם היוודע האסון. אחותן, שני, סיימה השנה את הגן העירוני, והמשפחה השלימה את ההכנות לשלוח את הילדה לכיתה א'. סיפרה אחת השכנות, "שני התרגשה מאוד ללכת לכיתה א'. האסון הטרגי הזה גדע את חלומה".

עשרות השכנים, שהצטופפו אתמול בבית מספר 94, נשארו שם עד השעות הקטנות של הלילה, ולא האמינו, כי משפחה שלמה נספתה.

נמנעה תפילה בבית הכנסת העתיק ביריחו

צה"ל חסם 70 מתנחלים

(ע). כ־70 חברי גרעין יריחו, שניסו להתפלל בבית הכנסת העתיק של יריחו, נחסמו אמש בידי כוחות צה"ל בדרכם למקום.

אנשי הגרעין, ובהם מזכירת גוש אמונים, דניאלה וייס, הודיעו על כוונתם להתפלל בבית הכנסת לרגל ראש חודש אב. באחד מישורי אדר־מים הם נחסמו בידי צה"ל תמנע מהם המעבר ליריחו. כמה מאנשי הגרעין הגיעו ברגל ליישוב מצפה יריחו, ושם קיימו תפילה קצרה.

השרים אישרו בטלפון חוק תיכון חינם

תימשך גביית ההיטל

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הממשלה אישרה אתמול במישאל טלפוני מיוחד את בקשת שר החינוך והתרבות יצחק נבון לאשר את הארכת חוק חינוך תיכון חינם בשנתיים נוספות. במסגרת חוק זה משלם כל הציבור היטל מיוחד.

במשרד החינוך נמסר אתמול, כי ההיטל מתחדש כל שנתיים ואמור לפוג ב־30 לספטמבר 86'. בהצעת תקציב המדינה מתוכננת המשך גבייתו של היטל החינוך העל יסודי.

שוק ההון

שוב עליות

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מגמת עליות השערים בבורסה חודשה אתמול. המניות בעלות רמת הסחירות הגבוהה עלו עד 3 אחוז. בניירות הערך דלי הסחירות נטו השערים לרדת. מגמת ירידות השערים באגרות החוב הדולריות נבלמה אתמול.

הצייר אליקים רובינשטיין יהיה מזכיר ממשלת שמיר

שימש מנהל לשכת דיין ● בעל השקפות ניציות

מאת סופרו המדיני של "הארץ"

הציר המדיני בשגרירות ישראל בוואשינגטון, אליקים רובינשטיין, יהיה מזכיר הממשלה אחרי הרוטציה. זאת לאחר שנענה להצעתו של מ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר לקבל את התפקיד.

רובינשטיין החל את דרכו במשרד החוץ כמנהל לשכתו של שר החוץ לשעבר משה דיין ולפני שיצא לוואשינגטון שימש בתפקיד היועץ המשפטי של משרד החוץ. הוא היה בעבר מקורב לגוש אמונים ובעל השקפות ניציות.

גורמים מדיניים מעריכים כי רובינשטיין, משפטן בעל נסיון עשיר יהיה למעשה ליועץ המשפטי של ראש הממשלה ותוכח תרומתו השמה של היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש לדיונים בממשלה עשוי רובינשטיין למלא באורח בלתי פורמאלי את התפקיד.

אספקת המים לחיפה פ"ת וצפת תצומצם ככל הנראה בשבוע הבא

בדעת נציבות המים להזהיר ערים נוספות שצרכו כמויות חריגות בניגוד להחלטת הממשלה ● הצריכה במגזר החקלאי צומצמה ב־20%

מאת אברם צור
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

אספקת המים לתושבי חיפה, פתח תקוה וצפת תוגבל, כנראה, כבר בשבוע הבא, בניגוד להחלטת נציבות המים והממשלה על צימצום הצריכה. הגדילו ערים אלה את צריכת המים שלהן מאז אשתקד במאות אלפי מטרים מעוקבים. ההגבלות יוטלו אם לא יצמצמו הערים את צריכתן עד ה־15 בחודש. כן יוכן שתוגבל האספקה לכמה ערים נוספות.

נציב המים, צמח ישי, אמר אתמול בתשובה לשאלתי, כי הוא רואה בחומרה את העובדה, שערים אלה ממשיכות בצריכה חורגת חרף האזהרות. על שאיבת היתר ישלמו ערים אלה קנסות כבדים, אך העניין שלנו אינו בהטלת קנסות אלא בצימצום מעשי של הצריכה. אנו בצמצם את כמויות המים אותה.

בכלל המגזר העירוני היתה צריכת המים בארבעת החודשים כמו אשתקד, כלומר כ־10 אחוזים מעל למכסות שקבענו. לעומת כשלון מדיניות קיצוץ הצריכה העירונית הרי במגזר החקלאי נחלה מדיניות הקיצוצים הצלחה מרשימה. נציבות המים (באישור הממשלה) החליטה על קיצוץ של כ־10 אחוז במכסות, אך החקלאים הפחיתו את צריכת המים שלהם בפועל — בכ־20 אחוז.

לאחר 42 שנה יחדל שטח 9 לשמש לאימונים ויוחזר לידי בעליו

ביקורת חריפה בליכוד על החלטת ועדת השרים "המביישת את בן גוריון וסותמת הגולל על מפא"י ההיסטורית" ● רוב השטח בבעלות המדינה

מאת עטאללה מנצור
סופר "הארץ" בגליל

ועדת שרים מיוחדת בראשות ראש הממשלה שמעון פרס, שבה השתתפו שרי הבטחון החקלאות והשר עזר ויצמן החליטה אתמול על ביטול שטח 9 כאיזור אימונים צבאיים. צה"ל יקיים את האימונים שלו מעתה בשטחים אחרים — כך מסר אתמול ד"ר יוסי גינת יועצו הבכיר של השר עזר ויצמן.

המדובר בשטח של 12,000 דונם קרקע, שרק רבע ממנו נמצא בבעלות פרטית. השאר מצוי בבעלות המדינה.

שטח תשע המקורי השתרע על 63,000 דונם. הוא הוכרז כאיזור אימונים ב־1944 בימי מלחמת העולם השניה, שימש את צבא אנגליה ואחרי כן עבר לרשות צה"ל שלא סגר אותו לשימוש אזרחי להוציא עונות העיבוד החקלאי. בעשור האחרון שחרר משרד הבטחון למעשה את רוב השטח מבלי להכריז על כך רשמית.

לבני שטח של 12,000 דונם שהוכרזו כאיזור א' הותרה הכניסה לבעלי רשיונות והיה חשש, כי בכוונת המדינה להפקיע אותו.

אילן שחורי, סופר "הארץ" לענייני מפלגות, מוסר כי בליכוד נשמעה אמש ביקורת חריפה על החלטת ועדת השרים אתמול ברי אשותו של ראש הממשלה שמעון פרס להחזיר את שטח האש 9 לידי ידיים פרטיות. בהודעה שפירסם ח"כ עוזי לנדאו נאמר, כי החלטת פרס סותמת את הגולל על דרכה של מפא"י ההיסטורית ומביישת את בן גוריון, אשכול וגולדה מאיר שהוא אמור להיות ממשיכם.

בכירים בעיריית ת"א:

פרץ מונע הקמת בריכה בת"א מחשש לחילול שבת

משרד הפנים: שיקולי השר הם תכנוניים בלבד

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בתל אביב

שר הפנים יצחק פרץ החליט באחרונה, שלא לאשר הקמתה של בריכת שחיה בשיכון דן בתל אביב. למרות שהקמת הבריכה אושרה על ידי כל רשויות התכנון ובכללם אנשי משרד הפנים. גורמים בכירים בעיריית תל אביב מעריכים, כי הרקע להחלטה נעוץ בחששו של השר מפני חילול שבת, שעלול להיגרם בשכונה עקב הפעלת הבריכה.

ראש עיריית תל אביב, שלמה להט, פנה בעניין זה לשר פרץ ומתח ביקורת על החלטתו זו. במכתבו קבע להט, כי מתוך התחשבות ברגשותיהם של קבוצה קטנה של אנשים נעשה עוול לרוב הגדול של תושבי השכונה, שמהם נשלל שירותי בריכת שחיה שכונתית.

במשרד הפנים נמסר בתגובה, כי שיקוליו של השר בהחלטה זו היו תכנוניים בלבד.

יו"ר הרשות לניירות ערך: רוב פעולות הבורסה הן בלתי חוקיות

דיבר ברב־שיח של הארץ בנושא שוק ההון שיפורסם מחר

מאת סופר "הארץ"

אליעזר שילוני: "רוב הדברים שהבורסה עושה הם לא חוקיים". חיים שטסל: "יש ויכוח על כך בין משפטנים".

אליעזר שילוני: "אל תגנה אותי. יכול להיות שאתה תגרור אותי שלפחות בפרשה אחת אני אגיש משפט".

מאיר הת: "אינני חושב שהבורסה עבדה על החוק, אני חושב שישנה פרשנות שונה של החוק בקשר להיקף הסמכויות של הבורסה".

אליעזר שילוני: "לא יתכן שהבורסה — למטרה הקדושה ביותר — תעשה פעולות בלתי חוקיות. בשביל לתפוס רוצח אני היום לא אכה את החשוד בכדי שהוא יגיד לי איפה הגופה. בורסה עוברת על החוק בצורה שיטתית בהנחה שפה יש הלל רייק ומצילים את המולות. זה לא. נמצא דרך בשביל להיות במסגרת החוק ולא מחוץ למסגרת החוק. הבורסה פועלת בניגוד לחוק בהמון דברים".

על רקע דו"ח בייסקי ודו"ח מינטקביץ זימנה מערכת "הארץ" תשעה מומחים לרב־שיח בנושא שוק ההון. הציטוטים שלעיל הם חלק מדברים שהושמעו ברב־שיח. השתתפו:

- ● יהודה דרורי, הממונה על שוק ההון באוצר.
- ● מאיר גבאי, מנכ"ל משרד המשפטים.
- ● ידידיה גרינברג, ראש החטיבה הבנקאית, כל"ל.
- ● יצחק שרם, סמנכ"ל בביה, כלל ישראל.
- ● אליעזר שילוני, יו"ר הרשות לניירות ערך.
- ● חיים שטסל, יו"ר הבורסה.
- ● ד"ר מאיר הת, יועץ לנגיד בנק ישראל.
- ● פרופסור אמיר ברנע, אוניברסיטת ת"א.
- ● יעקב גרייב, קיבוץ יבנה.

הדיון יפורסם מחר, בגליון יום ו'.

ערך את העמוד: בועז שפירא

חדשות הארץ

שיחת היום
עם: השופט אריה הגר, מנהל בתי המשפט
על: מאחורי הקלעים של הדיון בבג"ץ (עמ' 2)
★
תגובות על הבג"ץ (עמ' 3)
★
מחלוקת אוצר־אנרגיה מונעת ביצוע עיסקות גומלין בפחם (עמ' 5)
★
צפוי ביטול מס קניה על מזגנים ברכב מיובא (עמ' 5)
★
"גל" של לידות מבחנה במוסדות קופ"ח (עמ' 8)
★
יועצת רוה"מ למעמד האשה: מערכת החינוך מקפחת הבנות (עמ' 8)

שרות הארץ

מזג האוויר

(ע). גובה הגלים 60—120 ס"מ. טמפ' המים 28 מעלות. ירושלים 19—27. הגולן 19—29. נהריה 20—29. צפת 18—28. טבריה 23—36. נצרת 21—30. עפולה 22—30. שומרון 20—30. תל־אביב 22—30. לוד 23—30. יריחו 24—37. עזה 22—29. באר־שבע 21—32. אילת 25—39.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.4910	−0.0013
נוסעים	1.7722	−0.0015
שחור	1.5700	−

שער הסל

יציג	1.4910	−0.0006

בגליון זה 14 עמודים

קטעים נרחבים מפסיקת בג"ץ בנושא החנינות ופרשנות משפטית בעמוד 12—13

עם הכרטיס הבינלאומי של ויזה החתימה שלך שווה יותר.

עם כרטיס האשראי הבינלאומי של "ויזה":

- ★ החתימה שלך מכובדת בלמעלה מ־5 מיליון בתי עסק ברחבי העולם.
- ★ החתימה שלך מאפשרת משיכת מזומנים בלמעלה מ־180,000 סניפי ומשרדי בנקים בעולם.
- ★ אפשרות לשימוש כפול באותו כרטיס, גם בארץ וגם בחו"ל.
- ★ תוכל לרכוש שרותי תיירות בחו"ל במשרדי הנסיעות בארץ.
- ★ תקבל פרוט קניותיך באמצעות מכשירי הבנק האוטומטיים.
- ★ אפשרות ונוחות בניצול ההקצבה העיסקית בחו"ל.
- ★ לשרותך מרכז "ויזה" הפתוח 24 שעות ביממה.

"ויזה" כרטיס האשראי המכובד ביותר בעולם.

כרטיס האשראי של קבוצות
בנק לאומי | בנק דיסקונט

ויזה יותר טוב מכסף.

صكنا من الاهل

ראיתי שמעתי

רווחה בשולחן הממשלה

יצחק מודעי חזר לשבת בכנסת, אחרי שחדל להיות שר המשפטים, ומובן שנמצא לו מקום במושביהם של ח"כים מן השורה, ליד רוני מילוא (לפי סדר האלפביתי בסיעת הליכוד). חברי הממשלה נשמו לרווחה: אין עוד צורך שהשר יוסף שפירא ישב ורגלו האחת מחוץ לשולחן, כפי שהיה עד פרישת מודעי, כאשר היו 25 שרים.

מעולם לא היה מקום ל־25 שרים ליד שולחן הממשלה, אך רק לפעמים רחוקות הגיעו לשם כל השרים. תמיד היה מישהו שיצא לחו"ל או לסיור מחוץ לכנסת. מכל מקום, שולחן הממשלה נראה עכשיו קצת יותר מרווח עם 24 כיסאות.

ע. בר

המקופחים יוצאים

ח"כ חיים רמון החליט לפעול בוועדת הכספים למען שוויון "סוציאליסטי" בין נושאי תפקידים ציבוריים. פעילותו באה בעקבות פנייה של סגן שר האוצר עדי אמוראי, ששאל את רמון אם מקובלת עליו הקביעה "שכר שווה לעבודה שווה".

כוונת אמוראי היתה להשוואת שכר סגני שרים לשכר חברי כנסת. כיום הפער בשכר שבין הח"כים לסגנים הוא 40 אחוז לערך לרעת סגני השרים. ח"כ רמון ביקש להביא לתיקון העיוות עוד לפני צאת הכנסת לפגרה.

ח"כ חיים רמון

ל"הארץ" נודע כי המכשלה היתה התנגדותו של שר האוצר משה נסים לכל שינוי במשכורות של שרים, סגנים, חברי כנסת ובעלי משרות ציבוריות אחרות, לפני חתימת הסכם השכר בשירות הציבורי עם ההסתדרות. לסגני השרים לא נותר אלא להמתין למושב החורף, אולי עד או יחזור בו שר האוצר מהחלטתו.

עדנה ארידור

מינויים חדשים במשרד החוץ

ועדת המינויים של משרד החוץ החליטה על שלושה מינויים בכירים: צבי גאמן מונה למנהל מחלקת הכנסיות, תפקיד בעל חשיבות מיוחדת לנוכח התעניינות הסובייטים ברכוש הכנסיות הרוסיות בארץ; נסים יצחק מונה לשגריר ישראל בלה פאז, ובוליביה; יעקב ברכה מונה לשגריר ישראל באסונסיון, פראגוואי.

א.לם

התהיה בריחת "מוחות" מישראל לירדן?

ח"כ אריאל וינשטיין דואג להשוואת הפערים בין שכר המנכ"לים בישראל לעמיתיהם בירדן. בפנייה לשר האוצר בעניין רמת השכר הנמוכה של מנכ"לים בשירות הממשלתי בארץ, הוא מצטט ידיעה שהופיעה בעיתון "סות־אל־שעב" הירדני, מאפריל השנה, ובה נמסר על דיונים להעלאת שכר המנכ"לים במשרדי הממשלה בירדן. העלאת השכר האחרונה שקיבלו המנכ"לים בירדן היתה בשנת 1984. לנוכח מדיניות "הגשרים הפתוחים" והאפשרות לנורמליזציה ביחסים עם ירדן, מבקש ח"כ וינשטיין משר האוצר להשיב על השאלה, "האם אין מקום להעלות את שכר המנכ"לים בישראל, בין השאר, כדי למנוע בריחת מוחות מישראל לירדן?" עדנה ארידור

ארמון אברנסאר פותח שעריו

כדי שלא נישאר חלילה בלי־לות הקיץ החמים ללא מקום בי־לוי חדש, ייפתח מחר בערב ברוב עם ביפו "ארמון אבר־נסאר", מסעדה מזרחית השוכנת בתוך מבנה הצ'יקולינ'אלי הצי־עירי, על גבעה הצופה לים. את המקום פותחים אוזמה, קבלן ערבי, מבני יפו המשוחזרת, הנשוי ליהודיה, ובנו אבו־נסאר.

לסעודה הראשונה, במבנה לי־לות ערב, מוזמנים כל תושבי יפו העתיקה, האופנאים, האמנים, הציירים, התכשיטנים, הקונסולים, אנשי הסרטים, יפים ויפות. ע.ר.

תיקון: הספר "שואה" תורגם בידי אילה רהב ולא כפי שפורסם במדור זה ב־5.8.

בעריכת עידית רוזנבלום

דובר רשמי סובייטי: בריה"מ וישראל לא יפתחו קונסוליות

מסר לכתב כוויתי: ייבדק מצב הרכוש הסובייטי בישראל

מאת סופר "הארץ" לעניינים ערביים

בריה"מ הודיעה למדינת ערב על כוונתה לקיים "שיחות קונסולריות, ללא אופי מדיני" עם ישראל.

דובר משרד החוץ הסובייטי, גינאדי גיראסימוב, מסר לכתב סוכנות הידיעות הכוויתית במוסקווה, כי המשלחת הקונסולרית הסובייטית לשיחות תהיה בדרג נמוך, בראשות גינרטש בישין. הדובר הוציא מכלל אפשרות פתיחת קונסוליה סובייטית בתל־אביב וישראלית במוסקווה. הוא ציין, כי מטרת השיחות היא לבדוק את מצב הרכוש ונושאי האזרחות הסובייטית בישראל, לרבות רכוש "האגודה הפלשתינית הסובייטית" שהוקפא בידי ישראל.

שגריר בריה"מ: ארצי אינה נגד ישראל

שגריר בריה"מ אמר בדמשק, כי ארצו אינה נגד ישראל והיא מוכנה לכונן יחסים דיפלומטיים עימה, בתנאי שתשים ישראל קץ למדיניות ההתפשטות העוינת שלה ותחתור לשלום צודק באיזור, בהתאם להחלטות או"ם.

בוש ואבו ג'יהאד

העיתון הכוויתי "אל־זמן" כתב אתמול, כי סגן נשיא ארה"ב, ג'ורג' בוש, נועד בקהיר עם סגנו של ערפאת, אבו־ג'יהאד, לפני שובו לוואשינגטון. העיתון מוסר, כי הפגישה היתה ביוזמה מצרית.

פסגה ביוזמת אש"ף

דובר הליגה הערבית הכחיש אמש את הצהרות ערפאת, על פיהן ארבע מדינות ערביות כבר הסכימו לכינוס הפיסגה המיוחדת, שתבע אש"ף. ערפאת טען, כי מיד לאחר חופשת חג אל־אדחה המתחיל בשבת, יתכנסו שרי החוץ הערבים להכשיר את הקרקע לפיסגה.

הקבינט יקיים דיון ביחסים עם בריה"מ

מאת עקיבא אלדר, סופרו המדיני של "הארץ"

הקבינט יקיים דיון על היחסים עם ברית המועצות, לבקשת השר משה ארנס.

בישיבת הקבינט אתמול לא קיים דיון כולל בנושא, בתגובה לבקשת ארנס, הבטיח ראש הממשלה לקיים דיון בנושא.

אתמול אישרו ישראל וברית המועצות באמצעות פינלאנד את ה־18 וה־19 בחודש, כמועד הפגישה בהלסינקי, כפי שנקבע תחילה. בדיונים לקראת הפגישה מסתמנת מגמה להנחות את המשלחת לעמוד על עיקרון ההדדיות מול הרוסים. עם זאת נראה, כי משלחת ישראל לא תציב בפני הסובייטים תנאים לשיתוף פעולה עימם. מבירור נוסף של הצעה הסובייטית עלה, כי לא כלולה בה הצעה לדון בחידוש היחסים הדיפלומטיים בכל דרג שהוא. אם יעלה נושא זה, תדגיש ישראל, כי היחסים היו בדרג של שגרירויות ויש לחדשם בדרג זה.

השר ארנס ושרים אחרים דורשים שהמשלחת הישראלית תעלה לסדר היום של המפגש גם את נושא יהודי ברית המועצות.

בדיון אצל ראש הממשלה השתתפו גם גורמים העוסקים בנושא ויועץ ראש הממשלה לתפוצות, אברהם בורג.

חוסיין עיכב במפתיע צאתו מאלכסנדריה

נועד בשנית לשיחה בארבע עיניים עם מובארק

לעניינים ערביים

השיחות בין המלך חוסיין והנשיא מובארק בארמון ראס אל־תין באלכסנדריה נמשכו אמש מעבר למה שתוכנן בתחילה. מקורות ערביים ציינו אמש, כי השיחות מתרכזות בהשלכות ביקור סגן נשיא ארה"ב באזור ובאמצעי התיווך המצריים בין ירדן לאש"ף.

המלך חוסיין הגיע אתמול לאלכסנדריה ועימו ראש הממשלה זייד אל־ריפאעי, שר החצר מרואן אל־קאסם ואישים בכירים אחרים, ועמד לצאת חזרה בשעות הערב לרבת־עמון. חוסיין ומובארק נועדו לשיחה מקדימה בארבע עיניים שלאחריה הסבו שתי המשלחות לסעודת עבודה.

קארפוב זכה בסיבוב ה־5 נגד קאספארוב

לונדון (ע"צ). רב האמן הסובייטי, אנטולי קארפוב, זכה בלונדון בסיבוב החמישי של משחקיו עם אלוף העולם בשחמט גארי קאספארוב.

קאספארוב, ששיחק בשחור, נכנע במהלך ה־32. כעת יש לזכות כל אחד מהמתחרים 2.5 נקודות.

המשחק השישי עומד להיפתח ביום ו'.

שיחת היום / ירח טל

עם: השופט אריה הגר, מנהל בתי המשפט
על: מאחורי הקלעים של הדיון בבג"ץ

ניחשתי מראש את התוצאות

כתבים ותיקים המלווים את בג"ץ, תיארו את יום אתמול כאחד הימים הגדולים שידע בית המשפט העליון בתולדותיו.

בבתי המשפט, לרבות בג"ץ, לא מודדים עתירות או דיונים משפטיים על־פי גודל פסקי הדין או מידת ההתעניינות שהציבור מייחס לדיונים אלה. יש החלטות ופסקי דין שלא זוכים להתעניינות כזו מצד הציבור ואמצעי התקשורת והם בעלי חשיבות לא פחותה. אבל אין ספק, שההחלטה מהיום היא בעלת חשיבות ממדרגה ראשונה והיא עוד תילמד באוניברסיטאות, לא רק בארץ.

האם נדרשה היערכות מיוחדת של בית המשפט העליון לרגל הדיון?

לא באופן מיוחד. לא ראינו בזה דבר יוצא דופן, שחייב תגבור עובדים או היערכות מיוחדת. העבודה בבג"ץ התנהלה כרגיל. בשמיעה הראשונה בעתירות בעניין השב"כ היה קצת בלגן. התארגנו היטב והפעם הסדר נשמר. אין זו הפעם הראשונה שעובדים בבית המשפט העליון מתבקשים לעבוד בלילות, כדי להספיק להדפיס חומר. בדרך כלל אין לנו בעיות בנושא זה. העובדים מקבלים פיצוי בשעות נוספות.

האם בשל הרגישות לנושא, ראיתם לנכון להעמיד לרשות השופטים עובדים מיוחדים. אמצעי ביטחון כדוגמה?

לא, עסק בזה הצוות הרגיל, שהוא צוות מיומן, שניתן לסמוך עליו. ידוע לך, שכל החלטה של בג"ץ היא חסויה, בטרם הובאה לידיעת הצדדים וניתנה לפרסום. כידוע יש גם עתירה בנושא השב"כ של רפאל מלכה, שכולה חסויה. אין לנו בעיות של דליפות ושמירת חשאיות בנושאים אלה.

נוכח ההתעניינות הציבורית הגדולה בדיון זה, לא ראית מקום לשנות מנהלים ולאפשר לאמצעי התקשורת לצלם ולהקליט את השופטים, בעת הקראת ההחלטה הקונקרטית?

דבר זה נתון להחלטת המרכבים, והיינו השופטים, כאשר מוגשת להם בקשה כזו. לא ידוע לי שבקשה כזו הוגשה במקרה זה. אני, מכל מקום, מתנגד לצילומי טלוויזיה בעת דיוני בתי המשפט. זה עלול להפריע לדיונים — עדים יתבזו למצלמות וזה עלול לעוות דין.

האם בהנהלת בתי המשפט ערכתם "טוטו ניחושים" לגבי ההחלטה הצפויה של בג"ץ?

אני ניחשתי מראש מה יהיו התוצאות — מי יהיה בעמדת הרוב ומי יהיה במיעוט. מי שמצוי היטב בפסיקת השופטים, יכול היה לנחש זאת.

ישראל ניצבת באחד המקומות הראשונים בעולם במספר העתירות לבג"ץ ביחס לאוכלוסיה.

מה לעשות ואנו עם שאוהב להתדיין. אגב הלחץ על בית המשפט העליון ממשיך להיות מורגש, חרף התיקון שהוכנס והעביר חלק מסמכויות בג"ץ לבתי המשפט המחוזיים. בית המשפט העליון לא גדל באופן פרופורציונלי לגידול בתיקים המוגשים לו. אבל חרף כל זאת, צוות השופטים והעובדים עושה עבודה מצויינת. למרות הזמן שנדרש מהשופטים להקדיש לעתירות השב"כ, לא נפגעה עבודתם השוטפת והם המשיכו לדון גם בתיקים אחרים.

צוות חוקרי המשטרה בפרשת השב"כ

(סוף מעמוד 1)

קבע, כי הנשיא רשאי להעניק חנינות גם מנימוקים ביטחוניים ומדיניים לגיטימיים רק בתנאי ששלילת החנינה גורמת נזק כבד לעניין, ואין לו כל פתרון סביר אחר.

חנינה בטלה ומבוטלת

השופט ברק קבע בדעת המיעוט, כי החנינה, שהעניק הנשיא הרצוג, לארבעת אנשי השב"כ "בטלה ומבוטלת משום שניתנה בחוסר סמכות". לדעת השופט ברק אין נשיא המדינה יכול לתת חנינה קודם שהוא יודע, אם הורשע החשוד ובמה הוא הורשע. ברק אומר, כי מתן סמכות חנינה בלתי מוגבלת לנשיא סותר את האופי הדמוקרטי של המשטר בישראל.

שלושת השופטים קבעו, כי מוטלת חובה לחקור בפרשה וכי הם רושמים בפניהם את הבטחת היועץ המשפטי לממשלה בעניין זה. השופט שמגר כתב בהחלטתו, כי אסור לרשות שלטונית, הממונה על תחום מוגדר, להימנע מחקירה הקשורה בו.

עו"ד משה מרוז ועו"ד דוד יפרח — שניים משלושת העותרים — אמרו, כי בכוונתם לבקש מנשיא בית המשפט העליון לקיים דיון חוזר לפני הרכב של חמישה שופטים. רוב העותרים האחרים עדיין שוקלים את צעדיהם, ונוטים בשלב הזה לא לערער על ההחלטה. החוק מאפשר לעותרים לבקש דיון חוזר בהחלטה לפני הרכב של חמישה שופטים.

עקב החלטת בג"ץ תחקור עתה המשטרה את ארבעת הנחונים כעדים בלבד. משמעות הדבר היא, כי יהיו חייבים לענות לשאלות. אילו היו החנינות בטלות, היה מעמדם של הארבעה, מעמד של חשודים, וזכות השתיקה היתה שמורה להם. אנשי שב"כ המבצעי בשטח, שלא קיבלו חנינה, ייחקרו תחת אזהרה כחשודים, ויוכלו לסרב לענות על שאלות החוקרים.

בעקבות פסיקת בג"ץ מתכוונים עוד שמונה מאנשי השב"כ, שהיו מעורבים בפרשת קו 300, לבקש חנינה מהנשיא. עמי גלוסקא, דובר הנשיא, כי הנשיא לא יגיב על פסק הדין. הוא הוסיף, כי כל בקשת חנינה תישקל לגופה.

הפירוש המילולי של החוק

בהחלטתם לאשר את תקפות החנינות התבססו שני שופטי הרוב על הפירוש המילולי של החוק. המונחים הרשעה ועבריין אינם מתייחסים רק להרשעה ולמי שהורשע אלא גם למעשה ולחשוד — סבורים שמגר ובן פורת. השניים מסתמכים על פסיקת בג"ץ עד כה בנושא הזה, ולדעתם, אין לשנות פסיקה זו על רקע המקרה הנוכחי. השופטת בן פורת כתבה: "נשיא המדינה הוא סמל המדינה, הנושא בסמכות המדינה, כשליחו של העם". השופט ברק כתב, כי אין לפרש את סמכות החנינה של הנשיא כסמכות־על, המשתרעת על מלוא היקף פעולתן של הרשויות השונות. "המשטרה חוקרת, התביעה תובעת, בית המשפט שופט, שירות בתי הסוהר מחזיק באסיר, ואין זה עולה בקנה אחד עם מבנה חוקתי, כי סמכות החנינה של הנשיא תתפרש באופן שיש בכוחה לחדור ולפעול במקביל לכל אחת מהרשויות האלה", כתב השופט ברק בהחלטתו. הוא מתבסס על עקרון הפרדת הרשויות.

השופטת מרים בן פורת מתייחסת בהחלטתה לעניין חומרת העבירות. "העבירות האלה חייבות להדליק נורה אדומה ולחייב בדק בית יסודי בשב"כ, כדי לקבוע נורמות התנהגות הוגנות עד קצה האפשר", כותבת המשנה לנשיא.

"גם הביטחון הלאומי"

השופטים שמגר, בן פורת וברק מתייחסים ליחסי הגומלין בין החוק לבין הביטחון. לדעת השלושה, אין כל סתירה בין השניים. השופט שמגר כתב: "גם הביטחון הלאומי נשען על שלטון החוק. לא יתואר ממשל תקין אם אינו שוקד על קיומו של שלטון החוק". מרים בן פורת כתבה: "לפני בעלי תפקיד ביטחוני מובהק ניצב קושי מיוחד לפעול תמיד על פי החוק... רצוי להגיע למצב אופטימלי, שבו החוק והשמירה על הביטחון ידורו בכפיפה אחת".

השופט ברק קבע: "אין ביטחון ללא חוק. שלטון החוק הוא מרכיב בביטחון הלאומי. הביטחון מחייב מציאת כלים ראויים לחקירה, שאם לא כן לא יוכל השב"כ למלא את ייעודו".

אילן שחורי, סופר "הארץ" לענייני מפלגות, מוסר כי מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר אמר אמש בהופעתו בפני פעילי תנועת החרות ברמלה כי הוא סבור שהחלטת הבג"צ מסייעת לגמר הפרשה. לדברי שמיר תודות להחלטת הבג"ץ יעסקו מעתה פחות בפרשת השב"כ ויניחו לאנשיו האלמונים לעסוק בבטחון ישראל.

בפני מאות הפעילים מכל אזור מחוז יהודה של תנועת החרות הדגיש שמיר: "אנו גאים להיות אלה המגינים על אנשי השב"כ ונמשיך להגן עליהם. לא יועילו שם איומים ושום עלילות", ציין שמיר.

החקירה תהיה "הצגה"

עקיבא אלדר, סופרו המדיני של "הארץ" מוסר כי אם יתעוררו קשיים במתן חנינה לכעשרה אנשי שב"כ, החשודים בהריגת המחבלים ובמתן עדות שקר, יחליט היועץ המשפטי לממשלה על עיכוב הליכים בתום החקירה — כך אמרו גורמים בכירים במשרד המשפטים בעקבות החלטת בג"ץ. לדבריהם, אם תהיה חקירה, היא תהיה בבחינת "הצגה" בלבד, שכן נקבע למעשה מלכתחילה שהיא לא תוליד כתבי אישום. שר בכיר בליכוד אמר ל"הארץ", כי חקירת המשטרה לא תוביל להעמדה לדין של איש מאנשי השב"כ. לדבריו, אין להעלות על הדעת שהממונים ונותני הפקודות זכו לחנינה ואילו הכפופים אליהם יעמדו לחקירה ולמשפט. מתן חנינה או עיכוב הליכים נגד כל אנשי השב"כ תגביר את הלחצים לסגירת התיק כולו, לרבות חקירת הדרג המדיני.

נימוקי הרוב בבג"ץ מחזקים את סמכותו של הנשיא לחון חשודים נוספים מקרב אנשי השב"כ. בלשכת הנשיא הגיבו אתמול בסיפוק על החלטת בג"ץ שהעניקה תוקף נוסף למעמד הנשיאות ולסמכות הרשות המבצעת לבצע מעשים חריגים במקרים יוצאי דופן שאינם עולים בקנה אחד עם לשון החוק.

חקירת המשטרה בשבוע הבא

צוות החקירה המשטרתי בפרשת השב"כ בראשות המפכ"ל רב־ניצב דוד קראוס יתחיל בראשית השבוע הבא בגביית עדויות מהמעורבים בפרשת השב"כ.

הזימונים לחקירה ייעשו טלפונית. לפי הערכה, תימשך החקירה באינטנסיביות כמה שבועות. ייחקרו עשרות אנשים הקשורים בפרשה, לרבות בעלי תפקידים מכל זרועות הביטחון, שהיו בשטח בזמן ההשתלטות על המחבלים באוטובוס בקו 300. חוקרי המשטרה יחקרו גם את האירועים בשטח, ובכלל זה את נסיבות מותם של המחבלים, ולא רק את החשדות לשיבוש הליכי חקירה, מסירת עדויות כוזבות והטעיית ועדות החקירה.

בעקבות חקירת העדים המרכזיים יוחלט אילו ממלאי תפקידים בכירים בדרג המיניסטריאלי יש לחקור גם כן. גם מאישים אלה ייגבו עדויות, אך חקירתם צפויה בשלב מאוחר יותר ותיעשה באופן אישי על ידי מפכ"ל המשטרה דוד קראוס שמינה עצמו לראש צוות החקירה המיוחד בפרשת השב"כ.

צוות החקירה המשטרתי — שבו משתתפים גם תנ"צ זכריה בנאי, עוזר ראש אגף החקירות, נצ"מ יהודה וילק, מפקד מרחב אילון ומשפטן, ותנ"צ שולה קרום, משפטנית במשרד המשטרה — כונס אתמול מורש על ידי המפכ"ל, ונערך לקראת התחלת החקירה.

הצוות כבר עשה לפני כשבועיים עבודת הכנה, שנמשכה כמה ימים, ובמהלכם אספו החוקרים את כל הניירת והחומר הרלוונטי לחקירה מכל הגורמים, לרבות ועדות החקירה שעסקו בנושא. חברי הצוות, שניתחו את החומר הרב, גם הכינו תכנית פעולה ורשימת מוזמנים לחקירה. החוקרים יחזרו לחקירה כבר בימים הקרובים.

רם כספי מרוצה

ראובן שפירא סופר "הארץ" מוסר: עו"ד רם כספי, שיזם את רעיון החנינה לאנשי השב"כ, קיבל אתמול בסיפוק רב את הכרעת בג"ץ. לדעתו, לנוכח ההחלטה של בג"ץ, נראה, כי קיים יסוד מוצק להגשת בקשות נוספות לחנינה מטעם יותר אנשי השב"כ, שפעלו בכפיפות לאלה ממפקדיהם שנחונו. "לא יעלה על הדעת, שהכפופים יהיו במצב של אפשרות להעמדה לדין עם תום החקירה. אם מטעם כלשהו הם לא ייעתרו להגינות, או שבקשותיהם לא תיענינה על ידי נשיא המדינה מטעמים כלשהם, הרי שומה יהיה על היועץ המשפטי לממשלה לשקול באהדה עם תום החקירה את הפעלת סמכותו המוקנית לו על ידי חוק, שלא לנקוט בהליך משפטי כלשהו נגדם", אמר עו"ד כספי.

(ראה תגובות בעמוד 3 וקטעים מהחלטת בג"ץ והרשימות בעמודים 12—13)

400,000 עובדי ציבור ומדינה יועלו בדרגה עד מארס 1987

בכך ישתפר שכרם בכ־10% ברוטו

מאת יהודית וינקלר, סופרת "הארץ"

400 אלף עובדי המדינה ועובדי הציבור, לרבות הגימלאים, יעלו בדרגה עד מארס 1987, ובכך ישתפר שכרם בכ־10% ברוטו. סיכום עקרוני על כך הושג אתמול בין ההסתדרות לבין נציגי הממשלה והמגזר הציבורי, בתום דיון שנמשך תשע שעות.

עם זאת, הצדדים עדיין חלוקים ביחס לקצב קידומם של עובדים בדרגות הנמוכות, שמצבם שופר יחסית לשאר העובדים בשנתיים האחרונות, וביחס לאיוש הדרגות העליונות בסולמות השכר.

צוותי המשא ומתן של האיגודים המקצועיים והממשלה, סיכמו אתמול לקדם את כל עובדי הציבור בדרגה החל מאוקטובר השנה. לקצר את זמני השהייה בדרגה ולהכניס לשכבים שאין אמורים לקבל דרגה, בתוקפת ההסכם, את מלוא הדרגה, בנוסף לתוספת המשולמת עבור שהייה בדרגה. בהסתדרות רואים בסיכום זה תחליף לתוספת שכר ומדגישים את הצורך לשמור על המשך היציבות במשק.

כלכלני ההסתדרות מעריכים, שהעלאות השכר באמצעות הדירוג החדש יבטיחו לעובדים במארס 1987 רמת שכר גבוהה מזו שהיתה ב־85/86 ויש אפילו סבירות, כי השכר יעלה בסוף תקופת ההסכם במארס 1987 מעל רמתו ערב הנהגת התוכנית הכלכלית.

יעקב אוניקובסקי, מזכיר האיגודים המקצועיים במרכזי ההסתדרות הרוח אמר בתום המשא ומתן, כי יש עדיין מחלוקת ביחס לאיכלוס דרגות בכירות 12ו־13 (כ"ג כ"ת), שכן האיגודים תובעים להבטיח קצב העלאות זהה לבעלי תפקידים בדרגות המצמודות להם.

הליטוש הסופי של ההסכם ייעשה בצוותים מצומצמים, ומקווים להגיע לכלל סיכום בראשית השבוע הבא. אפרים דילוני, סגן יו"ר האגף לאיגוד מקצועי סבור, שעד מוצאי אוגוסט המשא ומתן חייב להיחתם.

דילוני התפטר מוועדת המו"מ עם האחיות

בתוך כך נודע, כי דילוני התפטר אתמול מוועדת המשא ומתן עם אחיות בתי החולים, לאחר שלטענתו התברר, כי המעסיקים נוקטים בשיטת דיונים שאינה מאפשרת כל התקדמות. דילוני אומר, כי כל נושא שהעלה נתקל בסירוב מצד המעסיקים, בטענה שהוא שייך לשכר או שאין להם סמכות לדון עליו.

בוועדות המשנה של צוותי המשא ומתן הכללי על הסכמי המסגרת נמשכים הדיונים על נושאים נוספים שלא יהווה לפי שעה חלק בלתי נפרד מההסכם הכולל, כגון קיצור שבוע העבודה והכיכסת שעות העבודה, הכללת רכיבי שכר נוספים בהפרשות לפנסיה.

ההסתדרות אינה מתחייבת לשקט תעשייתי בנושאים שלא סוכמו עדיין.

המעלות של אל על

	מקס' מינימום	מקס' מקס'		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	16	20	מ"ח	19	13
אתונה	22	30	בהיר	32	24
בוקרשט	19	32	רעמים	30	20
בריסל	14	24	מ"ח	20	17
וינה	14	26	מ"ח	30	18
ז'נבה	15	25	מ"ח	23	15
לונדון	13	22	גשום	11	15
ליסבון	17	27	בהיר	25	16
מדריד	19	30	בהיר	32	16
ניו־יורק	20	30	מ"ח	29	20
פאריס	14	24	מ"ח	22	17
פרנקפורט	15	23	מ"ח	28	20
ציריך	14	25	מ"ח	25	16
קהיר	24	33	בהיר	33	23
קופנהאגן	15	20	מ"ח	20	16
רומא	22	31	בהיר	30	24
שטוקהולם	15	20	גשום	25	20

אל על

קרא מחר ב
חדשות של שבת

יעקב שבתאי, חמש שנים למותו. בתו, זוכרת את ההתקף, אישתו התחילה לכתוב... יגאל סרנה בעקבות יעקב. **מאיר אגסי:** "מה הוא עושה לי? איך יכול ספר להפוך לטריפ כזה. הרי בסך־הכול מדובר במלים..."

אימוץ ברומניה. אופציה חדשה. 600 דולר לילד מעל גיל שנה. מאת ענת מידן

מכתב מהכלא ההולנדי. נתן זהבי אצל גזי חקק, אחרי שנה בכלא. במכתב לחברים: "אמות ולא אבוא לארץ באזיקים"

הכוכב הבא: אלון אבוטבול. "בר 51". "שתי אצבעות מצידון", בן 21, בחזרות לסרטו השמיני. מאת שרית ישי־לוי
מאיר שניצר. מה חושב הקולנוע על החייל הפשוט

המנצחים. חיים רמון ודן תיכון משחזרים יחד עבור "חדשות של שבת", איך הדליקו את חקירת המניות. למה יפת בכה. איך הם מרגישים עכשיו. מאת זאב חספר

בעקבות בג"ץ - צבי גילת, חנן קריסטל, אילן כפיר ■ יענקלה רוטבליט ■ דן בר־אמוץ ■ שאול אברון ■ שלמה פרנקל המספרים מדברים ■ אלעזר לוין עובר ושב ■ אוריאל אופק ממליץ על ספרי ילדים ■ דליה פך־לרנר, ירקות בתבנית ■ מירי דוידוביץ

סגן שר החוץ הבריטי לעיתונאים מישראל:

השוק מעבד תוכנית להעדיף תוצרת חקלאית מן השטחים

מאת שאול צדקא, סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). השוק האירופי המשותף מעבד תוכנית, על פיה תוענק עדיפות לתוצרת החקלאית של תושבי הגדה המערבית ורצועת עזה. ועד הקהילה, בראשות קלוד שסון, עתיד לפרסם את הצעותיו בנושא בקרוב — דברים אלה גילה סגן שר החוץ הבריטי, מותי רנטון, בשיחה עם עיתונאים ישראלים.

רנטון אמר, כי תוכנית זו מתיישבת עם רצון הקהילה לשפר את תנאי החיים בשטחים המוחזקים, כצעד לקידום השלום באזור. הוא הביע תקווה, כי ישראל תבדוק על התוכנית.

רנטון ביקר בדצמבר ברצועה והביע זעזוע מתנאי החיים של התושבים במקום. הוא הביע בין היתר על הפער במכסות המים להם זכאים תושביה הישראלים של עזה לעומת אוכלוסייה הערבים. הוא קרא לישראל להורד מהריסות בתים, להפסיק את המעצרים המנהליים ולאפשר ל־10,000 פונים פלשתינאים להתאחד עם בני משפחותיהם.

רנטון סירב לומר, אם לונדון תקיים מגעים עם אש"ף.

אמש בקונצרט / נתן מישורי

חוויות חדשות

ימי המוסיקה הקאמרית בגליל העליון 1986 קונצרט מספר 4 באולם בית העם שבכפר בלום. בתוכנית: בוקריני — חמישייה ברה־מז'ור לגיטרה, לכלי קשת ולקסטניטות "פנדנגו", בטהובן — סרנדה ברה־מז'ור לחליל, לכינור ולוויולה אופוס 25, שוסטקוביץ' — שבע מאומות לסופראנו, לכינור לצ'לו ולפסנתר אופוס 127 לשירי אלכסנדר בלוק, גלינקה — "טריאו פאתטיק" ברה־מינור לקלרינט, לבסון ולפסנתר.

כאן בכפר בלום אין דומות תחושת ערב אחד למשנהו. גרידות ומקבלות, עמוקניות וקלילות, ותיקות וצעירות ואפילו אחת שטרם נולדה, לוקטו היצירות אחת לאחת בידי עדית צבי — מסגרתנית ומתכננת אמנותית בעלת דימיון, ידע ומקוריות, ונקבעו לביצוע זו בצד זו כך שגם מאזינים השבים חוזרים מדי ערב יזכו בחוויות חדשות. הפעם עמדה מחצית הקונצרט הראשונה בסימן הקלסיקה הקלה בגירסה בעלת הגוון הספרדי של בוקריני ובגירסה האוסטרית של בטהובן, ובנגדה, במחצית השנייה, הפאתוס הרוסי בגירסתו המודרנית־טראגית של שוסטקוביץ' ובגירסתו הרומנטית־תיאטרלית של גלינקה. ומה נאמר? — כשטאנה הצלו (קטלין אילאה מוריה) כעלמה הלומת אהבה וכשציוו הקסטנייטות (ג'ין צ'יפריאני) והגיטרה (רונן סלומון) את הקשתנים אורה שירן, גלעד קרני ויוסי גוטמן להמשיך ולהלהיט את מחול ה"פנדנגו", צהלו צלילי בוקריני המטאגנים והמאוחרים היטב והלהלו אוזני מאזינים. וכשבצינים בטהובן, החלילן אורי שוהם, הכנר גיל שרון והוויולן עתר אחר עודד במצוותו, כאילו לילה את רוחות הציפורים לשירת בוקר רעננה וברוח הזמן (של בטהובן) אף למחול מינואט ולשאר מעשים שהעיד להם בוראם בשעה של קורת רוח. והצטלצלו צלילים צלולים ועליזים שהתגו בוזהרים עם אלה של הטבע. התמורה ללילי סונה שביצעה את שירי שוסטקוביץ' בנוכחות קולית, בימתית והבעתית מרשימה מאוד ועמיתיה גיל שרון (כינור), הרצל ריחתן (צ'לו) ויהונתן זק (פסנתר), הם שהחזירוהו בעוצמת ביצועם אל מציאות אנושה של חשכת וסבל, שבה המוסיקה (כדברי המשורר בלוק) היא הדבר היחידי הראוי להערצה. לאחר שוסטקוביץ', טוב היה הסיום ב"משקה גלינקה" — צלילים נעימים ומלטפים ששמעו ברוב יופי ובפתוס עדין בנגינתם של הקלרניתן עלי אבן, נגן הבסון עוזי שלו והפסנתרנית פנינה זלצמן.

צה"ל חוקר את פרשת נטישת המשימה בשל רמת המזון

מאת ראובן פדהצור, סופר הצבאי של "הארץ"

דובר צה"ל מסר אתמול, כי בעקבות חקירה מפצה בפרשת החיילים, שנטשו את משימתם המבצעית, בשל מה שהוגדר כחוסר שביעות רצון מרמת המזון שניתנה להם.

להערכת הדובר, יפורסמו מסקנות החקירה בסוף השבוע.

מת ויליאם שרדר ותיק בעלי הלב המלאכותי

לואיוויל, קנטאקי (אי־פי). ויליאם שרדר, מושתל הלב המלאכותי, מת אתמול בגיל 54.

שרדר האריך חיים עשרים חודש מאז הושתל בחזהו הלב המלאכותי — יותר מכל מושתל לב מלאכותי אחר.

שרדר היה מושתל הלב המלאכותי השני בעולם. הלב המלאכותי מדגם ג'ארוויק 7 הושתל בחזהו ב־25 בנובמבר 1984 בניתוח, שארך שש שעות וחצי בבית החולים אדומן בלואיוויל.

עורך את העמוד: משה רייזנפלד

הדולר נחלש

לונדון (אי־פי). הדולר ירד אתמול לעומת רוב המטבעות החשובים באירופה אך התחזק מעט לעומת המטבעות של קנדה בריטניה ויפאן.

בלונדון נמכר הדולר ב־2.0897 מארקים גרמניים, לעומת 2.0995 שלשום.

ח"כ כהנא גורש מכנס הסטודנטים

(ע). ח"כ מאיר כהנא גורש אמש עם כמה מאנשיו מכנס הסטודנטים היהודי העולמי שנערך בגם הרים. הסטודנטים אף זרקו אליו אבנים.

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים
על פטירתו של היקר באדם

לוי קרוק

נפטר מהתקף לב ביום ג' 5.8.86 כ"ט תמוז תשמ"ו בפילדלפיה, ארה"ב

ההלוויה תתקיים ביום שישי 8.8.86 ג' מנחם אב תשמ"ו בשעה 12.00 בבית העלמין בחולון — בשער החדש

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים בבית המנוח ברח' מגידו 9 ת"א בשעה 11.00 בבוקר

יושבים שבעה בבית המנוח
טלפון: 03־220595

האבלים:
בניה: ספי ומיכאל
נכדותיה: תום ועדן
אחותו: יהודית מצרי
אחיו: שלמה וצבי קרוק
וכל בני המשפחה בארץ ובחו"ל

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
בעלי, אבינו, אחינו וסבנו היקר

עזריאל מלניקוב

ההלוויה תתקיים היום יום חמישי ב' אב תשמ"ו 7.8.86
בשעה 2.45 אחה"צ בבית העלמין "הדרום" גבול חולון בת־ים
נפגשים ליד השער הראשי

המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אבינו, אחינו וסבינו היקר

צבי שפר

ב"ר שמואל קלמן ז"ל

ההלוויה תתקיים מחר יום שישי ג' אב תשמ"ו 8.8.86
בשעה 11.00 לפנה"צ בבית העלמין בנחלת יצחק
נפגשים ליד השער
יושבים שבעה בבית המנוח רחוב סירקין 42 גבעתיים

המשפחה המתאבלת

בצער רב הננו מודיעים על פטירתו של

יצחק גליקסמן ז"ל

חנה גליקסמן
יורם גלאון ומשפחתו
עמוס גלאון ומשפחתו

תגובות על הבג"ץ

"בג"ץ החזיר את השלטון למוסדות השלטון"

רוב המרואיינים מרוצים מהחלטת בג"ץ

מאת אילן שחורי, סופר "הארץ" לענייני מפלגות

בקרב רוב המפלגות היתה אתמול קורת רוח רבה מהחלטת הבג"ץ. קולות הביקורת היחידים נשמעו מכיוון מפלגות השמאל, שטענו כי עתה, לאחר ההחלטה, יש להביא לתיקון החוק שיבטיח להבא את סמכויות נשיא המדינה באשר למתן החנינות.

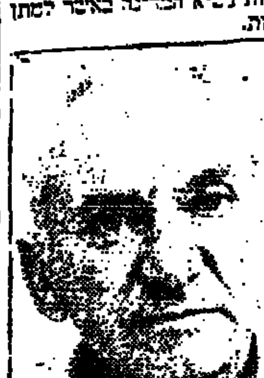
חיים ברלב

שר התחבורה חיים קורפו אמר, כי הוא מקווה שעם החלטת הבג"ץ יסתיים מחול השדים סביב פרשת השב"כ. לדבריו, בליכוד קיימת שביעות רצון מההחלטה, והוא העריך כי עתה יקבלו חנינה מהנשיא גם אנשי השב"כ הנוספים המעורבים בפרשה.

השר משה קצב אמר, כי ניתן יהיה לאפשר כיום חקירה שקטה של הפרשה. לדברי קצב, הרוחות עתה יירגעו סביב הפרשה.

שר המשפטים אברהם שריר אמר, כי החלטת בית המשפט העליון באה להכיר בדרך בה נקטו נשיא המדינה, הממשלה והיועץ המשפטי לממשלה.

יעקובי: ההחלטה סופית ומחייבת

שר הכלכלה גד יעקובי אמר, כי החלטת הבג"ץ סופית ומחייבת. לדבריו, ההחלטה מחייבת את הרחבת החנינות לקבוצה נוספת מקרב אנשי השב"כ, זאת כדי למנוע איפה ואיפה, ולאפשר את פתיחת החקירה המשטרתית.

שר האנרגיה משה שחל אמר, כי החלטת הבג"ץ היתה צפויה, והיא חיזקה את העובדה שחייבים לחקור את הפרשה. שחל אמר, כי הוא תומך עדיין בהקמת ועדת חקירה ממלכתית, מאחר ויש עדיין מספר שאלות שלא יכול להיות שישארו ללא תשובות. שחל הביע תקווה שהחקירה המשטרתית בפרשה תתחיל מיד.

שר התקשורת אמנון רובינשטיין אמר, כי הוא לא רואה פסיקה חדשה בהחלטת הבג"ץ. החידוש היחיד, לדבריו, הוא דעתו של השופט ברק שהחליט בדעת יחיד לפסול את החנינות. לדברי רובינשטיין, הסמכויות שבידי הנשיא הם בעייתיות אך קיימות. השר רובינשטיין הוסיף, כי יש למעט בביקורת ציבורית כלפי נשיא המדינה.

ברלב: לא תושפע חקירת המשטרה

שר המשטרה חיים ברלב אמר, כי חקירת המשטרה לא תהיה מושפעת מהחלטת הבג"ץ מאחר שלפני החלטת בית המשפט נתקבלה ההחלטה לפתוח בחקירה המשטרתית.

סגן שר החוץ, ח"כ רוני מילוא אמר, כי הוא מקווה שעתה יסתיים מחול השדים. לדבריו, אין ספק שעתה יקבלו חנינה גם חברי שב"כ נוספים והפרשה תבוא לסיום.

ח"כ יורם אריזור, שהעלה בראשונה את רעיון החנינות, אמר כי יש לו סיבה טובה מאוד להיות מרוצה.

שר המשפטים לשעבר, יצחק מודעי אמר, כי אין כל חובה כיום להעניק חנינות גם ליתר אנשי השב"כ. לדבריו, יש לראות בחיוב רב את קביעת הבג"ץ שהחנינות ניתן להעניק פרט לחסד גם משיקולים מדיניים וביטחוניים.

יו"ר תנועת התחיה, ח"כ יובל נאמן אמר, כי הוא שמח להחלטת הבג"ץ, אך משוכנע כי כל יפי־הנפש שפנו לבג"ץ משיקולים פוליטיים, לא ירפו מהפרשה.

ח"כ גאולה כהן אמרה, כי חששה מהפגיעה בביטחון המדינה, ואין לה ספק שהחלטת הבג"ץ תשים סוף פסוק לכוונה שהתכוונה.

וייס: גם נשיא הוא מוסד שלטוני

שבח וייס (מערך): באחרונה נסו חוגים באקדמיה ובמערכת הפוליטית – במסגרת המאבק בשלטון החוק – לנוע לכיוון של שלטון־שופטים או ועדות חקירה. פסק הדין של הרוב החזיר את השלטון למוסדות השלטון. לענין החנינה, גם נשיא הוא מוסד שלטוני.

שבח וייס

אהוד אולמרט (ליכוד): הבג"ץ העניק גיבוי מלא לנשיא המדינה, שהחלטתו משקפת את רצון הרוב המכריע בציבור הישראלי. רוב זה הסתייג מלכתחילה מעמדת היועץ המשפטי לשעבר, יצחק זמיר, והלל את הצורך בחקירה משטרתית רגילה, כאילו מדובר בעבריינים רגילים. נשיא המדינה, חיים הרצוג, השתתף בסכסוכים במובן הנעלה ביותר.

שריד: מומשה תביעת החקירה

יוסי שריד (רצ): מסקנות הבג"ץ מיישבו את תביעתנו העיקרית לקיים חקירה. הממשלה לא רצתה שום חקירה. אילמלא צעד זה, לא היתה חקירה. הממשלה נאלצה להסכים לחקירה בגלל הבג"ץ, וזה עולה בבירור מדברי היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, שאמר לשופטים, כי החקירה מתקיימת בגלל תלונתנו. לאור הדברים שנאמרו בפסקי הדין איני משוכנע, כי נשיא המדינה ימהר ויחתום עכשיו על בקשות חנינה נוספות. כן נקבע עוד דבר חשוב, שלעותר ציבורי יש מעמד לפנות לבג"ץ, וזה תקדים לעתיד. שריד אמר, כי ההישג העיקרי הוא בכך שנפתחה החקירה המשטרתית חרף התנגדות הליכוד. לדבריו, הוא שואב עידוד רב מדעתו של השופט ברק, שהוכיחה כי תביעת הבג"ץ לא היתה טורדנית.

עוזי לנדאו (ליכוד): עם ישראל בצפה מתקבינו ללכת מחיל אל חיל ולהמליץ בפני הנשיא לחון את יתר המעורבים. אגיש הצעת חוק, שמטרתה ליטול מהיועץ המשפטי לממשלה את הסמכות הכל־יכולה להכריע לבדו נגד דעת הממשלה בסוגיות שהן אינטרס עליון של מדינת ישראל.

ארצי: יש שופטים בירושלים

יצחק ארצי (מערך): על פי שקל דברי הלכה. כ"יש שופטים בברלין". אני אומר, כ"יש שופטים בירושלים". שופטים גדולים באמת יודעים למזג את התיאוריה עם מהות הנושא העיקרי.

אהרן אבוחצירא (תמ"י): הבאת הבג"ץ הוכיחה, שלא היה אפילו צורך בהגשת התלונה לבג"ץ על ידי היועץ המשפטי. בג"ץ הוכיח שבמדינה לאוויר שבנסים להצליח. במדינה, בית המשפט העליון לא ניתק. עצם שהציבור

מיעארי: ניטל העוקץ מהחקירה

מוחמד מיעארי ומתי פלד (המתקדמת): החלטת בג"ץ נטלה את העוקץ מהחקירה המשטרתית.

מוחמד מיעארי

החנינה קיבלה תוקף והצעד המתבקש מכך הוא מתן חנינה ליתר אנשי השב"כ. אין מנוס מוועדת חקירה ממלכתית ומהתמקדות בדרג המדיני ובחלקו במעשי הרצח, במסכת השקר השקרית ובשיבוש הליכי הצדק.

אלעזר גרנות (מפ"ם): הבג"ץ לא קבע בשום מקום, כי הדרג המדיני או הפוליטי משוחרר מחקירה. להיפך, ניתן לפרש קטע מסוים בהחלטה כקביעה, כי הניסיון של הדרג הפוליטי למנוע חקירה היה פסול.

יפאנים התייחדו בישראל עם זכר קורבנות השואה והירושימה

(ע). תפילת שינטו יפאנית לזכר קורבנות השואה היהודית התקיימה אתמול באהל "יזכור" ב"יד ושם" בירושלים, כאשר 18 צליינים יפאנים התייחדו עם זכר קורבנות השואה וחללי פצצת האטום שהוטלה על הירושימה ב־6 באוגוסט 1945. הם באו מן העיירה קורוזה הסמוכה להירושימה, אשר רבים מתושביה ניספו באותה הפצצה. הנותרים בחיים החליטו להקים אנדרטת זיכרון לקורבנות הפצצה האטומית והשואה באירופה, במתנהדמות אושוויץ, לאחר שהעיירה קורוזה והעיר אושוויצ'ים הוכרזו "ערים תאומות" לטרגדיה.

בפגישת הצליינים היפאניים עם ד"ר יצחק ארד, יו"ר הנהלת "יד ושם" ומר ראובן דפני חבר ההנהלה, הוסכם על חילופי חוקרים וסטודנטים של השואה בין ירושלים ובין יפאן. הצליינים התקבלו ע"י ראש הממשלה שמעון פרס והם נושאים אגרות ברכה אישיות מאת ראשי העיר של הירושימה ושל קורוזה אל ראש עיריית ירושלים, מר טדי קולק. בביקורם בארץ יבקרו הצליינים גם בקיבוץ לוחמי הגיטאות וגם שם יתייחדו עם זכר קורבנות השואה היהודים.

(תצלום: הזמנים ישראלי)

שר התיירות המצרי סיים ביקורו בארץ וחזר למצרים

מאת זוהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" לענייני תיירות

שר התיירות המצרי, ד"ר פואד סולטן, סיים אתמול ביקור ממלכתי בן שלושה ימים בישראל ושב לארצו.

שר התיירות של מצרים הזמין את עמיתו מישראל, אברהם שריר, לערוך ביקור גומלין במצרים.

שלשום בערב נערכה קבלת פנים לכבוד האורח במלון "המלך דוד" בירושלים. קודם לכן הוא נפגש עם ראש הממשלה, שמעון פרס. בפגישה סוכם, כי שריר יפנה במכתב לעמיתו המצרי ויבקש שיפעל למימוש הבטחתו של נשיא מצרים, לבטל הצורך באשרות יציאה ל־מצרים שיבקשו לבקר בישראל.

נמשך הגידול ביבוא

הסתכם בין ינואר ליולי ב־5.2 מיליארד דולר – גידול ב־14% לעומת התקופה המקבילה אשתקד

מאת צבי זרחיה, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

היבוא ממשיך לגדול. יבוא סחורות נטו לישראל הסתכם בחודש שעבר ב־805 מיליון דולר. בחודשים ינואר־יולי הסתכם היבוא נטו ב־5 מיליארד ו־258 מיליון דולר – גידול של 14 אחוז לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

יבוא מוצרי צריכה גדל בשבעה החודשים הראשונים של השנה ב־48 אחוז. יבוא מוצרי קיימא עלה בתקופה זו ב־78 אחוז, לעומת התקופה המקבילה אשתקד. יבוא תשומות לייצור, למעט דלק ויהלומים, עלה ב־17 אחוז ונכסי השקעה ב־10 אחוז.

לא נשקלת הגבלת היבוא

גורמים כלכליים הודו אתמול מהרחבה ניכרת בביקושים, לנוכח הגידול הניכר ביבוא. אותם גורמים אמרו, כי מגמת הגידול ביבוא צריכה לשמש אות אזהרה מבחינת הגרעון המסחרי של ישראל.

שר האוצר, משה נסים, אמר בשבוע שעבר, כי לא נשקלים עתה צעדים להגבלת היבוא. נראה, כי בראשית 87', כאשר יופחתו מכסים על מוצרים מיובאים בהתאם להסכמים בינלאומיים עם מדינות השוק האירופי המשותף וארה"ב, לא מן הנמנע שמס הקנייה על מוצרים אלה יועלה במקביל להפחתת המכסים.

גידול ביבוא החודשי ביוני־יולי

בחודשים יוני יולי '86 היה היבוא החודשי הממוצע גבוה ב־13 אחוז לעומת אפריל ומאי. הרמה החודשית הממוצעת של היבוא ללא יהלומים ודלק הגיעה בחודשים האחרונים ל־570 מיליון דולר, והיתה גבוהה ב־14 אחוז מהיבוא ברבע הראשון של השנה. היבוא בחודשים מאי־יוני '86 היה גבוה ב־19 אחוז לעומת היבוא ברבע האחרון של 85'.

ירידה ביבוא הדלק

יבוא הדלק ירד בשבעת החודשים הראשונים של '86 ב־31 אחוז. יבוא הדלק הסתכם בינואר־יולי '86 ב־608 מיליון דולר, לעומת 878 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בהוצאות יבוא הדלק נובעת מירידת מחירי הדלק בעולם.

בית המשפט המחוזי בתל־אביב–יפו

הזמנות בדבר קיום צוואות וירושות ומינוי מנהלי עזבון

להווי ידוע כי הוגשו לבית המשפט בקשות ליתן צווים לקיום צוואה וירושה, או למינוי מנהל עזבון, או לשלושתם, כמפורט להלן. כל המתנגד לבקשות יגיש תוך ארבעה־עשר יום מפרסום הזמנה זו את טעמי התנגדותו. שאם לא כן, יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

ירושות

מס' התיק	שם המנוח	תאריך הפטירה	שם המבקש
711/86	שמואל גולדברג	28.6.86	לבנה גולדברג
740/86	ששנה שחרץ	27.4.86	אלכסנדר שחרץ
741/86	ארנסטינה מרקס	4.4.86	איזו מרקס
742/86	אברהם מוסקוביץ	22.1.81	סילביה מוסקוביץ
744/86	שרה שלום	8.7.86	שלום יוסף
748/86	סרג' דינו לייבוביסי	25.8.85	דניאל לייבוביסי
749/86	מתוקה מרדוך	26.4.68	לוי מנבה
750/86	יוסף שוחט	18.7.81	דורון שוחט
751/86	ישראל רוזנהק	18.6.85	רוזה רוזנהק
755/86	בן ביאנגיו	8.6.86	רינה בן־שמואל
756/86	סלומון שקירו	5.6.86	משה שקירו
757/86	מוחמד רדוי פור	26.1.86	ציון מרציני
758/86	אייזיק אייזנברג	24.12.84	אהרן אייזנברג
760/86	שמואל קמפ	11.4.86	יהודית קמפ
762/86	עליזה מלדור	10.3.81	מוטי מרן
764/86	יהונתן ליבס	16.1.85	אסתר ליבס
765/86	יצחק שטיינברג	3.9.83	פייגה שטיינברג
766/86	רונם אביגדור	6.3.79	מילה רונם
767/86	לאה פרידה	22.2.86	בצלאל פרידה
768/86	אשר דופנק	1.7.86	סימה דופנק
769/86	דינה מנשיקי	11.8.84	תמר ריבגלר
774/86	שלמה ישעבורף	6.6.86	נעם שפרון

צוואות

מס' התיק	שם המנוח	תאריך הפטירה	שם המבקש
722/86	סדני כץ	19.2.78	בלנש כץ רנוב
723/86	ששנה בן משיח	15.2.86	הדסה שאול ליס
724/86	אנטונינה בובוביץ	21.6.86	לוישה גולדנברג
725/86	מנחם צלח	25.3.86	פרחיה ברנסמי
743/86	לינה דורה	17.5.85	זאב הבדר
745/86	גיזלה ציינר	21.6.86	איטה ציינר
746/86	אלכסנדר הרצל	29.6.86	קק מרטינה
747/86	אירנה ציפס	20.2.86	רות שפיצר
752/86	ישראל־צבי כץ	23.4.86	פרידה כץ
753/86	אננה אנסל	8.5.86	ורוניקה פראומביץ
754/86	חיים בר	22.5.86	רחל בר
761/86	שמואל וקסלר	4.7.86	אסתר וקסלר
775/86	חנה מסטרפיי	6.6.86	אפרים פרי

ר"ש אליהו צ' ברגמנה

בכנסת

בוועדות ובסיעות / דן מרגלית

בוטלה עבודת דוקטוראט שהכחישה את קיום השואה

נשיא אוניברסיטת נאנט בצרפת, פאול מלכי, הודיע בכתב לח"כ יובל נאמן (התחיה), כי ביטל תואר דוקטור שהעניק לסטודנט אשר טען בחקרו כאילו השואה לא התקיימה. במכתב מגלה מלכי, כי התקיימה חקירה כיצד אושרה תיזה המכחישה את השואה. "הנני להודיע", כתב נשיא האוניברסיטה הצרפתית לפרופסור נאמן, "כי מסקנות החקירה חייבו אותי לבטל את ההכרה שניתנה לתיזה. הודעתי למר רוק (מחבר התיזה), כי אינו יכול לשאת בתואר דוקטור של אוניברסיטת נאנט".

נשיא האוניברסיטה הצרפתית הודיע, כי הגיש תביעה משפטית בהקשר לזיוף מסמכים רשמיים, שהיו בסיס לעבודת הדוקטורט השיקרית. "השר הממונה על השכלה גבוהה השעה את הפרופסור ג'ון קלוד ריווה עד לקבלת החלטת בית המשפט".

פרופסור זה הוא שאישר את התיזה שהשואה לא התקיימה.

צמצום בהחלפת הרכב

ממלא מקום יו"ר ועדת העבודה והרווחה, יצחק פרץ (מערך), העלה הצעת חוק שתאסור החלפת רכב במגזר הציבורי והממלכתי בטרם היה, לפחות, ארבע שנים בתפעול. עוד קיימה הוועדה התייעצות על הצעת הממשלה להאריך בשנה – מ־33 חודש ל־48 חודש – את מועד החלפת רכב הנבחרים.

חברי הוועדה אמרו, כי אם הממשלה סבורה שלא ייגרם נזק לרבים מכך שרכבם יוחלף מדי ארבע שנים במקום שלוש שנים – יש להחיל זאת גם על עובדי המדינה שרכבם מוחזק וממומן בכספי המדינה.

סיכום פרשת ואלדהיים

ועדת החוץ והביטחון אישרה מסקנות של ועדה פרלמנטרית מיוחדת בראשות ח"כ שבח וייס (מערך), שסיכמה את פרשת בחירתו של נשיא אוסטריה בקביעה, כי בחירת קורט ואלדהיים יצרה "בעיה מוסרית חמורה... התנהגותו והתבטאותו של ואלדהיים לאחר פרסום הגילויים על עברו החריפו את הבעיה המוסרית שנוצרה עם בחירתו".

הוועדה הפרלמנטרית הודיעה, כי היא תומכת בעמדת משרד־החוץ, ששגריר ישראל לא יקיים מגע כלשהו עם ואלדהיים. היא גם רשמה לפניה, כי עם שובו של השגריר מיכאל אליצור לארץ, לא ימונה שגריר אחר במקומו. ישראל תיוצג באמצעות מיופה־כוח.

הבהרה

בטעות נכתב אתמול ב"חוק קל, מחיר כבד" כאילו פגש ח"כ מרדכי בראון מסיעת ר"צ עם יאסר ערפאת. בראון נפגש עם מנהיגים פלשתינים שונים, כפי שעשו גם עמיתיו יוסי שריד, חיים רמון וח"כים אחרים, אבל הקפיד שלא להיפגש עם ערפאת – בדיוק מן הטעם שהם נמנעו מפגישה כזאת, כל עוד מסרב ראש אש"ף להכיר בישראל ולחדול מן הטרור.

באולם המליאה / עמוס בן־ורד

נתקבל החוק האוסר מיפגשים עם אש"ף

הכנסת סיימה אתמול, אחרי שתי ישיבות מרתוניות, את מושב הקיץ שלה ויצאה לפגרה עד אחרי חג הסוכות. בשתי הישיבות האחרונות דנה בעשרות חוקים, הצעות חוק והצעות לסדר היום.

יוני המערך הצביעו אתמול לפנות בוקר עם סיעות השמאל ושינוי, נגד חבריהם האחרים בסיעה ובקואליציה, כאשר נתקבל סופית החוק האוסר מיפגשים עם מנהיגי אש"ף, ב־47 קולות נגד 25. את החוק הביא למליאה אוריאל לין (ליכוד־ליברלים) בשם ועדת החוקה חוק ומשפט.

"כל המגעים המקויימים, במיפגשים או בכל דרך שהיא, ביוזמתם של יהודים, בין שירצו ובין שלא ירצו, נתונים הכשר בדרך זו או אחרת", אמר לין. "המסר המדיני צריך להיעשות בצורה מסודרת, כפי שהממשלה מוצאת זאת לנכון ובדרך שהיא מוצאת לנכון". מדובר במגע עם מי שממלא תפקיד בהנהלה במועצה או בכל גוף אחר כיוצא בזה של ארגון שהוכרז בחוק כארגון טרוריסטי, או הוא משמש נציג של ארגון כזה.

לין הבהיר, כי מדובר במגעים מדיניים. החוק לא יחול על מי שקיים את המגע עם נציג ארגון טרוריסטי (בארץ או בחו"ל) אם היה קרוב־משפחה של מי־שידובר אתו, או ביקש סיוע לקרוב־משפחה שלו הנמצא במצוקה; אם הוא משמש נציג של אמצעי תקשורת המשתתף במסיבת עיתונאים (אבל רק אם השתתפו באותה מסיבת עיתונאים גם נציגים של אמצעי תקשורת לאומיים); אם הוא השתתף בכנס בנושא אקדמי־מדעי שאורגן על ידי מוסד מדעי.

בדיון שבו נימקו המסתייגים מן החוק את השגותיהם ציטט יוסי שריד (רצ) מדבריו של חיים צדוק כאשר היה שר המשפטים, בהם אמר כי "מדינה דמוקרטית אינה תובעת מאזרחיה הזדהות עם עמדותיה המדיניות של הממשלה, אפילו אם עמדות אלה הן נחלת רובו המכריע של הציבור". הוא עצמו, וכן חבריו, לא נפגשו עם מנהיגי אש"ף על אף שהוזמנו, אבל אין לשלול את הזכות של מי שרוצה לקדם את השלום לערוך פגישות כאלה.

מילוא אומר שאין הרעה ביחסים עם ארה"ב

"למרות היחסים המצויינים בינינו לבין ארה"ב, קורה לעתים שיש תקלות, ובמקרים כאלה אנו פועלים ליישוב ההדורים על ידי שיחות ודיונים עם נציגי ממשלת ארה"ב", אמר סגן שר החוץ רוני מילוא (ליכוד־ליברלים) בתשובה על הצעות לסדר היום. מילוא ציטט ממכתב ששלח הנשיא רייגן בימים אלה לנשיא הרצוג ובו הוא מציין, כי "שתי אומותינו יכולות להתגאות באמון ובביטחון המאפיינים את היחסים ההדוקים בינינו".

אמנון לין (מערך) הציע בדבריו שמשלחות של ח"כים יבואו בדברים ישירות עם אנשי בתי המחוקקים של ארה"ב, כדי שאלה יוכלו לתשאל פקידי ממשל ביחס להתנהגות ההדורות הנישנות לאינטרסים ישראליים. תשאול כזה כשלעצמו עשוי ליצור לחץ נגדי.

מילוא אינו קושר יחסים עם ברית המועצות לשאלת מסורבי העליה. על ישראל מקובל העיקרון של אוניברסליות ביחסים דיפלומטיים. עניינם וסבלותיהם של יהודי ברית המועצות לא ימושו מפני נציגי ישראל בכל מגע עם שלטונות ברית המועצות, אמר סגן שר החוץ רוני מילוא (ליכוד־ליברלים) בתשובה על הצעה לסדר היום שהעלתה גאולה כהן (התחיה). לא היתה פניה כלשהי לחידוש היחסים הדיפלומטיים או הקונסולאריים בין שתי המדינות, וחילופי משלחות של פקידים במסגרת האינטרסים והרכוש של מדינה אחת אצל רעותה הם דבר מקובל גם בהעדר יחסים כאלה.

המציעה תבעה להתנות נירמול היחסים בין שתי המדינות בנירמול יציאת יהודים ישירה לישראל.

מפעל בסכנת סגירה יוצע לעובדיו

מפעל קטן או בינוני העומד בפני סגירה, יוצע לעובדיו, על פי הצעת חוק פרטית שאושרה אתמול בקריאה ראשונה אחרי שחזרה מוועדת הכלכלה; היא כבר אושרה בקריאה טרומית בכנסת העשירית. יוזמי ההצעה הם עדנה סולודר ואאק אמיר (מערך) ומאיר שטרית (ליכוד־ליברלים).

הרכישה תאפשר באמצעות משרד... תפת לממשלה ולהסתדרות, שתסייע להם בכך. מדיניות הקרן תיקבע על ידי ועדה שתמונה על ידי שני גופים אלה.

העובדים יקימו לצורך הרכישה אגודה שיתופית. כל זאת, אם לא נמצא קונה למפעל. החוק בא להגן על עובדים מפני סגירה מטעמים של רווחיות לא מספקת, החלטת יצרן לצמצם או להעביר את עסקיו, ובמפעלים משפחתיים – בגלל מות אחד הבעלים או המשכת העסקים בידי בני משפחות הבעלים וכיו"ב. הבעיה חמורה במיוחד במקומות קטנים ובערי פיתוח, אמרו המציעים.

ההצעה הועברה לוועדת הכלכלה בהסכמה כללית. על פי כוונת המציעים היא תיכנס לתוקף באפריל 1987, בשנת התקציב הבאה.

נושאים אחרים

הכנסת דנה והחליטה אתמול, בין השאר, גם בנושאים אלה:

★ ההצבעה בשבוע שעבר בקריאה הטרומית על חוק שינוי שיטת הבחירות (שהגיש ח"כ מרדכי וירשובסקי מסיעת שינוי) תקפה. על אף שלא הצביע בעדה רוב מוחלט מבין חברי הכנסת, הודיע יו"ר הכנסת שלמה הלל. מנין הקולות היה 50 בעד 39 נגד. לדעת הלל, אחרי שנועץ במשפטנים לרבות היועץ המשפטי לממשלה, אין לראות בקריאה טרומית חלק משלבי החקיקה, שלגביהם, דרוש רוב מיוחד לצורך שינוי בחוק יסוד "הכנסת". ועדת החוקה חוק ומשפט יכולה, אפוא, להתחיל בהכנת החוק לקריאה ראשונה.

★ כהונת היועץ המשפטי לממשלה תוגבל ל־5 שנים על פי הצעת חוק של מיכאל איתן (ליכוד־ליברלים) שעברה לוועדה בתום קריאה טרומית. שר המשפטים אברהם שריר לא התנגד להצעה.

★ פירוק חברה ממשלתית מרצון יהיה טעון אישור מוקדם של ועדת הכספים של הכנסת, על פי הצעת חוק פרטית של ישראל קיסר (מערך) שעברה לוועדת הכספים למרות התנגדות של סגן שר האוצר עדי אמוראי (מערך). קיסר הסביר שכוונתו למנוע פנייה לבית משפט כדי לפרק חברה בבעלותה, מעדתה הממשלה בין תפקידה השלטוני לבין תפקידה בתור מעביד. והדבר טעון לכל הפחות דיון מעמיק בטרם יבוצע.

★ על פי תקנה חדשה אסור עתה לאוטובוס או לרכב המסיע יותר מ־11 נוסעים – לרבות טיולית – לחצות מסילת ברזל בדרך עפר, השיב שר התחבורה חיים קורפו על שאילתה של נאוה ארד (מערך). התקנה התקבלה אחרי האסון בצומת הבונים, ומתייחסת גם אליה.

★ על השאלה אם נכון הדבר ששר החוץ יצחק שמיר הינחה בשנת 1983 את ראש השב"כ שיש להרוג כל מחבל שחודר לצורך פיגוע־מיקוח, השיב סגן שר האוצר רוני מילוא (ליכוד־חרות): "זו היתה שיחה בין שני אנשים: הובר בפעולות המחבלים ובאמצעים שיש לנקוט נגדם", ולא פירט יותר. השאלה נשאלה על ידי יוסי שריד (רצ) והיא מסתמכת על ראיון של שמיר לעיתון "מוניטין" שפורסם ב־8 ביולי 1986.

★ מס הכנסה על חברות שהשקיעו את רווחיהן בתעשייה הוקטן מ־52% ל־45%, על פי חוק שנתקבל סופית אחרי שהובא בשם ועדת הכספים על ידי יגאל כהן (ליכוד־חרות).

★ הקלות במס הכנסה לעובדים במשמרות הוארכו עוד בשלושה חודשים. הם הועמדו החל מ־31 ביולי על 15% עד סכום הכנסה של 140 שקלים מעבודות במשמרות, לעומת 10% מסכום של 115 שקלים עד כה. יגאל כהן (ליכוד־חרות) שהביא את החוק לקריאה סופית מטעם ועדת הכספים אמר שבתוך שלושה חודשים יוסדר הדבר בחוק של קבע.

★ התמיכה בהשלמת החינוך התיכון של חיילים משוחררים, שהם זכאים לו על פי חוק מיולי 1984, נדחתה עד ספטמבר 1987 על פי חוק שנתקבל אתמול סופית, אותו הביא למליאה יגאל כהן (ליכוד־חרות) בשם ועדת הכספים.

מעצר לבדואים החשודים בהברחת טבק ממצרים

מאת איתן רבין, סופר "הארץ"

בית משפט השלום בבאר־שבע עצר אתמול ל־8 ימים שני בדואים משבט אל־אלזמה, החשודים בהברחת טבק ממצרים לישראל ובכניסה לא חוקית לשטח אש של צה"ל.

ביקשו 1.5 מיליון ש' לחינוך לנערים עובדים שלא לומדים

מאת עדנה אירדור

ועדת הכספים פנתה אתמול לשר האוצר להגיש לה לאישור תקציבי הקצבת 1.5 מיליון ש"ח למטרת השלמת חינוך לכאלף נערים עובדים שאינם לומדים.

פניית הוועדה לשר האוצר באה לאור מסקנות ועדת המשנה לעניני רווחה שליד הוועדה.

עורך את העמוד: אריה חשביה

את אשה? את בעונש!

★ את לא מקבלת תמורה שווה עבור עבודה שווה.
★ אם את עקרת־בית – את לא "אשה עובדת".
★ את לא רשאית להחליט אם להפיל או ללדת.
★ בדיני אישות את לא שווה בפני החוק.

אלה אינן גזרות משמיים – אלה הן גזרות מידי אדם, ואותן ניתן לשנות.

המרכז הליברלי

תל־אביב, ביתו־אל־על, בן יהודה 32, טלפון 280843, ת.ד. 2202, תל־אביב 61021

הכתובת הנכונה. במרכז.

נדחה הדיון בתקנון החדש של לשכת העבודה

עקב חילוקי־דעות על שיתוף ח"כים ושרים ללא זכות הצבעה

מאת אילן שחורי, סופר "הארץ" לענייני מפלגות

לשכת מפלגת העבודה החליטה אתמול שלא להביא לפי שעה לאישור מרכז המפלגה, המתכנס אחר הצהריים, את התקנון החדש לגבי הרכבה החדש של לשכת המפלגה.

בלשכת המפלגה התעוררו אתמול חילוקי דעות והסתייגויות מהצעת ההחלטה, אותה הביא מזכ"ל המפלגה ח"כ עוזי ברעם, שעיקרה שיתוף חברי הכנסת ושרי המפלגה כחברים ללא זכות הצבעה בלשכה. הצעתו של ברעם התבססה על הרכב של 100 חברי לשכה, מתוכם 50 שייבחרו במחוזות המפלגה, 30 ייבחרו במרכז המפלגה ו־20 ימונו על ידי ועדה מסדרת.

שרי מפלגת העבודה דרשו להיות מצורפים ללשכה דרך הוועדה המסדרת, דרישה שנתקלה בהתנגדותו של ברעם. לפיכך לא הגיעה אתמול לשכת המפלגה לכדי סיכום הנושא, והוחלט לכנסה לדיון בעניין זה פעם נוספת, לפני שהתקנון החדש יוגש לאישור מרכז המפלגה.

סופר "הארץ" מציין, כי מרכז מפלגת העבודה יעסוק לפיכך אחר הצהריים רק בנושא המדיני. על כינוס המרכז הוחלט לאחר הודעתו של ראש הממשלה שמעון פרס ממרוקו, ופרס אכן יפתח את הדיון, שבו בוודאי יהיה הד גם לקולות שנשמעו באחרונה מחוגי השמאל במפלגה לקבל החלטות שיכירו בזכויות הלגיטימיות של העם הפלשתיני.

חוג "משוב" במפלגת העבודה, שאסף עד אתמול כ־60 חתימות לכינוס מיוחד של המרכז בנושא זה, ינסה היום לאסוף את 40 החתימות הנוספות הדרושות לדיון המבוקש במרכז המפלגה.

משמרת נגד לוחמה גרעינית ליד שגרירות יפאן בת"א

(ע). כ־30 אנשים מטעם הוועד הישראלי למניעת לוחמה גרעינית, האיגוד הישראלי של רופאים למניעת מלחמה גרעינית השתתפו במשמרת התייחדות לזכר קורבנות הירושימה ונגאסאקי ליד שגרירות יפאן בתל־אביב. המפגינים נשאו כרזות: "לא עוד הירושימה", "הקץ למירוץ החימוש הגרעיני", "יפוזר המזרח התיכון מנשק גרעיני".

שני הארגונים שיגרו מכתבים אל ראש ממשלת יפאן וראש עיריית הירושימה. המכתבים נמסרו ע"י ד"ר ארנסטו קהן, וד"ר אברהם רוזנקר לקיאוסקי אובה, המזכיר הראשון של שגרירות יפאן, שיצא לפגוש את אנשי המשמרת.

ד"ר הוברט גייל, הרופא האמריקאי שעזר לנפגעי האסון בצ'רנוביל שנמצא בחופשה בארץ יחד עם אשתו הישראלית, הביע את תמיכתו וסיפר שהביא נרות־שלום מילדי ארה"ב לילדי בריה"מ, שהיו אמורים להיות מוצבים על נהרות בריה"מ ב־6 באוגוסט לזכר קורבנות הירושימה.

חברי "מחוז המושבים" יפגינו בעת דיוני מרכז העבודה

מאת אברים צהר, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

כ־150 חברי "מחוז המושבים" במרכז מפלגת העבודה יערכו היום הפגנה בכניסה לאולם הקונגרסים בגני התערוכה בתל אביב, בעת שייערכו שם דיוני המרכז. המפגינים יניפו שלטים המאשימים בין היתר את ראש הממשלה שמעון פרס בהרס תנועת המושבים.

לדברי ראשי התנועה, הפגנה זו תהיה ראשונה בלבד בסדרת הפגנות ופעולות מחאה מתוכננות, שיערכו המושבניקים בחודש הקרוב. המושבניקים מוחים נגד הסחבת בהעברת כ־21 מיליון דולר שאושרו למושבים שבמצוקה עוד לפני למעלה מחודש ע"י הממשלה והסוכנות היהודית.

בתנועת המושבים הוקם אתמול מטה חרום בראשות מי שהיה מפקד הנח"ל, אל"מ (מיל.) רענן שריר, כדי לארגן את פעולות המחאה נגד הממשלה. מטה החרום החל כבר בארגון הפגנה המונית, ארצית, בה ישתתפו אלפי חקלאים, אשר תיערך על פי התכנון ב־24 באוגוסט לפני לשכת ראש הממשלה בירושלים כמחאה על מה שהם מגדירים כבריוניות הדרסנית של הממשלה הפוגעת בהתיישבות החקלאית המשפחתית".

הודעה חשובה מטעם שוקו תנובה

מחלב מפוסטר

באריזת קרטון ½ ליטר

קר וטעים ונפלא

ב־25% הוזלה

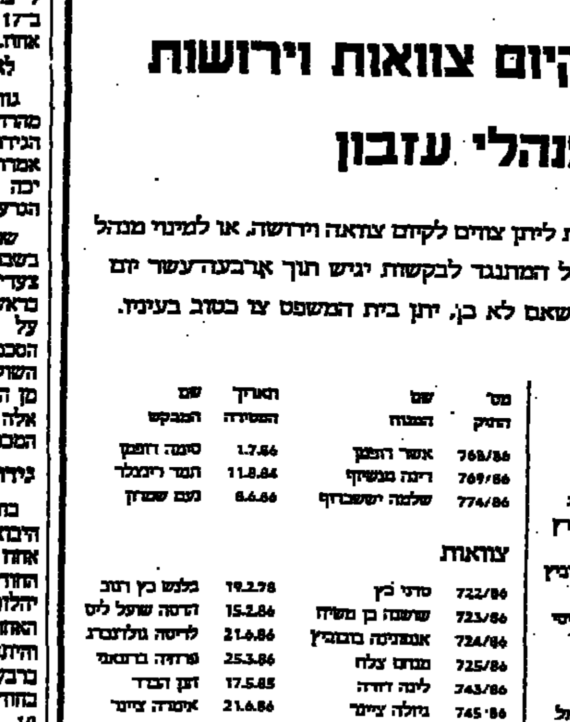

מחיר מחירון 0.74 ש"ח

מחיר מבצע 0.55 ש"ח

תנובה

صكنا من الاجل

מודעה בתשלום

במרחב
במה לשלום BAMERKHAV من المنطقة
• סידרה מס' 5 גיליון מס' 7 (37) 7 באוגוסט 1986 • עורך: מקסים גילן
השיבו! הגיבו לעתון? אנא שלחו הערות ו/או מכתבים למערכת לכתובת: במרחב ת.ד. 4416 ירושלים מיקוד 91043

המוביל המיפגש במרוקו לשלום ולביטחון?

עוזי בורשטיין

הכותב הוא, חבר ומזכיר התנועה הדמוקרטית לשלום ולשוויון.

אירועים חשובים, המעודדים את שוחרי השלום בישראל, מתרחשים בימים אלה. הבולט ביניהם לדעתי, הוא התעוררות בקרב היהודים יוצאי מרוקו.

הימין הקיצוני — הליכוד, התחייה והמיוחד כהנא — ראו ביוצאי מרוקו משענת ציבורית לתוכניותיהם לגירוש ערבים, לנישול ולסיפוח. הגזען כהנא בנה מגדלים פורחים על תמיכתן של עיירות־הפיתוח. עליכן הפיצו הוא ואנשיו את ארס השנאה נגד העם הערבי הפלסטיני השכן דווקא בעיירות אלה. היום מסתבר, שדווקא בקרב הציבור הגדול של יוצאי מרוקו גוברת הנטיה לשלום ישראלי־ערבי ולהבנה בין העמים השכנים, ובכללם העם הפלסטיני. מסתבר שעברה היפה של יהדות מרוקו, עבר של יחסי שכנות טובה עם העם הערבי המרוקאי, יצר כר נרחב להתפתחות כוחות שלום בקרב יוצאי מרוקו. ולהתייצבותם

שיחות מרוקו נערכו לאחר שחל הידוק נוסף בתלותה של ישראל בארצות־הברית

כנגד התעמולה הפאשיסטית של כהנא, גאולה כהן, רפאל איתן, יובל נאמן ואחרים.

זהו שינוי חיובי וחשוב, והוא עשוי להוביל למהפך בהרכב המפגינים נגד הכיבוש, נגד מעשי הדיכוי בשטחים ולמען שלום צודק, תוך הדגשה גוברת של התביעה: תקציבים לשכונות ולעיירות ולא להתנחלויות.

לזה יש להוסיף, כי יוצאי מרוקו משוחררים משנאה ומדעות קדומות כלפי ברית־המועצות. התייחסותם לתוכניות השלום של ברית־המועצות היא עניינית, וזה חשוב מאוד.

תופעה חשובה שנייה היא התעוררות היונים במפלגת העבודה. העובדה שחברי מרכז המפלגה תובעים שינוי רציני במצע, מבטאת את התעוררות הלכי הרוח המצדדים בשלום בקיבוצים, בקרב הציבור הקרוב.

תביעה זו מתמצית כרגע בזכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני. היא לא כוללת את זכות הפלסטינים למדינה עצמאית, ואף מתעלמת מן העובדה שהעם הפלסטיני קבע כבר את נציגו הבלעדי, הלא הוא אש"ף. אך למרות זאת, עצם התביעה לשינוי חשובה. מה גם שהיא מבליטה את הזהות שבעמדות פרס ושמיר.

במהלך הפגישה במרוקו הציג המלך חסן בפני פרס את תוכנית

תוכנית פאז מתחשבת באינטרסים הלאומיים של כל המדינות והעמים באיזור, כולל מדינת ישראל

פאז. המלך הדגיש שתוכנית זאת מקובלת על כל העמים הערביים, כולל העם הפלסטיני. כדאי להזכיר שתוכנית פאז תואמת את תוכנית ברית־המועצות לשלום במזרח־התיכון. (וזוהי התוכנית המכונה תוכנית ברז'נייב).

במשך שנים טענו אישים בישראל, שתוכנית פאז היא תוכנית לחיסולה של ישראל. כעת ברור שטיעון זה מופרך מיסודו. להיפך, תוכנית פאז מתחשבת באינטרסים הלאומיים של כל המדינות והעמים באיזור, כולל מדינת ישראל.

שמעון פרס, נאמן למצע ממשלת האחדות, דחה את תוכנית פאז המקובלת כיום על מרבית אומות העולם.

פרס חזר על עמדותיו הנוכחות. לא לנסיגה לגבולות ה־4 ביוני 1967. לא להכרה בזכויות הלאומיות של העם הפלסטיני, כולל זכותו למדינה עצמאית, לצד מדינת ישראל. פרס שלל הכרה הדדית ישראלית־פלסטינית, כולל הכרה באש"ף. הוא ממשיך להתנגד לכינוס ועידה בינלאומית לשלום בחסות האו"ם, ורוצה לקבוע, בעזרת האמריקאים, מי הפלסטינים שישתתפו במשא ומתן.

חלק מהפרשנים קבעו ששיחות מרוקו נקלעו למבוי סתום, ולא קירבו את השלום. אחרים טוענים שיש חשיבות בעצם המיפגש של מלך ערבי וראש ממשלה ישראלי. אך זו בעצם הסחת דעת. שהרי במיפגש זה לא קודם עניין השלום.

בשאלת השאלה, כלום לא היו ברורות למלך חסן עמדותיו של פרס? ואם כן, מדוע בכל זאת התקיימה הפגישה? את התשובה לשאלה זו סיפק הנשיא רייגן, שהודה לפרס על שיחות מרוקו. שיחות אלו תואמות את המדיניות האמריקאית במזרח התיכון. מדיניות הבנויה על העמקת הפילוג בין העמים הערביים. זהו גם מקור ההתנגדות של ממשל רייגן, להקמת מדינה פלסטינית עצמאית. שהרי אם תקום מדינה כזו היא תוביל לחיסול הסיכסוך ולשלום. הראיה לכך היא, שלאחר הסכם קמפ דיויד נוצל הפירוד הערבי במלחמת לבנון, בה השתתפו כוחות חיילי המארינס האמריקאי.

שיחות מרוקו נערכו לאחר שחל הידוק נוסף בתלותה של ישראל בארצות־הברית. לאחר הצטרפות ישראל למלחמת הכוכבים, ולאחר שסוכם על הקמת תחנת השידור האמריקאית, האנטי־סובייטית בערבה. עיתוי זה איננו מקרי. הוא משתלב עם איומי המלחמה הישראליים נגד סוריה; ועם ביקורו של סגן נשיא ארצות־הברית, ג'ורג' בוש, באיזור.

ירח הדבש עם מרוקו יחלוף במהרה. הלקח הנלמד ברור לכל. הבעיה איננה בהכרת המדינות הערביות והעם הפלסטיני בישראל. הכרה זו מובעת בעצם נכונותם לשבת ולתת עם ישראל. ישראל היא המסרבת להכיר בעם הפלסטיני ובנציגו, באש"ף. ישראל היא המסרבת להשתתף בוועידה בינלאומית לשלום במזרח התיכון.

גישתה של ישראל היא המכשול. רק שינוי בסיסי בגישתה יוביל לפתרון הסכסוך, ויבטיח את בטחונה ושלומה.

קורא יקר,

זמן קצר לאחר שחזר ראש־הממשלה שמעון פרס מביקורו במרוקו, הוציא שר־הפנים של ממשלת האחדות, הרב יצחק פרץ, איסור יציאה מן הארץ נגד הכומר ריאח אבו אל עסל, חבר המועצה לשלום ישראלי־פלסטיני.

הניגוד הבולט נמתח מסיורו של פרס במרוקו, עד לצו של הרב פרץ, שוב הוכח שאין פניה של ישראל לשלום צודק.

בצעד של שר־הפנים כנגד איש הדת הנוצרי, ריאח אבו אל עסל, מקומם על ישראל חלקים גדולים מן העולם הנוצרי. ערב הרוטאציה מסוכן צעד זה כפליים, וסופו שיפגע בכוחות המתקדמים שבקרב מפלגת העבודה.

"פשעו" של הכומר, הוא פשעם של כל השואפים לשלום צודק בין הישראלים לפלסטינים. שלום המבוסס על פשרה היסטורית בין שני העמים, באמצעות דיאלוג ישיר בין ישראל לאש"ף, הנציג הבלעדי של העם הפלסטיני.

על כל שוחרי הצדק והשלום להתלכד ולצאת במאבק כנגד צו מחפיר זה, המהווה עוד שלב בניסיון להשתיק את מחנה השלום.

העורך

מדיניותו העקרה של פרס

חבר הכנסת מתי פלד

הדרמה של המיפגש באיפראן, בין פרס למלך חסן השני, שוב העניקה לשמעון פרס את מה שהוא אוהב מאוד: תשומת־לב עולמית והערכה לפתיחותו. פרס לכך לא התכוון פרס להוליך דבר ולא פתח כל פירצה חדשה בפני המדיניות הישראלית. יש רמזים לכך, שלא לזאת ציפו המרוקאים וכי הסכמתם לפגישה הגלויה בארצם השנה לאחר שנרמז להם כי בכוונתו של פרס להפוך את המיפגש למנוף מדיני משמעותי. שהרי אם לא כך מה בצע להם במיפגש כזה?

גם אם אמת היא, שחלק מן התגובות של מדינות ערב היה חריף מעל המצופה הלא אין ספק כי תגובות עויינות ומסתייגות הובאו בחשבון במועצות המלך. כנגד אלה קיווה הוא, ללא ספק, להשיג הישג כלשהו אך נותר בסופו של הביקור בכלי ריק. אלמלא דיווח המלך באומה, בתום הביקור, על אשר התרחש במהלכו והיינו תלויים רק בדיווחו של פרס בכנסת — הדיווח המסובך היותר שמסר — הרי לא היינו יודעים כלל מה התרחש בו. מבחינתו של פרס הביקור היה היעד. המסר התכלית. כליכך לא היה מוכן פרס להניח לביקור במרוקו ליהפך לנקודת־תפנית במדיניותו, עד שיצא בשצף קצף נגד אותם חברים במפלגתו שסברו כי הלקח שעל ישראל להפיק מן הביקור הוא שאי אפשר להוסיף ולהתנכר למרכזיותה של הבעיה הפלסטינית ויש להכיר בזכותם של הפלסטינים להגדרה עצמית.

אפשר להבין ללבם של צעירי מפלגת־העבודה. הלא אין זה מתקבל על הדעת שבמפגש כזה, בו מציג מלך מרוקו את תוכנית השלום הערבית המוסכמת על אש"ף, לא יהיה ראש ממשלת־ישראל מסוגל להציג תוכנית־שלום משלו. והלא זה בדיוק מה שקרה: כל שהיה בידו של פרס לעשות הוא להציג את שלושה או ארבעה הלאווים של הקונסנסוס הלאומי: לא להכרה בזכות ההגדרה העצמית של הפלסטינים, לא למו"מ עם אש"ף, לא להפסקת הכיבוש ולא למו"מ רב־צדדי.

האם אמנם זה הדבר שהחשיד בפגישה החשובה הזאת, חייבת מפלגת־העבודה לבחון עצמה: האמנם זוהי כל תוכניתה המדינית? להחריד הצעירים במפלגה הסביר פרס כי על־ידי קבלת התיקון המוצע על־ידם יאבד הסיכוי לפתוח במו"מ עם המלך חוסיין — הסבר מוזר, שניתן יום לאחר שחוסיין הודיע, בתגובה להצהרותיו של סגן הנשיא ג'ורג' בוש, כי יסכים למו"מ כזה, שאין הדבר בא בחשבון. אלא שפרס בשלו: הוא מסרב לפתוח כל פתח למו"מ אפשרי, כמו זה המוצע בתוכנית פאס, באמרו כי סידור בא על מנת לאפשר פתיחת מו"מ שאיש אינו מציע לו.

כדי להוכיח הישג הצביע פרס ברצון רב על ההישג "שלו" באיפראן; לאמור, המלך חסן קבע שאין כל איסור להיפגש עם ישראלים לשיחות מדיניות. פרס לא הרגיש כל מבוכה נוכח העובדה, כי הוא לא נתן לבן שיחו כל הישג להתברך בו. כך התברר לפתע לכל העולם, כי על־פי תפישתו של פרס קידום היחסים עם העולם הערבי פירושו שישראל תשיג הכרה וסובלנות כלפיה בלא שתעניק דבר בתמורתם. הוא גם הוכיח כי המלך חסן הזהירו, שבשטחים הכבושים גדל דור של פלסטינים שלא ידעו את העבר והם מתוסכלים ומרי נפש. על כך השיב, שזה זמרמה שישראל משתדלת לשפר את איכות החיים בשטחים. לא ידוע אם המלך שאל אותו כיצד מתיישב הדבר עם מדיניות היד הקשה, אך מכל מקום ברור כי לא לכך התכוון המלך. יתכן כי חשב על כך שלא תהיה ברירה לישראל, אם תתמיד במדיניותה, אלא להטיל על השטחים משטר מובהק של אפרטהייד. כיום, סבורים כמה מחברי מפלגתו של פרס, כי כבר עתה יש לנטוש את רצועת עזה, המספידה יותר ויותר ישראלים, להקיפה בגדר תיל דוקרני ולהתיר יציאה רק לפועלים הדרושים למשק הישראלי, מצויידים ברשיונות מיוחדים. בעצם הימים בהם דן העולם הנאור בעיצומים שיש לנקוט נגד דרום־אפריקה, מעלים אישים במפלגת־העבודה

פרס לא החמיץ הזדמנות־פז לחולל תהליך מדיני בעת ביקורו במרוקו, אלא הבליט מחדש את עמדתו העקרונית, שאין לישראל עניין במו"מ כולל לשלום אלא בהסדר עם ירדן שאת טיבו טרם הסביר

הצעות אפרטהייד, הן אינן זוכות מפיו של פרס לתגובה "שטויות", שבה זיכה את הצעת צעירי המפלגה בדבר זכות ההגדרה העצמית של הפלסטינים.

פרס לא החמיץ הזדמנות־פז לחולל תהליך מדיני בעת ביקורו במרוקו, אלא הבליט מחדש את עמדתו העקרונית, שאין לישראל עניין במו"מ כולל לשלום אלא בהסדר עם ירדן שאת טיבו טרם הסביר. את עמדתו זו הוא מבקש לנמק בכך, שזהו רצון העם. והלא כך אמר לצעירי מפלגתו כאשר הזהיר בדרישתם. הוא הציע להם לשקול מה תהיה השפעת הצעתם על ציבור הבוחרים. קשה להבין תירוץ זה עתה. על איזה בוחרים חושב פרס עכשיו? הלא במאזן הכוחות הנוכחי בין מפלגת־העבודה לבין הליכוד דרושה הטייה כל שהיא לצד זה או אחר על מנת להפר את יחסי הכוחות. האומנם אין פרס חש כי ביקורו במרוקו הניע חלקים גדולים בעם בגל של תקווה? האם לא חש כי בקרב יהדות מרוקו נשאה גל של גאווה, על כך שמרוקו הפכה לנקודת מיפנה ביחסי ישראל והעולם הערבי וכי בקירבה רווחת האמונה, שאם תאפשר ישראל למלך חסן להופיע עם הישג כלשהו כי אז יוכל הוא להעניק תאוצה לתהליך שהחל במיפגש עם פרס?

אדישותו של פרס לרחשי־לב אלה מעידה, כי דבקותו במדיניות "אף שעל", הלכה למעשה, והתנגדותו לכל שלום המבוסס על פשרה צודקת אוטמים את ליבו גם לרחשי לב של אותו ציבור שיש בכוחו לגרום לתמורה שתוכל להעניק למפלגת־העבודה את היכולת להקים ממשלה בכוחות עצמה. דומה כי אטימותו לאפשרות זו מתנגשת אף בדברים ששמע כוודאי מיועציו הקרובים, כמו ח"כ רפי אדרי, שליווה אותו למרוקו. אדרי חזר בתחושה, כי תוכנית פאס אינה כולה שלילה ואף אמר זאת בגלוי בשידור בטלוויזיה. מעל במת הכנסת הביע אדרי אמון מלא בכוונותיו של מלך מרוקו. שהרי הוא, בניגוד לפרס, מוכן לתת למלך מרחב תימרון כלשהו.

אין ספק שבדברים אלה יש משום עדות, כי אילו באמת היה רצון הבוחרים מעסיק את פרס אולי לא היה קופץ כליכך על צעירי מפלגתו. עתה ברור כשמש, כי פרס, הנץ המתקשט לעיתים בנוצות של יונה (כאשר אין בכך כדי לחייבו לשנות את תפישותיו), מוכן להתעלם מרחשי־ליבם של רבים בארץ, שקיוו לתמורה בעקבות ביקורו במרוקו, ובלבד שלא יאלץ לרכך את עמדתו חזית הפשרות.

עם הפנים אל יהודי מרוקו

יוסף סאלם

הכותב הוא, יליד צפרו, סטודנט באוניברסיטה העברית בירושלים, [illegible] של ח"כ מוחמד מיעארי.

מיפגש חסן־פרס באיפראן, מרוקו, עורר הדים רבים באיזורנו ובעולם כולו. ולא במקרה. אין זה מאורע שכיח, שראש ממשלת־ישראל ומנהיגה של מדינה ערבית נפגשים לשיחות מדיניות קבל עם ועולם.

היו שהריעו והיו שגינו. היו שבירכו על המיפגש והיו שהוקיעו אותו. סוריה ניתקה את קשריה עם מרוקו ומצרים, לעומתה, תמכה במרוקו בפה מלא. אצלנו, הפלסטינים, עורר המיפגש רגשות מעורבים.

מצד אחד היו מי שתלו תקוות בשיחות חסן־פרס — אולי יהיה בכוחן לשבור את הקיפאון ולהוליך לקראת פיתרון הבעיה הפלסטינית; מצד שני היו מי שחששו, שמא מתכננים חסן ופרס, בתיאום עם האמריקאים, קמפ־דיויד חדש, תוך עקיפת הפלסטינים ונציגות הבעיה הפלסטינית.

אש"ף נודף בהתנגדות על־ידי כמה מדינות ערביות, ותמיכה על־ידי אחרות. כמה מפלגי אש"ף גינו את המיפגש. [illegible], יאסר ערפאת, יו"ר אש"ף, הגיב באורח ענייני: הוא תבע לכנס ועידת־פיסגה ערבית, הן כדי לשמוע מה בפיו של מלך מרוקו והן כדי להעמיד את מדינות ערב אל מול אחריותן.

הקורא היהודי — והפרטי אלה אני מתכוון בעיקר לקורא היהודי שוחר השלום — עלול, בהשפעת התעמולה הרשמית, לטעות ולחשוב שאש"ף מתנגד למשא־ומתן ולהידברות והוא שולל כל דיאלוג בין יהודים וערבים, בין ישראלים ופלסטינים. והרי ראש אש"ף בכבודו ובעצמו ניהל לא פעם פגישות עם ישראלים והביע לא אחת את רצונו בהרחבת המיפגשים הישראלים־פלסטיניים. לאחרונה עשה זאת שוב, כאשר נפגש עם חבר הכנסת מחמד מיעארי. להערכתי, אם יאזרו יוני המערך אומץ ויביעו רצונם להיפגש פנים־אל־פנים עם ראשי אש"ף, לדיון תכליתי על המצב באיזורנו, לא ייענו בשלילה. הברירה בידם!

בעניין המיפגשים שנערכו עד כה: לא פגישה עם אנשי־אופוזיציה ישראליים כפגישה עם ראש ממשלת־ישראל. בראשונה מדברים על מאוויים, בשניה מדברים על תכליות: בראשונה מדברים על הרצוי, בשניה מדברים על המצוי.

לכן, נותרה שאלת השאלות של פגישת "חסן־פרס" שאלה שתשובתה ימים יגידו: מה תוליד ואיך תשפיע. האם תביא להיסדק הסירוב הישראלי להכיר בזכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני, או שמא רק תסייע לפרס לקדם את יחסי־הציבור שלו, בבחינת כיסוי יפה למדיניות מבורערת?

תרבותם של יהודי מרוקו, מסורותיהם ומינהגיהם עוצבו בחיק העולם הערבי, הושפעו ממנו והשפיעו עליו

אולם דבר אחד אפשר לקבוע כבר עתה: עצם קיומו של המיפגש הוליד תקוות־שלום בקרב בני העדה המרוקאית בישראל והידק את אותם מרוקאים־ישראלים — ואין הם כה מעטים כפי שנדמה לרבים מאיתנו — ששמרו על צלם־אדם ולא נגועו בגזענות.

אל לנו, הפלסטינים, להקל ראש בכך. לא רק שבני העדה המרוקאית בישראל מונים כחצי מיליון בני אדם והם העדה הגדולה ביותר בקרב יהודי־ישראל; רבים מהם עדיין זוכרים את ארץ מולדתם לטובה ויש בפיהם מילה טובה לא רק על מלך מרוקו אלא גם על יחסי יהודים־ערבים בארץ מוצאם.

מי שעושה חשבון לטווח ארוך, חייב לרשום זאת לפניו. תרבותם של יהודי מרוקו, מסורותיהם ומינהגיהם, עוצבו בחיק העולם הערבי, הושפעו ממנו והשפיעו עליו. ניחוח המאכלים, כמו גם צלילי המוסיקה, הם רק ביטוי כמעט חיצוני לעולם פנימי עשיר ומגוון, העשוי ברבות הימים לתרום לחיזוק הקשרים בין העם הפלסטיני והעם הישראלי, לקירוב לבבות בין ערבים ויהודים.

אלא שלא הכל נחתך ונקבע במישור התרבותי. עדיין יש — לטוב או לרע — עמדת־בכורה לפוליטיקה, ובלשון הפוליטיקה יש לומר דברים ברורים וחד־משמעיים: חובתם של הפלסטינים להושיט יד־אחים ליהודים בכלל וליהודי המזרח בפרט; חובתם של היהודים — גם כלפי הפלסטינים ובעיקר כלפי עצמם — לאזור אומץ ולהכיר בנו ובזכויותינו. לאמור: להכיר בזכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני, להכיר באש"ף כמנהיגותו הלאומית ולהיאבק למען כינונה של מדינה פלסטינית לצד מדינת ישראל.

ברית שלום בין מדינת־פלסטין ומדינת־ישראל תוכל לשמש מנוף כביר לפתיחתו של דף חדש ביחסי היהודים והערבים בבחינת תור־זהב חדש, כאן ועכשיו.

מטרות רייגן בפגישת מרוקו

לטיף ג'אג' יחיה — טייבה

הכותב, עובד בוועד המנהל של רק"ח.

אחת המטרות של המיפגש במרוקו, שנערך תחת חסות אמריקאית, היתה לטרפד את ההצעה החדשה של גורבאצ'וב, בדבר כינוס מכין של חמשת החברות הקבועות במועצת הבטחון, לקראת ועידה לשלום במזרח־התיכון, בהשתתפות ישראל ואש"ף.

צרפת, סין והמדינות הערביות, קידמו כמובן בברכה את הצעת גורבאצ'וב. ארצות־הברית חוששה מן האפשרות של קיום כנס כזה, וזירזה את פגישת חסן פרס, כדי לחבל בכל מאמץ קולקטיבי בינלאומי להשגת שלום ישראלי פלסטיני.

בישראל מזינים את הציבור באינפורמציה מסולפת על המתרחש בעולם הערבי, בקרב העם הפלסטיני ובשטחים הכבושים. בקרב הפלסטינים התגברה ההתנגדות למדיניות האמריקאית והתשוקה הרבה שיש לבטל את הסכם עמאן, כמו כל הצעה הבאה במקום הכרה בזכויות הלאומיות של הפלסטינים, כולל זכותם למדינה עצמאית.

הפועלים, הפלאחים והאינטליגנציה העובדת הפלסטינית בשטחים, ובקרב ערביי ישראל מתנגדים למיפגש במרוקו. ולכל התוכניות של רייגן־פרס, חוסיין־מובארק. ואילו הבורגנות העירבית, הימין הריאקציוני, מברך על פגישת מרוקו ותומך במדיניות האמריקאית שהיא נגד השלום.

כיום גוברים הסיכויים להחזרת האחדות באש"ף, על בסיס ביטול הסכם עמאן, נגד המיפגש במרוקו ועל בסיס הסכמי עדן, אלג'יר ותוכנית פאס. לאחדות כזו כל הסיכויים לקדם את השלום הצודק במזרח התיכון.

דברים שיש לאומרים

מקסים גילן

הרבה מאוד שטויות נאמרו בקשר לביקורו של ראש־הממשלה, שמעון פרס, אצל חסן השני מלך מרוקו. עכשיו, לאחר ששככה מעט הסערה הגיע אולי הזמן להגיד את הדברים שיש צורך להשמיע.

(1) גיבורי הפרשה ומניעיהם:

שמעון פרס לא נסע לעשות שלום. שמעון פרס נסע כדי לנסות ולמצוא פיתרון של רגע אחרון לבעיית הרוטאציה. ראש ממשלת ישראל, שהוא איש פיקח וערמומי, ידע שאין בידו מה לתת לעולם הערבי, ועוד פחות לעם הפלסטיני. על כן

לא תיצמח קידמה במרחב ובעולם הערבי כל עוד יוסיף להשתולל הסיכסוך הישראלי־פלסטיני, כל עוד אוכל אותו סרטן בגופה של ישראל ובגופן של מדינות ערב

הבטיח מראש הבטחות מעורפלות על "הצעות חדשות", כדי שהמלך ייאות לקבלו, עוד כשפרס נפגש עם שגריר מרוקו בפאריס בעת ביקורו האחרון באירופה. על כן גם הבטיח דברים דומים לאיש העסקים ואיש אמונו לשעבר של חסן ברבאט, הוא דויד עמאר. כאשר הגיע פרס לפגישה עם המלך, ובידו תוכנית שאין העולם הערבי מוכן לקבלה, גרם נזק רב למתווכים השונים (והרבים) ששיכנעו את הצד המלוכה במרוקו לקחת את הסיכון ולהיכנס לעימות עם סוריה על הפגישה עם ראש ממשלתה של ישראל.

נזק רב במיוחד נגרם לדויד עמאר, והתוצאות הסופיות עוד עשויות להתגלות כשתתחדש ה"דיפלומאטיה" הסודית בכל מה שנוגע לקשרים בין ישראלים לפלסטינים בפרט, ובין ממשלת ישראל וממשלות ערביות למיניהן באופן כללי ביותר.

חסן מלך מרוקו הוא שליט חכם מאוד ומתוחכם מאוד. אבל חסן השני הוא גם עדיין השולט בעמו ביד ברזל ואשר לא היסס לדכא, לאסור ולהמית את אלה שחינו מעליהם, אביהם כבעלי שררה. חסן אינו אידיאליסט או איש הדואג לזולת. הוא דואג, קודם כל, לעצמו ולשושלת המלוכה; ואחר כך למדינה; ואי שם בשולי קצה דאגותיו מצוי גם שלום המרחב הערבי.

וחסן אירגן את הפגישה, קודם כל ומעל לכל, משום שהיה מצוי במצב מביך ביחסיו עם ארצות־הברית — מאז הסכים, לפני שנים אחדות, "לאחד" את מרוקו ואת לוב של הקולונל קדאפי. למרות שמרוקו היתה בין בנות־הברית (ואפשר להגיד — בנות הזוגות) המפונקות ביותר של וושינגטון, כעס מאוד הממשל בארצות הברית: כבלות הכל, ממשל רייגן הוא מישטר בו קובעת האידאולוגיה, יותר ממדיניות קרה ועניינית. בינתיים התפתחו גם העניינים במאגרב כלומר ברצועת החוף הערבית של אפריקה הצפונית: בתוניס תופסת ארצות הברית, אט אט אבל בטוח, את מקומה של צרפת, כפטרון בעל ממון, מאז נמצאת צרפת במשבר כלכלי; ואילו אלג'יריה מתרחקת אף היא מהקו "האנטי־אימפריאליסטי" הקיצוני, שהיה נחלת עברה המהפכני. המנהיגים האלג'יראים ביקרו לא מכבר בוושינגטון והסבירו את השינוי שחל בעמדתם. עכשיו עשוי איפוא להיווצר מצב בו לא תהיה ארצות־הברית זקוקה לרבאט ולמלך — או אולי תהיה זקוקה למרוקו אך לא עוד למלך. חסן, בחוכמתו, ידע שהדרך ללב וושינגטון עוברת בירושלים.

ובעצם — לא היה לחסן הרבה מה להפסיד. את גישתן העוינת של סוריה ושל לוב ידע מזמן. האם נכשל תרגילו של פרס — חסן ודאי שיצא ממנו כשידו על העליונה, על כל פנים מבחינת יחסו לאמריקה ולמשטר כולו. עם אהדת אש"ף לא הפסיד, שהרי אמר לפרס ברור ובקול רם שיש לכלול את אש"ף בכל מו"מ אפשרי.

(2) מחנה השלום בארץ.

בגפני, התחלקו הדעות לשתיים: חד"ש וכל אירגוני השמאל הקיצוני דחו את הביקור בדיעבד כדבר שלילי ומסוכן וכבכניעה לאימפריאליזם האמריקאי. מחנה השלום המתקרב, ביחוד עם היונים הציוניות, שיבחו את המגעים בין ישראל למרוקו, גינו את שמעון פרס על שבא לאיפראן בידיים ריקות ושיבחו, אף הילל, את המלך כאחד מחסידי אומות העולם.

שתי הגישות היו מגוחכות במקצת. האחת — על שלא התחשבה בתועלת שבצירוף עוד מדינה ערבית למשא ומתן עם ישראל. והשניה — על שלא הבינה והבדילה בין האינטרס הישראלי ואינטרס מחנה השלום — שהוא משא ומתן עם כל מדינה ערבית המוכנה לכך — לבין האינטרס של המוני ערב וביחוד המוני מרוקו המרוקאים.

יש לזכור: המרחב חייב להשתחרר מתלותו במעצמות העל הזרות ומדיכוים של משטרים רודניים, מלכותיים ו"מתקדמים" מסוגו של משטר הבעאת'. כל אדם מתקדם בישראל ובעולם היהודי חייב לקוות שכך יהיה ביום מן הימים.

אך ברור גם לכולם שלא תיצמח קידמה במרחב ובעולם הערבי כל עוד יוסיף להשתולל הסיכסוך הישראלי־פלסטיני, כל עוד אוכל אותו סרטן בגופה של ישראל ובגופן של מדינות ערב. על כן יש לעודד כל מה שנעשה לקירוב ישראל והערבים, ישראל ואש"ף. כל עוד לא קמה מדינה פלסטינית בצד ישראל, כל הדיבורים על מאבק לקידמה במרחב הם הבל פה וצביעות אידאולוגית.

על פי הקריטריון הנ"ל מהווה ביקורו של פרס במרוקו שני צעדים קדימה ועמידת דום: הוא עוזר לגרור את ישראל לתוך המרחב הערבי והוא עוזר לגרור את הערבים להכרה שבלי ישראל במרחב לא יהיה שלום ולא יתכן שגשוג כלכלי. אבל אותם שני צעדים חיוביים קדימה נסתיימו "בעמוד דום". יש טעם לשיחות ואף לברית שלום בין ישראל לערב — רק אם נכלל בברית זו אש"ף ואם היא מובילה לסיפוק תביעת ההגדרה העצמית הלאומית של הפלסטינים. אחרת תוביל ברית שלום כזו למלחמות אכזריות פי כמה. כפי שהסכם קמפ־דיויד הביא למלחמת לבנון משום שלאש"ף לא היה חלק בו.

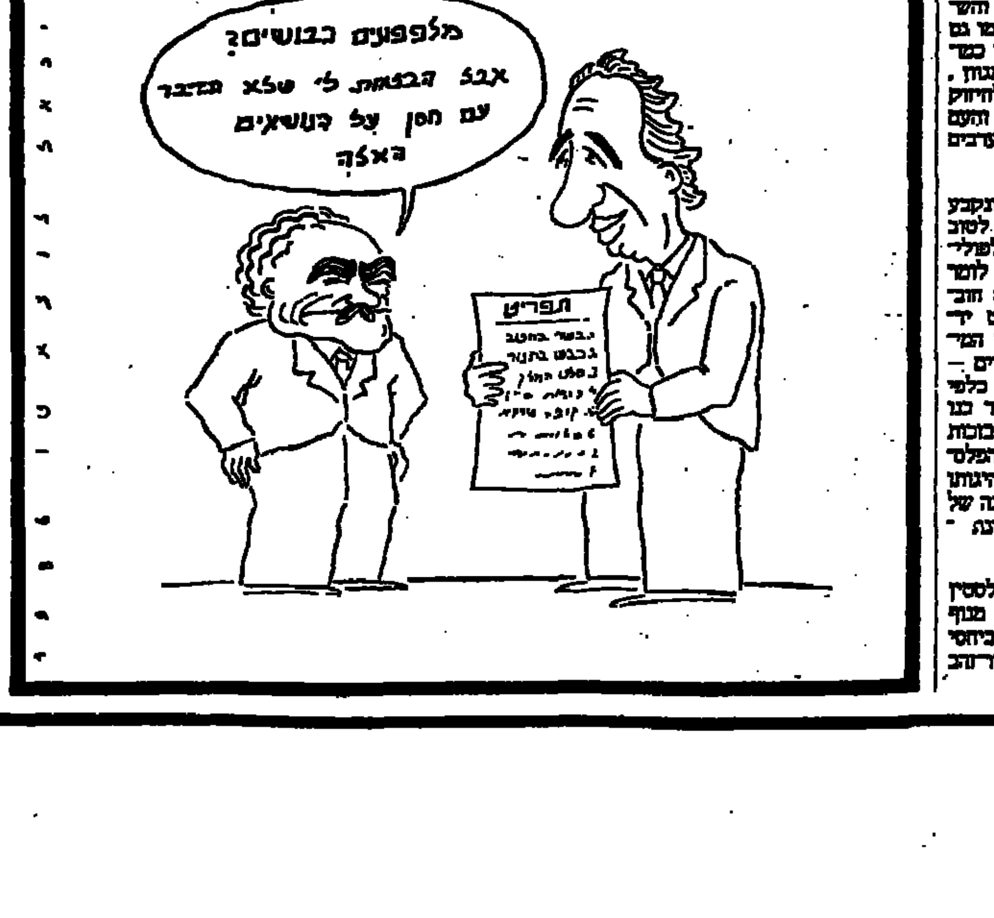

מודעה בתשלום

ספורט

בעריכת יחיאל ארדי

2 נצחונות ביום אחד לפרקיס באוסטריה — עלה לסיבוב שלישי

טניס

הטניסאי הישראלי שחר פרקיס ניצח אתמול את הצרפתי המדורג 15 בעולם, תיירי טולאן, בסיבוב הראשון ואת האיטלקי סימונה קולובו בסיבוב השני של טורניר הגעוד בקיצביהל, אוסטריה.

שחר גבר על טולאן (מדורג 3 בתחרות) במערכה הראשונה 7–6 (ובשובר השוויון נכנע 14–12), ואחר כך התאושש וניצח בשתי המערכות הבאות 2–6, 4–6. את האיטלקי קולובו ניצח פרקיס 1–6, 4–6. שני המשחקים של שחר היו ביום אחד, מאחר שהתחרות סובלת מפיגור בלוח הזמנים בגלל גשמים ששיבשו את התכנית.

יואכים ניסטרום משוודיה ניצח את ג'רמי בייטס מבריטניה 3–6, 2–6, ובלין וילבנבורג מארה"ב גבר על השוודי היינק גונטהארד 6–7, 6–7.

בטורניר הנשים במונטריאול היתה האמריקאית פאמי פנריק, תלמידת מיכללה המדורגת רק 89 בעולם, על סף הפתעה במשחקה נגד הארגנטינית גבריאלה סאבאטיני שדורגה כאן 3. סאבאטיני ניצחה 2–6, 3–6, 7–6. המדורגת 2, הצ'כית הלנה סוקובה, ניצחה 7–6, 4–6 את פאסקל פאראדי מצרפת.

בקר התקשה לנצח את שולץ בוורמונט

וורמונט, ארה"ב (עי"ה). אלוף וימבלדון בוריס בקר התקשה לנצח בסיבוב הראשון של הטורניר המקומי את באד שולץ מארה"ב 4–6, 6–7 (7–9 בשובר שוויון). ג'ימי קונורס הכניע את אריק קורטיטה מארה"ב 6–7, 3–6, 7–5 וטים מאיוט ניצח במפגש כל אמריקאי את צ'יפ הופר 3–6, 5–7, 7–6.

ורמונט (איפ"י). יום לאחר שגבר על עמוס מנסדורף, זכה הטניסאי הצ'כי איוון לנדל בניצחונו השני בטורניר המתקיים בוורמונט 6–1, 6–2 על בארי מויר מדרום אפריקה.

• גלעד בלום נוצח אתמול באיסטנבול על ידי הרוסי אנדריי צ'סנוקוב המדורג 39 בעולם 1–6, 7–6. יצויין שבלום הוליך במערכה השנייה בשובר־שוויון 5–1. התחרות היא על פרסים בסך כולל של 52 אלף דולאר.

אכזבה גוברת במכבי חיפה:

מתעכב האישור ממכסיקו על מכירת ברייליובסקי

כדורגל

מאת סופר "ספורט הארץ" בחיפה

לאחר שעות ארוכות של ציפיה דרוכה התאכזבו אתמול בהנהלת מחלקת הכדורגל של מכבי חיפה מכך שהטלקס המיוחל ממכסיקו, האמור לאשר את הסכם מכירתו של הכדורגלן הארגנטינאי־יהודי דניאל ברייליובסקי, בושש להגיע.

על פי הסיכום הטלפוני שהושג בשבת בין ראשי מכבי חיפה וראשי מועדונו המכסיקאי של ברייליובסקי (אמריקה קלוב) היה על המכסיקאים לאשר ביום רביעי בטלקס את הסכמתם להעבירו למכבי חיפה תמורת 290 אלף דולאר. על סמך הסיכום היה על הטלקס לשמש אישור בכתב לביצוע העיסקה.

במכבי חיפה מבקשים להאמין כי העיכוב בקבלת הטלקס נובע מסיבה טכנית, ולא מסיבה משמעותית העלולה לטרפד את העיסקה. בחיפה מעריכים כי הטלקס יגיע כבר היום או מחר, כך שהכדורגלן יוכל להצטרף תוך ימים אחדים לאימוני סגנית האלופה הישראלית. במקביל ינסו החיפאים ליצור קשר טלפוני עם הנהלת הקבוצה המכסיקאית כדי לברר את פשר העיכוב.

אוסמו רוצה מיבחן בספרד

אתמול פנה בלמה הבינלאומי של מכבי חיפה רפי אוסמו (הגדול) ליו"ר הנהלת קבוצתו צבי ויינצר בבקשה לאפשר לו להיבחן בקבוצה ספרדית, שסוכן מטעמה פנה אליו. ויינצר הבהיר לו כי יסכים לשחרר אותו רק תמורת 300 אלף דולאר, סכום העולה על זה שאמורה חיפה לקבל ממכירת רוני רוזנטל. ברור שדרישה זו תטרפד את חלומו הספרדי של אוסמו.

כבר בימים הקרובים יוציא מכבי חיפה למכירה את כרטיסי המנוי לעונה הבאה, לאחר שקופת הכרטיסים "גרבר" זכתה במיכרז. במכבי חיפה מקווים למכור השנה כמות שיא של 2,500 מנויים.

הצ'כים ניצחו 1–0 באדלייד

ידידות

אדלייד (איפ"י). נבחרת הכדורגל של צ'כיה השיגה כאן אתמול ניצחון דחוק של 1–0 על נבחרת אוסטרליה משופרת, בשני משלושת המשחקים הבינלאומיים בין שתי הנבחרות.

בתחרות הראשונה שהיתה ביום א' במלבורן נפרדו הנבחרות בתיקו 1–1. המיפגש השלישי יהיה בראשית השבוע הבא בסידני.

שער שהבקיע בדקה ה־49 סטאניסלאב גריגה היקנה לצ'כים ניצחון בכורה על אוסטרליה בסיור זה, אבל התוצאה הסופית לא היתה [illegible] "שיחקנו טוב, [illegible] אבל הגשנו לאורחים שער טיפשי במתנה", אמר מאמנה הלאומי של אוסטרליה, פראנק ארוק.

מישקום המתקפה של האוסטרלים, שלא הצליחו להבקיע, עורר את המתח של הצ'כים. מאמנם יוזף מאסופוסט, מכוכבי הנבחרת לשעבר, קם באחת הפעמים ברוגז גלוי מהספסל כדי להביע מחאה קולנית באוזני השופט אחרי הכשלה גסה של הולנד איוואן האסק.

אוסטרליה תהיה ככל הנראה אחת מיריבות ישראל בטורניר הקדם־אולימפי, שהמנצח בו ישתתף בשלב הגמר של 1988 בסיאול.

אבסורד אחד גדול

על רגל אחת

מאת מיכאל קרנון

הספורט הישראלי מלא אבסורדים. די להציץ בכותרות העיתונים בימים אלה, כדי לראות עד כמה אנו נראים מגוחכים.

אבל כאשר באים לחזות באליפות ישראל בשחיה, מה שאמור להיות אירוע השיא של העונה, ורואים את שני השחיינים הבכירים שלנו עוקבים אחרי התחרויות מן היציע, זה כבר מתחיל להרגיז.

הנימוק הוא לכאורה מקצועי — סמיכות התאריכים של האליפות שלנו עם אליפות העולם שתחל ב־17 בחודש במאדריד. אבל כאן נשאלות שתי שאלות: האם באמת יש סיכון בכך שאייל שטיגמן ושגב פורת ישתתפו באליפות ישראל 11 ימים לפני המישחה הראשון שלהם במאדריד (ואפשר לחשוב שהם יוצאים לשם להתמודד על מדליות)? ואם אמנם כך, מדוע קבעו ראשי איגוד השחיה את האליפות הלאומית בסמוך כל כך לאליפות העולם, שלוח הזמנים שלה היה ידוע כבר לפני זמן רב?

קשה גם לקבל את ההסבר של מכבי נהריה לאי הופעת השחייניות שלו באליפות, כאילו הן סובלות מעומס תחרויות. האליפות הלאומית היא בעדיפות ראשונה. אם חששו האחראים בנהריה מעומס, היו צריכים לוותר על השתתפות באירוע השוב כמו אליפות מכבי.

ואיך יסבירו אנשי איגוד השחיה את העובדה שמישחי הגמר הוחלו אתמול בשעה 17.00, למרות שבכל הפירסומים המוקדמים נמסר, כי יוחלו ב־18.00?

אבל איך אמרנו? הספורט שלנו הוא אבסורד אחד גדול. השחיה ככל הנראה אינה יוצאת מן הכלל.

האליפות טבעה בתירוצים

ביום הראשון רק שני שיאי גילאים

שחיה

מאת גיא צוקר
סופר "ספורט הארץ"

העובדה המעציבה ביותר, הקשורה לאליפות ישראל בשחיה, שנפתחה אתמול במכון וינגייט, היא שבכל פינה בבריכה ניתן היה למצוא מישהו שיסביר ברצון ובקור רוח, מדוע השחיה הישראלית שרויה במשבר כה עמוק ומדוע נשברו אתמול שני שיאי גילאים בלבד.

יוחאי ליפשיץ (22), מהפועל עמק יזרעאל, שניצח במשחה ל־400 מטרים בסיגנון חופשי, בזמן של 4:08.82 דקות נידב את הסברה: "אנשי המרכזים ואנשי הועדה המקצועית באיגוד השחיה עשו כמיטב יכולתם, אבל המשמעות היא פגיעה בשחיינים. היתה לנו שורה של מפעלים, שסחטו את השחיינים ולא הותירו להם זמן להתרגע ולהתכונן לאליפות. תחרות 8 האומות הביאה אותנו לרוויה. אני פורש בעוד שלושה ימים מבויין שמיציתי את עצמי". ליפשיץ התקשה לזכור אם זכה ב־8 או ב־9 מדליות זהב אישיות באליפויות הבוגרים בהן השתתף.

שיא הגילאים המשמעותי היחיד נקבע על ידי שגיא שטיגמן (17) מהפועל עמק חפר, במשחה ל־100 מטרים בסיגנון חזה. הוא קבע שיא לבני 18 — 1:08.08 דקה. אולם ה"סיפור" של אתמול שייך לחן שכטר (16), ממכבי תל אביב. לפני 6 שבועות סדק שכטר את עצם ידו השמאלית, בעיקבות נפילה. אך אתמול ניצח במשחה ל־200 מ' בסיגנון פרפר (2:10.78 ד'), למרות שכמה רופאים אסרו עליו להסיר את הגבס מעל ידו. שכטר הסיר את הגבס לפני יומיים, אך ממשיך להניחו על היד הפגועה, לאחר כל מישחה. "זה התואר הלאומי הראשון שלי", סיפר. "ידיד איסאקוב, המטפל בי, אמר לי לשחות עד שיכאב. אני שחיתי ולפעמים יקנם כאבים. אבל צריך להמשיך".

בשאר המישחים הושגו תוצאות בינוניות ומטה: הדר קליינמן (קרית אונו) ניצחה במישחה ל־200 מ' בסיגנון פרפר לאחר 2:25.29 ד'; מיכל אמיץ (הדר השרון/בית ברל) זכתה בבכורה במישחה ל־400 מ' בסיגנון חופשי בזמן 4:42.18 ד'; אדית אפרתי ניצחה במשחה ל־100 מ' בסיגנון חזה, לאחר 1:19.27 ד'. שחייני הפועל עמק חפר ניצחו במישחה השליחים ל־4x100 מ' בסיגנון חופשי בזמן 3:39.72 ד'. בנות הדר השרון/בית ברל ניצחו באותו מישחה, לאחר 4:19.00 ד'.

בדירוג האגודות מוליך הפועל הדר השרון/בית ברל אצל הבנים והבנות. היום יימשכו התחרויות. המישחים המוקדמים יוחלו ב־9.30 ומישחי הגמר יוחלו ב־17.00.

חן שכטר, המנצח במשחה ל־200 מ' פרפר, שהתגבר על כל יריביו וגם על סדק בידו השמאלית (צילום: עדי קרן)

תוצאות בינוניות באליפות ארה"ב בשחיה

סנטה קלרה (עי"ה). תוצאות בינוניות בקנה מידה אמריקאי הושגו כאן באליפות ארה"ב בשחיה, שבוע לפני אליפות העולם בספרד.

האלופה האולימפית ב־800 מטר חתירה, טיפאני כהן, עשתה הסבה לפרפר וניצחה למרחק 200 מטר בזמן של 2:12.66 דקות. [illegible] ב־57.05 שניות [illegible] מישחה המקביל לגברים קבע סקוט סקואס 50.51 שניות.

האלוף האולימפי ב־200 מטר גב, ריק קארי, עבר את המרחק ב־2:02.06 דקות. ב־200 פרפר ניצח מלווין סטיוארט בזמן 2:00.17 דקות. אנדריאה היים שחתה 200 מטר גב ב־2:14.59 דקות וטם שוויץ עבר 200 מטר חזה ב־2:19.29 דקות.

• כדורמים. במשחקי השלמה בליגה הלאומית גבר האלוף הפועל גבעת חיים על מכבי קרית אתא 22–5. הפועל גוש ובלון ניצח את הפועל פתח־תקווה 18–3.

כדוריד

ניצחון שלישי לנבחרת בגרמניה

מאת סופר "ספורט הארץ"

נבחרת ישראל בכדוריד השיגה ניצחון שלישי רצוף במסע המיכוד קים בגרמניה. היא הביסה קבוצה מקומית, אוברהאכסן, 26–10. במחצית הוליכו הישראלים 13–6. את השערים לישראל הבקיעו: ולינגר 5, דיין 5, דרוקר 4, קרשניר 4, בלדר 2, כומך 2, ורד 2, פרוכטר 1, רובינשטיין 1.

לאחר סיום המסע בגרמניה תמשיך הנבחרת לנורווגיה, שם תקיים שלושה מישחקים בינארציים עם הנבחרת המקומית.

אתלטיקה

גמליאל ירוץ הערב בקובלנץ

16 אתלטים לבלגיה

מאת סופר "ספורט הארץ"

בכירי האתלטים של ישראל עומדים לצאת היום לתחרויות בבלגיה.

הרשימה כוללת 16 אתלטים ואתלטיות, שהגיעו לדרגה לאומית בכירה בעונה זו או אשתקד: רמי לבדן, איטי אילה, אבי ניסנקורן, אודית קולודני, גבי רוזן, דליה נבות, אילן גולדווסר, ולאור סוריו, עמית נאמן, יחזקאל כליפה, רב קרמר, צפריר מיבצר, נחום רוגל, שמעון פרנסקי, עמי בקן.

הרץ למרחקים ארוכים אריה גמליאל, שיצא לאירופה כבר שלשום, ישתתף הערב בתחרות גדולה בקובלנץ.

סיגל גונן עומדת לצאת בעוד שבועיים לתחרויות בשוייץ. איתי אילה ואילן גולדווסר לא יחזרו לארץ, אלא ימשיכו לארה"ב שם ילמדו במכללה באיידהו.

• ברמן הרויאס, אלוף ישראל בטניס לוותיקים בני 35, רשם הישגים נאים בסבב תחרויות באיטליה. בתחרות בולזאנו נוצח הרויאס בגמר על ידי אלוף איטליה ג'ינו גרוני 4–6, 4–6. השתתפו טניסאים מ־7 מדינות. בתחרות אחרת בטריאסט הגיע הרויאס לחצי הגמר ובתחרות בקמיפיוני לשלב רבע הגמר.

אליצור נתניה והפועל ת"א עשויים להתמודד ברבע הגמר

הוגרלו מישחקי גביע המדינה בכדורסל

גביע

מאת סופר "ספורט הארץ"

אלוף הליגה ומחזיק הגביע בכדורסל, מכבי תל־אביב, יפתח את משחקי ההגנה על הגביע מול קבוצת הפועל ביד דוד/בית אלפא, מן המחוז הצפוני של הליגה הארצית. כך נקבע אתמול בהגרלת מישחקי הגביע שהיתה במשרדי איגוד הכדורסל.

מישחקי השלב הראשון יתקיימו ב־20 באוקטובר והמאבק המרכזי יפגיש את אליצור נוה דוד רמלה, שתיאבק על עליה לליגה הלאומית, עם מכבי רמת גן מן הליגה הלאומית. אם לא יהיו הפתעות גדולות, יפגשו בשלב רבע הגמר קבוצת הפועל גליל עליון הפועל חולון וכן אליצור נתניה הפועל תל אביב, ב־18 בדצמבר. מכבי ת"א ישחק, ככל הנראה, מול מכבי חיפה בשלב חצי הגמר (ב־12 בפברואר). מישחקי הגמר, לנשים ולגברים, יתקיימו ב־9 באפריל ביד אליהו.

יתר מישחקי הסיבוב הראשון: מכבי ראשל"צ — הפועל מעוז חיים, הפועל גן שמואל — הפועל גליל עלית, הפועל קריית גת — הפועל עין דור, הפועל בען — הפועל חולון, הפועל גבעתיים — אליצור נתניה, מכבי כרמיאל — הפועל ירושלים, מכבי דרום — הפועל תל אביב, בית"ר ים — הפועל רמת גן, מכבי חולון — בית"ר ת"א, מכבי חדרה — מכבי נתניה, מכבי קריית מוצקין — הפועל חיפה, מכבי ים — אליצור ק"א, הפועל איתן/גבת — הפועל נהריה, הפועל כנרת — מכבי חיפה.

בארמור כדורסלן זר קבע ביה"ד העליון

נדחה עירעור חולון • חמו: גבר הסיכוי להציל את הפועל ר"ג • יעקובסון יאמן את רמלה ומחפש את וויליאמס בארה"ב

כדורסל

מאת גיא צוקר
סופר "ספורט הארץ"

דיי בארמור ישחק בעונה הקרובה בהפועל חולון כשחקן זר ולא כמתאזרח. בית הדין העליון של איגוד הכדורסל החליט אתמול לדחות את בקשת חולון להכיר בבארמור כשחקן ישראלי, לאחר שהיה מתאזרח בשנתיים האחרונות. על פי פסיקתו של הבורר משכבר הפרכדים, עו"ד עובדיה רזיאל, שפורסמה לפני כשנה, איבד בארמור את מעמד המתאזרח שלו והוא ייחשב ישראלי החל מ־31.8.87.

בהחלטתם מותחים השופטים ביקורת חריפה על אנשי חולון, ובמיוחד על המזכיר מיכאל לפרדון. "איננו יכולים שלא לציין לחומרה את התנהגותו של לפרדון, שנטל חלק בישיבת האיגוד, בה אושר השינוי בתקנון ולא הביע הסתייגות. עובדה שכיום אינה מפריעה לו לתקוף את אותה החלטה, בחבשו על ראשו כובע של מנהל הפועל חולון", כתבו השופטים, שאול אלוני, מיכה ויתקון וגבי מאיר.

לגופו של ענין, הם סבורים, שאין ממש בעירעור על ההחלטה מכיוון ש"אין להעלות על הדעת שכיום, לאחר שנמצא פיתרון כולל ומניח את הדעת על כולם, תבוא קבוצה ותבקש להחזיר עטרה ליושנה, כאילו מאום לא קרה, רק מפני שנוצרה לדעתה סיטואציה לא נוחה לה". השופטים מבקרים גם את ההחלטה להגיש את העירעור למעלה מ־6 חודשים לאחר קבלת ההודעה מאיגוד הכדורסל כי בארמור אינו יכול לשחק כישראלי בליגה.

• אברהם חמו אמר אתמול, כי "הסיכויים להמשיך ולקיים את הפועל ר"ג גדלו בצורה ניכרת". חמו מתבקש לעמוד בראש מחלקת הכדורסל של הקבוצה. לאחר פגישה עם ראש העיר אורי עמית, מזכיר מועצת הפועלים שאול סוידרי ומזכ"ל הפועל יצחק אופק הביע חמו אופטימיות זהירה, למרות שהחובות של הקבוצה מגיעים ל־200,000 דולרים. לדבריו הסכימו השלושה לסייע ואף לגייס סכומי כסף נכבדים. מועצת הפועלים תגייס כ־50 אלף דולרים והמרכז הפועל יוסיף 10,000. העירייה תורים כ־50 אלף דולרים לתיפעול שוטף של הקבוצה. מבחן לכל כדורסלן המעוניין לשחק בקבוצה יהיה ביום שישי, 11 בבוקר, בבית הספר אוהל שם בעיר. בינתיים לא נקבע מי יאמן את הפועל רמת גן, בין היתר מכיוון שחמו לא הודיע, באופן סופי, אם הוא מקבל את תפקיד היו"ר.

• שמואל יעקובסון, המאמן הוותיק, יצא השבוע לארצות הברית, כדי לנסות ולהחתים את ג'יימס סרי או את ארל וויליאמס, בקבוצת אליצור נוה דוד/רמלה, מן המחוז הדרומי של הליגה הארצית. יעקובסון, שמונה לפני יומיים למאמן הקבוצה, מעוניין בשרותיו של אחד מן השניים שהם מתאזרחים, לאחר שמכבי ראשל"צ החתימה את קורקי נלסון. נסיונות שנעשו עד כה לאתר את וויליאמס, עלו בתוהו.

• רונאלד יוסמן (2.05 מטרים) הכדורסלן הזר של הפועל — הגיע אתמול לישראל, על כך מוסר סופר "ספורט הארץ" בחיפה. יוסמן שיחק בחיפה בעונת 84–85 ואחר כך שיחק בגיס מצרפת. היום אמור להגיע הזר השני, קאלפאטריק וולס (2.08 מ'), שגם הוא הופיע בעבר בקבוצה.

ראש משלחת הכדורמים לספרד מיקי הדר:

כל דירוג מעל המקום האחרון באליפות העולם — יהיה הישג

למחר מתוכנן לישראל מיבחן נגד קנדה

כדורמים

מאת סופר "ספורט הארץ"

"כל דירוג, מעל המקום האחרון, יהיה מבחינתנו הישג — אך המטרה היא מקום 14 מתוך 16 הנבחרות המשתתפות" — אמר אמש מיקי הדר, יו"ר ועדת הכדורמים בהתאחדות לספורט, ערב יציאת נבחרת ישראל היום למאדריד כדי ליטול חלק באליפות העולם.

ישראל שובצה בבית אחד עם נבחרות מהמעצמות העולמית — הונגריה, איטליה וספרד המארחת. המישחק הראשון שלנו, שיפתח את האליפות ב־13 באוגוסט, יהיה נגד הונגריה.

הסגל הישראלי לספרד כולל 13 שחקנים: אלי קרמן ודרגן שחם (שוערים), בני לבנ (קפטן), אייל קניק, גיל שמיר, טל סגנית, עופר פרידמן, ארנון פלג, רמי פריזר, רוני קרן, אוהד בקרהד, גדעון ויתקון, זוהר רהב. מאמן הנבחרת הוא ההונגרי אישטון גזה. מיקי הדר יהיה ראש המשלחת.

מחר מתוכנן לנבחרת מישחק אימון ראשון נגד נבחרת קנדה. בשבת או ביום א' יהיה מישחק אימון נוסף נגד קנדה או הולנד. במישחקי הדירוג עשויה ישראל להתמודד, בין היתר, עם מצרים.

הנסיכה אן ניצחה במירוץ סוסים

לונדון (איפ"י). הנסיכה אן, בתה של אליזבת מלכת אנגליה, זכתה שלשום במירוץ סוסים לרוכבים חובבנים שהיה בדרקאר. היה זה ניסיונה ה־13 במסלול המירוצים, אבל ניצחונה הראשון, כשהיא רוכבת על הסוס "צ'סטנאט גולדינג", בן החמש שלא היה מועמד לבכורה, אבל הקדים בהפרש גדול את הפייבוריטים.

"נעים מאוד לחזות במירוצי סוסים, אבל נעים שבעתיים להשתתף בהם ולנצח", אמרה הנסיכה אן.

ניתוח מסובך הציל את שוער סטיאווה

וינה (עי"ה). שוער קבוצת סטיאווה בוקארשט הלמוט דוקאדאם, שהיה גיבור מישחק הגמר על גביע אירופה לאלופות נגד ברצלונה בסוויליה, עבר ניתוח מסובך בידו. שבועון רומני מגלה, כי השוער עבר ב־12 ביולי ניתוח שנמשך חמש שעות. הוא הוטס במיוחד במטוס רפואי ממקום מגוריו בטראנסילבניה לבית החולים הצבאי בבוקארשט, לאחר שנפגע בעת שערך ציד בכפר. הוא סבל כאבים עזים בידו הימנית ונותח על ידי חמישה רופאים.

ראש הקבוצה הצבאית סטיאווה, קולונל ואסיל קאנגה, אמר לכתב סוכנות הידיעות הרומנית, כי אלמלא נותח ייתכן והיה הכרח לקטוע את ידו של השוער. דוקאדאם יאלץ לנוח לפחות חצי שנה.

פידל קסטרו מאיים:

קובה לא תשתתף במשחקי סיאול

טוקיו (איפ"י). קובה לא תשתתף במישחקים האולימפיים של 1988 בסיאול, אלא אם כן תמלא בהם גם צפון קוריאה חלק פעיל כמארחת — אמר שליט קובה פידל קאסטרו בראיון לעיתון "רודונג שינמון", הביטאון הרשמי של מפלגת הפועלים של צפון קוריאה, שפורסם אתמול.

קובה הצטרפה בזמנו לפני שנתיים לחרם שהטיל הגוש הסובייטי על המישחקים האולימפיים בלוס אנג'לס.

הוועד האולימפי הבינלאומי עדיין מחפש נוסחת פשרה, כדי להשביע את רצון צפון קוריאה — התובעת אירוח כעשרה ענפים אולימפיים — מבלי לפגוע בעת ובעונה אחת בזכויותיה של דרום קוריאה, שהיא המארחת הרשמית היחידה של מישחקי 1988.

חדשות המשק

מנכ"ל מבטחים: נגרם לנו נזק של 26 מיליון ש' כי המעסיקים לא הפרישו אחוז נוסף לפנסיה

קרא לאוצר לתמוך בהגדלת שיעור ההפרשה לצורך פנסיה כדי לחזק המצב האקטוארי של הקרנות

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

קרן מבטחים סבלה מנזק מצטבר של 26 מיליון שקל, מספטמבר 1984 ועד דצמבר 1985, וזאת בגלל שהמעבידים לא עמדו בסיכומים מוקדמים של הפרשת אחוז נוסף לצורך פנסיה, כך מסר ל"הארץ" עמוס ערן מנכ"ל מבטחים.

לדברי ערן, בהסכמי השכר שנחתמו בשנה שעברה, סוכם שתוספת השכר לעובדים תעמוד על 9 אחוז ולא 10 אחוז, בתנאי שהפרשות המעבידים לפנסיה יוגדלו באחוז. ואולם, כאמור, המעבידים לא עמדו בסיכום זה, בעיקר בגלל התנגדות האוצר.

עמוס ערן קרא למשרד האוצר לתמוך בהגדלת שיעור ההפרשה לצורך פנסיה, כדי לחזק את מצבן האקטוארי של הקרנות.

קרן מבטחים היא הקרן הגדולה במדינה, ובמסגרתה מבוטחים כ־400 אלף עובדים, המועסקים ב־8400 מפעלים. ההון הצבור של הקרן גדל ריאלית ב־8 אחוז לעומת 1984, והסתכם ב־4,664 מיליארדי שקלים.

גביית הקרן הסתכמה ב־251 מיליון שקל, ותשלומי הפנסיה הסתכמו ב־123.4 מיליון שקל. מספר הפנסיונרים מבין המבוטחים בקרן הוא 44,862. ארבעה פנסיונרים במבטחים הם מעל לגיל מאה (שלוש נשים וגבר אחד), כשהמבוגר שבהם הוא בן 104.

מחלוקת אוצר—אנרגיה מונעת ביצוע עיסקות גומלין בפחם

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ביצוען של עיסקות רכש הגומלין, בתמורה לפחם שמייבאת ישראל מדרום אפריקה, תקוע זה כשנה, בגלל מחלוקת בין משרד האוצר למשרד האנרגיה. את רעיון עיסקות רכש הגומלין בתמורה לייבוא נפט ופחם, יזם שר האנרגיה משה שחל לפני שנתיים, עם כניסתו לתפקיד. רכש הגומלין בתמורה לייבוא הנפט נכשל, בעיקר בגלל התנגדותה של מכסיקו, שהינה יצואנית נפט גדולה, בגלל בעיות מאזן תשלומים חריפות שמהן היא סובלת.

ואולם, כאמור, גם רכש הגומלין בתחום הפחם אינו עולה יפה. לפני שנה יזם משרד האנרגיה, בשיתוף רם רון מנכ"ל חברת הפחם, רעיון חדשני לרכש גומלין בעיסקות ייבוא פחם. תחילה הוחלט לרכז את העיסקות עם דרום אפריקה שייבוא הפחם ממנה מסתכם ב־80 מיליון דולר מדי שנה.

החברה שמשה כמתווך

עקב כך הוחלו מגעים עם חברת לורנו, שהיא חברת שיווק ענקית שמרכזה בלונדון. לורנו אמורה היתה לשמש כמעין מתווך בין ישראל לדרא"פ, ולשלם באמצעותה במזומן את התמורה עבור הפחם שאותו מייבאת ישראל. ישראל מצד שני, אמורה היתה להעביר ללורנו 40 מיליון דולר במזומן. את 40 מיליון הדולר הנוספים, היא אמורה היתה להפקיד בארץ בפקדון מיוחד, שתמורתו תתחייב לורנו לרכוש מישראל סחורות. לורנו אמורה היתה לשווק סחורות אלה בחו"ל.

משרד האוצר מתנגד לביצוע העיסקה עם לורנו, בעיקר בגלל חוסר כדאיות כלכלית. באוצר טוענים כי בעקבות הכנסתה של לורנו, ישראל תאבד את קו האשראי שמעניקה לה דרום אפריקה עבור ייבוא הפחם. כמו כן, הריבית שתקבל לורנו עבור הפקדת הכסף במזומן, עלולה להיות גבוהה, כך ששכרי העיסקה יצא בסופו של דבר בהפסדה.

על רקע הקפיצה במחירי הדלק בעקבות ועידת אופ"ק

ראשי מש' האנרגיה וחברות הדלק ידונו בהנהגת עיסקות עתידיות

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ראשי משרד האנרגיה וראשי חברות הדלק יפגשו בשבוע הבא לדיון על הנהגת עיסקות עתידיות לרכישת דלק.

הדיון יתקיים על רקע הקפיצה במחירי הדלק בימים האחרונים, בעקבות ועידת ראשי אופ"ק. עיסקות רכישות עתידיות מבטיחות את הרוכש בפני עליית מחירים. ביצוע עיסקות כאלה כדאי, בהנחה שרמת מחירי הדלק הנמוכה השוררת כיום היא זמנית ומחירי הדלק עשויים לעלות שוב.

לפני כמה חודשים יצאה לארה"ב משלחת של חברות הדלק, בראשות אריה לוי, מנכ"ל חברת פז, כדי לבדוק את ביצוע עיסקות הרכישה. המשלחת נפגשה עם נציגי חברות ברוקרים גדולות, בהם מריל לינץ', האחים פליפ, בוד שטון ואחרות, העוסקות במסחר מסוג זה. עם שובם לארץ קיימו ראשי המשלחת דיון ראשוני במשרד האנרגיה, בו המליצו לבצע עיסקות מסוג זה. למרות ההמלצה לא בוצעה לפי שעה שום עיסקה כזו.

צפויים שיבושים במלונות בעקבות החלטה להפסיק מו"מ עם המלונאים

בימים הקרובים — אסיפות הסברה של עובדים בבתי המלון

מאת זוהר בלומנקרנץ

שיבושי עבודה בבתי המלון צפויים בימים הקרובים בעקבות החלטתה מאתמול של הסתדרות עובדי האירות, להפסיק את המשא ומתן עם התאחדות המלונאים ולהעביר את המשך המגעים על עידכון שכר העובדים בנפרד למועצות הפועלים ולוועדי העובדים בישובים.

המזכיר הארצי של הסתדרות עובדי האירות, ששון אפרתי, אמר שבימים הקרובים ייערכו אסיפות הסברה בבתי המלון כדי להסביר לעובדים את משמעותה של ההחלטה, והזהיר כי יתכנו שיבושי עבודה במלונות כתוצאה מכך. לדבריו אין להשלים עם כך שעובד המועסק שמונה שעות ישתכר ב־300 ש"ח בלבד ויצטרך לפשוט יד להשלמת הכנסה מינימלית.

המלונאים רואים בחומרה

סמנכ"ל התאחדות המלונות יעקב אבינתן, שעמד בראש צוות המשא ומתן של המלונאים אמר אתמול כי אירגונו רואה בחומרה רבה את הפסקת המו"מ והצעדים שמתכננת הסתדרות עובדי האירות. לדבריו מודעת התאחדות המלונות לשכרם הנמוך של העובדים, במיוחד הבלתי מקצועיים, בתקופה הראשונה לעבודתם והציעה להעלות שכר זה ב־20%. דרישת ההסתדרות להעלות שכר זה ב־60% סתמית, לדבריו, את הצהרותיהם כי העובדים שותפים מלאים למאמצי המעסיקים להחלץ מהמשבר הפוקד את הענף.

ועדת הכספים ממליצה לייקר את תעריפי הנסיעה במוניות

אגרת רישום למונית תהיה 8250 ש"ח

מאת עוזנה ארידור

ועדת הכספים אישרה אתמול את בקשת משרד התחבורה לקבוע אגרת רישום למונית בשיעור 8250 ש"ח. סכום האגרה יותאם אחת לשלושה חודשים לשיעור עליית מדד המחירים לצרכן.

אישור זה יאפשר לקדם הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה שנועדה לשנות את אופן מתן הרשיונות למוניות משיטה המבוססת על קריטריונים אישיים לשיטה המבוססת על קריטריונים כלכליים, שאותה מאפיינת קביעת שיעור האגרה על פי היצע והביקוש למוניות במשק.

במשרד התחבורה מקווים כי אישור החוק יאפשר להרחיב את מספר מקבלי רשיונות למוניות. תוספת מוניות תשפר את השירות לציבור.

חברי הועדה החליטו להמליץ לשרי האוצר והתחבורה להעלות את תעריפי הנסיעה במוניות.

יסייעו למפעלים קטנים להתפרס בישובי מצוקה

מאת צבי זרחיה

משרד התעשייה והמסחר יסייע למפעלי תעשייה קטנים ובינוניים להקים שלוחות בישובי מצוקה ובישובי קו העימות. כך אמר אתמול שר התעשייה והמסחר אריאל שרון בפגישה עם ראשי דור ההמשך של התאחדות התעשיינים, שהתלוננו על בעיות בגיוס כוח אדם למפעלי התעשייה. שר התעשייה והמסחר הציע להם לפתוח את השלוחות באותם ישובים שבהם אין די תעשיה ולפתור בכך את בעיית המחסור בכוח האדם במפעלים, תוך תרומה לתעסוקה בישובים.

הרווח הנקי של פי.בי. הגיע ל־4.5 מיליון דולר

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הרווח הנקי של חברת פי־בי — חברת האם של הבנק הבינלאומי הראשון — הגיע במחצית הראשונה של 1986 ל־4.5 מיליון דולר לעומת 1.1 מיליון דולר בתקופה המקבילה בשנה הקודמת. זה גידול של 310 אחוזים — מגלים הדו"חות הכספיים של החברה, שפורסמו אתמול. על בסיס נתונים אלה הגיעה התשואה על ההון (על בסיס שנתי) ל־11.48 אחוזים.

הגידול ברווח נבע מהשיפור ברווחיות הבנק הבינלאומי הראשון, שהוא הנכס העיקרי של חברת פי־בי, וממכירת מניות פי־בי בחברת עלית, שהניבו רווח של 800 אלף שקל. סכום 850 אלף שקל תרמו לרווח מניות של חברת הביטוח סהר, שמחזיקה חברת פי־בי.

יבוטל כנראה מס הקניה על מזגנים ברכב מיובא (30%)

מאת יפעת נבו
סופרת "הארץ"

נראה כי יבוטל מס הקניה על מזגנים מקוריים ברכב מיובא, ששיעורו מגיע ל־30%. שר התחבורה חיים קורפו הודיע כי ביטול זה בוועדה הבין־משרדית, המשותפת למשרדי האוצר, התחבורה והתעשיה והמסחר.

קורפו סבור שביטול מס זה והורדת המכס (ששיעורו עד 60%) על מזגנים, במסגרת הורדת המכס הכללית ב־1 בינואר 1987, תאלץ גם את יצרני ומרכיבי המזגנים בארץ להוריד מחירים. לדעתו, דרך זו של שיחרור השוק לכוחות ביקוש והיצע תפעל באופן טבעי להוזלת מחירי המזגנים למכוניות.

הורחבו הפטור וההנחות לדגמים נוספים של רכב

מאת עוזנה ארידור
סופרת "הארץ"
לענייני כלכלה

ועדת הכספים הרחיבה אתמול את הפטור וההנחות בתשלום היטל רכב לכמה דגמים נוספים של מכוניות: על פי ההחלטה שהתקבלה ישלמו רק 50% מההיטל החדש שאושר לגביה החל ב־1 לדצמבר 1986 דגמי לנצ'יה מנפח מנוע 1000־1300, פורד קורטינה בנפח מנוע של 1750־2000 עד שנת יצור 1979 ודגמי אוטוסאן נפח מנוע 1300 מכל שנות היצור.

פטור של 70% משיעור ההיטל החדש יינתן לדגמי סיאט בנפח מנוע 1000־1300 עד שנת ייצור 1986, דגמי ווקסהול, כל הנפחים מכל שנות הייצור ודגמי רנו בנפח מנוע 1300־1750 עד שנת 1979.

בחברות השכרה

עוד אישרה הועדה פטור של 83.3% משיעור ההיטל שאושר לגביה, לרכב שבבעלות חברות להשכרת רכב, שיהיה בבעלותן עד 31.7.87. פטור בשיעור זהה יינתן לכלי רכב שמשמשים לצרכי לימוד נהיגה. בעלי ג'יפים מכל הסוגים יזכו לפטור של 90% משיעור ההיטל החדש.

עוד החליטה הועדה בתקנות שההיטל על מרצדס שיגבה בתקופה 1.12.86 - 31.3.87 יהיה בסכום כפול מההיטל על מכוניות אחרות באותו נפח מנוע ומאותה שנת יצור.

עוד אישרה הועדה כי ההיטל שיגבה מבעלי רכב משנת ייצור 1987 יהיה בשיעור של 10% משיעור ההיטל החדש לכלי רכב משנת הייצור שלהם 1986־1985. כדאי לציין כי לדגמי ייצור 1986 לא יועלה ההיטל ב־1 בדצמבר ושיעורו זהה לדגמי 1985.

משקיע מגרמניה מבקש לבנות מלון באילת

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

איש העסקים היהודי גרמני אלכסנדר טסלר מבקש להקים מלון ברמה של 5 כוכבים מדרום לאילת, בהשקעה של כ־30 מיליון דולר. מינהל מקרקעי ישראל כבר הקצה שטח של 25 דונם סמוך לוואדי חכה, שיימסר ליזם בתנאי שתוך שנה יתחיל שלב הבניה.

היום — ניסיון לסיים שביתה שצמחה מקטטה

מאת יונתן שרכן
סופר "הארץ"
לענייני כלכלה

היום ייעשה ניסיון לסיים שביתה שפרצה שלשום במפעל "הארגז" בעיצבנה בעקבות סכסוך בין עובדי המפעל.

שלא כברוב השביתות הפורצות בגלל תביעות שכר, שביתה זו צמחה מתהלוכות מהלומות בין עובד יהודי וערבי. השביתה מקיפה למעלה מ־100 עובדים.

יצחק גלעדי, מזכיר הסתדרות עובדי החשמל והאלקטרוניקה אמר שהוא סבור שהסכסוך זה ייפתר היום.

"חברות הביטוח נקלעו לכך שאין הן רשאיות למכור ביטוח דירות"

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

חברות הביטוח נקלעו למצב על פיו אין הן רשאיות למכור כעת פוליסות לביטוח דירות ותכולתן — כך קובע יו"ר איגוד חברות הביטוח, אלפרד גולק, במכתב למפקח על הביטוח באוצר, יהודה דרורי.

גולק מסביר, כי תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן, כפי שפורסם בקובץ התקנות ב־15 באב, מבטלים את התקנות שהיו קיימות עד לפרסום התקנות החדשות. לדברי יו"ר האיגוד, נוצר עתה מצב, על פיו עד שיגלו החברות להתאים למכירת תוכנית הביטוח בהתאם לתקנות החדשה, ועד שיגישו ויקבלו את אישור המפקח לתעריפים שהן מבקשות לייחס, מנועות החברות ממכירת פוליסות ביטוח מסוג זה.

יצויין, שחברות הביטוח ממשיכות למכור פוליסות ביטוח על פי הנוסח הישן, אך הן מצרפות בכתב מה נקבע, שאם יש סתירה בין פוליסות אלה לבין הפוליסות החדשות, כפי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח, התקנות מחייבות אותן.

המראות ונחיתות

(ע). להלן המראות והנחיתות בנמל תעופה בן־גוריון ביום חמישי 7.8.86:

המראות

ב־01003 אל־על (001) לניו־יורק. ב־01202 דן־אייר (4727) ללונדון. ב־03303 אל־על (5353) לפרנקפורט. ב־06453 פאן אמריקן (135) לפריס ניו־יורק ומיאמי. ב־07103 אל־על (571) לבוקרסט. ב־07253 טי. וו. א. (803) לפריס ניו־יורק וסן־פרנציסקו. ב־07253 טי. וו. א. (825) לפריס בוסטון ושיקגו. ב־07303 אל־על (009) למונטריאול וניו־יורק. ב־07303 אל־על (203) למונטריאול ובוסטון. ב־07503 סוויס אייר (333) לציריך. ב־08053 אייר פרנס (137) למינכן וליון. ב־08153 אל־על (311) לבריסל ומנצ'סטר. ב־08303 אל־על (323) לפריס. ב־08453 אולימפיק (302) לרודוס ואתונה. ב־09003 אל־על (385) לרומא. ב־09103 ק. ל. מ. (526) לאמסטרדאם. ב־09303 אל־על (015) ללונדון וניו־יורק. ב־10003 אל־על (395) למדריד. ב־10303 אל־על (347) לציריך. ב־11003 אל־על (357) לפרנקפורט. ב־11303 אל־על (315) ללונדון. ב־11503 אל־על (377) לקופנהגן. ב־12153 אל־על (337) לאמסטרדאם. ב־12203 אריקע (741) לפריס. ב־12303 אל־על (313) לבריסל. ב־14203 אוסטריין אייר ליינס (712) לוינה. ב־15203 האפאג לויד (722) למינכן. ב־15303 אל־על (381) לרומא. ב־15353 אל־על (5355) למינכן. ב־16303 לופטהנזה (605) לפרנקפורט. ב־17353 אייר פרנס צ'רטר (7959) לבזל ופריס. ב־18153 אליטליה (747) לרומא. ב־18203 אל־על (1535) לניירובי. ב־18553 סייפרוס אייר וויס (429) ללרנקה. ב־19553 אל־על (443) לקהיר. ב־23003 אל־על (511) לניירובי ויוהנסבורג. ב־23303 סאבנה אייר (031) לבריסל וניו־יורק.

נחיתות

ב־02003 דן־אייר (4726) מלונדון. ב־00253 אל־על (322) ממרסיי. ב־0050 אל־על (392) מליסבון. ב־04353 אל־על (5318) מלונדון. ב־06153 אל־על (004) מניו־יורק. ב־08403 אל־על (010) מטורונטו ומונטריאול. ב־08403 אל־על (206) משיקגו ומונטריאול. ב־08403 אל־על (210) ממיאמי ומונטריאול. ב־13153 אל־על (5354) מפרנקפורט. ב־13303 אוסטריין אייר ליינס (711) מוינה. ב־13353 אל־על (572) מבוקרסט. ב־14103 האפאג לויד (721) ממינכן. ב־15203 לופטהנזה (604) מפרנקפורט. ב־15453 סאבנה אייר (030) מניו־יורק. ב־16003 טי. וו. א. (800) מסן־פרנציסקו ניו־יורק ופריס. ב־16003 טי. וו. א. (812) משיקגו בוסטון ופריס. ב־16103 אל־על (006) מלוס־אנג'לס וניו־יורק. ב־16153 אייר פרנס צ'רטר (7958) מפריס ובזל. ב־16253 אל־על (016) מניו־יורק ולונדון. ב־17053 אליטליה (746) מרומא. ב־17103 פאן אמריקן (134) ממיאמי ניו־יורק ופריס. ב־17303 אל־על (386) מרומא. ב־08103 סייפרוס אייר וויס (428) מלרנקה. ב־18153 טארום (245) מבוקרסט. ב־19053 סוויס אייר (332) מציריך. ב־19253 אל־על (324) מפריס. ב־20103 אל־על (348) מציריך. ב־20353 אייר פרנס (138) מליון וניצה. ב־21003 אל־על (358) מפרנקפורט. ב־21103 אולימפיק (501) מאתונה ורודוס. ב־21153 אל־על (396) ממדריד. ב־22253 אריקע (742) מפריס. ב־22453 אל־על (338) מאמסטרדאם. ב־22503 אל־על (316) מלונדון. ב־23103 אל־על (312) ממנצ'סטר ובריסל. ב־23153 אל־על (378) מקופנהגן. ב־23203 אל־על (444) מקהיר.

כל המראות והנחיתות זמנן אינו סופי. את המועד המדויק יש לוודא כשעתיים לפני המועד הצויין לעיל, בטלפון 381111—03.

כלכלה ועסקים

הדירקטוריון ידון היום במחיקת ארבע מניות מהמסחר

דירקטוריון הבורסה ידון היום באפשרות מחיקתן של ארבע מניות מהמסחר. חלק מהחברות שמניותיהן מועמדות למחיקה, יציגו בפני חברי הדירקטוריון תוכניות פעולה שנועדו לשפר את הסחירות במניותיהן במטרה להסיר את רוע הגזירה.

★ אפשן תבקש ארכה להכנת דין וחשבון על מצב החברה. היא מודעת כי חילופי רואי החשבון, וסיבות נוספות, הביאו לעיכובים בהכנת הדו"ח. בעלי השליטה מתכוונים לבצע הנפקת מניות פרטית, שכספיה יוזרמו הון נוסף לחברה.

★ אמצעים מתוחכמים אמורה היתה להגיש לבורסה עד ל־20 ביולי תוכנית הבראה, זאת לאחר שלחברה ניתנו כמה ארכות לעשות זאת. במסגרת תוכנית ההבראה, שהוגשה על־ידי בעלי מניות המיעוט, קיימת כוונה להזרים הון לטווח ארוך לחברה.

★ טתה מכרה את נכסיה לכיתן, ועל רקע זה יתבקש הדירקטוריון לאשר את מחיקת המניות.

★ מודול בטון מבקשת ארכה עד 20 באוגוסט כדי לנסות ולשפר את הסחירות במניותיה, בהפשרת מניות המוחזקות על־ידי בעלי עניין. בשלב מאוחר יותר בכוונתה לגייס הון באמצעות הנפקת זכויות. במניה בת 5 שקל של החברה לא נערך מסחר זה תקופה ארוכה, והמניה בת 1 שקל נסחרת פעם בשבוע.

דירקטוריון הבורסה ידון היום גם בהקלה בקריטריונים לרישום למסחר של חברות חדשות, ובקריטריונים לגיוס הון באמצעות הנפקת אג"ח (פירוט הנושאים הופיע במדור זה לפני שבועיים).

השבוע בבורסה / יהודה שרוני

הצמדת השקל לסל השפיעה רק בתחילת השבוע

הצמדת השקל לסל המטבעות החדש השפיעה על המתרחש בבורסה רק בתחילת שבוע המסחר. ביום א' ירדו מניות ההסדר ואיגרות החוב הדולריות בכ־3 אחוזים בממוצע. (מניית אי.די.בי. ירדה ב־5 אחוזים). רמת התשואה לפדיון על מניות ההסדר היתה 16 אחוז. לעומת זאת, שערי המניות החופשיות עלו בצורה תלולה.

בהמשך השבוע עלו שערי מניות ההסדר, רמת התשואה לפדיון ירדה ל־14 אחוז ובשוק המניות החופשיות הורגשה מגמה בולטת של מימוש רווחים.

ממשיכים לטרטר את גלי זוהר

טיוטת התשקיף להקצאה פרטית לבעלי עניין בגלי זוהר עודה סובבת בין ועדות הבורסה השונות. דירקטוריון הבורסה החליט לפני שבועיים לאשר את ההנפקה, בתנאי שהחברה תאחד את הון מניותיה. החלטת הדירקטוריון הועברה לדיון נוסף בוועדת ניירות הערך.

לאחר דיון קצר הועבר הכדור לוועד הפועל של הבורסה, שקיים דיון בעניין בשבוע שעבר ובא לכלל מסקנה כי אין בסמכותו לדון באישור ההנפקה. הוועד הפועל החליט להחזיר את ההכרעה לדירקטוריון.

דירקטוריון הבורסה שיתכנס היום, יחליט או שלא יחליט.

משחק בנתונים בין לאומי פיא לבנק הפועלים

ההערכות הסותרות בין לאומי פיא לבנק הפועלים באשר להתפתחויות הצפויות בשוק המניות בתקופה הקרובה, הועתקו גם לתחום האינפורמציה.

בנק לאומי פירסם השבוע כי במהלך יולי עלה חלקה של לאומי פיא בשוק הקרנות ב־0.5 אחוז, מ־44.9 אחוז בסוף יוני ל־45.4 אחוז בסוף יולי. לעומת זאת, חלקן של קרנות בנק הפועלים בשוק ירד ב־0.8 אחוז.

בנק הפועלים מיהר ופירסם את גרסתו. לטענתו, נתח השוק של קרנות בנק הפועלים גדל מתחילת 1985 ועד היום ב־3.6 אחוזים, לעומת זאת חלקן של קרנות בנק לאומי ירד באותה תקופה ב־2.8 אחוזים. מעניין מה תהיה תגובתו של בנק לאומי.

שוק ההון בארה"ב (ז')

כולם תובעים את כולם

מאת אבי גנאור

(ניו יורק)

השבוע יכריע בית־המשפט הפדרלי בניו־יורק על עונשו של הראשון מבין ארבעה מנהלים צעירים בוול־סטריט שנתפסו והודו באשמה כי סחרו במניות על סמך מידע פנימי. הארבעה סחרו על־פי מידע שסופק להם בתשלום על־ידי נאשם חמישי, מייקל דייוויד, עורך־דין ממשרד מפורסם בניו־יורק שטיפל בעסקת מיזוג גדולה בין שתי חברות הנסחרות בבורסה.

פרשה אחרת, מדוברת ביותר בימים אלה בחוגי וול־סטריט, היא פרשת התעשרותו המהירה של דניס לוין, מנהל בכיר לשעבר בשירסון־להמן שבמשך השנה האחרונה עבד בחברת ברוקרים אחרת ושהודה כי הרוויח 14.5 מיליון דולר בתוך פחות משנתיים — הודות לפעולות שביצע בבורסה על סמך מידע מוקדם. את המידע קנה בכסף ממנהלים צעירים בבנקים להשקעות, שעסקו במימון עסקות בעבור חברות בוול־סטריט.

ברור מאליו ששם משפחתו היהודי של דניס לוין כמו זה של מייקל דייוויד וכמו זה של עורך־הדין אילן ריין, שנעצר גם הוא בחשד במכירה של מידע ששימש למסחר פנימי, אינו מוסיף כבוד לקהילה היהודית בניו־יורק.

באחרונה הוגשו גם תביעות משפטיות על־ידי משקיעים פרטיים בטענה שהם נאלצו לשלם מחיר גבוה מדי בעבור מניותיהם, בשל הדליפות שגרמו לעליית שערי המניות של כמה מהחברות הנסחרות בבורסה. תביעות אלה מוגשות הן על־ידי משקיעים פרטיים והן על־ידי חברות שרכשו חברות אחרות ושהוכרחו לשלם בעבור המניות, שרכשו לפי ערכן בבורסה.

אחת מהן היתה חברת אנהייזר־בוש, שהגישה באחרונה תביעה לבית־המשפט וטענה כי בשל הדליפה של המידע על כוונתה לרכוש את חברת קמבל טאגארט, המסחר שנערך במניותיה של חברה זו, הם נאלצו לשלם בעבור מניותיה 80 מיליון דולר יותר מדי.

בוול־סטריט מודאגים מכך שהחברה תובעת לא רק את העובדים שהיו קשורים בעסקה אלא גם את החברות שהעסיקו אותם. בטענה שאלה לא הקפידו על שלמותה של ה"חומה הסינית". ה־.S.E.C, בצעד חסר תקדים, הודיע על תמיכתו בתביעתה של אנהייזר־בוש והברוקרים מודאגים מהאפשרות שתביעות נוספות מצפות מעבר לדלת. אין רגע משעמם בוול־סטריט.

(כתבה אחרונה בסידרה)

שערי מטבע חוץ

6.8.86

המטבע	בנק לאומי – מזומנים – קניה	מכירה	העברות והמחאות – קניה	מכירה	בנק הפועלים – מזומנים – קניה	מכירה	העברות והמחאות – קניה	מכירה	בנק דיסקונט – מזומנים – קניה	מכירה	העברות והמחאות – קניה	מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.46	1.53	1.4818	1.5002	1.46	1.52	1.4818	1.5002	1.46	1.53	1.4818	1.5004	1.4910	−0.0013
1 לישט"ש	2.16	2.26	2.1983	2.2255	2.16	2.26	2.1945	2.2218	2.16	2.26	2.2004	2.2280	2.2116	−0.0122
1 מארק גרמני	0.70	0.74	0.7121	0.7209	0.70	0.73	0.7120	0.7209	0.70	0.73	0.7125	0.7215	0.7159	0.0016
1 פרנק צרפתי	0.21	0.23	0.2192	0.2219	0.21	0.23	0.2191	0.2218	0.21	0.23	0.2194	0.2222	0.2206	0.0008
1 גולדן הולנדי	0.62	0.65	0.6308	0.6387	0.62	0.65	0.6317	0.6396	0.62	0.65	0.6313	0.6392	0.6353	0.0018
1 פרנק שווייצרי	0.87	0.91	0.8823	0.8932	0.87	0.91	0.8815	0.8925	0.86	0.91	0.8825	0.8936	0.8878	0.0007
1 כתר שוודי	0.21	0.22	0.2131	0.2157	0.21	0.22	0.2127	0.2153	0.20	0.22	0.2128	0.2155	0.2141	0.0004
1 כתר נורבגי	0.20	0.21	0.2009	0.2034	0.20	0.21	0.2009	0.2034	0.19	0.21	0.2009	0.2035	0.2021	0.0007
1 כתר דני	0.19	0.20	0.1899	0.1923	0.19	0.20	0.1901	0.1925	0.18	0.20	0.1898	0.1922	0.1911	0.0013
1 מרק פיני	0.29	0.31	0.2980	0.3017	0.29	0.31	0.2978	0.3015	0.29	0.31	0.2977	0.2977	0.2997	0.0005
1 דולר קנדי	1.06	1.11	1.0734	1.0867	1.05	1.10	1.0702	1.0836	1.05	1.10	1.0731	1.0866	1.0783	−0.0023
1 דולר אוסטרלי	0.85	0.94	0.9172	0.9286	0.88	0.95	0.9168	0.9282	0.89	0.95	0.9175	0.9290	0.9232	0.0094
1 ראנד דרא"פ	0.33	0.36	0.5653	0.5723	0.34	0.57	0.5656	0.5726	0.35	0.49	0.5660	0.5731	0.5691	−0.0077
10 פרנק בלגיים	–	–	0.3438	0.3481	–	–	0.3441	0.3484	–	–	0.3441	0.3484	0.3459	0.0015
10 שילינג אוסטריים	1.00	1.04	1.0111	1.0237	0.99	1.04	1.0115	1.0241	0.99	1.04	1.0114	1.0241	1.0177	0.0029
1000 לירות איטלקיות	1.01	1.07	1.0341	1.0469	1.01	1.08	1.0329	1.0457	1.01	1.08	1.0347	1.0477	1.0404	0.0018
100 יינים יפאניים	0.95	0.99	0.9600	0.9719	0.94	0.99	0.9597	0.9717	0.94	0.98	0.9596	0.9717	0.9650	0.0004

בנק ישראל מציע:

שגיא גליל

השקעה צמודה נושאת ריבית ניתנת למימוש בכל עת

ביום חמישי, 7 באוגוסט 1986, יוצעו במכרז האגרות הבאות:

(החיוב הכספי ייעשה רק ב־8.8.86)

אגרות חוב צמודות למדד המחירים לצרכן בולל מדד החודש האחרון (בעיקור 5)

סדרה		סכום מוצע (מיליוני שקלים חדשים)	מחיר מינימום	פדיון
"שגיא"	4208 ג'	25	88%	בתום 6 שנים
"גליל"	3760 ב'	10	83%	בתום 10 שנים

הסדרות צמודות למדד המחירים לצרכן שיפורסם עבור חודש אוגוסט 1986 ותפדינה ביום העסקים האחרון של חודש אוגוסט.

אגרות החוב ישאו ריבית 4.25% לשנה.

הריבית תשולם בשיעורים שנתיים ביום העסקים האחרון של חודש אוגוסט בכל שנה החל מחודש אוגוסט 1987.

המדד הנוסף (בעיקור 5) על הריבית והקרן יצטבר בתנאי הקרן וישולם כאמור בדרכי תשלום הריבית ובדרכי פריון הקרן בתקנות מילווה מדינה סדרות מסוג "שגיא" ו"גליל".

הסדרות תרשמנה למסחר בבורסה תוך שבועיים מיום פרסום מדד המחירים לצרכן לחודש אוגוסט 1986.

ההזמנות יוגשו לבנק ישראל ביום 7.8.86 במחירים שלא יפחתו ממחירי המינימום הנ"ל ולא יעלו על 110% מהשווי הנקוב. מחיר המכירה שייקבע במכרז יהיה אחיד, כאמור בתקנות מילוות מדינה (מכרזים).

פרטים מלאים ורכישה בכל סניפי הבנקים ואצל חברי הבורסה לניירות ערך.

התנאים המחייבים של הנפקות אלו נקבעו בתקנות מילוות מדינה (סדרות מסוג "גליל" ו"שגיא") ובתקנות מילוות מדינה ("מכרזים").

★ שגיא ★ גליל ★ אדמון ★ רמון ★ גלבוע ★ – ניירות הערך של המדינה ★

גם ברבעון השני של 1986 לא היו השקעות חדשות בחיפושי הנפט

מאת יהודה שרוני

השפל בפעילות חיפושי הנפט נמשך. וגם ברבעון השני של 1986 לא השקיעו חברות הנפט בחיפושי נפט, כך מתברר מהדו"חות שהעבירו חברות הנפט באחרונה לבורסה.

גידול חד בפעילות הבנקים למשכנתאות

מאת אריה לביא

במערכת הבנקים למשכנתאות מורגשת בחודשים האחרונים פעילות רבה מהרגיל. מסיכומים פנימיים של הבנקים מתברר שבחודשים האחרונים הוכפלה כמעט הפעילות לעומת החודשים הראשונים של 1986.

מתברר שזכאים רבים שנמנעו בחודשים הראשונים של השנה מלנצל את זכותם לקחת הלוואות עושים זאת כעת. נראה שהדבר נובע מהרגשה בציבור שהשכר הריאלי עלה, אך במיוחד מכך שמשרד הבינוי והשיכון מאפשר כעת לבנקים לתת משכנתאות מוגדלות בשורה של ערים ועיירות באזורי פיתוח.

מאחר שהאוצר לוחץ על משרדי הממשלה ובכלל זה משרד הבינוי לקצץ בתקציביהם, מופעלים כעת לחצים על הבנקים למשכנתאות לבצע גם את ההלוואות המשלימות ממקורותיהם, ולא ממקורות משרד השיכון. כך ייחסכו עשרות מיליוני דולר מתקציב המשרד.

"טלרד" זכתה במכרז ניסיוני של אחת מחברות "בל"

מאת יונתן שרמן

"טלרד" זכתה במכרז ניסיוני למכירת מרכזות קי.בי.אקס. לאחת מחברות "בל" האמריקאיות. המרכזות שנמכרו לחברה האמריקאית הן המרכזות קי.בי.אקס. המחודשות, אשר מחירן זול ממחיר המרכזות שנמכרו בעבר בארה"ב וביצועיהן טובים יותר.

ב"טלרד" סירבו למסור איזו מבין 11 חברות "בל" רכשה את המרכזות וציינו רק, כי המרכזות הללו ייבדקו על־ידי החברה האמריקאית ואם יימצא שהן עומדות בסטנדרדים הנדרשים על־ידי החברה האמריקאית, אפשר שתיפרץ הדרך למכירות מוגברות של קי.בי.אקס. בארה"ב.

מרכזות הקי.בי.אקס. היתה בעבר מוצר היצוא העיקרי של "טלרד" בארה"ב, והחברה מתכוונת להקדיש מאמצים רבים לשיווק הדגמים החדשים של מרכזות זו שם, כדי להגדיל את יצואה שאשתקד נפל מהרמה שנקבעה בתוכנית העבודה.

נעמן — חלוקת רווחים ראשונה לאחר שבע שנים רזות

בשבוע הבא ייערך טקס חלוקת רווחים לעובדי "כור". הטקס ייערך במפעל "נעמן" שבאזור התעשייה של קריות חיפה. לא בכדי נבחר "נעמן" למפעל שבין כתליו ייערך הטקס: לא רק שזו הפעם הראשונה לאחר שבע שנים שמתבצעת חלוקת רווחים ב"נעמן", אלא שבשנים הקודמות צבר המפעל הפסדים כבדים אשר העמידו בספק את המשך קיומו.

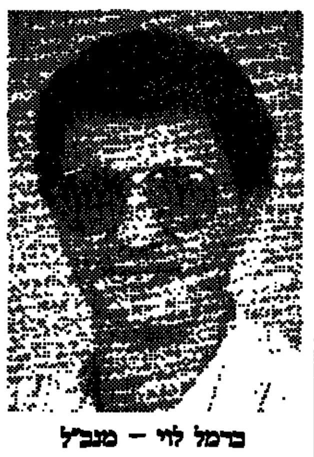

כרמל לוי — מנכ"ל

"נעמן" סיים את שנת '85 ברווח המתקרב למיליון דולר, רווח שהוא תולדה של מאמצי ההבראה של הנהלת המפעל ומנכ"ל חטיבת הקרמיקה של "כור", אשר לפני שנתיים וחצי החליטו לארגן מחדש את פעילות "נעמן".

תוכנית ההבראה החלה לשאת פירות כבר ב־84', שאותה סיימה החברה ברווח קטן. ב־1985 הגדילה החברה את הרווח כך שיעמוד בקריטריון של חלוקת הרווחים שהציבה "כור" — רווח אשר, רווח בשיעור 15 אחוז לפחות מההון העצמי. בעבור העובדים משמעות חלוקת הרווחים היא מענק של כ־6 אחוזים מהשכר השנתי.

תוכנית ההבראה של "נעמן" כללה כמה רכיבים, שהחשוב בהם היה התאמת המוצרים לדרישות הציבור הישראלי על־ידי העלאת איכותם. לבד מכך, הנהלת חטיבת הקרמיקה של "כור" החליטה להדגיש את נושא השיווק על־ידי פתיחת רשת של שש חנויות מפעל, שבהן נמכרים מוצרי קרמיקה ביתיים של "נעמן" ושל החברה האחות המייצרת אף היא מוצרי קרמיקה ביתיים, "לפיד".

רשת חנויות זו יחד עם רשת "קלאס", המצויה אף היא בבעלות "כור קרמיקה", מצליחות לקדם את המכירות של מרבית מוצרי החברה ולהגביר את הקשר עם ציבור הצרכנים, בין השאר באמצעות קיצור תקופת האספקה לגורמים מוסדיים, דוגמת בתי מלון, לחודש בלבד.

שינויים אלה התאפשרו באמצעות השקעה של 2 מיליוני דולר בשיפור קווי הייצור ואיטום המפעל להורדת אבק, אשר בעבר פגעה באיכות המוצרים.

בימים אלה מתכננים ב"נעמן" השקעה נוספת של כ־5 מיליוני דולר, אשר תביא להכפלת כושר הייצור של המפעל. 70 אחוזים מתוספת התפוקה ייועדו ליצוא, בעיקר לארה"ב.

ב"נעמן" מעריכים כי יצוא זה יהיה אפשרי וכדאי כלכלית, מכיוון שהסכם אזור הסחר החופשי הביא לביטול המכסים על יבוא קרמיקה לארה"ב ולמרות היחלשות הדולר ביחס למטבעות האירופיים יצוא כזה עדיין רווחי.

אבל השקעה זו מותנית, בין השאר, בהחלפת הגדרתו של אזור המפעל מאזור פיתוח ג' לאזור פיתוח ב'. לדברי ההנהלה, אין כל צידוק שמפעלים המצויים מעט דרומה מהם באזור התעשייה המטרופולינית יוכרו כאזור פיתוח ב' לשם קבלת מענקים והשקעות, ואילו הם יוכרו רק כאזור פיתוח ג', מה גם שיש כיום מגמה להכיר בתעשייה המטרופולינית כבאזור פיתוח א'.

המפעל נאבק כיום גם על נושא אחר — מניעת יבוא מתחרה מארצות מזרח אירופה ובעיקר מרומניה וכן מארצות המזרח הרחוק. יבוא זה לא הוכר כיבוא בהיצף על־ידי הרשויות, מכיוון שקשה מאוד להמציא הוכחות לסובסידיה שממשלה מזרח אירופית מעניקה למפעל המצוי בבעלותה.

דיוקן תעשייתי / יונתן שרמן

נתונים עיקריים

- מכירות — מכירות המפעל בשנה האחרונה הסתכמו ב־7 מיליוני דולר ותוכנית ההנהלה היא להכפיל אותן בתוך שנים מספר באמצעות השקעה של כ־5 מיליוני דולר.
- רווח — הרווח בשנת '85 נפל במקצת מסכום של מיליון דולר.
- יצוא — כיום היצוא מסתכם בכ־10 אחוזים ממכירות המפעל (700 אלף דולר) והתוכנית היא להגדילו לסכום של יותר מ־5 מיליוני דולר.
- הנהלה — כרמל לוי, ששימש בעבר מנהל הכספים של המפעל משמש מנהלו מאז הופעלה תוכנית ההבראה במפעל לפני שנתיים וחצי.
- בעלות — המפעל מצוי בבעלות מלאה של "כור".
- חברות בנות — בבעלות המפעל החברה־האחות "לפיד" שש חנויות מפעל המשווקות את מוצרי המפעלים.
- עובדים — כיום מועסקים במפעל 265 עובדים בהשוואה ל־315 עובדים לפני הפעלת תוכנית ההבראה בשנת '83.
- מוצרים — 80 אחוזים מהייצור של המפעל הם כלי בית מפורצלן ויתרת 20 האחוזים הם מוצרים חסיני־אש, המשמשים בתעשיית הפלדה.

העורך: נחמיה שטרסלר

"להבי ישקר" נמחקה מהתביעה בקליוולנד

מאת סופר "הארץ"

ממשלת ארה"ב התערבה באחרונה בהליכים המשפטיים שיזמו בחודש אפריל השנה שלושה עובדים לשעבר של חברת TWA נגד מעסיקתם לשעבר ונגד "להבי ישקר" בבית־המשפט בקליוולנד, אוהיו.

ממשלת ארה"ב הודיעה לבית־המשפט כי היא נוטלת על עצמה את גיבוי התביעה וכן ביקשה למחוק ממנה את "להבי ישקר" ולהתיר רק את TWA כנתבעת. כך ש"להבי ישקר" יוצאת לגמרי מהתביעה.

משק עולמי / יונתן שרמן

אירלנד פיחתה את מטבעה ב־8 אחוזים

אירלנד הודיעה על פיחות המטבע שלה ב־8 אחוזים, כדי לנסות ולהתגבר על התיסוף בערך הלירה האירית ביחס לליש"ט ולדולר. תנופה זה נוצר בחודשים האחרונים בעקבות ירידת מחיר הנפט, אשר הביאה לירידת שיכה של הליש"ט שאינה צמודה לסל המטבעות של ארצות השוק האירופי ולירידת ערכו של הדולר. והואיל ויותר ממחצית הסחר של אירלנד הוא עם ארה"ב ובריטניה, החליטה ממשלת אירלנד לפחות את הלירה האירית. באירלנד מקווים כי פיחות זה יחזיר לתעשייה האירית לפחות חלק מכושר התחרות שלה.

יצוין, כי זו פעם שנייה שאחת מארצות השוק האירופי המשותף מתקנת את ערך המטבע שלה, לאחר שבאפריל תוקף המארק הגרמני ב־3 אחוזים והפראנק הצרפתי פוחת בשיעור זהה, זאת כדי להתאים את ערכי המטבעות הללו לרמת סחר שתבטיח את צמצום היצוא מגרמניה לצרפת.

פרו הקפיאה לשנתיים תשלומים לארצות חוץ

פרו הודיעה כי היא מקפיאה את כל תשלומי במטבע החוץ למשך שנתיים. הכוונה היא הן לתשלום חובות של חברות לספקיהן והן להעברת רווחים מחברות בפרו לחו"ל. בממשלת פרו הודיעה עוד, שבתום ההקפאה היא תפרע את כל החובות שמועד פרעונם היה במהלך השנים '86 1–'87.

ממשלת פרו הודיעה כי חברות יוכלו לשלם את חובותיהן לגורמי חוץ במטבע מקומי לבנק המרכזי של פרו. הבנק הוא שיפרע את החובות במטבע חוץ בתום תקופת ההקפאה של שנתיים.

אוסטרליה הודיעה על הסרת הגבלות ממשקיעי חוץ

אוסטרליה הודיעה על שורה של צעדי ליברליזציה בתחום ההשקעות שמטרתם להסיר חלק מההגבלות מעל השקעות חוץ, זאת כדי לעודד משקיעי חוץ לפעול באוסטרליה ולבטל עיוותים שונים שהיו קיימים עד היום בתחום המסים בנושא זה.

ההקלה העיקרית שהוחלט עליה היא, שמשקיעי חוץ שוב לא יצטרכו להוכיח את התועלת הכלכלית של השקעותיהם לאוסטרליה ואת השתתפות של הון מקומי בהשקעות אלה. הממשלה האוסטרלית החליטה גם לבטל מסים על חברות־בנות של חברות זרות הפועלות באוסטרליה וכן בוטלה המגבלה של השקעה מקומית בשיעור של 50 אחוזים לפחות בכל הקשור לעסקי הנדל"ן. נמנעה גם ההפליה בין משקיעים מקומיים למשקיעי חוץ בתחום חלוקת דיווידנדים, שכן לפי תיקונים בחוקי המסים עשוי היה להיווצר מצב שרק משקיעי חוץ יקלטו מסים על דיווידנדים.

צרפת מקטינה את הסיוע לתעשייה

הממשלה הימנית של צרפת הודיעה על כוונתה לקצץ את הסיוע הניתן למפעלי תעשייה בשיעור של 12 אחוזים בשנת '87. הסיוע הכולל מסתכם ב־3.7 מיליוני דולר והקיצוץ נועד לבצע הוצאות כספים על מפעלים וסקטורים תעשייתיים בלתי רווחיים.

הירידה החדה ביותר צפויה בסיוע שניתן השנה למפעלי "דהר", קבוצת הכימיקלים סי.די.אף. ומפעלי המתכת, שלהם מתוכנן סיוע של כמיליארד דולר בלבד בהשוואה לסיוע של למעלה מ־2 מיליארדי דולר השנה.

כן יקטן הסיוע למפעלי האלקטרוניקה הצרפתיים, אשר שיפרו מאוד את ביצועיהם בשנה האחרונה.

החלטה זו התקבלה על רקע החלטה דומה מלפני חודש של קיצוץ חד בסיוע למספנות – החלטה אשר הביאה את אחת מבתי המספנות הצרפתיות להודיע על כינוס נכסים. החלטות אלה נועדו למנוע את הגידול בגרעון הממשלתי של צרפת, על רקע חוסר התחרותיות של התעשייה הצרפתית, מצב המשתקף בתוך של גרעון בסחר בסך מיליארד דולר במחצית הראשונה של השנה הנוכחית.

קרן המטבע העולמית אישרה הלוואה של חצי מיליארד דולר לפיליפינים

קרן המטבע העולמית החליטה להיענות לבקשתה של ממשלת הפיליפינים ולאשר לה הלוואה נוספת של חצי מיליארד דולר.

החלטה זו התקבלה הרף החלטה קודמת של קרן המטבע למנוע מהפיליפינים ליטול הלוואות נוספות כדי שלא להעיק על מצבת מטבע החוץ שלה, שהיא כיום בסכום העולה על 26 מיליארד דולר. קרן המטבע החליטה להעניק לממשלת אקינו את ההלוואה הנוספת כדי לאפשר למדינה ליישם תוכנית צמיחה כלכלית, אשר אמורה להתחיל לתת את פירותיה בעוד שנה.

ממשלת הפיליפינים מפעילה בימים אלה תוכנית שמטרתה לשמור על גרעון תקציבי קטן יחסית, בשיעור של 4 אחוזים בלבד מהתל"ג של המדינה, ולהתחיל תהליך של צמיחה תוך קיום רמת אינפלציה שנתית של כ־7 אחוזים בלבד.

"אלסינט" תפרסם בקרוב דו"חות חצי־שנתיים שיצביעו על הפסד של כ־50 מיליון דולר

מאת יונתן שרמן

"אלסינט" מקווה לפרסם את הדו"חות החצי־שנתיים לתקופה שבין מרס לאוקטובר '85 בתוך כשבועיים. הערכת גורמים פיננסים היא שהפסדיה של "אלסינט" בתקופה זו יסתכמו בסכום של כ־50 מיליון דולר.

גורמים אלה מעריכים עוד כי ההפסד השנתי המצטבר של החברה לשנה המסתיימת במרס '86 יגיע כדי 100 מיליון דולר.

הסיבות להפסדים כבדים אלה הן שתיים: הפסד תפעולי כבד עקב פעילויות בעבר, ומחיקת רווחי ניכיון שנבעו מהנפקת הבו"ש של "אלסינט", שאותה רצתה החברה לפדות מידי הציבור.

הכנת הדו"חות התאפשרה משום שקונסורציום הבנקים, אשר אמורים להסכים למחיקת חלק מחובות "אלסינט" כלפיהם בסכום של 80 מיליון דולר, באו לכלל הסכמה עקרונית בדבר צורת מחיקת החוב וכעת מלבנים הצדדים את הפרטים האחרונים.

הסכם זה אמור להיות מובא לאישור אסיפת בעלי המניות של החברה בחודש ספטמבר הקרוב ויבוצע לאחר אישורו.

בעלי המניות העיקריים של "אלסינט", "אלרון" ו"דיסקונט השקעות", יצביעו בעד אישור ההסכם, אבל אפשר שתקום התנגדות מצד בעלי מניות אמריקאיים, המחזיקים סה"כ ביותר מ־50 אחוזים ממניות החברה.

כידוע, "אלסינט" מתכוונת לערוך מחדש גם את הדו"חות הכספיים לשנה המסתיימת במרס '85, מכיוון שרואי החשבון של החברה חזרו בהם מחוות דעתם לגבי דו"חות אלה; זאת בעקבות ממצאי ביקורת שהראו כי הדיווח לא נעשה כיאה.

יצוין גם, כי "אלסינט" התכוונה לפרסם את דו"חותיה הכספיים כבר לפני שלושה חודשים, אבל הכנתם התעכבה בגלל ההמתנה לתוצאות השיחות עם ראשי הבנקים המסחריים.

"כור" תעלה שכרם של עובדים שאינם מגיעים ל־450 ש"ח לחודש

מאת יונתן שרמן

"כור" תעלה את שכרם של כמה עשרות עובדים ועובדות בתעשיית המזון שלה, שבבדיקה נמצא כי שכרם אינו מגיע לרמת הסף שנקבעה השבוע על־ידי הוועדה המרכזת של ההסתדרות.

המדובר הוא בהחלטה של הוועדה המרכזת, שלפיה בכל מפעלי חברת העובדים ייקבע שכר מינימום של 450 שקלים לחודש.

ב"כור" בדקו את הנושא מיד עם קבלת ההחלטה ונמצא, כי מכלל 22 אלף עובדי הקונצרן (למעט "תדיראן" שבה נושא השכר מטופל בנפרד) רק כמה עשרות עובדים לא הגיעו לרמת שכר של 450 שקלים.

ב"כור" ציינו, כי רמת השכר בקונצרן גבוהה יחסית למקובל במשק, לא רק בגלל האופי ההסתדרותי של הקונצרן, אלא גם בגלל המשקל הרב של ענפי הכימיה, החשמל והאלקטרוניקה בכלל מפעלי הקונצרן.

מיכפל מיקרו מחשבים בע"מ

תכנה בינונית מתקדמת ב־IBM-PC/XT/AT

מערכת פיננסית רב־מטבעית

המערכת שמאפשר לך לרשום ולקבל דיווחים במטבע עיסקה בשקלים, ובמטבע יציב. (עד 16 מטבעות עיסקה.)

מטבע יציב לפי בחירתך: דולר, סל מטבעות או כל מדד אחר

מיכפל מיקרו מחשבים (1985) בע"מ

הבשן 4 ת"א 62034, ☎ 452680, 03-457176

הספנות ישראל בע"מ

יוצאים לחופשה מרוכזת

מתאריך 10.8.86 עד 22.8.86

להשכרה 1000 מ"ר משרדים

כולל חניה ומיזוג אויר מרכזי

מתאים גם לחברות מחשבים

אפשר גם בחלקים

רח' יצחק שדה 28 תל־אביב (מעל סוברו) טלפונים: 294918, 293376

HERBIE SAMS

A PRIVATE MEMBERS CLUB & RESTAURANT

תפריט מיוחד

מנות ראשונות

קוקטיל אבוקדו, דג זאב הים ואספרגוס

ברוטב ברנדי קל

או

סלט מפטריות טריות

ברוטב עשבי תיבול, חומץ תפוחי עץ, שום ושמן

או

מבחר פטה של היום

★ ★ ★

אומצת בקר בטעם טרגון

מבושלת ביין לבן ופטריות

או

סטייק אנריקוט ברוטב פילפל

או

פילה בקר סטרוגנוף

או

ברווזון מרוח בדבש, יין אדום ושום

או

פילה דג זאב הים מהאסכלה

ברוטב לימון וצלפים

(כל המנות העיקריות מוגשות בלווית ירקות עונתיים ותפוחי אדמה)

★ ★ ★

אגסים מאודים ביין אדום

מתובלים בעדינות בקינמון ורוטב שקדים

או

קציפת שוקולד עם ליקר סברה

או

סלט מפירות טריים

★ ★ ★

קפה

★

כשר

המחיר 30 ש"ח לסעוד כולל מע"מ

יין על חשבון הבית יוגש עם הארוחה

"הרבי סאמס"

המקום החדש והאקסקלוסיבי בתל־אביב

מסעדה צרפתית ברמה בינלאומית.

תפריט עשיר ומגוון.

מסעדת "הרבי סאמס" פתוחה:

מיום שלישי - שבת

משעה 8.00 בערב

עד חצות.

באי המסעדה יוכלו להנות, לאחר הארוחה, מתוכנית האירועים של מועדון "הרבי סאמס"

FOR RESERVATIONS

TEL: 03-651111 - HERBIE SAMS

97 HERBERT SAMUEL ST.

(ON THE PROMENADE, IN THE YAMIT HOTEL) TEL AVIV

שערי המניות 6.8.86

שם המניה		השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע.נ
בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה						
אהבת ש		16700	3			−3
הספנות 0.1		1020	1987	−30	−2.9	−2842
הספנות א 0.5		736	157	−10	−1.3	−860
הספנות אפ 2		751	2044			+2556
כללי לא מובטח		20450	10			−8
בנק צפואבי 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צפואבי 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צפואבי אפ			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בינלאומי 05		3590	788			+47
ת.ע.ב. 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה						
אידיבי רג 100.0		70070	303	+10		+115
אידיבי ב 100.0		79200	1	+500	+0.6	+4
אידיבי בב א	שב	490000				
אוצר 0.1		58790	102			
דיסקונט ב		101000	16	+400	+0.9	+18
דיסקונט א		99900	58	−1100	−1.1	−95
דיסקונט שה ב		11860	19	−100	−0.8	−19
המזרחי ש		12600	330	+90	+0.5	+234
המזרחי ב		12550	1	−100	−0.3	−1
המזרחי שה 9	שב	14750				
הפועלים בבב		113500	.1	+499	+0.4	+2.1
הפועלים ש		53760	400	−50	−0.1	−641
הפועלים ב		53100	138			+25
כללי א 1.0		138100	16	+1150	+0.8	+3
כללי שה 5	שב	103800				
כללי שה 7	שב	6580				
כללי 0.1		34240	904	−10		−192
כללי שה 11		12930	81	−50	−0.4	−81
מימון ישראל 1.0		45600	11	−670	−1.5	−8
מימון ישראל 5.0		23650		+50	+0.2	+6
בנקים למשכנתאות						
אדנים 0.1		11000	54	+299	+2.2	+27
לאומישכן ש		5020	210	+20	+0.4	+71
לאומישכן ב		4960	40			−40
כרמל ש		4200	87	+80	+1.9	+56
כרמל שה 1		3048	96			
בנין ב' 5.0		7000		−100	−1.4	−7.5
פת בבב ש		1530	300	+35	+2.3	+670
ביתן ב ש		2239	440	−1		−149
עצמאות 0.1		7600	203	+200	+2.7	+115
משכנות בבב ש		14500	12	+360	+2.6	+6
משכנות רג ש		13200	39			−14
משכנות שה 1		7900	19	+30	+0.4	+19
משכנות שה 2		4006	100			
יעמר 1.0		1710	216	−17	−1	−503
יעמר 5.0	תב	770	2133	+45	+6.2	+2036
בירב 1.0		5000	120			−99
מוסדות מימון						
שלמה אש		367	2448			+2681
החקלאות בבב א	לב	43897				
החקלאות בבב ב	לב	156345				
לאומי תעש א ש		6065	191	+15	+0.5	+28
פתוח תעש בבב	לב	63900				
פת תעש בב ג	לב	373900				
פת תעש בב גג	לב	228540				
פת תעש בב גגג	לב	230000				
פת תעש בב ד	לב	239400				
פת תעש בב דד	לב	67072				
פרנס קבלנים 5.0	תב	388	3739	−43	−10	−4321
תיירות בב	לב	180000				
כלל ליסינג א0.1		13600	109	+200	+1.5	+105
כלל ליסינג ב0.5		10150	136	+440	+4.5	+172
כלל ליסינג אופ1		10550	57	−101	−1	−39
איגן		237	19527	+2	+8.9	+5306
ביטוח						
אררט 0.1		864	445	+12	+1.4	+360
אררט א 0.5		456	559			−300
בטוח משנה 0.1		521	624	+23	+4.6	+620
בטוח משנה 0.5		167	6011			−5011
הדר 1.0		310	978			+22
הדר 5.0		186.5	6164			−3227
הסנה ש		481	8530			+1217
הפניקס 0.1		709	970			−232
הפניקס 0.5		379	580	+4	+1.1	+2643
הכשרה-הראל 1.0	שב	6360				
הכשרה-הראל 5.0		2780	[illegible]	[illegible]	+1.5	+90
מנורה 1.0		[illegible]	9	[illegible]	+1.3	+49
מנורה 5.0		3300	16	+30	+0.9	+9
סהר ג 1.0		4232	113	+201	+5	+313
סקורס 0.1		2516	20	+1		+10
צור ש		330	3657	+10	+3.1	+3426
ציון החזקות 1.0		8530	2	−23	−0.3	−22
ציון החזקות 5.0		2205	110	+108	+4.8	+203
מסחר						
אינטר גאמא 1 ש	שב	4420				
אינטר גאמא 5 ש		1069		−8	−0.7	−280
מאיר עזרא 1.0		4400	4	+20	+0.5	+596
מאיר עזרא אופ 1		4540	39	+200	+4.6	+39
כתר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
כתר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
כלל סחר		1267	6613	+61	+5.1	+12546
קריסטל 1.0		7700	114	+200	+2.7	+43
רפק 0.1		35000				
רפק 0.5		9200	65			−85
שופרסל א 2.0		5340	1160	+159	+3.1	+1750
שופרסל ב 10.0		3540	3810	+79	+2.3	+3857
שירותים						
דלק ג ש		3095	3893	+105	+3.5	+7792
הדאל 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
הדאל 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
סנות הספקה 0.1	קב	13213		+629	+5	+164
סנות הספקה 0.5	תב	4200	410	+354	+9.2	+442
קידר 0.1		2200	482	+1	+0.1	+76
קידר 1.0		351	5388	+15	+4.5	+4202
חברת החשמל 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
מוס ערבה 0.1		4380	42	+140	+3.3	+231
מוס ערבה 0.5		1365	550	+15	+1.1	+2361
קנטרסיום 0.1	תב	1950	100	+100	+5.4	+22
קנטרסיום 0.5		1361	275	+21	+1.6	+605
מלונות ושירותי תיירות						
קופל 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
קופל אופ 1			—	הפסקת	מסחר	—
גלי זהר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
גלי זהר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
מלונות דן 1.0	תב	3540	93	+300	+9.3	+453
מלונות דן 5.0		2640	41	−30	−1.1	−56
חוף האלמוג 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
כנם מר 1 ש		2530				
מלונות הירדן		3161	50			
מלונות ירושלים 1			—	הפסקת	מסחר	—
מחשבים ושירותי מחשבים						
דטה מיכון 1.0		3700				
הר.ה.ג. 1.0		13850				
יעגא 1.0		3511	25	+11	+0.3	+38
יעגא אופ א		3219		−171	−5	−84
כלל מחשבים 1.0		10000	104			+25
מ.ה.ל. 1.0		12870	5	+150	+1	+1
מ.ה.ל. 5.0		4810	59	−43	−0.9	−131
מיכב מחשבים 1.0		2257	124	−92	−3.9	−74
ניקוב מחשבים 1		8500	42	+70	+0.8	+68
ניקוב מחשב 5		6500	291	+55	+0.9	+126
תים מחשבים 1.0		1750	200	+30	+1.7	+150
תים מחשב אופ		17000		−100	−0.6	−10
נדל"ן, בינוי ופיתוח						
אברהם גינדי 1ש			—	הפסקת	מסחר	—
אברהם גינדי 5ש			—	הפסקת	מסחר	—
אזרן 1.0		999	1051	−48	−4.6	−516
אזרן 5.0		423	1977			−1285
אזורים 1.0		608	8307			−4086
אילון 1.0		431	5791	+1	+0.2	+7243
אילון אופ 1		1700	197	+18	+1.1	+284
אל-רוב 1.0		3454	100			+85
אבנים 1.0		2560	1	−19	−0.7	−1
אפריקה 0.1		31930	98	+270	+0.8	+208
אפריקה 1.0		23500	290	+400	+1.7	+542
ארים		2000	2484	+24	+1.2	+2134
ארלון 0.1		2160	259	+75	+3.5	+369
ארלון 0.5		1260	1007			−124
בן-יקר גת 1.0		3190	75	−100	−3	−307
בינוביץ 1.0		3200	15			−15
בינוביץ 5.0		1920	26	−65	−3.3	−26
דנקנר 1.0		4072	357	+2	+0.1	+23
דוקי 1.0		451	600	−1	−0.2	−2859
דוקי 5.0		338	810	+12	+3.7	+1155
דוקי אופ 1		250	540			
דיגר 0.1		6300	80	+300	+5	+118
דיגר 0.5		3990	175	+105	+2.7	+175
המסלול 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
המסלול 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
תלב 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
תלב 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
נכסים ובנין		2660	361			−257
גבים 0.1		4449	625	+100	+2.3	+440
גבים 0.5		2350	818			−23
הכשרת הישוב ש		50500	431	+1300	+2.6	+872
ישפרו 0.1		2700	509	−50	−1.8	−683
ישראלום 1.0		1260	1	−20	−1.6	−168
ישרס 10.0		12670	121	+470	+3.9	+151
כהן פיתוח 1.0		7370	6			
כלל נדל"ן		374	16674	+12	+3.5	+37049
לוכיד 1.0		3999	9	+99	+2.5	+112
לוכיד 5.0		1485	147	+5	+0.3	+125
מ.ת.ב. 1.0		374	12095	+11	+3	+11142
מאורי בניה 1.0		638	1560			−1083
מאורי בניה אופ		520	1242			−1211
מדול בנין			—	הפסקת	מסחר	—
מישאל 5.0		288	3235	+3	+1.1	+869
מנרב 5.0		760	1917	+10	+1.3	+2573
מרלז 1.0		529	1571	+20	+3.9	+1045
לינדמן 1.0		403	1341	−5	−1.2	−1485
לינדמן 5.0		109	1600			−650
ליפשיץ 1.0		1065	472	−45	−4.1	−307
ליפשיץ 5.0		495	1351	−4	−0.8	−1379
נאות אביב 0.5		6000	492	+110	+1.9	+470
נכסי אזורים		701	1639			−1139
סהר החזקות 1.0	שב	11100				
סהר החזקות 5.0		7777	30	+267	+3.6	+30
סנף 1.0		4160	90			−33
סנף 5.0		2650		+50	+1.9	+20
עמר וסלע מר 1 ש	תב	788	2290	+48	+6.5	+2698
עזר 3.0			—	הפסקת	מסחר	—
קיסריה 0.1	תב	1750	446	+90	+5.4	+507
קיסריה 0.5		862	1461			−614
רוגובין 1.0		3380	306	+70	+2.1	+399
רוגובין 5.0		2200	350			+142
רסקו בכבל		9695	71			
רסקו רג		9020	331	+170	+1.9	+134
חקלאות						
מטעי הדר 0.1		2848	100	+133	+4.9	+218
מטעי הדר 0.5		2045	141	+60	+3	+560
מהדרין 0.1		7010	52	+130	+1.9	+32
נכסי הדרים 1.0		1125	2019			−1550
פרי אור 0.5		2835		+30	+1.1	+18
שביר 5.0		16560	83	+560	+3.5	+397

דחפון
שירות מודעות טלפוני של הארץ
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

שם המניה		השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע.נ
מזון וטבק						
אסם		1450	170			
גולדפרוסט 1.0	תב	2772	120	+172	+6.6	+411
גולדפרוסט 5.0	תב	1700	782	+94	+5.9	+1638
גולדפרוסט אופ 1		1550	425	+2	+0.1	+25
דובק מב ש		3410	774	−70	−2	−773
דובק מב ב		3400	717	−20	−0.6	−317
זגלבל 1.0		580	679	+20	+3.6	+990
זגלבל 5.0		410	376	+11	+2.8	+726
פרי-זה 1.0		1716	402	+4	+0.2	+301
פרי-זה 5.0		1345	508	−8	−0.6	−130
מבשל בירה 1.0		15450	29	+300	+2	+32
מבשל בירה 5.0		10501	20	−149	−1.4	−15
יצהר 1.0		1659	636	−21	−1.3	−696
יצהר א 5.0		920	173	+30	+3.4	+36
מן 1.0		9000	10			
מן 5.0		5141		+1		+10
סנפרוסט 1.0		7770	109			−39
עלית		13350	123	−310	−2.3	−67
עסיס ב 0.5	תב	31800	26	−2200	−6.5	−25
עגל שקל ש	תב	2648	736	+238	+9.9	+1356
שמן מבב א	תב	3800	751.6	+360	+6.6	+10717
טכסטיל והלבשה						
אתא מר 1 ש		840	1024	−5	−0.6	−1215
אופיס 1.0		895	423			−468
אופנת ברוך 1.0		2552	35			
אופנת ברוך 5.0		1722	95			+81
אפתן 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אפתן אופ 1			—	הפסקת	מסחר	—
ארגמן רג ש		12420	61	+20	+0.2	+70
דלתא-גליל 1.0		4220	706	+120	+2.9	+1702
דלתא-גליל א 5.0		3100	179	+10	+0.3	+170
מטוויות כאחד 1		1710		−40	−2.3	−50
מטוויות כאחד 5		994	242	−1	−0.1	−408
מטוויות כאחד אופ		880				
ויסלט 1.0		1105	366	−5	−0.5	−245
ויסלט 5.0		727	52	+17	+2.4	+198
ורדינון 1.0		4090	219	−110	−2.6	−469
זיקית 1.0		4100	145	+20	+0.5	+120
זיקית 5.0		2900	491			−96
לודזיה 0.1	תב	1820	572.5	+120	+7.1	+548.9
לודזיה 0.4		840	559	+17	+2.1	+636
ליבנת 1.0		589	719	+12	+2.1	+601
מיס גליקו		821	813	+21	+2.6	+444
מקס 0.1	תב	24000	30	−1400	−5.5	−11
מקס 0.5		11400	159			−16
עיט 1.0		11400	15	−350	−3	−47
עיט 5.0		5744	50	+149	+2.7	+30
ענק סריגה 1 ש		1699	350	−31	−1.8	−506
פולגת א 0.1		3130	560			
פולגת ב 0.4		2090	2678	+50	+2.5	+3013
פוליגון א 0.5		8190	348	+10	+0.1	+181
פרגוד		2076	507	+40	+2	+463
ביגוד סבינה	שב	12510				
תעש רגמין 1.0		3610	682			+18
מתכת ומוצריה						
אקסטון 5.0	תב	3069	1494	+279	+10	+1039
אורדן 0.1		9580	68	−120	−1.2	−71
אורדן 0.5		7720	13	+11	+0.1	+17
תעשיות שונות						
אלומית 1.0		4910	35	+220	+4.7	+35
אלומית 5.0		3295				
כבלים ש	תב	15350	21	+1000	+7	+35
התכוף 1.0		6732	16	−68	−1	−1
התכוף 5.0		3711				
ויקה 1.0		5400	9			
ויקה 5.0		2660	200	+60	+2.3	+191
קופסאות פח 1.0		1298	3821	+50	+4	+3936
קופסאות פח 5.0		870	531			−531
מתכת פריום 1.0		2340	349	+50	+2.2	+301
כבלי ציון 1.0		2695	942	+95	+3.7	+1118
כבלי ציון 5.0		1845	9246	+47	+4.7	+14631
כבלי ציון אופ		700	4901			−296
מורגן 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
מורגן אופ א			—	הפסקת	מסחר	—
קיטבי 1.0		860	522			−292
קיטבי 5.0		474	787			
נחושתן 0.1		16350	28	−506	−3	−46
נחושתן 0.5		6501	46	+1		+82
פקר פלדה 1.0		7500	224	+210	+2.9	+98
קינג 1.0		1190	392			−270
קינג 5.0		655	650			−650
קליל 1.0		4070	246	+180	+4.6	+177
קליל 5.0		1970	180	−20	−1	−114
שלדות 5.0		2090	52			−52
תעשיות לכיש 1.0		1239	200	+27	+2.2	+186
תעשיות לכיש 5.0		580	2000			−520
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה						
אלביט 3.0		375500	16	+1000	+0.3	+8
אלקו 0.1	שב	6764				
אלקו 0.25 ש		3329	184	+30	+0.9	+182
אלקו 0.25 ב		3319	49	+20	+0.6	+51
אלקטרה 0.1		14500	15	+500	+3.6	+19
אלקטרה א 0.5		7650	298	+100	+1.3	+202
אלרון 3.0		300900	5	−1600	−0.5	−16
אורית 1.0		27500	72			−65
כלל תעש אלק		1995	707	−105	−5	−664
ספקטרוניקס 1.0		2065	790	+64	+3.2	+1188
ספקטרוניקס 5.0		1315	1386	+55	+4.4	+2825
פיכונגר 1.0	תב	2530	449	+180	+7.7	+1024
פיכונגר 5.0		1354	1245			+24

שם המניה		השער אתמול	המחזור ש"ח ע.נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע.נ
ציקלון 1.0		2250	69	−100	−4.3	−18
ציקלון 5.0		1050	343	−14	−1.3	−493
קבוצתן אולד 1	שב	4990				
קבוצתן אולד 5		3346	54	−34	−1	−54
ת.א.ת. 1.0		3780	586	+60	+1.6	+794
ת.א.ת. 5.0		1500	295			−212
ת.א.ת. אופ 1	שב	12400				
תדאה		4750	25	−45	−0.9	−23
מוצרי בניה						
א.ת.ס. תעשיות 1.		814	2616	−8	−1	−2690
אלקל 5.0		10500	171	+240	+2.3	+318
אקרשטיין 1.0		1680	128	+20	+1.2	+89
אקרשטיין 5.0		1215	240	−5	−0.4	−170
בטון תדיר 1.0		10100	4.1	−100	−1	−4.1
בטון תדיר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בר-און 1.0	שב	1102		−58	−5	−645
בר-און 5.0	תב	351	1640	−26	−6.9	−3535
כרומאטקס 1.0		7010	.1	+5	+0.1	+24.1
כרומאטקס 5.0		2251	275			−203
כ.ל.ב. 1.0		1050	96	+31	+3.1	+136
כ.ל.ב. 5.0	שב	598				
מוזל השק מועם		5050	79	+150	+3.1	+121
מוזאיקה ולפנן 1	לב	16000				
מוזאיקה ולפנן 5		14317	5	+417	+3	+2
כימיה, גומי ופלסטיק						
אגן 5.0		18990	95			
אליאנס ב		3051	157			−103
גל תעשיות 1.0		10700	9			−1
גל תעשיות 5.0		5650	120			−120
דקסטר 1.0		3397	65	+27	+0.8	+30
דשנים 0.1	תב	5377	27	+489	+10	+27
דשנים 0.5		1162	190	+7	+0.6	+48
חיפה כימ 10.0		575	9664			−4071
טבע ש		55500	656	+1700	+3.2	+844
טבע אפ 4		49500	19	+1400	+2.9	+52
ליפסקי 1.0		1450	465			−395
ים המלח		15970	1276	+120	+0.8	+1178
פטרוכימים 10.0		590	25141	+15	+2.6	+35143
מקסימה 1.0	תב	7700	310	+500	+6.9	+351
מקסימה 5.0		2870	446	−60	−2.1	−448
מקה כימיקל 1.0		3150	67	−150	−4	−67
סנו 1.0		9260	139			−125
סנו 5.0		6185	22			−15
קים כימיקל 1.0		6240	25	+40	+0.7	+25
ת.ג.ל. 1.0		4725	303	−96	−2	−336
ת.ג.ל. 5.0		3810	91			−44
תיא 5.0		8680	630	+180	+2.1	+415
פרוטארום 10.0		11050	11			−11
תרו א 5.0		4820	363	+90	+1.9	+403
עץ, נייר ודפוס						
דפרון 1.0		6000	73	+41	+0.7	+55
דפרון 5.0		3013	90			−24
תגב. 1.0	תב	10613	1365	−1000	−8.6	−1805
יאה 1.0		4000	122	+150	+3.9	+125
לבידי אשקלון 1		436	3160	−9	−2	−3854
לבידי אשקלון אופ		701	125	+14	+2	+255
מולט ב 0.5		25200	26	+600	+2.4	+38
מפעלי ניר 10.0		202550	52	+400	+0.2	+27
סקנדיה 1.0		3640	290	+90	+2.5	+618
רים 0.1		4560	75	−50	−1.1	−42
רים 0.4		2440	286			+64
תעל ב 0.2		11640	231	+248	+2.1	+319
אמריך 1.0		3678	136	+78	+2.2	+230
אמריך 5.0		2021	103			−93
חמישה יד		7740	10	−10	−0.1	−10
הנבפלק 1.0		7450	60	+300	+4.2	+100
הנבפלק 5.0		3900	74	+10	+0.3	+138
השקעות בתעשיה						
מרכזת ב 0.1		6688	80	+70	+1.1	+142
כור בכ' ש		4750000				
כלל תעש 1.0		1270	4678			−3362
מאורי טכנולוגיה		424	1570	−10	−2.3	−1780
חברות השקעה						
אוניק ש		4760	77			−12
אידיבי פתוח 2.0		3600	1100	+60	+1.7	+1297
אינקופה 0.1	תב	1800	100	−98	−5.2	−218
אינקופה 0.5	תב	870	904	+50	+6.1	+868
אלגר ש		6800	58			−27
אלגר ב		[illegible]	[illegible]			
אלרן ש		2740	1767			+10
אלרן ב		2840	215	−130	−4.4	−404
אמיסר בכ'			—	הפסקת	מסחר	—
אפיק 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אפיק 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
גאולה 1.0	שב	1268				
הבנה לישראל 1.0		8251	1026	+281	+3.5	+2106
הבנה לישראל 5.0	תב	5588	456	+508	+10	+1495
חלפמן 0.1		114000		+1500	+1.3	+1
חלפמן 1.0 ש		23400	23			−25
אמבא א 0.5		12580	65	−20	−0.2	−17
מפעלים השק ש		5300	276			−316
כלל השק			—	הפסקת	מסחר	—
דיסקונט השק ש		2295	3873			−3088
מזרחי השק ש		15557	10	+200	+1.3	+36
מור השקעה 1240.0		9950				
חירון 1.0		1881	50	−19	−1	−1
חירון 5.0		695	1672			−1504
ישום החזקות		255	32922	+5	+2	+55463
יצוא ש		9650	80			−68
ירדן א 0.1		3873	452	+34	+0.9	+255
כלל 10.0		792	2988			+1487
כלל 50.0		640	77			−77
לנדקו 0.1		8598	64			−23
לנדקו 0.1		2700	130	−48	−1.8	−300
מנור 0.1	תב	750	1098	−53	−6.6	−2817
מנור א 0.5	תב	399	2065	−26	−6.1	−4191
עוז השק ב 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
עוז השק ב 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
פז השק ש		6390	539	+190	+3.1	+788
פמה א 0.1		9100	124	+70	+0.8	+87
פמה 0.5		5460	410	+170	+3.2	+236
פריון ב 2.5		3650	606			−656
מחקר ופיתוח						
אמצעים מתוחכ			—	הפסקת	מסחר	—
גליל טכנולוגיות		446	1881	−4	−0.9	−2204
חיפושי נפט						
דלק חיפושים 1.0		3280	450	−20	−0.6	−242
דלק חיפושים 5.0		1554	210			−209
דלק חיפ אופ 2		944	442	+1	+0.1	+1101
פז חיפושי נפט		12700	72	+100	+0.8	+24
מראיל 1.0		1688	182	+30	+1.8	+103
מראיל 5.0		955	155	+15	+1.6	+145
יוגאל 5.0		1460	609	+20	+1.4	+552
מ.ג.נ. 1.0		2700	250			−147
מ.ג.נ. 5.0		1250	207			−137
פזאייל ב 0.5		4750	100	+51	+1.1	+300
נמאופרינס 1.0		261	2716			+2617
נמאופרינס 5.0		165	2533	−4	−2.4	−2433
נפטא ש		1610000	1	+50000	+3.2	+2
נסחרות במט"ח						
נוית מ		228				

שערים בינבנקאיים

אתמול, צהריים, 6.8.1986 באירופה

מסירה מידית (ספוט)

$ ארצות הברית	ל־1 שטרלינג	1.4840/1.4850
מרקים גרמניים	ל־1$ ארה"ב	2.0795/2.0805
פלורינים הולנדיים	"	2.3460/2.3470
פרנקים שווייצריים	"	1.6790/1.6800
פרנקים בלגיים	"	43.06/43.10
פרנקים צרפתיים	"	6.7520/6.7550
לירטות איטלקיות	"	1452.00/1433.00
ינים יפניים	"	154.40/154.50
$ ארצות הברית	לס.ד.ר.	1.1964/1.1969

שער הזהב $ 360.85 אונקיה לונדון פיקסינג

מסירה מאוחרת (פורוארד)

	ל"ש/$	פר"ש/$	מרג/$
1 ח'	1.4794/1.4809	1.6757/1.6772	2.0760/2.0772
3 ח'	1.4714/1.4726	1.6700/1.6715	2.0695/2.0707
6 ח'	1.4600/1.4614	1.6620/1.6640	2.0604/2.0618

הנתונים נמסרו על-ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

חודשה המגמה החיובית

מגמת עליות השערים בשוק המניות החופשיות חודשה אתמול. פעילות זו נתמכה בעיקר על-ידי נציגי קרנות הנאמנות, והיא הורגשה במיוחד במניות הכבדות. לעומת זאת, בניירות הערך הדלי-הסחירות נמשך חוסר היציבות ושעריהן נסו לרדת. מגמת ירידות השערים באגרות החוב הדולריות נבלמה אתמול. במניות ההסדר היתה יציבות עם נטייה לירידות שערים. מחזור המסחר במניות החופשיות המשיך גם אתמול לרדת, והסתכם ב־3.5 מיליון דולר. בבורסה צופים כי גם בימים הקרובים תימשך העלייה הסלקטיווית בשערי המניות.

	מדד יומי	שינוי ב־%
מדד מניות כללי	113.99	+0.24
כללי ללא בנקים	137.60	+0.88
מדד אג"ח כללי	110.02	−0.20
אג"ח צמוד מדד	111.07	−0.26
אג"ח צמוד מט"ח	96.98	−0.05

דוחות כספיים בפ.י.בי

פ.י.בי פרסמה אתמול את התוצאות העסקיות שלה למחצית הראשונה של 1986. הרווח לפני מס הסתכם ב־30.4 מיליון שקל, לעומת 27.1 מיליון שקל בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הנקי הסתכם במחצית השנה ב־6.8 מיליון שקל לעומת 1.7 מיליון שקל בתקופה המקבילה אשתקד. רווחי החברה נבעו בעיקר מאחזקתה בבנק הבינ־לאומי, וכן מהשקעותיה במניות עלית בסתר. מניית הבנק הבינ־לאומי, שהיא חברת־הבת של פ.י.בי. נסחרה אתמול ללא שינוי.

התייצבות במניות ההסדר

לאחר שמניות ההסדר עלו ביומי המסחר האחרונים בממוצע של אחוז ליום, הורגשה אתמול יציבות. ביקוש קטן למניית אידי־בי סופק ללא שינוי שער. היצעים למניות הסוק של כלל ובנק הפועלים נקלטו בירידות קלות. היציבות בהסדר באה לידי ביטוי גם במחזורי המסחר הנמוכים ביותר, שהסתכמו ב־750 אלף דולר.

	תשואה שנתית דולרית ב־%
גליל 0.1	14.80
הפועלים ש	14.90
אי.די.בי. רג	14.95
דיסקונט א	15.48
המזרחי ש	14.87

פעילות ערה בבנקות

הביקושים שהורגשו אתמול לניי־רות הערך בעלי רמת הסחירות הגבוהה הביאו לעליות שערים של עד 3 אחוז. כך למשל עלתה מניית דלק ב־3.5 אחוז, שופרסל א' ב־3.1 אחוז וטבע ב־3.2 אחוז. אגב, במניות טבע, מורגשת באחרונה מגמת רכישות מתמשכת. ההיצעים נוספו ברובם כלל ללא שינוי שער. כך היה במניות נכסים ובנין, אזורים, חיפה כימיקלים ואחרות.

פעילות ערה בקופסאות פח 1

במניות קופסאות פח 1 מורגשת באחרונה פעילות יוצאת־דופן. אחת מחברות הברוקרים הגדולה באחר־ונה את אחזקותיה במניות החברה. שלשום נקלט ההיצע במניה ללא שינוי. אתמול סופק ביקוש גדול בעלייה של 4 אחוז. הפעילות במניות אלה קשורה ככל הנראה להערכות כי התוצאות העסקיות החצי־שנתיות של החברה, שי־פורסמו בקרוב, יצביעו על ירידה משמעותית בהפסדים. אגב, גם במניות נפטא חודשה מגמת הר־כישות. בהמשך מגמת עליות השע־רים משלשום, עלה אתמול שער המניה ב־3.2 אחוז. מניות נפטא נשחקו בחודשים האחרונים בכ־30 אחוז.

בנק ישראל יגייס 35 מיליון שקל.

בנק ישראל יגייס מחר 35 מיליון שקל באמצעות שתי סדרות אג"ח: 25 מיליון באמצעות אג"ח שגיא לשש שנים, ו־10 מיליון באג"ח גליל לעשר שנים. מגמת שחיקת שערי אגרות החוב הדולריות נבלמה אתמול. מגמת המסחר היתה מעו־רבת, עם נטייה לירידות באגרות צמודות־המדד. המחזור באג"ח גדל לעומת הימים האחרונים והסתכם ב־5.3 מיליון דולר.

המלווה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
826	6	99.72	1.43
836	13	99.40	1.42
846	20	99.07	1.43
916	27	98.75	1.43
926	34	98.44	1.42
936	41	98.10	1.43
946	48	97.78	1.43
1016	55	97.43	1.45
1046	76	96.44	1.46
1056	83	96.12	1.46

הודעות בורסה

● אברהם גינדי הודיעה כי בית המשפט המחוזי בת"א אישר לה ארכה נוספת עד ל־15 לחודש לעריכת אסיפת הנושים.

● ציקלון הודיעה כי חלק מעוב־דיה ממשיכים לנקוט בעיצומים נגדה.

● מקבימה הודיעה כי שיעור המס לתושבי הארץ שיונכה מהדיווידנד יעמוד על 35 אחוז.

● חודש ראובן, אבינועם רון, וחוה אבני מונו כדירקטורים בתע"ה.

● צבי צור ורפאל מולכו מונו כדירקטורים חיצוניים בו"ים.

קבלת מודעות!
הכוח האדום
חדשות הארץ
ב־2 תשלומים
באמצעות כרטיס
סוף התשלום
בסוף הקיץ!!!
(ללא ריבית)
לית-פון
שירות מודעות בטלפון
03-292777
24 שעות ביממה
מודעות משפחתיות ולוח
באמצעות כרטיסי אשראי

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי אחוזים
אב	3837.31	3822.30	13.60	0.36
אבוקה	30588.67	29989.62	−257.62	−0.85
אגוד	198.77	194.91	0.21	0.11
אדיר	1329.43	1303.13	−0.43	−0.03
אודם	1648.85	1616.85	6.58	0.41
אופיר	1568.21	1549.05	−1.62	−0.10
אור	393.12	384.83	−3.87	−1.00
אוריון	151.64	148.57	0.00	0.00
אוריל	207.46	205.95	−0.03	−0.01
אורן	608.75	596.84	1.33	0.22
אייל	3011.72	2954.52	−2.24	−0.08
איילת	3638.34	3558.27	21.34	0.60
אירים	3962.38	3875.02	0.81	0.02
איתן	578.00	566.08	0.09	0.02
אלון	501.32	490.84	−0.57	−0.12
אלמוג	589.35	577.82	−1.14	−0.20
ארז	659.81	646.94	4.81	0.75
אש	110.90	109.41	0.47	0.43
אשל	162.80	159.64	−0.13	−0.08
אתרוג	189.71	188.79	−0.20	−0.11
בדולח	1660.38	1628.30	4.28	0.26
ברוש	383.33	375.82	1.78	0.48
ברק	383.27	375.66	0.74	0.20
ברקת	747.58	732.84	−0.63	−0.09
גביש	1137.89	1115.45	1.85	0.17
גבע	849.80	837.17	−0.40	−0.05
גורן	582.28	570.93	−0.01	−0.00
גיא	7642.36	7529.33	0.78	0.01
גיל	2226.70	2184.45	7.90	0.36
גלית	504.13	497.99	−0.56	−0.11
דוברמן	283.66	280.92	1.51	0.54
דוכיפת	538.83	528.26	0.28	0.05
דולב	193.04	188.95	0.05	0.03
דורון	1219.55	1195.62	−0.79	−0.07
דותן	216.08	211.82	−0.11	−0.05
דליה	405.81	399.07	0.67	0.17
דקר	3356.12	3295.17	13.89	0.42
דקל	274.76	269.42	1.83	0.68
הדס	287.36	284.72	0.50	0.18
הדר	405.21	397.95	−0.06	−0.02
הכית	2496.28	2444.58	−0.79	−0.03
זוהר	16038.99	15801.33	−17.55	−0.11
זיו	15094.70	14871.03	−21.00	−0.14
זמיר	663.14	650.36	4.48	0.69
חוחית	129.70	126.83	0.19	0.15
חליפין	111.67	111.20	−0.14	−0.13
חלמיש	559.67	548.55	0.40	0.07
חן	110.00	109.78	−0.06	−0.05
טופז	1189.66	1162.44	0.61	0.05
טל	4191.19	4164.19	2.63	.0.06
יובל	651.60	638.91	−0.19	−0.03
יהלום	1563.66	1533.21	9.84	0.65
יסודות	31058.77	30770.76	63.59	0.21
יערה	560.45	548.05	−0.84	−0.15
כוכב	774.77	759.70	6.30	0.84
כחל	116.35	114.06	0.01	0.01
כלנית	448.47	440.96	0.86	0.20
כספית	613.58	607.29	−0.45	−0.07
כרמל	115.76	113.42	0.18	0.16
כתר	897.98	881.60	−0.42	−0.05
להב	3419.25	3354.19	2.74	0.08
למשקיע	97358.55	95652.06	9.60	0.01
לפיד	10532.56	10328.80	−56.71	−0.55
לכם	1482.49	1452.06	−2.06	−0.14
לשם	812.21	795.72	−1.79	−0.22
מבחר	971.18	952.24	1.36	0.14
מבטח	2807.70	2781.80	2.30	0.08
מגד	195.03	192.19	0.25	0.13
מגן	2595.00	2571.10	6.50	0.25
מגל	618.68	606.63	−1.33	−0.22
מור	1170.50	1154.10	6.60	0.58
מורן	648.64	642.76	3.50	0.55
מטה	24246.41	23600.52	20.18	0.09
מימר	737.52	722.99	1.45	0.20
מנוף	3044.20	2985.60	8.70	0.29
מעיין	646.59	634.29	0.52	0.08
מקשה	836.53	820.18	−0.79	−0.10
מרגלית	980.46	961.51	1.97	0.21
מרום	953.93	935.29	0.86	0.09
נגה	20808.17	20502.81	−0.19	−0.00
נחל	624.31	621.54	5.71	0.93
נטע	377.41	369.97	1.43	0.39
נילי	3994.25	3935.21	25.09	0.64
סביון	438.39	430.43	1.43	0.33
סגולה	119.03	116.66	−0.92	−0.78
סלע	829.23	812.60	−1.10	−0.14
סנונית	573.71	562.48	−1.09	−0.19
סער	614.05	602.40	0.16	0.03
ספיר	505.96	503.45	−0.58	−0.12
עוגן	648.63	636.14	2.28	0.36
עידית	1678.70	1645.37	11.48	0.70
עידן	5822.04	5738.58	−342.81	−5.64
ענבר	1146.08	1120.58	−0.20	−0.02
ענת	1956.97	1938.32	8.14	0.42
עפרוני	545.78	533.76	−1.23	−0.23
ערמון	141.77	139.00	0.23	0.17
פיא	1217.58	1193.96	2.21	0.19
צבר	513.79	503.53	−0.05	−0.01
צופית	522.30	512.06	−0.22	−0.04
צוק	100.05	99.66	0.07	0.07
צמד	856.88	838.47	0.52	0.06
צמיחה	6228.25	6139.00	0.92	0.01
צמרת	1492.49	1462.99	−0.78	−0.05
קלע	1685.23	1676.81	2.26	0.13
רונית	15259.10	15129.77	47.45	0.31
רקפת	527.76	519.21	1.70	0.33
רשף	652.88	638.69	−0.37	−0.06
שבלים	646.63	634.05	−0.26	−0.04
שחם	836.47	816.16	−1.01	−0.12
שירה	309.73	307.47	0.76	0.25
שמיר	301.90	298.15	0.00	0.00
שנהב	569.54	561.53	6.62	1.19
שפע	549.15	535.90	2.67	0.50
שקד	162.10	158.92	−0.15	−0.09
תאנה	175.81	174.12	0.22	0.13
תבור	769.01	758.57	−0.48	−0.06
תדהר	364.75	362.93	1.80	0.50
תהילה	90.73	88.73	0.28	0.32
תירוש	412.64	407.78	−0.02	−0.00
תמר	182.23	181.40	−0.15	−0.08
תפוח	175.24	173.96	0.14	0.08
תרשיש	1253.31	1237.87	−0.27	−0.02
תשרי	383.24	377.90	−0.35	−0.09

שערי אגרות החוב

3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי
3601	33616	+94
3602	31010	+75
3603	28914	−54
3604	26373	+14
3605	24045	+13
3606	22624	+75
3607	21121	+37
3608	19937	+110
3609	19004	−88
3610	17139	−80
3611	16555	−80
3612	16073	−79
3613	15060	−132
3614	14455	−128
3615	13344	−122
3616	12461	−112
3617	11751	−79
3618	11150	−76
3619	10260	−71
3620	9696	−44
3621	9210	−43
3622	8304	−40
3623	7805	+25
3624	7349	+24
3625	6671	−51
3626	6170	−48
3627	5722	−46
3628	5368	−9
3629	5029	−9
3630	4754	−9
3631	4373	−10
3632	4117	−10
3633	3889	−10
3634	3440	+8
3635	3253	+7
3636	3133	+7
3637	2891	−39
3638	2691	−37
3639	2463	−34
3640	2103	+5
3641	1823	+5
3642	1629	+4
3643	1414	+4
3644	1249	−25
3645	1126	−23
3701	936.5	−0.1
3702	667.5	−18.1
3703	604	−4.3
3704	517	−3.7
3751	275.7	−3.2
3752	106.2	−2.9
3753	101.8	−2.9
3755	90.4	— —
3756	87.2	+0.1
3757	85.4	— —
3826	96	+0.1
3827	94.1	+0.1
3828	90.8	+0.2
3829	89	+0.2
3901	107.5	— —
3902	97.4	−0.6
3903	96.6	−0.6
3904	95	−0.6

4.25% שג"א

סדרה	שער	שינוי
4101	119.4	+0.1
4103	114.5	−0.1
4104	114	— —
4201	101.3	+0.1
4204	93.9	+0.1
4205	92	+0.1
4301	113.2	−1.3
4302	106.4	— —
4303	105.6	+0.1
4304	103.8	— —
3110	249150	+450
3111	243000	+500
3112	238950	+1700
3113	238100	+400
3114	232400	+300
3115	228400	+400
3116	223300	+500
3117	234000	— —
3118	226100	+600

4%, 6%, 7% פיתוח (80% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי
3201	193500	−900
3202	195000	— —
3203	192000	— —
3204	188200	— —
3205	185300	— —
3206	183500	+600
3210	178500	— —
3211	174700	— —
3212	172300	— —
3213	164900	— —
3214	158600	— —
3501	160700	— —
3502	159300	— —
3503	142400	— —
3504	138700	−2400
3505	139771	— —
3521	134800	— —
3522	129850	— —
3523	122000	−1000
3524	122600	— —
3525	119850	— —
3526	119200	−800
3527	117300	−500
3528	114000	— —
3529	113400	−300
3530	110888	−527
3531	110594	−560
3532	107356	−544
3533	111951	−556
3534	105581	−528
3535	106831	−691
3539	100653	−673
3536	105978	+57
3537	105863	+57
3538	99643	+53
3540	99446	+53
3541	96091	+51
3542	95954	+51
3543	91278	+49
3544	91250	−305
3546	88993	−309
3547	88800	−309
3548	88702	−310
3550	84059	−302
3551	83739	−304
3545	88724	−566
3549	83803	−553
3552	76910	−527
3554	76752	−544
3555	76752	−544
3553	76501	−567
3571	66130	−542
3556	73051	−612
3558	72940	−630
3559	70360	−611
3560	66584	−595
3561	66402	−596
3557	73975	−497
3572	67269	−485
3573	66814	−373
3574	61611	−345
3577	61558	−360
3578	56873	−333
3575	60831	−826
3576	60664	−828
3579	58450	−784
3580	54857	−376
3581	49872	−352
3582	45994	−334
3583	42745	−320
3584	40538	−338
3585	38434	−328
3586	34802	−305
3588	34750	−312
3587	34965	−301
3591	31862	−281
3592	31827	−281
3593	31775	−281
3589	31718	−328
3594	30237	−321
3590	31812	−311
3595	30315	−304

5% מלווה פיתוח (ברירה כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	131100	−300
2002	130300	−300
2003	124700	−310
2004	125900	−240
2005	118700	−600
2006	117800	−270
2007	115700	−740
2008	114000	— —
2009	115500	−500
2010	114800	— —
2011	112550	— —
2012	111000	−600
2013	112300	−900
2014	109400	−600
2015	109700	−300
2016	110100	−700
2017	108678	+58
2019	108410	+49
2020	105236	+47
2018	108768	−966
2021	108668	−971
2022	101913	−768
2023	102932	−1004
2024	95791	−790
2027	92363	−793
2031	85454	−794
2025	97085	−155
2026	96771	−157
2028	92870	−1397
2030	88304	−1378
2029	88476	+47
2033	81450	+43
2035	74769	+39
2032	87411	+46
2034	82603	+44
2036	75849	+40
2037	71752	+810
2052	60282	+741
2038	71037	−706
2040	68386	−703
2051	64682	−685
2039	68056	−1057
2041	64408	−1030
2053	60033	+27
2054	56652	+25
2056	54104	+28
2058	49250	+25
2060	45463	+23
2055	58647	+30
2057	54302	+27
2059	49401	+25
2061	34721	−719
2062	32159	+16
2063	31279	+15

רמון

סדרה	שער	שינוי
7001	232	−4
7002	224.9	−3.8
7003	214.1	−0.1
7004	197.3	−0.2
7005	184.7	−0.9
7006	179.6	−0.9
7007	167.3	−0.1
7008	158.9	−0.1
7009	153.8	−2.1
7010	145.2	−0.7
7011	137.1	−0.3
7012	132.2	−0.3
7013	125.1	— —
7014	108.6	−0.1
7015	90.3	— —
7016	92.4	−0.1
7017	91.7	— —
7018	91.5	— —
7019	91.9	— —
7020	91.7	— —
7021	90.8	−0.1
7201	89	+0.2

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	11967	−4
6102	7240	−82
6103	6430	−2
6104	5992	+67
6105	5680	+64
6106	5438	+73
6107	5236	+71
6108	3770	+54
6109	3585	+52
6110	3518	+51
6111	2917	−3
6112	2830	−2
6113	1900	−2
6151	761.8	+1
6152	729.2	+1
6153	638.4	+5
6154	627.1	+4.9
6155	412.1	−0.1
6156	328.4	−0.7
6157	243.7	−0.2
6158	230.9	−0.2
6159	195.4	−1.8
6160	183.2	−0.2
6161	177	−0.1
6162	161.1	−0.2
6163	149.8	−0.1
6164	145.5	−0.1
6165	138	+2
6166	127.7	−0.2
6167	124.9	−0.2
6168	123	−0.2
6169	115.8	−0.6
6170	110	+1
6171	80.8	+2.1
6172	79.8	+2.2
6801	84	−2.2

ארמון

סדרה	שער	שינוי
2501	154.1	+0.1
2502	151.4	— —
2503	146.6	— —
2504	146	−0.1
2505	140.4	−0.1
2506	135.6	−0.1
2507	130.6	−0.2
2508	102.7	−1.2

100% מט"ח

שם	שער	שינוי
אל אופ	929	— —
אלביט	203.8	— —
אלתא	1190	−5
אלסינט	59.4	— —
באיטקס	729	−3
תדר 84	92.1	−0.4
תדר 85	400	−0.6
צים הים	195	+1.5
דים הש	179	— —
כור	165.4	−0.6
כלל	467.8	— —
כיצפ ד	239	— —
כיצפ ב	318	— —
כיצפ י	405	— —
דן	102.3	−0.4
טל בנ	167.3	— —
תיעש	189	— —

מדד/מט"ח

שם	שער	שינוי
כ.ל.ת.	113.8	+0.8
דים הש	116.7	— —
כור	118.3	+0.8
כלל	147.5	+0.5
כב דים	116.5	+0.5
כיטא כו	113.5	+0.5
כיטא כו	107.7	+0.4
כיטא כו	101.1	−0.6

ציון משאבים בע"מ
בית ההשקעות שלך
רח' יבנה 23, תל-אביב
טלפון: 03-646446

صكتا من الاهل

"גל" של לידות־מבחנה פוקד את מוסדות קופ"ח

הריון ראשון ביחידת ההפריה במבחנה בבי"ח "כרמל" בחיפה

על "גל" של לידות מבחנה, השוקד את מוסדות קופת חולים, — על כך נמסר בהודעה לעיתונות מטעם הנהלת קופת־חולים. רק אתמול, נמסר, נולדו שני תינוקות מבחנה.

תינוק מבחנה נולד בראשונה בבית החולים כרמל בחיפה ובבית החולים על שם "גולדה" (השרון) בפתח־תקוה. ביום שני שעבר נולד תינוק המבחנה הרביעי בבית החולים סורוקה בבאר שבע ולפני 10 ימים נולד תינוק המבחנה השלישי בבית החולים בילינסון.

לדברי דובר קופת חולים, יגבר קצב לידות המבחנה, ככל שגדלה מיומנות בתי החולים.

ידה טל, כתבת "הארץ" בחיפה מוסרת: כי בימים אלה הושג הריון ראשון ביחידת ההפריה במבחנה, שהפעילה באחרונה קופת חולים במחלקת נשים ויולדות בבית חולים "כרמל" בחיפה.

ממתינים לבמה עוברים

ההריון אובחן אצל אשה בת 27, הסובלת מעקרות מזה תשע שנים. צוות היחידה ב"כרמל" החזיר לרחמה 5 ביציות מופרות שנחלקו ועתה ממתינים לוודא כמה עוברים מתפתחים ברחמה. היחידה החלה לבצע הפריות מבחנה לפני כשלושה חודשים.

ד"ר חיים אברמוביץ, מנהל המחלקה מסר, כי במקביל הונהגה בכרמל שיטה חדישה ביותר להפריה בתוך החצוצרה. השיטה המכונה "גיפט" פותחה באחרונה בעולם וטרם דווח על יישומה בארץ. בשיטה זו שולפים ביציות מהשחלות, מערבבים עם זרעי הבעל ומחזירים מיד לחצוצרות להמשך התהליך הטבעי.

ב"כרמל" ממתינים עתה לתוצאות טיפול ב־10 נשים נוספות, שעברו החודש הפריית מבחנה.

מומחים מהטכניון יבדקו נושא זיהום האוויר מבתי הזיקוק

בהתאם להחלטת ועדת הפנים בכנסת

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת החליטה להקים ועדת מומחים מהטכניון, לבדיקת נושא זיהום האוויר מבתי הזיקוק.

ההחלטה התקבלה בעקבות דיון שנערך שלשום בוועדה בהשתתפות הנהלת בתי הזיקוק, נציגי הרשות לאיכות הסביבה ונציגי משרד הבריאות, האמונים לטפל בנושא מפגעים מעין אלו.

צבי זמיר, מנכ"ל בתי הזיקוק, ציין בהופעתו בפני הוועדה, כי בתי הזיקוק ישלימו השנה תוכנית השקעות של 21 מיליון דולר, שנועדה להקטין את איכות הסביבה בחיפה. לדברי זמיר, מאמצי בתי הזיקוק בנושא כבר החלו לשאת פרי ומאז '84 קטן זיהום האוויר בחיפה ב־50 אחוז.

זמיר ציין עוד, כי התלונה שהוגשה במשטרה נגד בתי הזיקוק ותנגד, אינה במקומה, מפני שנסבה בעיקרה על איזורים בריכוז של הדממת והנעת המתקנים ולא על זיהום הסביבה. לדבריו דיווחים אלה לא מסייעים להתגבר על בעיות הזיהום ומקשים על עבודות צוותי התחזוקה של בתי הזיקוק, המטפלים באותם מתקנים.

מונעים יבוא אורז לבן כהגנה על תוצרת הארץ

מאת אברהם צהר
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

משרד המסחר והתעשייה מונע כבר זמן מה יבוא אורז לבן (מנוקה ומקולף), כהגנה על תוצרת הארץ. המשרד הפסיק להעניק רשיונות יבוא לאורז לבן ומאפשר רק יבוא של אורז חום.

כשלושה רבעים מכלל צריכת האורז בארץ הוא של אורז לבן. בשנה שעברה צרכה ישראל כ־50 אלף טונות אורז, מהם כ־36 אלף טונות אורז לבן. האורז החום משמש חומר גלם לכחמש תחנות האורז הפועלות בארץ, שבתהליך עיבוד קצר הופכות אותו לאורז לבן. מניעת היבוא של אורז לבן מעניקה, למעשה, מונופול בלעדי לתחנות אורז אלה על אספקת התצרוכת בארץ למוצר זה.

לטענת היבואנים, יגרום הדבר מחסור באורז לבן ויביא לעליית מחירו.

בכירים במשרד התעשייה והמסחר אישרו אתמול, שהמשרד לא מאשר כבר שבועיים לייבא אורז לבן. ההחלטה התקבלה על ידי ראשי חטיבת המזון ובאישור הנהלת המשרד, כדי לעודד את תחנות האורז הקיימות והקמת תחנות חדשות.

מזכיר מועצת עוספיה חשוד באי סדרים ובזיוף המחאות

מאת ידה טל
סופר "הארץ" בחיפה

מזכיר המועצה המקומית עוספיה, שהוא גם הגזבר, זוכי סאבא (45), נעצר אתמול בפקודת בית־משפט השלום בחיפה לשבעה ימים. המשטרה חושדת בו שהוא אחראי לאי סדרים כספיים בניהול חשבונות המועצה ובהם זיוף המחאות בסכומים גדולים.

נציג המשטרה, מפקח נסים פרנקו, טען בבית המשפט כי החשד התעורר לאחר ששני תושבי הכפר טענו כי לא קיבלו שתי המחאות שהמועצה המקומית הוציאה על־שמם לפני זמן רב.

החשוד, באמצעות בא־כוחו עו"ד עקביא כרדיים, הכחיש את החשדות המיוחסים לו.

ה"רביתא": מאות ילדים ערביים מעשנים סמים

העירייה מכחישה טענות על הזנחה

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בתל אביב

מאות ילדים ערביים עד גיל 16 ביפו מעשנים סמים־כך קובעת האגודה למען ערביי יפו ה"רביתא".

מארגון ה"רביתא" נמסר, כי מתוך נתונים שהגיעו לאנשיו, כ־1000 ילדים עד גיל 16 אינם נמצאים במסגרת חינוכית כלשהי. רובם, קובע הארגון, משוטטים ועוסקים בעישון סמים.

לצורך השגת הכסף לרכישת הסמים, עוסקים רבים מהילדים הללו בפעילות פלילית — בדרך כלל פריצות. אנשי ה"רביתא" מאשימים את עיריית תל אביב וראשה שלמה להט, באחריות לנעשה. הם טוענים כי העירייה מפלה במתכוון את השכונות הערביות של יפו בתחום החינוך, הרווחה והדיור.

העירייה: הארגון משקר

מלשכת דובר עיריית תל אביב נמסר בתגובה כי העובדה המספרית המובאת על ידי אנשי הארגון היא שקר גס. בנושא החינוך פועלת העירייה רבות במגזר הערבי ומעניקה לו אמצעים מן המשוכללים ביותר בארץ. ראש העירייה מאמין כי יש להעניק עדיפות עירונית ולאומית לטיפול בשאר הבעיות הקשות שלך ערביי יפו ולכן הוא פועל לשילוב יפו ותושביה הערביים בפרוייקט שיקום השכונות.

אבובי־חשיש נפלטו בחוף דיר־אל־בלח

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

15 אבובים מלאי חשיש נפלטו אתמול לחוף דיר־אל־בלח ברצועה.

ממשטרת עזה נמסר, כי האבובים הכילו 2,900 סוליות חשיש מן משובח, במשקל של 549.5 ק"ג. האבובים נתגלו על ידי סיור של צה"ל. מקור משטרתי בכיר אמר אתמול, כי הסמים הגיעו מלבנון לקפריסין, משם תוכננו להעברה למצרים. נראה, כי מפני שהמבריחים, כנראה דייגים, גילו שהמשטרה חושדת בהם, הם זרקו את הסמים לים.

"יד לעלייה הראשונה", תוקם בבית המועצה הישן של זכרון

באתר יהיו מוזיאון וארכיון מרכזיים לתולדות העלייה הראשונה ומרכז ללימוד התקופה ומורשת הראשונים

מאת ידה טל סופר "הארץ"

בישיבה שהתקיימה אמש בלשכת ראש הממשלה בירושלים, הוכרז על הקמת אתר הנצחה לאומי לבני העלייה הראשונה ולמפעלם.

האתר, שייקרא "יד לעלייה הראשונה", יוקם בבית המועצה הישן של זכרון־יעקב, שהוקם עוד בסוף המאה הקודמת. הוא יכלול מוזיאון וארכיון מרכזיים לתולדות העלייה הראשונה, מרכז ללימוד התקופה ופעילויות להנחלת מורשתם של הראשונים — בעיקר בקרב בני הנוער.

הראשונה.

הוועדה הציבורית תפעל בתקופה הקרובה לגיוס כשני מיליון שקל מתרומות לשיפוץ הבית והכשרתו לייעודו החדש.

לדברי אליהו איזקסון, ראש הוועדה, בניין המועצה הישן של זכרון יעקב, נבנה בשנת 1893 כבית הפקידות של הבארון אדמונד דה־רוטשילד. לאחר מכן שימש כבית הספר של המושבה וכאכסניה לפעילות ציונית וחברתית בהנהגת מנחם אוסישקין. לפני כחמישים שנה נוסדה בין כתליו הסתדרות המורים. שנים רבות שימש המבנה כבית

זהו בניין בית המועצה הישן שיהפוך לאתר הנצחה לאומי (צילום: ישראל סאן)

ראש הממשלה, שמעון פרס, הסכים לשמש כנשיא כבוד של הוועדה, שהוקמה למימוש הרעיון. בראש הוועדה עומד נשיא התאחדות האיכרים, אליהו איזקסון, וחברים בה ראשי ההסתדרות הציונית, ראשי הגופים הכלכליים במשק, ראשי האוניברסיטאות ונציגי המושבות הראשונות שהוקמו בארץ בידי בני העלייה

המועצה המקומית ובאחרונה הוחל בשיפוצו ובהתאמתו לייעודו החדש, תוך הקפדה על שימור אופיו המקורי.

לדברי איזקסון בשיקומו והפיכתו ל"יד לעלייה הראשונה" יש לראות משימה לאומית ותרומה חשובה בחקר ההיסטוריה של העם היהודי בדור האחרון.

השופט בשחררו את נהג המשאית מתאונת ילדי חפציבה:

"אין שחר לטענה שהיתה רשלנות פושעת, שמשמעותה אישום בהריגה"

(עו). "עברתי סיוטים כל הלילות מאז נעצרתי, אך החזקתי מעמד בכל ימי המעצר, משום שחשתי ביטחון והאמנתי בצדקתי. מי שעזר לי לעמוד על הרגליים, הם בני משפחתי, המעסיקים במפעל פרי טעים ועורכי־הדין שלי," אמר נהג הסמי־טריילר שמעון שוקרון (26) משוחרר אתמול ממעצר בצו בית־משפט השלום בעפולה. שוקרון היה מעורב בתאונה בכביש התענכים, שבה נהרגו 10 בני קיבוץ חפציבה.

השופט עודד גרשון ציין בנימוקיו לדחיית בקשת המשטרה להאריך את מעצרו של שוקרון בי 15 יום, כי ספק אם יש בחומר שהוגש לו ראיות לכאורה, ולו רק לגרימת מוות ברשלנות. "אין שחר לטענה שהיתה רשלנות פושעת, שמשמעותה אישום בהריגה," קבע.

גרשון החליט לשחרר את שוקרון בערבות של 10,000 שקל. חייב להפקיד את דרכונו בבית־המשפט ואסר עליו לצאת את הארץ עד תום המשפט - אם יוגש נגדו כתב אישום.

השופט ציין עוד, כי אין בסיס לטענת המשטרה ששמעון שוקרון מהווה סכנה לציבור בנהיגתו, לאור שרשיון הנהיגה שלו נשלל ממנו ממילא בצו מינהלי ל־90 יום, תקופה בה תוכל המשטרה להחליט על המשך ההליכים או הפסקתם.

שופטי התעבורה יעברו קורס להבנת בעיות נהיגה

מאת ישעת נבו
סופרת "הארץ"

בראשונה מאז הקמת המדינה יעברו כל שופטי התעבורה בישראל קורס הכשרה מיוחד להבנת בעיות נהיגה. הקורס יתקיים במסגרת הקריה של בתי־המשפט, לבקשת מנהל בתי־המשפט בישראל.

כן מתוכננת השתלמות מיוחדת לשופטים בנושאי נהיגה ותעבורה במסגרת המכון לחקר התחבורה בטכניון.

הקורס לשופטי התעבורה יינתן במרכז הארצי להכשרה מקצועית בתחבורה של משרד העבודה והרווחה באשדוד. הוא יכלול התנסות בפועל של התמודדות הנהג עם מצבים בעייתיים, עליהם אין תשובה פסקנית בתקנות.

עד כה עברו השתלמויות מסוג זה קציני בטיחות בתעבורה ונהגי משטרה. ועל־פי עדויות שהצטברו במרכז מתברר, כי בוחני המשטרה שינו את גישתם להיבטי הבטיחות, בעקבות התנסותם בתרגילי היחלצות ממצבים מסוכנים בנהיגה.

יופשרו פרוייקטים מוקפאים בבת־ים

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" בבת־ים

תקציב עיריית בת־ים לשנה הקרובה, בסך 53.3 מיליון שקל, אושר על ידי מועצת העיר.

תקציב הפיתוח יסתכם ב־6-8 מיליון שקל. לאחר שנתיים של הקפאה, יחלו השנה בביצוע עבודות פרוייקטים חדשים בעיר. בין השאר יבנה מרכז תרבות ברמת יוסף, יבוצע פארק עירוני בשטח המעברה שפונה ויוקם אצטדיון עירוני.

המשקל הגבוה יחסית של ההכנסות העצמיות — גידול של 9 אחוזים לעומת אשתקד — הוא תוצאה ישירה מירידת ההכנסות ממקורות ממשלתיים, שירדו השנה ל־18 אחוז לעומת 20 אחוז בשנה שעברה.

ראש העיר, אהוד קינמון, וסגנו המחזיק בתיק הכספים, שלמה בינשטוק, עמדו בדברי ההסבר שלהם לתקציב החדש על כך, כאשר כמות החיים בעיר תשתפר בעקבות ריבוי מפעלי הפיתוח החדשים.

אושרו חריגות בנייה בבית הלוחם שיוקם בשד' הנדיב בחיפה

הדיירים החליטו להגיש צו מניעה נגד בנייתו

מאת נורית כהנא
סופרת "הארץ" בחיפה

חריגות בנייה בבית הלוחם העתיד להיבנות בשדרות הנדיב בחיפה אושרו בישיבת מועצת העיר שלשום.

החריגות שאושרו הן הוות חדר מעבים (מפוחי מיזוג האוויר), התקנת מעלית לנכים, סידור המעברים לנכים, הורדת גובה קומת מסד ועוד. נושא חריגות הבנייה בבית הלוחם החדש עורר סערת רוחות בישיבת המועצה בקרב השכנים המיועדים למבנה.

חברת מועצת העיר מטעם שינוי, פרופ' יהודית נאות טענה, כי האישור במועצה הוא ניסיון להכשיר לימפציה בדיעבד של פעולות, עליהם התריעו השכנים בעבר. קבוצת שכנים התלוננה השבוע בפני מפקד מחוז חיפה במשטרה, יעקב חכים, באמצעות עו"ד פנחס מרינסקי, כי בעת הטיפול בבניית בית הלוחם, בוצעו על ידי העירייה, לכאורה, עבירות. "היתר מבוס"

לדברי עו"ד מרינסקי מתבצעות העבודות בשטח כבר כמה שבועות, על סמך היתר פגום, ומהוות לכאורה עבירה על הוראות הדין. בתלונה הודגש, כי למרות שעיריית חיפה יודעת שקיים פגם בהיתר שניתן על ידה, היא אינה מפסיקה את העבודות.

דובר עיריית חיפה, יוסי בר, אמר בתגובה, כי מבנה בית הלוחם החדש עבר את כל הוועדות והאישורים הדרושים. כן אישר משרד הפנים את ההשקעה בבניין החדש של יד לבנים.

ראש העיר, אריה גוראל, אמר בתגובה בישיבה, כי לא ניתן לעכב יותר את בניית בית הלוחם בחיפה. דובר העירייה טען, כי התנגדויות התושבים נשמעו על ידי הגורמים המוסמכים בעירייה כמקובל לפי החוק.

בעקבות אישור חריגות הבנייה, החליטו אתמול הדיירים להגיש צו מניעה נגד בנייתו, באמצעות עו"ד מרינסקי.

גוראל דחה הצעת הליכוד לצרף את יעל רום לקואליציה

מאת נורית כהנא
סופרת "הארץ" בחיפה

לאחר תקופה של פעילות במסגרת סיעת יחיד בעירייה, מבקשת חברת המועצה יעל רום לחזור אל חיק סיעת הליכוד, ולהצטרף לקואליציה. ראש סיעת הליכוד בעירייה חיים נדאף פנה שלשום אל ראש העיר אריה גוראל, על פי סעיפי ההסכם הקואליציוני התובע תיאום עם ראש העיר לגבי כל שינוי סיעתי, בבקשה לצרפה לקואליציה.

מקור בעירייה מסר כי ראש העיר אריה גוראל דחה את ההצעה על הסף. בתשובה לשאלת "הארץ" אמר גוראל כי ביקש מנדאף להמתין עד לבחירות הפנימיות שיתקיימו בסיעת הליכוד בחיפה בקרוב. מאחר שאנשי הליכוד חלוקים בדעתם על צירופה של רום. לאחר שתהיה עמדה חד משמעית בליכוד בנושא, יחליט הוא אם לצרף את רום.

משה זילברמן ראש עיריית באר שבע עד מארס 1987

אחריו — בן־ציון כרמל

מאת איתן רבין

הסכם קואליציוני חדש נחתם אתמול בעיריית באר שבע. בשלב זה מתכוננת ראשות העיר למשה זילברמן, ממלא מקומו של ראש העירייה, אליהו נאוי, שהתפטר מתפקידו.

על פי ההסכם החדש, יהיה משה זילברמן ראש העיר עד סוף מארס 1987. במועד זה, על פי ההסכם הקואליציוני, יפנה זילברמן את ראשות העירייה למזכיר מועצת פועלי באר שבע, בן־ציון כרמל.

עורך את העמוד: חיים כל

יועצת רוה"מ למעמד האשה: מערכת החינוך מקפחת הבנות

מאת נילי מנדלר
סופרת "הארץ" לענייני חינוך

חטיבות הביניים מפלות לרעה את הבנות בשעורי המלאכה: מלמדים אותן כלכלת־בית ותפירה, בעוד הבנים לומדים חשמל, אלקטרוניקה, שרטוט, מתכת ונגרות. למשרד החינוך אין מדיניות כללית ומחייבת העשויה להביא לביטול ההפרדה המינית בתחום החינוך הטכנולוגי — דברים אלה כלולים במכתב ששיגרה השבוע, יועצת ראש הממשלה למעמד האשה, ד"ר ניצה שפירא־ליבאי, לשר החינוך, יצחק נבון.

הבנות חייבות לנמק

למכתבה צרפה ד"ר ליבאי, תלונות הורים ממקומות שונים בארץ. הללו תובעים לבטל ההפרדה בין בנים ובנות בשעורי המלאכה.

בין המתלוננים, אב שבתו לומדת בחטיבת הביניים בדימונה. האב מיחה על כך שבנות המבקשות ללמוד מקצועות טכנולוגיים חייבות להיות מצטיינות. עליהן לפנות להנהלת בית הספר ולנמק מדוע הן מעוניינות בלימודים טכנולוגיים. הבנים, לעומת זאת, מופנים ל־מקצועות אלה, בלא קשר לרמת ציוניהם ולכשרונם.

שלושה עקרונות חדשים לצווי הריסת מבנים

מאת נורית כהנא
סופרת "הארץ"

שר הפנים, יצחק פרץ, קבע שלושה עקרונות חדשים לצווי הריסה של מבנים.

צו הריסה עם תאריך נקוב יתבצע; מבנה המצוי בתהליך בנייה לא חוקי יהרס ומבנה לא חוקי, שהממונה על המחוז סבור, כי יש להרסו וקיים לגביו צו, יהרס לאחר תיאום עם ועדת מרקוביץ — כך נמסר מטעם משרד הפנים.

דברים אלה נמסרו בתשובה לשאלה בנושא הריסת מבנים בעין חוד. הוועד הציבורי למען הכרה ביישוב טוען, כי למרות ששר הפנים הבטיח בפגישה שהתקיימה ביום א' לח"כ רן כהן, שידאג באופן אישי, כי אישור למניעת הריסת שלושת הבתים יגיע לוועדה המקומית לתכנון ובנייה, עדיין לא הגיע אישור כזה.

שלשום טען יו"ר הוועדה המקומית לתכנון ובנייה של חוף הכרמל, מרדכי סלע, כי מאחר ולא הגיע לידיו אישור כזה, הוא חייב להרוס את שלושת המבנים, לגביהם הוצא צו הריסה מינהלי בעין חוד. תושבי הכפר חוששים מפני הריסה מיידית של המבנים.

בימים אלה צפויה פגישה בין ד"ר יוסי גינת לראש הוועד הציבורי עין חוד. אולם ראש הוועד חושש, כי יהיה זה מאוחר מדי.

מנהל סניף בל"ל מואשם בהפרת חוק ניירות ערך

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

לבית המשפט השלום בבאר שבע הוגש אתמול כתב אישום נגד דוד שחר תושב עומר, שהיה מנהל סניף בנק לאומי בבאר־שבע, המואשם בהפרת חוק ניירות ערך.

בכתב האישום נאמר, כי כשניהל שחר את סניף בל"ל בבאר־שבע הוא החזיק על שמו חשבון פיקדון ניירות ערך בסניפו, ובמקביל פתח באמצעות ייפוי כוח חשבון פיקדון ניירות ערך על שמו בבנק הבינלאומי הראשון בסניף באר־שבע, וביצע בו פעולות בניירות הערך. הנאשם נתן הוראות לקנות ולמכור ניירות ערך באמצעות יותר מחבר אחד בבורסה, נאמר בכתב האישום.

עוד נאשם שחר בהפרת הוראות חוק ניירות ערך.

כתב האישום הוגש אתמול על ידי עו"ד רות עזיאל, העוזרת לפרקליט מחוז הדרום.

הוועד הישראלי לציון שנת השלום הבינלאומית

מזמין

למיפגש פומבי

ביום א', 10.8, ב־8.30, באולם בית הראשונים, רח' ברנר 14 ת"א
דברי פתיחה: **דן וישניצר**, מזכיר ועד השלום הישראלי
הרצאה: פרופ' **אליהו סטופל**, יו"ר ארגון הרופאים נגד נשק גרעיני
על פעילות הוועד ותוכניותיו: **יורם גוז'נסקי**, מזכ"ל תנועת הידידות ישראל־ברית־המועצות.

במלאת שלושים לנפילת אהובנו הנצחן
סמ"ר **גיא בן דב** הי"ד
נעלה לקברו לגילוי מצבה ונתייחד עם זכרו
ביום ראשון ה' באב תשמ"ו 10.8.86 בשעה 17.30
בבית העלמין הצבאי בקריית שאול
ההורים: נאורה ודרור בן דב
האחים: הילה ומושיק
הסבתא: צילה בן דב
הסבתא והסבא: שרה וחיים מגלי
תודתנו לכל בית רמת אפעל ולכל מנחמנו בכתב ובעל־פה.
הסעה תצא מביתנו בשעה 16.45.

לרחל רשף ולבני משפחתה
משתתפים באבלכם הכבד במות אביכם
מאיר גלבוע — גלברג ז"ל
ה' ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים,
ולא תוסיפו לדאבה עוד
אברהם שפירא ומשפחתו
וכל תשלובת שטיחי כרמל

לבית אי.טי.אם
ולמשפחת אייזן
אתכם באבלכם במות
ד"ר **אברהם אייזן**
קורט יונגסטר
ובית "אהליאב"

לאלזה וב"ב
אתכם באבלכם הכבד בהילקח מכם אבי המשפחה
ד"ר **אברהם** (רומק) **איזן**
זצ"ל
שלמה זבלודוביץ
ובני משפחתו

לגב' אלזה איזן וב"ב
אתך באבלך במות בעלך וידידנו היקר
ד"ר **אברהם איזן** ז"ל
אריקה ואלכסנדר שניידר

אוניברסיטת תל־אביב
הפאקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
אבלה על מותו של
ד"ר **יוסף פרידמן** ז"ל
מהחוג לרפואת המשפחה
ומשתתפת בצער המשפחה

לשלמה פאוקר
משתתפים באבלך הכבד במות
אמך ז"ל
חבריך לעבודה

קואופרטיב דן
אבל על מות חברו — הגימלאי
אברהם מרכזי ז"ל
ומשתתף בצער המשפחה

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
המחלקה לעליית הנוער עליית הנוער
מתאבלת על מותו של
אריה ליפשיץ ז"ל
ממבחירי עליית הנוער
ומשתתפת בצער המשפחה
אורי גורדון ראש מחלקת עליית הנוער

אבלים על פטירתו של
משה בראונשטיין ז"ל
ציוה גופתו למדע
רחל ושי יעבץ
נכדיה: אילון דני וגל
אחיה: ינקו ברטו

הפקולטה לרפואה
של האוניברסיטה העברית והדסה
מתאבלת על מותו של
פרופ' **הלל נתן** ז"ל
אנטום הגיל ומורה לשעבר במחלקה לאנטומיה ואמבריולוגיה
ומביעה את השתתפותה הכנה באבל המשפחה
מצוות עובדי המחלקה לאנטומיה

לידידי האוניברסיטה הנאמנים
בנו גיטר ומשפחתו
כוס תנחומים על מות
אליס ז"ל
אגודת ידידי אוניברסיטת תל־אביב
משה שמיר — נשיא האגודה

קואופרטיב דן
משתתף בצער העובד
יחזקאל שהרבני והמשפחה
על מות **הבן** ז"ל

יואל עזרא
משתתפים בצערך במות
אמך
החברים לעבודה

במלאת אחד־עשר שנים לפטירת יקירנו
זאב הוכברג ז"ל
מייסד פרי טעים
נעלה לקברו תקיים אזכרה,
ביום ששי, ג' באב תשמ"ו (8.8.86),
בשעה 11.00 בבוקר, בבית העלמין הישן בחדרה
המשפחה
ובית פרי טעים בע"מ

הארץ

יום ה', ב' באב, תשמ"ו
7 באוגוסט 1986

ירושלים: רח' הבצלאל 2 טל' 224245־6. ת.ד. 273 מיקוד ירושלים 91002 חיפה: רח' נורדוי 20 טל' 664166־8. ת.ד. 5259 מיקוד חיפה 31052

תל־אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים, רח' זלמן שוקן 21, טל' 824261 ת.ד. 233 מיקוד תל־אביב 61001

המו"ל והוצאת עתון "הארץ" בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, ת"א
העורך: גרשום שוקן. האחראי: כתי נלן.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel - P.O.B 233, Tel 824261

סדק במבנה הדמוקרטי הטעון עיון ותיקון

החלטת הרוב של בית־המשפט העליון, בעתירות הנוגעות לחנינתם של ארבעה בכירי השב"כ, אינה בגדר מהפך משפטי. משפטנים לא מעטים, ביניהם מומחים ידועי־שם למשפט חוקתי, גרסו מאז ומתמיד כי סמכות החנינה של נשיא המדינה היא רחבה וכמעט לא־מוגבלת. דיעה זו נשענה גם על החלטות קודמות של בג"ץ. ההחלטה הנוכחית של נשיא בית־המשפט העליון מאיר שמגר וממלאת מקומו מרים בן־פורת, מבססת ומאוששת את סמכותו של הנשיא. אך במקביל, היא מצביעה על הבעיה הכרוכה בקיומה של הסמכות הרחבה ועל האפשרות, ואולי אף על הצורך, להגבילה בשל ההבדל בין נורמה מצויה לנורמה רצויה. בעל דעת המיעוט, השופט אהרן ברק, אשר שלל את קיומה של הסמכות הרחבה, השתמש במלים חריפות: לדעתו, סמכות חנינה כה רחבה בידי הנשיא פוגעת בעיקרי השלטון הדמוקרטי. מלים חד־משמעיות אלו אינן יכולות להישאר תלויות בחלל הציבורי בלא שיבואו בעקבותיהן בירור נוקב ותיקון ראוי.

על־פי המצב המשפטי הקיים, כפי שהבהירה החלטת הרוב בבית־המשפט העליון, יש בידי נשיא המדינה (מותנה בחתימת קיום מטעם הממשלה) סמכות הגורעת גריעה מהותית מסמכויות החקירה, ההעמדה לדין והשיפוט, שבדרך־כלל מסורות ליועץ המשפטי לממשלה ולמערכת בתי־המשפט. שימוש של הנשיא בסמכות החנינה לפני או תוך כדי חקירה, העמדה לדין ושפיטה, עושה פלסתר את סמכויותיהן של רשויות, אשר בכוונת־מכוון כוננו כך שיפעלו תוך אי־תלות מרבית. מאחר שהנשיא פועל בתחום הנדון בעקבות המלצות של שר המשפטים, כלומר, הממשלה, הוא עלול ליהפך למכשיר בידי הרשות המבצעת, לסיכול הליכי משפט תקינים. האם, מתי ובאילו הגבלות יש להקנות סמכות גורפת שכזאת לנשיא ולרשות המבצעת — אלה עניינים שאסור בשום פנים להשאירם גם להבא לא־מוסדרים, במסגרת סעיף החנינה הלא־מוגבל שבחוק יסוד: הנשיא.

במקרה הנדון, יש חשש שהפעלת סמכותו של הנשיא, מאושרת בהחלטת בית־המשפט העליון, תביא בסופו של דבר לסיכול חקירה יעילה. (שר המשפטים צוטט אתמול, בעקבות החלטת הבג"ץ, לאמור: "צעד קדימה לסיום הפרשה"). אם תינתן עכשיו חנינה גם לשאר עובדי השב"כ המעורבים בפרשה ואם תידחה — חקירה שכל מעורביה מחוסנים או יהיו מחוסנים במוקדם או במאוחר מפני העמדה לדין (בגין חנינה או חסינות מכוח חוק החסינות), היא חקירה בחלל ריק. לא מובטח שחקירה כזאת תגיע בכלל לחקר האמת, ובפרט בנסיבות המיוחדות של המקרה הנדון. גם הסבורים כי אין הצדקה להענשה במקרה הנדון, בגלל נסיבותיו המיוחדות, אינם צריכים להיות מרוצים מן התוצאה: סיכול חקירה משטרתית יעילה, מהסיבות שתוארו לעיל — ואי־היכולת להקים ועדת־חקירה מסיבות פוליטיות — ימנעו בירור יסודי של פרשה, שטובת הציבור היתה מחייבת את בירורה עד תום כדי להפיק ממנה לקחים חיוניים.

אם אכן יתברר שחקירת המשטרה מתנהלת בחלל ריק ואין בכוחה להגיע לחקר האמת, ישיגו את שלהם כל אלה שהתנגדו לחקירה מלכתחילה — אלה שחשבו כי טובת הציבור מחייבת למנוע "מחול שדים", ואלה שחשבו כי מוטב להם שלא תיחשף כל האמת. פרשת השב"כ תיסגר, אך לא הסדק שנתגלה במבנה החוקתי של מדינת ישראל. מי שעיקרי המשטר הדמוקרטי של מדינת ישראל קרובים ללבו, לא יוכל לשקוט עד שיתוקן המבנה ותימנע סכנת ערעורו.

האמת תיקבר, התקדים יישאר

פסיקת הבג"ץ היא תקדים מסוכן לניצול מוסד החנינה כאשר האינטרסים הפוליטיים יתנגשו בשלטון החוק

מאת יואל מרקוס

האוטובוס שממנו החלה הפרשה: כל אלה שעשו מה שעשו במחשכי הלילה מחשש לתגובת הקהל יכולים להפסיק לפחד

בשעה שהפרשנים המלומדים מנתחים את המובנות והאסמכתות הליגליסטיות הרבות, שהשופטים הוציאו מתחת ידיהם ב־160 עמודים במכונת כתיבה, כדאי להזכיר מה בעצם היה הנושא שהסעיר את המדינה. הנושא על הפרק היה מערכת רב־שלבית של טשטוש האמת והצדק, שראשיתה במישור המבצעי, המשכה במישור שיבוש הליכי הצדק שגרמה בין השאר עלילה, וסיומה בקשר השתקה פוליטי שחנינת הנשיא היתה רק חלק ממנו. כדחותו את העתירות אתמול נתן בית הדין הגבוה לצדק גושפנקא חוקית ומלומדת למערכת טשטוש מסמרת שיער, שהדרג הפוליטי היה מעורב בה. כל אלה שעשו מה שעשו במחשכי הלילה מחשש לתגובת הקהל יכולים להפסיק לפחד.

נתחיל בסוגיית החקירה: בית המשפט החליט שלא לחייב את המשטרה לחקור — פסיקה שיכול היה להיות לה משקל כבד במיצוי כל האמת — מכיוון שהחליט להסתפק בהודעת היועץ המשפטי שהעניין ייחקר במשטרה. אך לנוכח תקפות החנינות והסכינות הגבוהה שניתנה זו תחול גם על הדרגים הזוטרים בשב"כ שהיו מעורבים בהריגה ובפיברוק הראיות מוועדות זורע וקלטמן, נשאלת בעצם השאלה מה המשטרה תחקור? הרי מטרתה של חקירת משטרה היא לגלות את האשמים בביצוע עבירה, להפגש ראיות לאשמתם על מנת להביאם לדין — אך מה היא תחקור כשהעבריינים הודו כבר בעבירות ולא יגיעו כלל למשפט?

אם היה טעם בחקירה מבחינת ההיגיינה הציבורית בפרשה זו הרי היה זה כדי למצות את הדין עם כל המעורבים בה, כולל מיצוי אחריותו של הדרג המדיני. אמנם הריש הדריע כי ייחקרו כל הדרגים, אפילו הדרג האלוהי, אילו היה מעורב בעניין — אך האם יש משמעות מעשית לאמירה פומפוזית זו? כשהכל נוטים מחנינה, איזה אינטרס יהיה לנחקרים — סליחה, מכאן ואילך צריך לכנותם עדים — לגלגל את האחריות כלפי מעלה? תאורטית, רק ראש השב"כ יכול לגלגל את האחריות לדרג המדיני. אך אם לא יעשה זאת — כפי שאני מנחש שיקרה מאחר שאינו צריך להגן יותר על ראשו — הרי אפשר להתייחס לפרשה כאילו הובאה ב־90 אחוז לקבורת עולמים. האמת כולה כנראה לא תיוודע בעתיד הנראה לעין.

אם יכולה להיות לנו תקווה — הרי פוליטיקה היא דבר גמיש מאוד — שביום מן הימים, באיזשהן נסיבות, תצא האמת על אחריותו של הדרג המדיני לאור, הרי הפסיקה בעניין סמכויות החנינה של הנשיא עלולה להתגלות כקביעת הלכה שתהיה בכייה לדורות. השופט ברק כתב מלים כדורבנות חריפות מאוד, בדבריו בדעת המיעוט שלו על הצורך בהפרדת הרשויות ובסכנה שיש בשימוש במוסד החנינה באופן הפוגע באופיה הדמוקרטי של המדינה. אך בסופו של דבר לא המלים היפות אלא השורה התחתונה של פסיקת הבג"ץ היא הקובעת. משמעותה היא שהמוסד המשפטי העליון הכיר בסמכויות החנינה של הנשיא בפירוש הרחב ביותר. לאמור: הנשיא רשאי לחון עבריין לפני חקירה, במהלך חקירה (ובלבד שזה לא יהיה באמצע משפט) ובוודאי אחרי הרשעה מכל נימוק שהוא. לא רק מנימוקים הומאניים אלא גם מנימוקים מדיניים וביטחוניים. אמנם בגוף פסקי הדין לא חסרות הסתייגויות, באמור שאין זה בהכרח המשפט הרצוי, וחנינה על רקע מדיני או בטחוני טובה לשימוש נדיר. אך כאמור השורה התחתונה היא הקובעת והיא אומרת שלנשיא סמכות כמעט בלתי מוגבלת לחנינה.

אפשר לראות בכך הלכה חדשה, המסדירה את סמכויות החנינה של הנשיא, והיוצאת מתוך הנחה שתמיד יכהן כנשיא איש בעל סגולות נעלות ותמיד תכהן ממשלה שאופי הדמוקרטיה ושלטון החוק יהיו נר לרגליה. אך פסיקת הבג"ץ היא תקדים מסוכן כאשר לא שלטון החוק אלא אינטרסים פוליטיים צרים יעמדו בראש ראשותיה של ממשלה ושל מפלגה שלטת בה, או כאשר בבית הנשיא לא יישב אדם שהחכמה והאופי החוק יהיו מתכונותיו הבולטות. בצירוף מקרים כזה עלולה הפסיקה של הבג"ץ לשמש תקדים לניצול מוסד החנינה בכל פעם שהאינטרסים הפוליטיים לא יעלו בקנה אחד עם שלטון החוק.

מי שרוצה לדמיין לעצמו מצב היפותטי, יביא נא לעצמו כמה אישים וחכמה נסיבות בעבר לא היו מגיעים כלל למשפט, אילו פסיקה כזאת היתה לא אתמול אלא לפני עשרים שנה. אך לא העבר ההיפותטי מדאיג אלא העתיד, שניסיון החודשים האחרונים בפרשה זו אינם מבשרים לו אופקים ורודים.

אם העותרים לא ידרשו דיון חוזר בהרכב שופטים גדול יותר בהתאם לזכות הניתנת להם ופסיקת הבג"ץ מאתמול תהיה סופית, חוששני שהאמת בפרשה זו תיקבר והתקדים המסוכן יישאר. קשה לומר — ואולי זו הרגשה אישית — שיום אתמול היה מן הימים שמתחשק לאדם לקום על רגליו ולשיר בגאווה את "התקווה".

הגדרה עצמית לעבודה

בהכרה בזכות הפלשתינאים להגדרה עצמית, שתלווה בפתיחת מו"מ, תמצא מפלגת העבודה את תיקונה כחלק ממחנה השלום ואולי גם את זהותה הברורה

מאת עקיבא אלדר

שמעון פרס סיפק לזרגון הפוליטי את הפורום הבין־לאומי. ולאחר שזה עבר בשלום הוסיף את השם המפורש "ועידה בין־לאומית". במרוקו הוא מזמין אליו עכשיו "כל פלשתינאי שוחר שלום ודוחה טרור", מבלי לבדוק לאיזה ארגון השתייך ומה דעתו על החלטה 242. בהודעה המשותפת שניסח במרוקו הוא טבע מטבע לשון מדינית חדשה — "שאיפות הפלשתינאים". יותר מזכויות לגיטימיות שעליהן חתם מנחם בגין ופחות מזכות ההגדרה העצמית, שאת מצדדיה מאשים יצחק רבין בסיוע לטרור.

מעט יותר מחודשיים נותרו עד הרוטציה. פרס מתקשה מאוד למצוא מרשם שיחיה את תהליך השלום מתרדמתו ובה בשעה לא יקומם את הבוחרים. במסרים ששלחו לירושלים מבטיחים אנשי אש"ף מתונים, כי הכרה ישראלית בזכות ההגדרה העצמית תלווה בהכרה של פלגים חשובים בארגון בזכות קיומה של ישראל ובנכונות להידבר עמה ללא תנאים מוקדמים. מותר לקוות שאז יימצאו "פלשתינאים אותנטיים" שיכריזו על הפסקת הטרור וימצאו את מקומם במשלחת ירדנית־פלשתינית, שהרכבתה היא תנאי הכרחי לכל משא ומתן רציני.

היונים (ובראשן עזר וייצמן ויוסי ביילין) הזמות סביב פרס בתביעה "לתפוס מנהיגות" ולהוביל את המפלגה, ואחריה את הציבור ואולי את האזור, למקום שדוד בן־גוריון הגיע אליו עוד ב־1929. רבו של פרס קרא אז להגדרה עצמית ליהודים ולערבים, עם מוסדות עצמאיים לכל אחד מהעמים במסגרת של פדרציה יהודית־ערבית בארץ ישראל. בספרו "המקל והגזר", מספר שלמה גזית כי ועדת הארבעה, בראשות יעקב הרצוג ז"ל, שמינה לוי אשכול אחרי מלחמת ששת הימים, המליצה על קונפדרציה משולשת של ישראל, ירדן והשטחים.

בהיעדר הכרה פומבית בזכות ההגדרה העצמית (יש השערה שהו"ם לחש זאת באזנו של המלך חסן), יכול אריאל שרון לברך את פרס על פגישה עם מלך ערבי. ביודעו כי גם באיפראן רדף ראש הממשלה במקום, הוא מבין שבלי התחייבות ישראלית להגדרה עצמית אין תקומה נראית לעין לתהליך השלום.

אגב, ואולי לא־לגמרי אגב, בקווי היסוד של ממשלת האחדות כמו גם במצע מפלגת העבודה אין איסור על הכרה בזכות ההגדרה העצמית, וכמו שאמר המלך חסן בהזמינו את שמעון פרס למרוקו — מה שהועידת פאס לא אסרה (הידברות עם ישראל) הוא בתחום המותר.

הגדרה מורכבת

הבעיה עם ההגדרה העצמית נעוצה בהגדרתה. זה שנים הנך הציבור לראות בה הגדרה מורכבת, שמאחוריה מסתתרת מפלצת "המדינה הפלשתינית". קשה להשתחרר מזה גם כאשר המלך חוסיין ויאסר ערפאת מבריחים על תחיה משותפת לקונפדרציה, וכאשר אר־אוזה נחון באש"ף מעל מרקע הטלוויזיה הירדנית, וקורא לו לדבוק בעקרון הפדראטיבי.

ח"כ שבח וייס אמר כי לו תבוך בהגדרה עצמית לפלשתינאים, היה נמנה עם אנשי חד"ש, שהרי מן המפורסמות היא שמאיר וילנר וחבריו מצדדים בלהט בהקמת מדינה פלשתינית. והנה מאשר בארזכי ח"כ עבד אל והב דרוזקה, ממניפי דגל ההגדרה העצמית, כי לדידו רחוקה הדרישה למדינה פלשתינית מההכרה בזכות ההגדרה העצמית כרחוק חד"ש מהתחיה. ובכלל, אף אם תכיר ישראל בזכות ההגדרה העצמית, מי מחייב אותה לאמץ כל הגדרה שתלווה את מימוש הזכות הזאת?

הואיל ומדינה פלשתינית אינה עולה בקנה אחד עם המאוויים המדיניים של ישראל וירדן, קשה להניח שמלים חדשות בירושלים יקדמו את הרעיון הזה. אם בכל זאת יש לפרס בעיה עם מלים, אפשר לקבוע במפורש כי ישראל תומכת בזכות ההגדרה העצמית של הפלשתינאים במסגרת של קונפדרציה. למעשה, אפילו יצחק שמיר נהג לומר שאילו אימצו הערבים את רעיון האוטונומיה על־פי קמפ דייוויד, הם היו מצויים כבר בשלב שבו נציגיהם שותפים לקביעת גורלם והריבונות על אדמתם.

עיתוי נוח

אחרי שתשתחרר מהדמות המדינה הפלשתינית, תוכל מפלגת העבודה לבדוק במבט־ראש את הגדרתה העצמית כחלק ממחנה השלום. היא צריכה להזכיר לעצמה מדי פעם שהסמיכות למחנה הימין אינה מבטלת סכסוך־שכנים ארוך ואל לה לטשטש קווים חוצים אידאולוגיות ותוכניות מדיניות. פרס חושש כי פנייה חדה מדי שמאלה לטעמו של הבוחר תעלה למפלגה במחיר כבד מדי בקלפי. חשש זה סותר אף הוא בדיקה מדוקדקת. שכא טמון כאן עוד אחד מהמיתוסים שבהם שבויה החברה הישראלית. מפלגת העבודה מעולם לא הפסידה קולות בגלל יונותיה־יתר. המפלה ב־1961 באה בתגובה לפרשת לבון, וב־1977 הענישה המפלגה בגין פרשיות השחיתות. מפ"ם היתה בגדולתה (19 מנדטים) בימים שבהם היתה סטליניסטית והפסידה מכוחה בד בבד עם היסטטשות וחותה, ולא כבאיבוד משמאליותה.

הבעיה של מפלגת העבודה אינה עם הימין, האגוד במפלא, כי שגנים אותה היה השמאל, אשר היטש מפלגות בעלות הגדרה עצמית ברורה יותר. אפשר בהחלט שהכרה בזכות ההגדרה העצמית של הפלשתינאים — בעיקר אם תלווה בתחילתו של משא ומתן לשלום — תחזיר לעבודה קולות יהודיים רבים שברחו לרצ ותביא אליה אלפים מבוחריו הערבים של חד"ש ו"התקדמות".

אותו ציבור שקנה עתה את דברי השיסוי של יצחק רבין נגד מצדדי ההגדרה העצמית, בא בהמוניו להאזין לדבריו בהפגנת הרבבות בכיכר מלכי ישראל, שהנפתה בתאילה. אותה הפגנה שרשרת טוען כי היא בשורת את הבחור. הציבור בעדיף מסרים ברורים וחד־משמעיים הבאים בפי מנהיג נחרץ המשוכנע בצדקתו. מנחם בגין שיחזר את רוב אזרחי המדינה בדמון הנסיגה משטחים. שמעון פרס מלווה באהדת הציבור בכל אחד מצעדיו לקידום השלום. סקרי דעת־קהל מלמדים, שלמעלה ממחצית הישראלים מוכנים לוותר על שטחים ובתנאים מסוימים אף לדבר עם אש"ף. אין עיתוי נוח יותר מהחודשים לפני הרוטציה לחזק סול עוד דיבון מהוזק מעל תהליך השלום. ואם מרי כל ההבטחות, גם מזה לא יצמח מאומה, יוכל פרס — ובצדק — לטעון שהוא את שלו עשה והעבודה במלוא היקפו מבתי במגרש הערבי.

לעבור את אוקטובר בשלום

גם בחזית השכר, שם המשחק הוא מיתון התביעות תוך כדי ההמתנה לרוטציה

מאת יהודית וינקלר

אילו התכוונה ההסתדרות באמת להתכונן לממש את לוח הזמנים שהוקצה לאוגוסט 1986, בהסדר ההסכמי מסגרת במשק, היינו צריכים להיות עתה בעיצומו של סכסוך עבודה כולל, והערך במוסדות החודש היה שוטף גל עיצומים את המגזר הציבורי והעסקי כאחד. השקט היחסי בחזית השכר מעיד לא רק על מתינות מצד האיגודים המקצועיים, כי אם גם על שביעות הרצון מהיציבות היחסית ועל התקווה להמשך מגמה זו.

מלכתחילה הבהיר קיסר זה ברשלד כי הפעם פני ההסתדרות להסכם שיהיה בתוקף שנה אחת בלבד, ולא שנתיים כנהוג בעבר. הגבלת תוקפו של ההסכם אמורה רשבה, היא מרפסים באיגוד המקצועי מפני הגפני במשק עם מימוש המקצועיות ויש בה משום הבעת אי־אמון זהיר בהמשך היציבות, בכל הנוגע לאיפון המחירים. השכר המוסכם, כדי ליטול משיקולים שקופים אלה את מלוא העוקץ הפוליטי, מוכרים בוועד הפועל את עובדת קיומה של ועדת זוסמן לבדיקת מבנה השכר במשק. הועדה אמורה להגיש את המלצותיה בראשית 1987. לפיכך, גורסים בוועד הפועל, יש היגיון להגביל את ההסכמים לשנה אחת ולבנות אותם בהמשך על יסוד המלצות ועדת זוסמן.

זה נשמע הגיוני ממבט ראשון, אלא שכל ילד מכיר את גלגולי מסקנותיהן של ועדות, כך שלמן פרסומן ועד ליישומן עשויה ההסתדרות להזדקק ליותר מהסכם מסגרת אחד. אלא שקשה לבוא בטענות אל ההסתדרות. היא נקלעה למצב קשה מבחינתה: מצד אחד, היא יכולה לטפוח לעצמה על השכם ולזקוף לזכותה את ריסון האיגודים ועצירת מערכת הלחצים להעלאות שכר משמעותיות. אך האיגודים מיתלוננים לעתיד לבוא. הגבלת ההסכם לשנה אחת מאפשרת להם להבריק כלפי שלוחיהם את הריסון בתביעות, והבנתנות מצד האוצר למתוח את סולמות השכר מחזה מעין שכר־הוב ממשלתי להוסיף במעט לכל העובדים במגזר הציבורי והפרטי, בעתיד הנראה לעין, דרגה ששווה הכספי עשוי להסתכם בכ־10% בחשבון כולל. בעלי הדרגות הנמוכות יזכו מחדש בתיקון לא מבוטל, סולם השכר ישוב ויצטופף, והאיגודים יתבעו גם בעתיד לרווח אותו ומה שמכונה "אוורור" או בשפת ביריאים העלאת שכר בדרך של העלאות בדרגה, יחזור על עצמו; אלא אם כן ועדת זוסמן תחולל רפורמה אמיתית במבנה השכר.

פשרה

מכל מקום, במגזר הציבורי ההסתדרות תסתפק לשנה אחת בהישגים שאינם מקרו־עיניים, שיתבטאו שוב בכיסוי למתינות ולהתחשבות ביכולת המשק. במגזר העסקי המצב קצת יותר מורכב. החל מראשית החודש, מפעלי חברת העובדים המסורות הארגוניים של ההסתדרות אמורים לשלם שכר התחלתי בסך 450 שקל לעומת כ־330 עד כה, כחלק ממאבקה של ההסתדרות במעסיקים הפרטיים, המסרבים לקשור את השכר ההתחלתי למבנית השכר הממוצע במשק, חוק או הסכם ברוח, טוענים המעסיקים, יוצר מנגנון אוטומטי של עליית שכר, נוסף על מנגנון תוספת היוקר המצמיד את השכר למחירים. תחזיותיהם מדברות על סחרור אינפלציוני מינימלי של 8% לחודש.

לפי שעה הם עבדו את משכנת החוק בשלום וקיסר הוא זה המתאר את ההנהגות הבריח בממשלה כבר שה הורשה. אך במשא ומתן בין ההסתדרות לבין המעסיקים, קיסר והבדילה מבקשים להשיג את שנמנע מהם בחקיקה. הצעת הפשרה המסתמנת אמורה להכניס במהלך החודשים הבאים, בהדרגה, העלאת השכר ההתחלתי בייצור לכדי 400 שקל וכן העלאת שכר מתונה מדורגת במגזר הפרטי כולו. להסתדרות זה יש סיכוי טוב להתקבל, שכן גם עד עתה שילמו במפעלי חברת העובדים כ־10% יותר מאשר במפעלים הפרטיים. כלומר, שכר של 400 שקל במגזר הפרטי ו־450 שקל במפעלי חברת העובדים עשוי להיות ההסדר לגבי העתיד.

אם ההסתדרות והמעסיקים יגיעו להסדר בנושא המרכזי של השכר לחודשים הקרובים, ימשך ביניהם המשא ומתן על תביעות נוספות הממצאות עדיין במה שמכונה "צנרת". בין אלה, קיצור שבוע העבודה, הגדלת ההפרשות לקרנות הפנסיה לנוכח סכנת הידלדלותן בתוך פרק זמן של כעשרים שנה, כפי שסד הידים באוצר, ואולי גם הכללת רכיבי שכר נוספת בביטוח הפנסיוני, כדי למנוע את התרוששותם של הפורשים לגימלאות.

מי שציפה לבשורה של ממש ביחס לענף הייצוא בהסכם הקרוב, יתאכזב קרוב לוודאי. אמנם דווקא במצב של יציבות יחסית אפשר היה עתה לחולל מהפך פסיכולוגי במשק, על־ידי יצירת ביקוש לעבודה בייצוא מכוח של הסכם משולש — ממשלה, הסתדרות, מעסיקים פרטיים. אך הסכם כזה אינו נראה באופק, וההעלאה המדורגת הצפויה בשכר המינימום לפי גירסת ההסתדרות או הכנסת המינימום לפי גירסת המעסיקים, רק מעלה הירך של המלה על פניהם של עובדים פוטנציאליים חדשים. אלה מלאים את לשכות התעסוקה לצורך קבלת דמי אבטלה ו/או השלמת הכנסה.

במצב שבו שם המשחק הוא מיתון התביעות והמתנה לשינויים הפוליטיים, הבשורות הגדולות ביחס למבנה המשק אינן צפויות מהסכמי השכר. הסיסמה היא איפוא לעבור את אוקטובר בשלום. באפריל 1987, אם הרוטציה תתממש ותתייצב, תחזור ההסתדרות ותבדוק את נתוניה על רמת השכר, נתונים שאותם לא הציגה ולו פעם אחת במהלך המשא ומתן הנוכחי. עם הקלפים צמודים לחזה, הצצות מתמרנת בין המחויבות לפרס, למשק ולאיגודים בצורה המעוררת התפעלות: אלא שבאפריל 1987 שמיר ומודעי עשויים לרענן את זיכרונם מבלי לקיים איתם דיונים "חבריים" בלשכת ראש הממשלה, ולתבוע אותה נאמנות המבטיחה עתה את המעבר החלק מפרס לשמיר בתחום יחסי העבודה.

דגש חזק / ישראל אלדד

מוסקווה, הרכוש והנפש

להציג תנאי לרוסים המבקשים לכונן עמנו יחסים קונסולריים: טלו את רכושכם והשיבו לנו את נפשותינו, הלא הם יהודי ברית־המועצות

להכיר של הרצל עמיקם הלוחם ליהודי בריה"מ.

יש משקל פסיכולוגי מסוים יותר מאשר פוליטי, אם באותו יום אתה קורא בכותרות כי ארה"ב מתפשת התקרבות לסוריה, ויינברגר מאיים עלינו בגלל הלביא ובוש לוחץ בעניין טאבה, וכיוצא בזה מסימני תלותנו בוואשינגטון, אתה מתבשר על יוזמת מוסקווה לקשרים קונסולריים עם ישראל. אמנם אין בימינו אפשרות כלשהי לאיזון בינסים, אף אין להשתוקק לכך, הבכל זאת, זה לא חסר־משקל. אם ננהג כראוי, על־פי הקו הברור והגלוי שמתווה נתן שצ'רנסקי, נוכל גם להציל נפשות רבות משם, רכוש מארה"ב ונפשות מבריה"מ — זה הפתח ליציאה למרחב גדול בכל המובנים.

ראוי גם לשים לב שיוזמה סובייטית זו באה על סף חילופים בראשות הממשלה, ועד שישבו קונסולים פה ושם, בוודאי כבר ישב ראש חירות על כס ראש הממשלה. וזה לא יפריע לה, לגורבצ'וב. משום מה, אני חושד בראשי השלטון הקומוניסטי, שהם מעדיפים ראש ממשלה לאו־דווקא סוציאליסטי. על איש מפ"ם, למשל, שכן איש מפ"ם ירצה ללמד את הקרמלין מהו מרקסיזם־לניניזם־סוציאליזם נכון.

★★★

מסיבות רבות ונכונות, מוסקווה היא בעינינו כמעט בגדר סדום. ראשית, מפני שזו בירת המהפיכה, והמלה מהפיכה נזכרת במקרא רק בהקשר לסדום ועמורה (וגרורותיה עמורה). ועוד סיבה: עקרון השוויון. בסיפורי סדום מתואר יישומו של עיקרון מוחלט הצדק זה על דרך מיטת סדום, שנכפתה על הכל. אם מישהו היה ארוך מדי, קיצצו אותו, ואם היה קצר — מתחו אותו.

אברהם אבינו יש לו אהדה עמוקה לסדום, ולא רק בשל אחיינו לוט, היושב בגלות זו. אברהם אבינו רוצה להציל את סדום מזעמו ועונשו של הקדוש ברוך הוא ואינו נרתע מלהוכיח את אלוהיו: "השופט כל הארץ לא יעשה משפט?" אם זה מאהבת השוויון והצדק, ואם ממידת החמלה ההומניטארית — מכל מקום, מימי אברהם עד ימינו זו מורשה עמוקה בנו סניגוריה על רשעים. יחרבו חיילינו בהתנגשות עם מרצחים, ובלבד שלא נגע באצבע קטנה בילד ערבי בציון. אלמלא החוק נגד גזענות, שאולי כבר יהיה מחולל בהתפרסם שורות אלה, הייתי אומר שזו מורשה בגזע שלנו.

סדום הפכה לסמל הרשע, ואיזו מלה תמצא לתיאור ההתנהגות הסובייטית כלפי יהודים, אם לא רשע, במלוא מובנה ואי־סובלנות של תכונה זו.

היש דיאלקטיקה, ריאלקטיקה, שיכול להסביר הסבר מרקסיסטי־מדעי או פוליטי־אסטרטגי, או סתם אנושי: מה צדק ומה היגיון בהתעללות הזאת באידה נודל, למשל? מה יתערער ביסודות המהפיכה הקומוניסטית, אם יולי אדלשטיין המעונה יצא לארץ־ישראל? האם לנין יתהפך במאוזוליאום? האם הסורה לעברית בינון ישעיהו, במה יבולע לשורות הזיגוטה? האם זה ישפוך את הכוח בצ'רנוביל? מילא, לימוד עברית, זה מובן. הרי זה עלול להרוס את אושיות המשטר, להפריך את תורת מרקס ולנין, לגעת בכוונות המהפיכה מפולין עד אפגניסטן. זה יחזק את הגייס החמישי, המערבי, האמריקאי בתוך ארץ השוויון והאחווה. אבל למה כדאי לה למעצמה עולמית שכזאת לסייע בידי יריביה בעולם, לחזק ידי מסרתים, בהחזקתם של עשרים אסירי ציון בבתי־סוהר? מה זאת, אם לא רשעות צרופה. וכי לא בושה היא למעצמה השולטת על מיליארד בני אדם, במישרין ובעקיפין, להחזיק עוד שבוע ועוד שבועיים באומו של שצ'רנסקי או להתאכזר לסחרוב?

יתכן מאוד שבמעמקים, ואולי שלא מדעת, מודעים בעולם הקומוניזם לטעות שטעו אבותיהם בעתירה של הציונות. כשדרשו שלילת הציונות היו לא רק שיקולים עקרוניים ולניה "אין עם יהודי", אלא גם מעשיים: ניצול הכישרון, הסיטואציה וההקרבה של יהודים למען המהפיכה בעולם בכלל ובאירופה בפרט (היהודים היו טובי השליחים). ביחס הקומוניסטים ליהדות יש דמיון ליחס הנצרות כלפיה: הגשמת הציונות ושיבת ציון פגמו בכמה קוויי־יסוד של הנצרות. אין שיקולי חסד, לא בכנסייה הנוצרית ולא כל שכן בכנסייה המרקסיסטית. אבל היו שעות רצון שיסודן באסטרטגיה סובייטית נגד האימפריה האנגלית, במשחק הכוחות במזרח התיכון, ואז הם תמכו בהקמת המדינה והצבאה. והנה עולים שוב שיקולים אינטרסנטיים שכאלה, ובהם פתח לעמדה ישראלית ויהודית תקיפה ובעלת סיכויים להיאבק במעצמה עולמית זו, למען יהודי בריה"מ.

★★★

הזהות אינה אידיאולוגית היום. קיומה וכוחה של מדינת ישראל, הסולידריות היהודית העולמית, קול יעקב, שעדיין הוא קול אך נוספו לו ידיים שאינן רכות עוד — ברוך השם, וברוך צה"ל — כל אלה גורמים תקפים גם בחזית זו. זו חזית הוצאת לוט ובני לוט "מעמק השדים", מארץ המהפכה הסדומית־העמורית. אבוי לה למדינת ישראל, דמוגראפית ומוסרית־היסטורית, אם לא תשא במדוע ובפועל באחריות לגורל מיליוני היהודים בבריה"מ, לנפשם, בכל המובנים.

האי שקשרים קונסולריים אינם קשרים מלאים. וכן אמת היא, שלא הקשרים הפורמליים קובעים. היו שגרירים ולא היתה עלייה, והיתה עלייה גדולה ללא שגרירים. ואם דרושה להם, מטעמי טקטיקה שלהם, הכנה, הנמכת דגל, רק קונסולים, רק למען רכושם פה, שנתגלה להם פתאום — ניחא. אבל בתנאי שגם לנו יש תנאים מוקדמים. גם לזה יש אחיזה בפרשת סדום. שם מציעים אנשי סדום את הרכוש לאברהם ולעצמם — את הנפש. אברהם דוחה את מתנתם. בני אברהם של היום ישיבו לסדום הסובייטית: טלו את רכושכם, תנו את נפשותינו.

בשום פנים אין לסגת מתאוריה כמה שבבגדר פיקוח נפש: שחרור מקדשי השם של ימינו, הלא הם אסירי ציון; להתיר את צאתם של 3000 יהודי בריה"מ, שהעניקו להם אזרחות ישראלית. ללא זה, אין שום משא ומתן, אין קונסוליות ואין דיונים על רכוש. על כך יש לדבר בהלסינקי, לפני הפגישות הבאות. זה בגדר פיקוח נפש הדוחה לשלב הבא תביעות עקרוניות; ובוודאי גם בוודאי זה תנאי להסכמתנו לשיתוף סובייטי כלשהו בדיונים בין־לאומיים על המזרח התיכון. יש לקוות שבעניין שחרור אסירי ציון ובעלי האזרחות הישראלית, לפחות הליכוד יעמוד במבחן וללא היסוס. חזקה על שר החוץ שכך ינהג. לא יתואר אחרת.

2 מסלולי ריבית גבוהה במיוחד

ריבית משתנה או ריבית קבועה־ תקבל אוטומטית את הגבוהה מביניהן

★ אפיק הפקדה מיוחד לתקופות של חודש, חודשיים ושלושה חודשים.
★ שני מסלולי ריבית - קבועה או משתנה (הריבית המשתנה נקבעת על פי ריבית ה"פריים" - הריבית הבסיסית ללקוחות עסקיים).
★ זיכוי אוטומטי בתום התקופה בריבית משתנה או קבועה - לפי הגבוהה יותר.
★ שיעורי ריבית מיוחדים לתקופה מוגבלת (מחושבים על בסיס חודשי מצטבר):
במסלול ריבית משתנה: "פריים" + 0.5% (חודשי)*
במסלול ריבית קבועה: לחודש - 17.5% (שנתי)
לחודשיים - 18.0% (שנתי)
לשלושה חודשים - 18.5% (שנתי)
*נכון לעכשיו 21% שנתי.

לתקופה מוגבלת בלבד.
פרטים מלאים בכל אחד מסניפי בנק הפועלים.

שרות כמו שצריך
שרות השקעות מקיף
בנק הפועלים בע"מ

אבנת|קרמון|שרפרין|נעמן

هكذا من الأصل

עושים מוסיקה בגליל

"ימי המוסיקה הקאמרית בגליל העליון" הם אירוע מרתק ומלהיב של אנשים שמצאו את האיזון הנכון בין הדברים החשובים בחייהם.

יום שלישי, עשר בבוקר, באולם בית־העם בכפר בלום. על הבימה ניצבים הזמרים לילה סותה, מירה זכאי, מייקל ריפה ויגפורד אוונס (שני האורחים אורחים מבריטניה) וצמד המסנתרים עידית צבי (יוזמת, מארגנת ועורכת האירוע הקונצרט: מדי ערב את מחיאות הכפיים המגיעות לה) ויונתן זק. באולם יושב קהל המעוניין בעבודת האמן על עצמו, ובו גם ילדים בגיל הגן הפרותקים עד שמתחילה המוסיקה. אז מתחילות הבכיות והמטפלת מוציאה אותם חיש מהר מהאולם. יונתן זק מכריז: "עשר בבוקר. הרגע הנכון לשיר האלטים על שירי אהבה של ברהמס". מירה זכאי אומרת: "אולי בשעה כזאת מוטב לרקוד אותם!" ואכן, בזמן החזרה קוראים הזמרים והמסנתרים דרור לעצמם כמעט לחלל את המוסיקה. באותו ערב, על הבימה ומול אולם מלא עד אפס מקום (על המדרגות ובמעברים), בבגדי ערב, הם סוחפים את הקהל והמתבקשים לשיר אפילו הדרן, שלפניו מכריז אחד הזמרים האנגלים "הקהל מתבקש לבחור לו בן־זוג למחול".

בניגוד להרבה אירועי אמנות אחרים, "ימי המוסיקה הקאמרית בגליל העליון" אינו אירוע אמרגני או הפגנינג המוני. זוהי מערכת עשיית מוסיקה המרכזת חמישה כנרים, ארבעה ויולנים, ארבעה צ'לנים, נגן קונטרבאס, גיטריסט, חמישה פסנתרנים, חמישה נגני כלי נשיפה, שני נקשנים וארבעה זמרים. בין 31 הנגנים שני זוגות נשואים, אבל ממילא חינו של האירוע הוא הימצאות כולם במקום עם המשפחות.

יש בהם שהירבו בעבר לנגן יחד (הרביעייה הישראלית) ויש שנפגשו באירוע זה בראשונה. ישנם ותיקים ומנוסים מאוד (פנינה זלצמן, יונתן זק או אורי שוהם) — וצעירים בראשית דרכם (אליאב פריאל או רן כהן). יש ביניהם נגנים ראשיים מכל התזמורות בארץ, שני אורחים מחו"ל המנגנים ב"פילהרמוניה ההונגרית" (הצ'לן קתלין איליה מאייר ונגן הקרן המוהים רוברט פירי), וגם, ואולי זה העצוב שבדבר, נגנים ישראליים צעירים העושים את חיי המוסיקה שלהם בעיקר בחו"ל: דורון סלומון, גיל שרון, הוויולנים עמר אדר ויוסי גוטמן. כולם באו למקום לא כדי לככב אלא כדי "לעשות מוסיקה".

לכן בשבועיים אלה אין עוסקים בססטיסטיקה, אלא במוסיקה ובצירוף המיוחד שהאירוע מאפשר בינה לבין נופש. לא קשה לשער שלחובב מוסיקה אמיתי השבוע המרתק באמת הוא זה שלפני שבוע שבעת הקונצרטים המשודרים ב"קול המוסיקה". אלה הפגישות הראשונות בין הנגנים השונים, ההתאמות, החיכוכים, חיפוש הדרך המוסיקלית המשותפת.

זהו חלק יחודי, נפרד מהחלק הפומבי של הקונצרטים המשודרים. כאן עושים את המוסיקה, ובקונצרטים רק משמיעים אותה, והחוכמה היא להותיר מחוות העשייה גם להשמעה.

מה שהקהל רואה ושומע בשבוע הקונצרטים הם כבר השפשופים האחרונים. פגישות כאלה יכולות להוביל לביצועים רבי־השראה כמו רביעיית הפסנתר או שלישיית הקרן של ברהמס, אבל גם להצביע על החיסרון: יונתן זק והוליין ברנקרט־ארד נפגשו בראשונה לקראת האירוע הזה. לא פלא שהתיאום ביניהם בביצוע הוואריאציות של ברהמס על נושא של היידן לשני פסנתרים היה עדיין רחוק ממושלם.

"קול המוסיקה" הוא היוזם, העורך המשדר, כמעט ללא תקלות, להוציא הקונצרט השני שחלקו הראשון שודר עד קריית שמונה, ושם נתקע. המועצה האזורית גליל עליון היא המארגן המקומי, הדואג לאירוח הנגנים ומשפחותיהם בכפר בלום (במקום שכר) ולקבלת האורחים והעיתונאים. לפי דברי אנשי המקום העושים עבודתם בהתנדבות נלהבת. מורכב הקהל של חמשת אלפים רוכשי הכרטיסים (שבעה קונצרטים באולם של כ־800 מקומות) מתושבי הסביבה ומחציתו מאורחים מבחוץ. היו שזיהו בקהל את באי הקונצרטים התל־אביביים המקובלים, והיו שראו בו את קהל המוסיקה הרגיל: אשכנזים, חילוניים, מבוגרים יחסית, כמעט ללא חובשי־כיפות. אנשי ארץ ישראל היפה, שלא בהכרח מייצגים את כל ציבור בוחריה, אנשים שבאמת אוהבים מוסיקה. אפשר היה לראות גם מעט פנים המעידות על כך ש"ימי המוסיקה" עתידים להיות אירוע־"אין".

שמצוות אנשים תרבותית להימצא בו. זה אולי הרגע האחרון לפני היותם לאירוע אופנתי. עידית צבי מוטרדת אפילו מן החולצות המודפסות, שמא הן כבר מסמורות את האירוע.

בניגוד לפסטיבאלים מקומיים אחרים, אין ל"ימי המוסיקה" שמים לעצמם מטרה לעודד תיירות למקום. אין כל צורך בעידוד כזה בימי הקיץ הלוהטים. בתוכניית הקונצרטים יש מודעת פירסומת לבתי האירוח שבסביבה (כפר בלום, הגושרים או כפר גלעדי). נאמר שם שמי שיביא מודעה זו יקבל עשרה אחוזי הנחה בבתי הארחה אלה, להוציא חגים וחודש אוגוסט, שבמהלכו נערך האירוע ואז הם מלאים ממילא. מצד שני, המיקום, בגליל העליון, קובע במידת־מה את אופי הקהל: ל"ימי המוסיקה" מגיע מי שיכול להרשות לעצמו את מימון האירוח בבתי הארחה ולצרף הרפשה נעימה לבליץ מוסיקלי ברמה גבוהה.

29 יצירות של 21 מלחינים שונים, להרכבים שונים, מתקופות שונות, הן ליבו של האירוע, וכל אחת היא בעלת השפעה ומושפעת כאחד מן היצירות האחרות ברפרטואר. יש אפילו יצירה שנכתבה במיוחד לאירוע בידי יעקב גלבוע ותנוגן בקונצרט הסיום. אך מסביב לגרעין המוסיקלי יש כבר לא מעט אווירה הווי: חיותה דביר, המעבירה את הקונצרטים כולם בשידור חי ב"קול המוסיקה" מתמרנת בהומור ובחן בין תפקידי המנחה באולם והשדר לשומעים בבית, ומוסיפה נימה של קלילות לאירוע שהוא, אחרי ככלות הכל, רציני.

כשהיא מונה את הגופים שמקיימים את האירוע או נותני־החסות, מקבל זאת הקהל כ"גג" קומי, וכשהיא נוזפת בבעלי השעונים המצפצפים הכל מזדהים איתה (חוץ מבעלי השעונים, כמובן), בעיקר שהשעונים הללו (כל אחד בשנייתו שלו) בוחרים לצפצף בדיוק בסוף הפרק האטי השקט בשלישיית הקרן של ברהמס.

הנשים שבין המוסיקאים עולות להופיע בשמלות ערב אך כל הגברים מופיעים בחולצות ללא עניבות. רק עם צוות המדפדפים (נגנים הפנויים באותו ערב) אפשר היה להרכיב תוכנית קונצרט מלהיבה. הוויכוחים האמיתיים על מוסיקה נערכים על שפת הבריכה בבוקר, או על כוס קפה ועוגות תוצרת־בית בבית ההארחה אחרי הקונצרט, כשהמוסיקאים יושבים בין קהל כאמן של בני משפחה ואוהבי מוסיקה נלהבים.

כשרוחים חוזרה כדי שהנגנים יוכלו לסייר באזור, אתה מבין שמי שבא לכפר בלום ל"ימי המוסיקה הקאמרית בגליל העליון" מצא את האיזון הנכון והנינות בין הדברים החשובים בחיים, שמוסיקה קאמרית היא בהחלט אחד מהם. תוך שנתיים בלבד נדמה פתאום שהאירוע הזה היה כאן מאז ומעולם, ויהיה כאן לנצח, ואתה מוצא את עצמך מייחל שהוא תמיד יישאר קטן, חמים, משפחתי ואמיתי כפי שהוא כיום.

בבית העם בכפר בלום: צירוף בין מוסיקה לנופש

הפסטיבאל הידוע ביותר

ביום שבת ייפתח באדינבורו הפסטיבאל ה־40, והרבה חובבי אמנות נושאים לשם עיניהם או רגליהם

פסטיבאל אדינבורו הוא מכה של הפסטיבאלים, שאליה עו־לים לרגל מדי שנה מאות אלפי חובבי אמנות. משם יוצאת תורת הפסטיבאלים שרבים מנסים לחקות, ופסטיבאל ישראל־ירושלים הוא אחד המעטים המנ־סים לפעול באותה מתכונת: פנייה אל כל האמנויות ושיבוץ צפוף של אירועים, היוצר בצופה את התחושה שבראיית מופע אחד הוא מפסיד לפחות עשרה אחרים.

חובב התרבות הישראלי יכול להתנחם, שחלק מתוכנית הפס־טיבאל של אדינבורו השנה הוא כבר ראה או יראה בקרוב. את ספרד ייצגו בפסטיבאל בין־לאומי זה, למשל, הלהקה של נוריה אספרט עם "ירמה" והתי־אטרון של חוזה לואיס גומז ב"חתונת הדמים". שני אלה היו כוכבי הפסטיבאל האחרון בירו־שלים. הלהקה של נוריה אספ־רט חוזרת לאדינבורו כדי להד־גיש שפסטיבאל זה, ה־40 במספר מאז תום מלחמת העולם השנייה (החל או בעריכת פסטיבאלים כדי להדגיש שלמ־רות ההרס אירופה התרבותית חיה וקיימת), מחיה את מסורת "התיאטרון העולמי" שהביאה ללונדון לפני שנים לא מעטות, בניהולו של סר פטר דאובני, את מיטב תיאטראות העולם. אספרט כבשה את לונדון עם הפקה זו של "ירמה" בראשית שנות השבעים.

אפילו יפנים אפשר למצוא באדינבורו. להקת "טוהו" מיפן הציגה בשנה שעברה באדינבורו את "מקבת" והשנה היא מביאה גירסה סאמוראית של "מדיאה". להזכירכם, לנו בירושלים היתה "קאבוקי מדיאה" מארצות הברית.

מרהים להיווכח עד כמה חושבים מנהלי הפסטיבאלים בקווים דומים. גם אדינבורו תהיה מוצפת השנה לא רק בספרדים, אלא גם בפולנים, אף שאין שום שמועות על חידוש יחסים דיפלומטיים בין סקוט־לנד לפולין. באי הפסטיבאל יוכלו לחזות בגירסתו של אנדריי וידה ל"החטא ועונשו" (על־השוותה לגירסתו של יורי ליובימוב, שהוצגה השנה בתיאטרון "אלמיידה" בלונדון; עתה הוא מביים את "השקיעה" ב"הבימה", שבה מצפים כי שלטונות פולין יניחו לווידה לבוא ולביים). כן יופיע הבאלט הלאומי של פולין, שחוגג באחרונה מלאות 200 שנה לקיומו. הפולנים (לרבות קבוצה גדולה של ילדים קטנים) ירקדו את "היפה הנמה" לפי כוריאוגרפיה של פיוטר גוסאב.

אחד המלחינים המרכזיים השנה בפסטיבאל הוא צ'ייקובסקי (השני הוא סטרווינסקי), ותיאטרון "מאלי" מלנינגרד יציג שם את האופרות "יבגני אונייגין" ואת "דאמה־פיקה". "לונדון פסטיבאל באלט" ירקוד גירסה חדשה של "פטרושקה" על־פי כוריאוגרפיה של ג'ון נוימאייר.

הפסטיבאל הסקוטי מנסה בשנים האחרונות לפתוח את האירועים בהפקה משלו. הפעם תהיה זו "אובדון" של ובר — בבימויו של המנהל האמנותי עצמו פרנק דאנלופ, בעיצובו של קרל תומס ובביצועו של סייג'י אוזאווה. אמר מי שאמר שאחרי כישלונה של האופרה הסקוטית בהפקת אופרה זו, יראה להם הפסטיבאל איך צריך לעשות זאת. הפקה זו משתלבת של הפסטיבאל, המייחדת שי־מת־לב לתקופת הנאורות הסקוטית במאה ה־18. תערוכות, הרצאות ואף הצגות יציינו תקופה זו בתולדות סקוטלנד התרבותית. האם בקרוב ייחוד פסטיבאל ישראל לתקופת ה־השכלה?

אם מנהלי הפסטיבאלים הישראלים יוצאים לשם עם סל קניות, חוששני שלא יהיה להם מה לקנות, שכן הרבה הם כבר קנו בעבר. לאמיתו של דבר, או שהקדמנו את אדינבורו או שאנחנו עמם ממש בפסטיבלים. "המלט" של "אוקספורד פליי־האוס" שמוצג השנה בטירת אלסינור בכיכובו של דיוויד תרלפול מגיע לירושלים מיד אחרי אדינבורו, ביבוא של יהודה טלית, ואיוו פוגורליץ' מנגן באדינבורו אותה תוכנית שביצע לא מכבר בארץ.

אולי אפשר יהיה בפסטיבאל זה לקשור קשר כלשהו עם הודים, ואולי לקוות שבשנה הבאה יגיעו אלינו הווירטואוזים ממוסקווה. הקרקס הקסום מפקינג המופיע באדינבורו השנה אמור היה להופיע גם בארץ השנה. כמובן, הרוכשים מישראל יוכלו להתעניין בהבאת שני מחזות בבימויו של אינגמר ברגמן ("ג'ון גבריאל בורקמן" בביצוע גרמני או "העלמה יוליה" בביצוע שוודי) ארצה. אולי אפשר לחקות את הסקוטים ברעיונות: מוסיקה מודרנית מוצגת על־ידי מלחין בריטי ידוע, סר אלכסנדר גוהר, המציג תוכנית לפי בחירתו ובה גם יצירותיו שלו, בניהן "סונאטת ירושלים". אני משוכנע שיש מלחינים ישראליים שיוכלו להרכיב תוכנית של מוסיקה מודרנית.

אבל הפסטיבאל הסקוטי הוא לא רק התוכנית הרשמית, אלא גם זו הלא־רשמית הכוללת אמנות בכל כנסייה ושנה ותחת כל עץ רענן ושמרכזה הבלתי רשמי הוא ב"אסמבלי רומס". אם בתוכנית הרשמית אתה מפסיד עשרה אירועים כשאתה צופה באחד, בתוכנית־הפרינג' אתה מפסיד לפחות חמישים על כל אחד שבחרת בו. זה גם פסטיבאל רווי אווירה, ומה שמסורת אדינבורו נותנת לא תוכל לעולם לתת ירושלים בת האלפיים. אולי יש יפות מאדינבורו, אבל אין יפה כמוה.

בתוכניות שבידי לא מצאתי שום להקה ישראלית, אבל ישראל, כידוע, כבשה את אדינבורו בעבר גם בתוכנית הרשמית (תיאטרון חיפה) וגם בפרינג' (התיאטרון הקאמרי, אילן דר, הצגת "מעשה בדיבוק" ועוד).

עיתון הארץ חינם
לנוסעי צ'רטר בוס לאילת
של טיולי הגליל

חברת חשמל מחוז ירושלים בע"מ
הודעה
בדבר ניתוק זרם החשמל
הואיל וחברת החשמל לישראל עומדת לנתק את זרם החשמל מקוי החבור יום שבת 9.8.86 מודיעה בזה חברתנו כי היא נאלצת למרבה הצער לנתק את זרם החשמל משעה 5.00 עד שעה 9.00 בבוקר – ביום שבת – וזאת מהאזורים הבאים.
מישור אדומים, כפר אדומים, קיבוץ קליה, אלמוג, מצפה יריחו, ורד יריחו, הגבעה הצרפתית, ישוב גבעת זאב, חלמיש, עטירת, נוה צוף, עופרה, בית איל, רימונים, כוכב שחר, נוה צוף, עטרות, אלמוג, קמראן, ישוב נעמה.
חברתנו מבקשת את סליחת ציבור צרכניה על ההפרעה שתיגרם להם כתוצאה מפעולה זו הנחוצה לעניינים שהינם מעבר לשליטתה.
ההנהלה

מכרזים

משרד האנרגיה והתשתית
מכרז 5/86

משרד האנרגיה והתשתית מזמין
הצעות לאספקה והתקנת מערכת התראה לגילוי עשן.

בדבר פרטים ותנאי המכרז יש לפנות לד"ר דניאל וקס מהמכון הגיאולוגי, מלכי ישראל 30, ירושלים טל' 02-286121.
המועד האחרון להגשת ההצעות – יום א' 24.8.86 עד השעה 12.00.
אין המשרד מתחייב לקבל את ההצעה הזולה ביותר או הצעה כל שהיא.

הועדה המקומית לתכנון ולבניה "מבוא העמקים"
הודעה
לפי סעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965, ניתנת בזה הודעה כי הוגשה לועדה בקשה ל: תוספת מגורים בגוש 16927 חלקה 39 ישוב אכסל.
מהות הבקשה: אי שמירת מרווח מינימאלי מצד מערב כל מי שיש לו התנגדות לבקשה הנ"ל יואיל להגישה לועדה תוך — 15 יום מפרסום הודעה זו.
בכבוד רב,
ישראל קנית
יו"ר הועדה

לבעלי גינות נוי וילות וגגות
מערכות השקיה רגילות, אוטומטיות וממוחשבות
תכנון גינות ונוף ייעוץ והדרכה.
מחשבי השקיה "אידיטרול"
"הגרעין" המרכז לגנן ולגן
אור־יהודה, טל': 03-349735

ההווה של העתיד

מאת ציונה שמשי

תחילת הקיץ נרשמת, בין השאר, גם בסיכום שנת הלימודים בתערוכות האמורות להעביר לקהל האוהדים מידע מסונן על הנעשה בחדרי בתי־הספר לאמנות. הבעייתיות של תצוגות סוף השנה מובנת היטב לכל מי שמתמצא במערכת לימודים כלשהי, ובעיקר בלימודי האמנות.

אין בתרגילי סטודנט משום הערכה לכשרו כאמן בוגר. יש בהם רק הצצה לעולם הוראת האמנות והעיצוב כיום, והדגמה למידת הכוח שבה זורקים הסטודנטים את הבומרנג הנשלח לעברם. במערכת לימודי האמנות והעיצוב קיימת כיום בארץ חלוקה מדויקת בין הלימודים המקצועיים לבין לימודי התחביבים. הדבר בא לביטוי לא רק עם סיום הלימודים.

כל הסטודנטים רוצים להיות מקצועיים ונושאי־דגל, מבלי להבין שאין זה רע להיות חובב, ושזכויותיו גדולות בהרבה מחובותיו של המקצוען. גם מערכת ההוראה רוצה בסתר ליבה שכולם יהיו מקצועיים, כאילו אין גבול למספר האמנים המעצבים שיכול וצריך העולם לשאת.

מטבע הדברים, כשמבקרים עבודות סטודנטים, מביאים בחשבון שרובם עדיין מתמודדים עם בעיית המיומנות בביצוע רעיונותיהם ומאידך גיסא בודקים את גבול רמת־ההעזה של עצמם ושל מוריהם.

באקדמיה בצלאל (בית־הספר שבו אני מלמדת) חושפת תמיד תערוכת סוף שנה את המיגוון האנושי השונה של הסטודנטים במחלקות השונות. גם כאשר הבגיד שונה משנה לשנה, או מקבל פחות על הקהל באותה המחלקות, נוצרת הרגשה של פעילות במרבית הצפים הקיימים באמנות ובעיצוב כיום בעולם. יש הרבה מה לראות, גם אם אין מסכימים עם חלק מהמוצגים (כל אחד והחלק שאינו מוסכם עליו).

תערוכת המכללה לעיצוב שנקר התמקדה השנה בהצגת עבודות גמר של בוגרי תשמ"ו, שבהן כל תלמיד לקח על עצמו משימה עיצובית באחת מהאפשרויות האידיסופיות. מרבית הביצועים היו נכונים, בין אם היו אלה חדרי ילדים, אריגי אופנה, אריגים שנועדו לעיצוב הבית, אריגים כיצירות או עיצוב בעזרת מחשב, במערכות תואמות של הדפסים ואופנה המורכבת מבדים שעוצבו במיוחד למטרה זו.

הכל היה בסדר, אך קצת עצוב: כאילו העוז אינו הערך העיקרי שעליו כראוי לסטודנט להמר בשלב התחלתי של מקצועיותו. מרבית העיצובים מבוצעים כמוצרים. זה חשוב, אך גם מחזיר את כוחם או חולשתם, זכותם הבלתי מעורערת של סטודנטים במקצועות שבהם האופנה מכתבת בשלטונות, היא להיות ליד האופנה, או בכלל בכיוון אחר, רגע לפני שהסוחרים והחיים יגררו אותם להשתלב במזימה הכללית.

מכון אבני הציג את עבודות תלמידיו כחלק מפסטיבאל האמנות ביפו. כאן נפרשה מערכת פעילה ומורכבת של נושאים הגלומים בעצות דור חדש של מורים. הב־גיעות הראשונות בעיצוב גראפי, תכשיטים או אנימציה מראות שיש דרישה לנושאים והרבה עניין.

אין דומות בעיותיו של בית־ספר חדש לאלה של מוסד החוגג חמישים שנים להיווסדו. מכון אבני שהתחיל כסדנה ללימוד ציור של אהרן אבני (והעמיד דורות רבים של ציירים ומחנכים לאמנות) נהפך עם השנים ל"מוסד" שהיה מזוהה עם אקדמיה לאמנות במונחים של אז. גם אני למדתי שם.

טובי הציירים בארץ לימדו באבני כל השנים, וגם אם לא היו טובי המורים עשו מלאכתם נאמנה. באבני עברו דורות של מאמינים גדולים במהפכה אמנותית, שרבים מהם מאכלסים כיום משרדים ובתי מסחר. התנאים תמיד היו לא־תנאים, אך ההתלהבות חיפתה על הכל.

כיום נלחם המכון על זכותו להכרה אקדמית ורוצה לעבור למערכת לימודים סגורה לעומת קיום חוגים. דבר זה מצריך גם שינוי בקהל־היעד. אבי גלזמן מנהל המכון מגדיר את מערכת הלימודים "פלורליסטית", עם דגש על רכישת "כלים" מבלי להיכנס ל"תיאוריות". השנתיים הראשונות מוקדשות לרכישת היסודות, השלישית לסדנאות בחירה. השנה הרביעית מיועדת לעבודה חופשית עם מנחים.

במכון לומדים כיום 350 תלמידים. מרבית המורים הוותיקים נשארו בודדים. חלק מהמורים הם בוגרי המכון. יובל ה־50 יצוין בפעילות בוגרים, סימפוזיונים ותערוכות. העבודות שהוצגו על־ידי בית־הספר באירועי האמנות ביפו היו בפער גדול מדי מהצהרת הכוונות של המנהל, אך ענו בהחלט על הגדרת פעילות אמנותית של חובבים גל־הבים האהובים.

לרקוד לפי שירים

מאת אורנה לנגר

הופעת הבאלט הישראלי בתיאטרון ירושלים. בתוכנית "הוריאציות דבוז'אק" בכוריאוגרפיה של ברטה ימפולסקי, "אבודה" בכוריאוגרפיה של ואל קאניפרולי למוסיקה של פולנק ובכורה של "לרקוד לפי שירים" — בכוריאוגרפיה של ברטה ימפולסקי לשירים של ליאונרד כהן, אלתרמן ועמוס אטינגר, וללחנו של אלכסנדר ארגוב.

האתגר שהציב לעצמו הבאלט הישראלי הקלאסי "לרקוד לפי שירים" תואם את המגמה הרווחת כיום במחול לרקוד על־פי המלילים "מנוהבים". השירים נבחרו בטוב טעם על־ידי הכוריאוגרפית מספנת השירה הלירית המרגשת ביותר של ליאונרד כהן, נתן אלתרמן ועמוס אטינגר. אלא שבניסיון לתרגם את הפאתוס הלירי לשפת המחול אבד לעתים מימד העומק והעוצמה של המילים, גם אם הרעיונות הכור־יאוגרפיים כשלעצמם היו יפים. פרפורי הריקוד של הסולנית עמי דסקל, כאחות של צבא־הישועה המנסה להבקיע לשווא את חומת אדישותו של הרקדן ניקול ארתא־רוה, שהמשיך לקרוא עיתון (בשיר "אחות הרחמנות" של ליאונרד כהן), היו משכנעים פחות בבואם ממלות השיר עצמו.

הדגש הבלתי נמנע בערב כזה הושם על פחות הבבות לנגד עיני הצופה, ולא תמיד על קצב המלים. אלא שרקוד של פחות אינו יוצר עלילה, אלא אם כן הכוריאוגרף והרקדן הם בשלב שרחוק כבר מהתרכזות בפרטים. הרקדן חייב להיות בעל שליטה שתאפשר לו להיסחף ולסחוף את הקהל. "עייפתי" למלים של עמוס אטינגר היה מתוך מתאים לערב זה, שהתנהל בכבדות, כמעט ב"סלו־מושן" דידקטי. לא במקרה בחרה ימפולסקי בשירים שחוזר בהם פזמון קבוע. הדבר מאפשר אמנם ריבוי ואריאציות על אותו נושא, אך אינו מחייב גישה קפואה כפי שהוצגה.

את שירו של אלתרמן "שמרי נפשי" כמעט שאי אפשר לתרגם לשפת התנועה, אף שגם כאן היה רעיון יפה, כשהסולנית דסקל "קורעת" את המסך האחורי לכיוון עברה, המיוצג על־ידי קבוצת רקדנים הנוגים מאחורי הווילון. אך גם הרעיונות ספרותיים אינו יכול להיות תחליף לרצף של זרימה תנועתית מתמרת.

הדגש על פחות קלאסיות הורגש בעליל לאורך כל הערב, בין אם היה זה מחול מודרני או באלט קלאסי רומנטי מובהק, כמו "סרנאטה" בת שלושה פרקים על־פי מוסיקה שמאלצית לעילא של דבוז'אק. ימפולסקי, המשוכנעת בכל הבראה כי תפקידו של הרקדן הגבר מתמצה אך ורק בנשיאת הבלרינה, כפתה עצמה על דבוז'אק ועל ליאונרד כהן כאחד. המגמה לסימטריה, כאשר מרכז הבימה מאוכלס תמיד על־ידי סולנית או זוג, נראתה מיושנת משהו אף היא.

הריגה מרעננת היתה, על כן, יצירתו של הכוריאוגרף ואל קאניפרולי "אבודה", על־פי המוסיקה של פולנק. כאן הושם דגש על התנשות ססגוניות־ארוטיות והעוצמה אפקט של זרימה, הודות לקבוצת הרקדנים שהתפצלו לתנועה קבוצתית בכיוונים מעגליים.

הסוכנות היהודית לארץ־ישראל
קרן החינוך לישראל

מכרז בניה 81/611/86

1. הסוכנות היהודית לא"י (להלן הסוכנות) מזמינה בזאת הצעות מקבלני בנין לבנית מעון יום ע"ש הרמבורג בהילה (מועצה אזורית מעלה יוסף).
2. הבנין המתוכנן הוא: כ־200 מ"ר.
3. את תנאי המכרז והחומר הקשור בו אפשר לקבל החל מיום ג' 12.8.86 בבנין הסוכנות, תל־אביב, רח' קפלן 17, בחדר 717 בין השעות 9.00—12.00 תמורת תשלום של 200 ש"ח אשר לא יוחזרו.
4. סיור קבלנים יתקיים ביום ג' 26.8.86. הפגישה בשעה 11.00 לפנה"צ במשרדי המזכירות של מצפה הילה (מ.א. מעלה יוסף).
5. את ההצעות יש להכניס לתיבת המכרזים במשרדי הסוכנות בכתובת המצוינת בסעיף 3 לעיל עד ליום 10.9.86 שעה 13.00.
6. על המשתתפים במכרז זה להיות רשומים לפי חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות תשכ"ט — 1969 לפי סיווג מקצועי וכספי מתאים.
7. אין הסוכנות היהודית מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

הסוכנות היהודית לארץ־ישראל
קרן החינוך לישראל

מכרז בניה 81/582/86

1. הסוכנות היהודית לא"י (להלן הסוכנות) מזמינה בזאת הצעות מקבלני בנין לבנית מרכז יום לקשיש בגליל תחתון מתרומת קרן פרזנק
2. הבנין המתוכנן הוא: כ־480 מ"ר.
3. את תנאי המכרז והחומר הקשור בו אפשר לקבל החל מיום ג' 12.8.86 בבנין הסוכנות, תל־אביב, רח' קפלן 17, בחדר 717 בין השעות 9.00־12.00 תמורת תשלום של 250 שקל חדש אשר לא יוחזרו.
4. סיור קבלנים יתקיים ביום ב' 1.9.86 הפגישה בשעה 10.00 ליד משרדי המועצה האזורית גליל תחתון — (ליד בי"ס כדורי).
5. את ההצעות יש להכניס לתיבת המכרזים במשרדי הסוכנות בכתובת המצוינת בסעיף 3 לעיל עד ליום ד' 10.9.86 שעה 13.00.
6. על המשתתפים במכרז זה להיות רשומים לפי חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות תשכ"ט — 1969 לפי סיווג מקצועי וכספי מתאים.
7. אין הסוכנות היהודית מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

עיריית אשדוד
הועדה המקומית לתכנון ולבניה
הודעת פרסום/שימוש חורג
עפ"י הוראות סעיף 149 לחוק התכנון והבניה — תשכ"ה 1965

בהתאם לסעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965, נתנה בזה הודעה כי הוגשה לועדה המקומית, בקשה להתרת שימוש חורג מתכנית מפורטת מס' 105/03/3 (תיק בניה שד/11).
שם המבקש: חברת החשמל לישראל מעונו שבי ציון אשדוד
מהות הבקשה: היתר שמוש חורג ממגורים למשרדי החברה.
בחלקה 1 בגוש 2068 ברחוב שבי ציון 32 אשדוד
כל המעונין יוכל לעיין בבקשה ובתכנית המצורפת אליה ללא תשלום, במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה אשדוד, בשעות קבלת קהל.
כל הרואה עצמו נפגע או עלול להפגע כתוצאה מאישור שמוש חורג מתשריט, רשאי להגיש התנגדות מנומקת בשני העתקים במשרדי הועדה המקומית הנ"ל, תוך 14 יום מפרסום זה.
א. אוחלאי
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה, אשדוד

מחפש עבודה?
תמצא ב־
הפנות הארץ
הארץ חדשות
מתפרסם ביום ג' בעיתון הבוקר שלך

מוקיעים את האם הגדולה

לאחר כישלון ועידת־הזוטא של חבר־העמים הבריטי שהתכנסה לדון בשאלת דרא"פ, בריטניה מבודדת בתוך המועדון שהיא עצמה הקימה

מאת שאול צדקא

לונדון

גם בתוך גנדהאריות האחרון של פיסגת חבר־העמים הבריטי, הפגינה "גברת הברזל" את שמשוניותה. לטוב או לרע. לפרוח מקהלת הגינויים, על אף איומי הפרישה, על רקע הסכרות על עימותה עם המלכה. לאחר שיבושם של משחקי אדינבורו ובניגוד צמוד לרוחות הנושבות. עמדה מרגרט תאצ'ר בפעם־זב־ייזו־עיכמה בסלע איתן ואמרה: עיצומים על דרום־אפריקה: בסדר, אבל לא אתי. אלה יעבדו על גופתי המתה.

לעתים נסתם המשקיף מן הצד להגדיע לנדישותו. במשך שתי ימות תמימות היא היתה נתונה בין הפטיש האוסטרלי־הודי־קנדי לבין הסדן האפריקאי השחור ויצאה מכנו שנ ללא כל שריטה. שישה מנהיגים ניסו לעקם את זרועה על שולחנה העגול של הפיסגה הקטנה בלונדון ומריגיל, לא יכלו לה. ראש ממשלת בריטניה היתה נכונה להקריב אך ליום שלישי גם את הדבר היקר לבחר בכל — את עתיד הקהילייה המנולית, וכל זאת תמורת עקרונות המעלים בימים אלה את רוגזו של כל העולם השלישי.

בעצם אין ברבורים האלה כל חדש. לפני כמעט שנה התכנסו בנסאו, בירת איי הבהאמה, 48 מנהיגי חבר־העמים הבריטי יחד עם המלכה העומדת בראשו. על סדר יומם של הבאים עמד עניין אחד ויחיד: כיצד לאלץ את משטר האפרטהייד לשנות את אורחו. כל המדינות, עם יוצאות מן הכלל אחת, ראו בסנקציות את חזות הכל. ערב הוועידה הדרמטית הזאת, הן הפגינו ביטחון שאכן יעלה הדבר בידן. הן סברו כי רק חרם כלכלי על פרטוריה יוכל להמיס את לבבות האבן בממשלתו של פי. וו. בותה. אבל רוזקא בריטניה, המנהיגה, עבור־ראש הבוסי, ואם הרוחנית של מועדון זה, סירבה אף לשקול את אשר הציעו לה עמיתיה־בניה.

כאשר בסופה של אותה התועדות בשאלה תאצ'ר מדוע הסכימה לאסור את הכסוף של הקרוגר־ראנד, אם כה עזה התנגדותה לעיצומים. קידבה המנהיגה אגודל לחזות האפרה "מן המעט הזה אתם עושים עניין מן המעט הזה, השווה בעיניכם קיומם לכמה מיליונים בודדים של לי"ש בשנה".

ראג'יב גאנדי, בראיין מלרוני, בוב הוק, קנת קאונדה, רוברט מוגאבה ולינדון פינדלינג ביקשו השבוע למנוע מתאצ'ר להרגים באצבעותיה עד כמה היא רוחה בתוקף את להצי הסנקציות. דעתם היתה נחושה לאסוף על הגברת את רצונם המשותף יהיו מה. כהצהרות המחודה מוקדמות איים מנהיג זמביה לפרוש מן החבר. גאנדי העלה את רעיון הרוחה של בריטניה מן המוסד שאת יסודותיו הניחה היא עצמה. השישיה כולה תיאמה את עמדותיה מראש והחליטה לפעול למען השגתם של האמצעים הבאים: ניתוקה הגמור של דרום־אפריקה מקשרי האוויר שלה עם העולם החיצוני, סגירת שוקי היצוא שלה ליריקות, פירות ומתכות והטלת איסור גמור על השקעות חדשות במדינת האפרטהייד.

בזכות דיאלוג

תוקף הדיוקים האחרונים הקטול תרב שלבי את כותרות העיתונים בשלושת החודשים האחרונים חיזקו את התחושה כי גם תאצ'ר תיאלץ לבסוף להיכנע למציאות המתגבשת על מפתן ביתה. על עמדותיה הידועות נגד אמבינו היא חזרה גם לפני חודש בישיבת מועצת אירופה, וכאשר זו הסמיכה את ג'פרי האו לשאת ולתת בשבה עם שלטונות פרטוריה. נראה היה שבריטניה זוכה בכמה ימים של חסד אשר יוכלו להוות את הכף לזכותה במהלך מסעותיו של השר ביבשת השחורה.

כמו המתנתו של המערב לאות כלשהו מיאסר עיפאת, אות אשר יצדיק את הדרישה לכלול את אש"ף בתהליך השלום במזה"ת, כך נישאו העיניים אל עבר פרטוריה, שבה התקיימו בשבועיים האחרונים שני מפגשים בין האו לבותה. אבל האחרון סירב להעניק לאורחו את התשורה הפוליטית שזה כה רצה בה. לו רק היה שולח אותו לדרכו עם ויתור אחד, כמו הבטחה לשחרר את נלסון מנדלה, אולי היה עולה בידי בריטניה להציל את משחקי החבר ואולי לא היתה פיסגת הזוטא של לונדון מסתיימת בקרע גמור. תחת זאת יצא בותה מכליו. האשים את האו בבחישה בענייניה הפנימיים ודיבר בסגנון שהזכיר את הכרוזים של האוסטרים במהלך מערכת הבחירות של קורט ואלדהיים.

על כל זאת בנו ששת המנהיגים, אך תאצ'ר נותרה איתנה בעמדתה. האם הלוחמת, כפי שרבים טוענים, אישה לעשה כיום בדראפ? "התברה הטובה ביותר של בותה ואולי גם היחידה", כפי שניל קינוק מנהיג האופוזיציה הבריטית הגדירה? בעלת בריתו של משטר הגזענות? התשובה היא שלילית. תאצ'ר מתעבת את האפרטהייד לא פחות מבוב הוק וראג'יב גאנדי, אך גישתה לבעיה רציונאלית ולא אמוציונאלית. לדעתה, עיצומים לא זו בלבד שיתנו את האות למכת אבטלה המונית שתפגע בעיקר בשחורים, אלא אף יחזקו את ממשלת המיעוט אל הקיר, יקשו את עורפה ויסתמו את הגולל על התקווה שאי־פעם תמוגר הגזענות במדינה. תאצ'ר אף אינה מסתירה כי לבריטניה, יותר מאשר לכל מדינה אחרת בעולם, בוודאי ובוודאי בחבר, יש מה להפסיד מהטלת חרם.

תאצ'ר: בגוב האריות

ביום שלישי, על קרע הפסגה שגרמה, היא אמרה בקול רעש כי לרבים מעמיתיה בחבר אין אינטרסים כלכליים כלפי דרום־אפריקה: על כן הם פורשים. לעצמם לדבר גבוהה גבוהה. היא צריכה להדאג לא רק לעתיד ההשקעות הבריטיות, אלא אף לגורלם של עשרות אלפי הבריטים הגרים שם ובמספר הזה הדרום־אפריקאים החיים כאן. בכלל, רק דיאלוג, רק מאמצי שכנוע, יביאו את פרטוריה לכרי ההדורים שנים. איאן סמית, מנהיג לשעבר של רודזיה, העניק תוקף לדבריה. 17 שנה של חרם כלכלי אף חיזקו את נחישותו להתמיד במדיניותו ואת ביטחונו כי יוכל לקיים את מדינתו בתוך מצור. לא הסנקציות, הוא אומר, הן שהכריעו אותו והביאו ליצירתה של זימבאבואה.

תחמושת רטובה

תאצ'ר הסכימה בכל זאת לעשות ויתורים. עמיתיה טוענים כי המדובר בויתורים מעוררי רחמים. האופוזיציה מחזיקה בדעה כי המדובר במחוות סמליות הראויות לבוז. השדולה למען עיצומים סבורה כי תיקונים קוסמטיים הם שעמדו לנגד עיניה. היא הסכימה לאסור את יבוא הברזל, הפחם והמתכת ואף היתה מוכנה לשקול איסורים נוספים, כמו איסור על תיירות. אבל רק על "בסיס התנדבותי". כלומר, מי שרוצה — גוף, ארגון או יחיד — ינהג כראות עיניו. הממשלה תסרב להעניק לו קווי הנחיה.

הקרע המוחלט בין השישה לבין "גברת הברזל" הרגיש לפחות את העובדה שהשישה היו עשויים מעור אחר ויצאו בהחלטות משותפות. אולם העמדה הבריטית היא הנותנת, והדיעוד שיתוף פעולה מצד בריטניה אין הסנקציות של השישה אלא תחמושת רטובה היכולה לעורר גיחוכים בפרטוריה.

השישה חשו נבגדים בפעם שנייה בתוך שנה. ההכרזותיהם כשמעט כאילו נלקחו מתוך סרט שכבר צפינו בו. אלא שהפעם הן היו חריפות ביותר. קנת קאונדה אמר: "היא לא הבינה את גודלית השעה". מר גאנדי הדגיש: "לא ניתן לה להתחמק. נבדוק מה נוכל לעשות לגבי האינטרסים הבריטיים בארצנו. היא בוחרה בדרך המובילה לתמיכה בגזענות". גאנדי הדגיש: "היא כבר אינה מנהיגת חבר העמים. היא מבודדת לחלוטין". בוב הוק, הסביר: "47 מדינות נגד אחת, זה המצב בקומנוולת".

אחרי־הצדדיים יצאו המנהיגים האחרים את בריטניה במחשבה כי האימפריה אשר הקימה את חבר העמים היא כיום המדינה המבודדת ביותר. לא זו בלבד אלא שרבות מעמיתותיה סבורות כי הגיעה השעה להדיחה מן המועדון שאותו היא עצמה ייסדה. לי זה מזכיר את אירועי הדמים באיצטדיון הייזל בבריסל לפני שנה. העולם אשר קיבל מבריטניה את הכדורגל החליט אז לקחת אותו ממנה.

דין פרוטה / לאה פורת

קרן נגד סופרגז

כאשר אזרח אינו מצליח לעמוד על זכויותיו כצרכן בדרכים רגילות, עליו לפנות לבית־המשפט, גם אם הדבר כרוך בטרטורים

קורה לאי־פעם שאזרח מבקש למצוא את הצדק עד תומו. אך נתקל בקיר אטום לכל אורך הדרך. במקרים כאלה, הברירה העומדת בפניו היא: לפנות לבית־המשפט או לוותר. למרבה הצער, אין דרך שלישית. אני אומרת: למרבה הצער, מפני שכידוע, הזדקקות לערכאה משפטית כרוכה לעתים בטרטור אינסופי. תופעה זו כשלעצמה טעונה כמובן תיקון יסודי, אבל אין היא סיבה שלא לפנות לבית־המשפט. אם נזכור שאזרחים רבים פונים לבתי־משפט בדיני־נפשות ובבעיות אזרחיות בעלות חשיבות חיונית ממדרגה ראשונה (למשל, פיצויי תאונות דרכים למי שזקוק לטיפולים רפואיים כל חייו), אין סיבה שאזרחים לא יפנו לבית־המשפט בעניינים צרכניים. דברים אלה מכוונים לכל האזרחים המצפים שארגוני צרכנים או מדורי צרכנות בעיתונות יפתרו את בעיותיהם. לא תמיד זה מסתדר, בעיקר לא כאשר מדובר בסכסוכים אזרחיים. לכך נועדו בתי־המשפט.

שני בלונים חסר

להמחשת הדברים, נביא כאן את סיפורו של האזרח גיורא קרן מחיפה. הוא כועס על שהמועצה לצרכנות אינה מסוגלת לפתור את בעייתו. אבל נפתח בסיפורו המתחיל ב־19 במרס 1985. בתאריך זה, הופיעה בבית המשותף שהוא גר בו, הודעה מטעם חברת סופרגז ובה נאמר כי כל דייר יחויב ב־16,592 שקלים ישנים, בתוספת מע"מ, סך הכל: 19,080.80 שקלים ישנים בעד שיפוץ מרכזייה והוספת מכלים. (כיום, שווי הסכום כ־45 שקלים חדשים).

על־פי גרסת מר קרן, השיפוץ והוספת המכלים נעשו עקב פנייה של אחד הדיירים, שרכש תנור גז חדש לחימום הדירה. התנור לא פעל כהלכה והסבאי השירות של חברת התנורים קבע כי סיבת הדבר בכך שלחץ הגז בבניין נמוך. הדייר פנה לחברת סופרגז וזו נענתה לפנייתו. הוסיפה שני בלוני גז וכן וסת ליד כל מונה. לטענת מר קרן, הדבר נעשה ללא ידיעתם והסכמתם של הדיירים האחרים בבית המשותף וללא הודעה מוקדמת. להוכחת דבריו, בידו מסמך חתום בידי רוב דיירי הבית, המאשר דברים אלה, ועוד הוא מציין כי בניגוד להבטחות חברת סופרגז, לא קיבלו הדיירים תחשיב כיצד הגיעה החברה לסכום של 16,592 שקל בתוספת מע"מ, שחויב בו כל דייר.

בעיה של לחצים

הנה גרסתה של חברת סופרגז, כפי שניתנה בתגובה לפנייתו של גיורא קרן, באפריל 85: התוספת של מיכלי גז בני 48 קילוגרם כל אחד, נעשתה בידיעתם של רוב דיירי הבית ובהסכמתם, מעוגנת בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח 1957. הוספת המכלים נעשתה מפני שמיום בניית הבית, לפני 15 שנה, ועד היום, לפשות מוצית מדיירי מחממים בגז. ובחורף האחרון התעוררה בעיה של לחצים וכמויות של מכלים. עוד טוענת חברת סופרגז, כי לפי החוק מותר לה לגבות פיקדון נוסף על כל מיכל נוסף, בסכום שמשרד התעשייה והמסחר מאשר כפעם בפעם. סכום זה מחולק בשווה בין דיירי הבית.

בהמשך התגובה של חברת סופרגז נאמר כי הוחלפו גם רוב אבזרי המערכת הצרכנית, לאחר פעולה "צופה" של 15 שנים כמעט. בשום הסכם, טוענת החברה, לא נאמר שהחברה תספק אבזרים כאלה ללא חיוב: להיפך. החיוב הוא על־יסוד חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים. האחזקה השוטפת של הרשת (מתקן המכלים והראמפה של המכלים) היא על חשבון החברה, נאמר בגרסת סופרגז.

בתגובה לגרסת סופרגז, הסותרת את דברי מר קרן, פנה הלה למינהל הדלק במשרד האנרגיה, שהעביר את התלונה למשרד התעשייה והמסחר. תגובת משרד התעשייה היתה פחות־או־יותר אישור לגרסת סופרגז. לפי משרד התעשייה, מערכת הגז, פרט למכלים, וסת ומונה הם רכוש הדיירים ולכן כל תיקון, החלפת חלקים או צנרת הם על חשבון הדיירים. באשר להוספת שני המכלים במתקן הגז, גורס משרד התעשייה, רשאית החברה לדרוש תוספת פיקדון אם הם מותקנים בעקבות צריכת־יתר. חוסר לחץ או שימוש מרובה בחימום גז. עם זאת, מרגיש משרד התעשייה כי כל העניין הוא בעל אופי של סכסוך אזרחי. ואם הדיירים חושבים שחברת הגז הפרה הסכם, זכותם לתבוע את החברה בבית־המשפט.

כתוב בחוזה

המערכה הבאה של גיורא קרן היתה פנייה לאגודה לתרבות הדיור. תגובת האגודה נגעה בעיקר לזכויותיהם וחובותיהם של הדיירים כלפי נציגות הבית. בין השאר, הודגש בתגובה כי מאחר שהמדובר ברכוש משותף, אין דייר בודד רשאי להזמין תיקון ברכוש משותף על דעת עצמו ולאחר־מכן לחייב בהוצאה את הנציגות ו/או כל דיירי הבית.

גם תשובה זו לא סיפקה את מר קרן ותחנתו הבאה היתה המועצה הישראלית לצרכנות, סניף חיפה. תשובת הסניף היתה קצרה: נראה להם כי מבחינה חוקית החיוב היה בדין, אבל אם הדיירים רואים עצמם נפגעים שיפנו לבית־הדין לתביעות קטנות.

בשלב זה פנה מר קרן למערכת "הארץ". אנו ביקשנו את תגובתו של היועץ המשפטי למועצה לצרכנות, עו"ד דני ארנסט. עו"ד ארנסט עיין בחוזה והוא גילה דברים שונים מאלה שגילו האחרים.

על־פי החוזה, כותב ארנסט, החזקת רשת הגז היא על חשבון החברה ואילו הצנרת הפנימית, מונה ווסת מושאלים לצרכן על־ידי החברה והיא רשאית לקבל תשלום תמורת אחזקתם של אבזרים אלה. בחוזה לא נאמר מה דינם של בלוני הגז המרכזיים המותקנים בבניין. לארנסט גם לא ברור אם אחזקת המערכת המרכזית היא על חשבון החברה או על חשבון הדיירים. עוד הוא כותב, כי אם הדיירים לא דרשו הוספת שני בלונים, אין מקום לחייבם בעלות כספית. לסיכום, הוא מציע לפנות לבעל מקצוע לקבלת ייעוץ.

גיורא קרן לא היה מרוצה מתשובת היועץ המשפטי. לדעתו, על־פי החוזה, חברת הגז צריכה לדאוג על חשבונה לאחזקה השוטפת של הרשת ולתקינותה. ואשר לאבזרים והבלונים שהחברה הוסיפה — לדעתו, הם לטובת החברה. לדעת מר קרן, על המועצה לצרכנות לשלוח מומחה מטעמה לבדיקת המצב בשטח, ואם יתברר שהחברה לא פעלה כראוי, יש להעמידה במקומה.

הדברים נראים מסובכים מאד. לא אנו ולא המועצה לצרכנות נקבע מי צודק. זה מקרה מובהק לבית־המשפט, נראה לי שגיורא קרן, שבזבז אנרגיה כה מרובה בפנייה לגורמים שונים, יטיב לעשות אם יפנה בכל זאת לבית־המשפט לתביעות קטנות, שכבר הראה כוחו במקרים יותר מסובכים. נשמח לפרסם את החלטת בית־המשפט.

ההסדר האדריאטי (ב')

להסתלק או להסתפח

להסתלק או להסתפח, זו הברירה שמעמיד קארטל חברות הספנות הפועלות בקווי אירופה — הים התיכון בפני המתחרים

מאת יהושע גלבוע

הספנות הישראלית נשענת על שני מגזרים. האחד — הובלות חיוניות, שוק נפט ומטעני צובר (גרעינים ופוספט). מדיניות הממשלה לגביהם מתבטאת בהענקת חוזי הובלה לטווח ארוך לחברות הספנות הישראליות, ומשום כך מתאפשרת הובלת מטענים אלה באוניות ישראליות המאוישות בצוות ישראלי, בתנאים רווחיים.

המגזר האחר מבוסס על הובלת מטענים כלליים ונתון כמעט כולו לתנאי תחרות חופשית. (המושג "מטען כללי" מתייחס לסוגים שונים ורבים של סחורות. הוא כולל את רוב מוצרי התעשייה, מוצרים מוגמרים־למחצה וכן סוגים של תוצרי גלם — למעשה, כמעט כל מה שאינו ניתן למשלוח כמטען שלם באוניה אחת).

הקו שירותי אירופה — הים התיכון משרת בעיקר את הסחר הישראלי. חלקו של הסחר הבין לאומי בו מהווה רק כ־10% מהובלות היחידה (לעומת כ־50% של סך הובלות צים). הוא כולל את הקו האדריאטי (נמלי טריאסט, ונציה, קופר, ריאקה, שאותו מפעילות גם שתי אוניות אייבי־טרנס), הקו הצפוני (נמלי ליבורנו, אלכסנדריה ומרסיי), קו צפון־אירופה וקו אנגליה: סך הכל שישה קוים ימיים שבמסגרתם פוקדות האוניות כ־30 נמלים. מאוחרים אלה מובלים מטענים גם לקפריסין, לטורקיה, ליוון ולמצרים, במעבר דרך נמלי ישראל.

שירות טוב יותר

לפי פרסומי צים, הובילה היחידה ב־1985 כרבע מיליון טונה מטענים קונטיינרליים, 15 אלף מכוניות וציוד מתגלגל וכ־10 מיליוני מכלי פרי הדר. איגוד המשתמשים מעריך כי דמי ההובלה הימית המשתלמים על־ידי היבואנים והיצואנים הישראליים לחברות הספנות המאוגדות בקארטל הנדון, מסתכמים בכ־500 מיליון דולר בשנה, וכי הקנסות בשיעור של 40% שהטיל הקארטל על לקוחותיו המשתמשים בשירותי אייבי־טרנס מהווים תוספת תשלום של כ־500 דולר תמורת השימוש ההובלה של מכולה קטנה וכאלף דולר לגדולה. באותו הים, התיכון הים השחור מפעילה צים את היחידה במסגרת עצמאית, ובאזורים צפון־מערב אירופה, סקנדינאוויה ואנגליה — במסגרת שותפות עם שותפים גרמניים, הולנדיים ואנגליים.

כשנתקלה במתחרים, מעולם לא גילתה צים נדיבות יתירה ובעיקר לא כלפי חברות ישראליות. כך נתמגגו משך השנים במסגרתה ועל הרקע "בעוורתה" של צים, החברות הישראליות שהתחרו בה בים התיכון: עתיד, אופיר, תרשישי־סלע וקווי הים התיכון של אחים עופר. אייבי פיריאן, בעליה של אייבי־טרנס, טוען כי תוצרתו בקארטל מתבטאת בשירות יותר טוב ללקוחות, משום שחברתו קטנה יותר מתגלית בלקוחות — "שלא כמו הענק צים". אנו זולים מהקארטל בסך הכל ב־7%, אמר.

קווי שירות אירופה — הים תיכון הם הקוים הגדולים והחשובים ביותר של צים ומבונים קוי־דגית של הספנות הישראלית, מהווים משרתים בעיקר את המשק הישראלי ובשל קרבתם היחסית לנמלי ישראל. המרחקים הקצרים יחסית מאפשרים ליצואנים הישראליים המעסקים בקווים לקיים חיי משפחה יותר תקינים, ועל כן איגודי הימאים רגישים במיוחד לנעשה בקווים אלה ומספר גדול יחסית של כלי השיט הפועלים בקווים הם בבעלות צים, בדגל ישראלי. בצד היתרונות הכרוכים מכך, יש להביא בחשבון את העלות הקרה וחוסר הגמישות והיכולת לעמוד בתחרות עם חברות זרות.

הדבר נגזר לא במעט מהעלות הגבוהה של הצוות הישראלי, בעיקר עקב התקנים המנופחים באוניות. מכאן, מציינים יודעי דבר, שמחירי ההובלה הנקבעים בקו כדי לאפשר לצים לאזן את הוצאותיה או להותיר לה רווח קל. מותירים לשותפיה לקו רווחים נכברים. טיעון של פקיד בכיר בצים שהתכחש רשמית היה, שעל רווחי צים בקווים אלה מצביעות רק האוניות הזרות החוכרות על־ידי החברה.

עם זאת, לדעת לקוחות, מתנהלים הקווים באורח יעיל. צים השקיעה רבות בפיתוח הקווים קווי הפלגת סדירים, בעלי תדירות קבועה וסדרי עבודה תקינים. בכך תרמה החברה לא במעט להתרחבות היצוא הישראלי באזורי הקווים ולתנועה סדירה של היבוא לישראל. צים חברה בקונפרנסים הפועלים באזורים הנזכרים הנצטרף אליה, בהסדר לשיתוף־פעולה בתוך מלחמת המחירים. החברות מרכוד וישקנס (אלרוף ושותפיו וביניהם עזר וייצמן עד שנתמנה לשר), הדבר הביא, בין השאר, לניצול טוב יותר של נפח האוניות.

הקארטלים בספנות, או קונפרנסים כפי שהם מכונים, נפוצים כמעט בכל העולם הספנותי (צים חברה בקונפרנסים כמעט בכל נתיביה הימיים), פועלים בקווים הקבועים (ליינרס) והיו למציאות זה יותר ממאה שנה ולמעשה מאז נכנסו לשירות אוניות הקיטור. הקונפרנסים הם תאגידים של בעלי אוניות שמטרתם למנוע תחרות פרועה בין חברות הספנות, זאת על־ידי קביעת תעריפי ההובלה ימיים אחידים. בהסכמת הבריתם. כך הם גם תורמים לשיפור השירותים הימיים והתרפיים.

פעילות ה"עצמאיות"

כמעט כל הקונפרנסים נאבקים במתחריהם העצמאיים (אאוטסיידרס). לעתים גם בשיטות שברוח כללי אינן שונות מהשיטה שנקט הקארטל שבראשו צים נגד אייבי־טרנס. בדרך כלל מסתיים מאבק כזה, אם הוא נכנס להילוך גבוה, או בסילוקו של המתחרה מהקו או בקנייתו, או אם יש למתחרה די אוויר לנשימה — בצירופו לקארטל, כפי שקרה לישקנס ובורכרד. עם זאת יש קוים שבהם פועלים לצד הקונפרנסים, באורח סדיר, גם חברות "עצמאיות".

כך, למשל, פעלה לצדו של הקונפרנס בקו ישראל־ארה"ב, שחברות בו צים, חברת פארל ליינס (הסוכן רוזנפלד) וחברת לייקס, גם חברת פרודנשל שהפעילה שלוש אוניות בקווי הים התיכון ארה"ב. פרודנשל פרשה לפני שנתיים מהקונפרנס והגדילה את מחיריה. בדרך כלל שירתה את לקוחותיה באורח משביע רצון. מתחילת מאי השנה נעצרו אוניות החברה על מטעניהן, בגלל חובותיה הכספיים, והחברה פורקה. למעשה, גם בקווי שירותי אירופה — הים התיכון מוסיפות לפעול בצד צים עוד כמה חברות קטנות, עצמאיות. אך ויישר מן מועדי ושלא כאייבי־טרנס הן אינן מעוררות את חמתו של הקארטל.

לטענתו, הרושם הוא שהלקוחות נתונים להסדריהם של הקונפרנסים. אשר ברצונם מעלים את המחירים וברצונם מגבירים ומכתיבים ללקוחות את התנאים. ולא היא. גם הקונפרנסים נאלצים לפעול במסגרת של מחירים סבירים, כי מחירים גבוהים מדי מושכים לקו מתחרים "עצמאיים" המנסים לנגוס מהעוגה.

אך מעבר לכך, כשם שקיים קארטל של המובילים קיים גם גוף — איגוד המשתמשים בהובלה ימית — הדואג לאינטרסים של המשתמשים בהובלה. לא תמיד יש בכוחו למנוע עליית מחירים שאינה מוצדקת. אולם בדרך כלל, יש לאיגוד מה לומר בנושא. הקונפרנסים נוהגים להתחשב בו: צים, המייצגת את רוב הקונפרנסים בארץ, לא תשנה את המחירים ללא משא ומתן מוקדם עם האיגוד.

אריה מהולל, מנכ"ל האיגוד, מוסיף לשבח את הנהלת צים כי יהיה זה אך לטובתה אם יפעל בקו עוד מתחרה, וזאת כדי להמריץ את עובדי החברה הלאומית. "אלמלא נמצא לכם מתחרה, הייתם צריכים להמציא אותו", הוא אומר לאנשי החברה.

(בכתבה שנייה ואחרונה)

הסכם תיירות מאחורי הקלעים

ניסיון העבר מלמד כי אין לצפות הרבה ממסמך ההבנה שנחתם שלשום בין שרי התיירות של מצרים וישראל

מאת זוהר בלומנקרנץ

לחיצת היד החמימה שהחליפו שרי התיירות של ישראל ומצרים ביום שלישי, בתום טקס החתימה על מסמך ההבנה בירושלים, הסתיר בקושי את הקשיים וחילוקי הדעות בניסוח הסופי של המסמך. בשעה שנציגי העיתונות כבר היו מכונסים באולם מסיבת העיתונאים, כדי לשמוע על ההסכם שהושג בשיחות, היה עדיין אהרון סיימלמן, יועץ שר התיירות, בא ויוצא "מחדר הקריאה" במלון שבו ישבו המשלחות. עם נוסחים חדשים של מסמך ההבנה שנוכש רק באותם רגעים. מסמך ההבנה, שנחתם לעיני המצלמות בידי שני שרי התיירות, היה שונה בתכלית מהטיוטה והמגמה שהגישו נציגי ישראל לחתימת המצרים. שר התיירות של מצרים ביקש להכניס שורה ארוכה של שינויים בנוסח המסמך ובעניינים המסוכמים. שינויים אלה גרמו לכך, שנוסח מסמך ההבנה שהוכן לנציגי התקשורת לפני מסיבת העיתונאים, נגנז ובמקומו היה צריך להדפיס מסמך חדש.

גם לאחר חתימת מסמך ההבנה חזרו שני השרים והמשלחות לחדר הישיבות כדי להמשיך ולדון במכלול של נושאים שנשארו שנויים במחלוקת ולא נפתרו בין הצדדים. אחד מהם קשור בהבטחה ובהוראה האישית שנתן נשיא מצרים חוסני מובראק, בביקורו של שריד במצרים, לבטל לאלתר את הצורך באשרת יציאה מיוחדת לישראל. הוראה זו לא בוצעה עד היום. כשניסו נציגים מישראל לברר מה עלה בגורלה של ההוראה, ענו משרדי הממשלה במצרים בלך ושוב, תוך שהם מטילים זה על זה את האחריות לטיפול.

העניין עלה מהרחובה בשיחות בין שרי התיירות למשלחות סוכני הנסיעות והתיירות של שני הצדדים. אצל המצרים אף הובעה משאלה לפישוט הליכים ביורוקרטיים בתנועת התיירות ההדדית ומתן הקלות בתשלומי אגרות מעבר. סיכום מעשי בנושאים אלה לא הושג והיה צורך להעלות את העניין שוב בשיחות העבודה האחרונה של השרים. באותה פגישה סגורה, בתום חתימת מסמך ההבנה, סוכם בין שרי התיירות של שתי המדינות, כי אברהם שריד יפנה אל עמיתו הד"ר פואד סולטן, ויבקש לנקוט בצעדים מעשיים שהבטחותיו של הנשיא תבוצע הלכה למעשה. עוד סוכם בישיבה, כי מנכ"ל משרד התיירות רפאל פרבר ישגר מכתב לעמיתו הד"ר באהי אדין נאסר, ויביע רצון להשתתפות של גורמי תיירות מישראל בכנס לעידוד התיירות במצרים, שיהיה בחודש אוקטובר והנועד לגורמי תיירות מאירופה. כנגד זה, יוזמנו סוכני נסיעות ותיירות ממצרים לקחת חלק בכנס לעידוד תיירות לאילת.

הסכם ההבנה התיירותי נחתם: מרחק בין ההלכה והמעשה

השוני בגישות ובכוונות להגיע להסכמה בא לידי ביטוי מלכתחילה בין שרי התיירות המשלחות של שני הצדדים. שיאה של מחלוקת זו התגלה בצורך לשנות ברגע האחרון נושאים וניסוחים במסמך ההבנה שנחתם בסופו של דבר.

השר המצרי עמד על כך שיוצאו ממסמך ההבנה כל אותם סעיפי הסכמה שיכולים להיות בהם השלכות בעלות גוון מדיני או פוליטי ביחסי התיירות בין שתי המדינות. גישה זו מצאה את ביטויה כבר בהכרזתו של שר התיירות המצרי עם הגיעו לארץ: "אינני איש פוליטי. אני איש עסקים". גישה זו עברה כחוט השני גם בהמשך ובאה לידי ביטוי בשיחות העבודה הראשונה של שני השרים.

שריד סקר באותה פגישה לפני עמיתו המצרי שורה ארוכה של נושאים התלויים ועומדים ביחסי התיירות בין שתי המדינות. השר המצרי השיב, כי רבים מאותם נושאים יבואו על פתרונם כאשר יימצאו תשובות פוליטיות בנושאים אחרים. כך לדוגמה בעניין עידוד תנועת תיירות צליינית קופטית ממצרים לישראל, שהועלה בידי שריד. השר המצרי הבהיר באוזני שריד ואחר כך באוזני שר החוץ יצחק שמיר, כי עד שלא תיפתר בעיית דיר אל סולטן בירושלים לא תהיה תנועה מסוג זה לארץ. כך היה גם בעניינים נוספים הקשורים לשיתוף פעולה—פתוחי סיני—וכפתרון העולים בתנועה ובירידה לאי־האלמוגים. או בבעיית הצלילה השיט בים סוף. נציגי מצרים הסכימו מבחינה אופרטיבית רק בנקודות שבהן סברו כי תצמח להם תועלת כלכלית, כגון עניין הקרן המשותפת למימון מסע השיווק והפרסום.

ביקורו של פואד סולטן היה הביקור הרביעי של שר תיירות מצרי בישראל. בכל ההזדמנויות הקודמות היו למצלמות וחתמו על מסמכים והסכמים, שנשארו ריקים מתוכן. לדברי שר התיירות של מצרים יש כוונה מלאה לעמוד בהתחייבויות החדשות, אולם יש עדיין בעיות במישור המדיני הצריכות לבוא על פתרון. לתיירות ממצרים היקף גדול אין לדבריו לצפות בשלב זה. לדברי שריד, הצלחת הביקור וחשיבותו היא בעצם קיומו ובעצם ההסכמות החדשות שהושגו בו, בעיקר בעניין ההסכמה לשיתוף פעולה אזורי.

בריה"מ: סימנים של הפשרה

כל הסימנים מלמדים על ליברליזציה מפליגה בחופש הדיון ובחופש היצירה בברית־המועצות. יש משווים ימים אלה עם ימי ההפשרה שלאחר מות סטאלין

מאת ראיסה אורלובה

DIE ZEIT

מיוחד ל"הארץ"

"יש היום ביקורת רבה, רבה כל־כך שלעולם לא הייתי מרשה לעצמי לחלום כי אזכה לחיות בזמנים כאלה". כך כתב בהתפעלות ויקטור רוזוב, מחזאי ידוע, ב"ליטרטורנאיה גזטה" (ב־7 במאי השנה). גם אני לא הייתי לעולם מרשה לעצמי לחלום. קשה לי לשוות בנפשי מה קורה היום במולדתי, מה גם שאני יכולה לצפות ולהתבונן בה רק מבחוץ. ממוסקווה באים דיווחים רבים על קונגרס הסופרים השמיני (24—28 ביוני). כמה ממחברי הדיווחים נראים מופתעים לחלוטין מהוויכוחים החריפים ומהתוצאות הבחירות. אבל במשך השנה האחרונה היה אפשר לאתר בכמה דברי ביקורת שהופיעו בליטרטורנאיה גזטה, את המאפיינים להתפתחות החדשה בתחומי הספרות והאמנות בברית־המועצות.

את אחד המאמרים הביקורתיים הראשונים כתב גיאורגי טובסטונוגוב (בדצמבר 1985). הוא במאי ידוע, מנהל תיאטרון הדרמה בלנינגרד ובעל עיטור הכבוד "גיבור העבודה הסוציאליסטית". טובסטונוגוב דיבר בזכות "מרוב משחק הבשי בתיאטרון, שבשנים האחרונות התפתחו בכיוון של מישטור הולך וגובר". הוא תיאר את השיטה שבה ניתן אישור להצגה: חבר גוף מיוחד — תצ"ו־לישור פקידים בעלי פני אבן, יושבים באולם התיאטרון הריק ומתבוננים בהצגה. טובסטונוגוב דרש לשנות שיטה זו מיסודה. "מישהו חייב להיות אחראי באופן אישי לכך שמחזה הטוב ביותר של אלכסנדר ואמפילוב, "ציד הברווזים", לא הוצג במשך 11 שנים. איש אינו נענש כאשר אין מאשרים יצירה טובה, באשר אין מעניקים סיוע ותמיכה לסופר מוכשר".

זו הפעם הראשונה שקראתי התבטאויות ביקורתיות כאלו בעיתונות הסובייטית. לראשונה מנומקת שאסור העלות הצגה טובה, נדרש לתת דין וחשבון על מעשיו. עקב כך, באו עוד מאמרים וראיונות. בין הסופרים הבימאים והתסריטאים הידועים ועטורי־הפרסים שמדובר בהם, לא היו "דמויות־שוליים", לא היו סוטים מן הקו, כמעט כולם היו ראשונים במעלה בתחומיהם.

תגליות במאריים

הסופר דאניל גראנין עסק על עניין "המוזיות השלילית". הוא תיאר בגליון ה־7 בינואר 1986 של ליטרטורנאיה גזטה את הסיפור המחריד בדבר עיזבונו של הצייר רב הכישרון פאוואל פילונוב. האמן מת ברעב בעת המצור על לנינגרד, במלחמת־העולם השנייה. אחותו, אף היא כמעט גוועת ברעב, נשאה אז מיד יותר מ־300 מציוריו ל"מוזיאון הרוסי". שם הם נשארו עד היום, זה 44 שנה, מוסלים במרתף. "כמה מאותן תמונות", כתב גראנין, "הוצגו בתערוכה פאריס־מוסקווה, במוזיאון פומפידו בפאריס, בשנת 1978. זו היתה תגלית הצלחה: זה טוב ומתאים להורלאריך? אצלנו לא זוכים לדבר כזה". כך, בפשטות, הסביר את פקיד מצמרת המיוחסים של השלטון... מתן מאליה, במוקדם או במאוחר יוצגו גם אצלנו את התמונות של פילונוב, כאת תמונותיו של מאלביץ', מארינונב ואחרים. אבל איך יוסבר הדבר שיצירות אלה הוסתרו במשך עשרות בשנים?"

אחד המשתתפים בדיונים אלה בליטרטורנאיה גזטה, כתב ב־21 במאי 1986, כי אדם "חייב לקבל פקודות" מטפסנם, כמו בתקופת מלחמה או בזמנים הקשים ביותר. רוזוב, לעומתו סבר: "למעשה אי־אפשר לעודד את המצפון בבקשות. פקודות או אף בזיונך, כל עוד הסוחרי־המצפון ממשיכים להצליח".

הכישרוני מבין בימאי הקולנוע צעירים בבריה"מ, אלכסיי גרמן, סיפר בראיון ביוני 1986 על דרך היסורים של סרטיו. הראשון, "תודות ביקורת, בכבישים" נאסר להקרנה מ־1971 עד 1985. סרטו השני, "20 יום ללא מלחמה", נתקבל בדברי לעג מפי הפקידים: "יש לברך את המפיק — הוא הצליח לעשות דבר יחיד במינו: סרט על אנשים סובייטיים שהפסידו במלחמה הפטריוטית הגדולה" (כך מכונה בבריה"מ מלחמת־העולם השנייה). למרות הכל, סרט זה הוצג זמן קצר באולם־קולנוע מדרגה השלישית. תודות להשתדלותו של סופר רב־השפעה. הסרט השלישי "ידידי איוואן לאפשין" נאסר אף הוא. שנתיים תמימות נשאר גרמן ללא עבודה, כלומר, ללא משכורת. הוא אמר: "את מקום הרע אין לחפש בקרב אנשים יחידים אלא בשיטה של כללי־איסור בלתי מוסברים ובלתי ניתנים להסבר, בהגבלות שהתקבלו אצלנו במשך זמן כה רב כדבר נורמלי".

וניאמין קוואורין, סופר פופולרי מאד, כתב באותו גיליון: "אדם באשר חייב לתת אמון בערכים מוסריים יותר מאשר בדיעות שמשמיעה סביבתו, גם אם הוא נשאר במיעוט. הרומן של בולגאקוב 'השטן במוסקווה' הראה בעליל, כי עלינו להתבונן בתוך עצמנו ולהכיר בכך ששנים רבות חיינו בעולם ומיתוסים. ונהגנו כאילו הספרות שלנו נאמנה לאמת". (ספרו של בולגאקוב פורסם במלואו בברית־המועצות רק בשנת 1974, 34 שנים לאחר כתיבתו).

המתגעגעים לז'דאנוב

לאחר מות סטאלין, בשנות ההפשרה, הזולה התחושה גם בספרות. הנה אם נקרא היום שוב, 30 שנה לאחר מעשה, את הספרים שאז היו בבחינת סנסציה, ניווכח עד כמה זהירים, מתונים, הססניים והביישניים היו הניסיונות הביקורתיים הראשונים. אבל אז הם עוררו את התגובות החריפות ביותר מצד ההנהגה הפוליטית, ועמדו תחת "אש הארטילריה המפלגתית". הם ספגו השמצות, איסורים.

המבקרים הנוכחיים מרחיקים לכת בהרבה. הם מעזים הרבה יותר לאידישיפור. אך כיצד מתיישבת הביקורת המציאות? כותב רוזוב: "האמת, שום דבר מלבד האמת — אלו המלים היפות ביותר. אבל אני רוצה עכשיו יותר. אני רוצה מעשים.

הקשיים והמיכשולים שהתגנה בהם אלכסיי גרמן הם כבר מאחוריו. שני סרטיו האסורים לא רק קיבלו אישור, אלא אף הוצגו בטלוויזיה. ואולם אין לראות מה שקרה לו ולעמיתיו כנחלת העבר בלבד. שואל גרמן: "האם יש ערובה שהביקורת לאמת, אשר מבשרים עליו היום, לא ינוצל על־ידי אבירי הקונינקטורה הביורוקרטיים?"

השאלות, הספקות והדאגות של אמנים ישרים מובעים בקול רם. עובדה זו עצמה מצמיחה תקווה לשינוי כולל. טוב שקוראים לדברים בשמם. טוב שהוקמה ועדה שתבדוק מחדש את כל הסרטים שנאסרו זה שנים. טוב שמודעת הנבהלת את העיזבון הספרותי של ולאדימיר ויסוצקי מכינה מהדורה כוללת של יצירותיו, בספרים ובתקליטים. ואם, כמו שאומרים, יופיע הרומן של פסטרנק "דוקטור ז'יוואגו". לאחר איסור של 30 שנה, זה יהיה באמת הישג גדול.

אבל אנו יודעים כיצד יכולה המטוטלת לעבור מצד אל צד. יש גם קולות מתנגדים. עורך של כתב־עת הציע בפומבי כי מערכת הצנזורה של המפלגה תשים קץ ל"שאיפות האנרכיסטיות" ותנסח שוב החלטות נוקשות, כמו שהיה בשנות ה־40, בימי ז'דאנוב. כתבי־העת הספרותיים האמנותיים של מוסקווה מעלים בעת הבעתה אותן תקוות וספקות. ביטחון והשלמה.

בשנות ההפשרה ציפו אנשי הספרות, כמותם ככל תושבי ברית־המועצות, להקלות "מלמעלה". הליברליזציה התמנית. כאשר מיליונים יצאו מבתי־הכלא וממחנות הריכוז, עוררה את תקוות גדולות. אז ציפו להקלות. כיום שוב אין איש מצפה לכך. כיום החירות היא מעל לכל חתירה לחירות פנימית.

מעריב. להיות בעניינים.

קרא מחר במעריב יום ו':

מאחורי האירועים: דוד ליפקין על המפולת הקרבה של קרנות הפנסיה; סופר מעריב בפולין: כאן יפגשו הרוסים עם הישראלים.

חקירה מיוחדת: אבי רז מגלה חודים ברפואת השיניים. לפני שאתה פותח את הפה כדאי לבדוק כי מטפל בך. אנשים רבים ללא הסמכה רפואית וללא רישוי ממשלתי עוסקים בריפוי שיניים, חלקם בידיעת משרד הבריאות. ותקיד ביזוד בכתבה ראשונה בסדרה.

אנשים בעניינים: מיכל קפרא משוחחת עם דוד קולין, האיש שאוהבים לאהוב. הדימוי העצמי שלו לא כולל את המונח "סוחר נשק". מצליחן אמיתי. מלומס. איש חברה. בן סיפוחו של עזר וייצמן.

מגמות וכיוונים: עפרה ישועה לייה סוקרת את גל השמרנות השוטף את אמריקה. המשטרה האמריקאית חוזרת גם לחודרי המיטות.

חשיפה עם: יעל פז לםד משוחחת עם רחל רביד, שחקנית בשלה. המספרת גם על חייה המשותפים עם אייל ברטונוב הצעיר. סיפור שבגמר. על אהבה ופער גילים של 14 שנה.

ביקורת וסטירה: יואב שנצר ויורם נאמן מוצאים סימני נפט: הכנסת אישרה את חוק איסור פרסום המן; מגדילי הדולרים השתורים בדוחים מתמוטטים.

סגנון חיים: נורית הירש: "אני לא יוצאת מבגדי לספח את הבית". "תמיד ברחתי לים כשהייתי במצוקה".

עסקים: המבחר הגדול ביותר של הצעות לקניה ולמכירה - בלוח מעריב.

מעריב

מחר ב"המשמר"

ובמוספו השבועי חותם

- משפטנים על החלטת הבג"ץ – ורד לוי.
- מה שמותר לחסן – מותר גם לגורבצ'וב – מארק גפן.
- יומן כלכלי – פ. סבר.
- עם מזכ"ל העבודה על יונים וניצים, רוטאציה ובחירות – דורית גפן.
- וינסנט מינלי – גדול מעצבי הסרט המוזיקאלי – דני ורט.
- מי אותה "מפורט" – מחזמר "היהודי" בלונדון – א. ב. יפה.
- ראיון עם בנימין בן אליעזר (פואד) – פנחס ענברי.

בדפים לספרות:
אברהם ידידיה – "חבר וריב ומה עוד".
יגאל תומרקין – "הכלבלב והצלב".
חנה עמית־כוכבי – "האלטן והזבגב".

- גרשוני מגרש השדים – חיים מאור.

כתבות, רשימות וטורים:
עודד ליפשיץ, זאב צחור, אלי הכהן, רון כחלילי, שמואל בונים, חוה יוסף, יהודה להב, לוי מורב, יגאל תומרקין, עדנה רז, אהוד דור, עמירם כהן.

המדור הסטירי: חראקירי
מאת יעקב לזר

הוחלט פה אחד לדחות את העתירות בעניין החקירה; והוחלט ברוב דיעות לדחות את העתירות בעניין החנינה. הצווים בטלים

הנשיא מאיר שמגר: מוקנית לנשיא סמכות להעניק חנינה לפני הרשעה

הצגת הנושא

1. (א) ביום 25 ביוני 1986 העניק נשיא המדינה לראש שרות הבטחון הכללי ולשלושה מעובדי אותו השרות, חנינה —

"מכל העבירות הכרוכות בפרשת המכונה אוטובוס 300, מלאחר הארוע בלילה שבין ה־12 וה־13 באפריל 1984 ועד לחתימת כתב זה".

קדמו לכך אירועים שונים, שהחלו מספר חודשים לפני כן והיו כרוכים תחילה בדיונים בדרג הממשלתי ובויכוחים בציבור, שנסבו בעיקר סביב השאלה מה הצעדים, אשר צריכים להנקט על־ידי הרשויות הממלכתיות בעקבות העבירות הנ"ל, אותן מכנים "פרשת אוטובוס 300".

פרטי המקרה הובאו לידיעת נשיא המדינה בשתי שיחות אותן קיים עם ראש השרות הנ"ל והחלטת החנינה ניתנה בעקבות הגשתן של בקשות חנינה. החנינה ניתנה בטרם ננקטו צעדים משפטיים בעקבות המעשים המתוארים בכתב החנינה.

ביום מתן החנינה פרסם נשיא המדינה הודעה בה הסביר את המניע שלו להחלטתו.

(ב) שתיים הן השאלות העיקריות שעלו בעתירות אלה: הראשונה עניינה סמכותו של נשיא המדינה לחון אדם שעבר עבירה אך טרם הורשע בדינו; השניה, עניינה קיום חקירה באירועים אותם כינינו פרשת אוטובוס 300.

בשאלת החקירה נמסרה לנו ביום 15 ביולי 1986 הודעה של היועץ המשפטי לממשלה, שניתנה על דעת המפקח הכללי של המשטרה, לפיה תחקור המשטרה בתלונות שהוגשו לה בפרשת אוטובוס 300.

בהמשך הדברים תידון, איפוא, השאלה בדבר סמכות החנינה ותובא ההתייחסות לשני נושאים נגזרים הם הנימוקה להחלטתנו מיום 30.6.86 בעניין הכללתו של נשיא המדינה בין המשיבים בשלוש מן העתירות (בג"צ 431/86, בג"צ 446/86 ובג"צ 463/86) והחלטתנו בעניין זכות העמידה.

*

סמכותו של נשיא המדינה בנושא החנינה הוגדרה בסעיף 11(ב) לחוק יסוד: נשיא המדינה, הקובע לאמור:

"(ב) לנשיא המדינה נתונה הסמכות לחון עבריינים ולהקל בעונשים על ידי הפחתתם או המרתם".

עינינו הרואות כי הוראת החוק האמורה דנה על פי נוסחה בשני סוגים של נושאים והם חנינת עבריינים והקלה בעונשים. איננו דנים כאן בסוגיה השניה והשאלה העולה בפנינו היא, כאמור, האם הסמכות לחון עבריינים כוללת גם את הכוח לחון את מי שטרם הורשע בדינו.

ההשקפה שבוטאה בפסיקה

(א) הטעמים שיפורטו בהמשך הדברים מוליכים לכלל מסקנה כי במקרה שהוא נשוא עתירות אלו הפעיל נשיא המדינה את סמכותו לפי סעיף 11(ב) הנ"ל, על יסוד גישה פרשנית שתואמת את זו המקובלת לפי פסיקתו של בית משפט זה במשך שלושים וחמש השנים האחרונות ואשר לאורה מוקנית לנשיא המדינה הסמכות להעניק חנינה גם לפני הרשעה בדין. לא נעלם מעיני שהיו במשך השנים מלומדים נכבדים בודדים שביקשו להעלות ספקות לגבי התיזה הפרשנית האמורה, אך אף אלה הפנו, כנקודת המוצא לניתוחם, אל ההשקפה שעלתה מתוך פסיקתו של בית־משפט זה, אשר היתה שונה מגישתם.

(ב) מה אמר בית־משפט זה בקשר לחנינה בטרם הרשעה לפי המשפט המצוי? הנושא הוזכר לראשונה בבג"צ 177/50 (ראובן נ. יו"ר וחברי הוועדה המשפטית, פד"י ה' 737). העתירה האמורה דנה בהחזרת שמו של ראובן, העותר, לפנקס עורכי הדין, בשל כך שנחון על ידי נשיא המדינה אחרי תום ריצוי העונש (מאסר) מן העבירה ששמשה, בשעתו, עילה למחיקת שמו מן הפנקס. ענין החנינה נדון רק על ידי אחד משופטי המותב, הוא השופט אגרנט (כתוארו אז). בהקשר זה גם הפנה השופט, בין היתר, לדברי הולסבורי, אשר בו נאמר לגבי הנושא שבפנינו, כי "אפשר לתת חנינה לפני או אחרי ההרשעה" ובן לפסק הדין של בית המשפט העליון של ארה"ב בו נאמר כי הרשות המבצעת יכולה להעניק חנינה לגבי עבירה בכל עת אחרי שבוצעה. השופט אגרנט סיכם דעתו בענין היקפה של סמכות החנינה באמרו: "מכאן אני למד, כי לנשיא הכוח לחון עבריינים גם לפני, גם אחרי ההרשעה...".

(ג) הנושא עלה שנית בד"נ 13/60 (היועץ המשפטי לממשלה נ. אהרן מתאנה, פד"י ט"ו 430) שהוא פסק הדין היסודי והמקיף ביותר בנושא של סמכות החנינה. אף כאן נבחנה מהותה של סמכות החנינה תוך שימת לב לכך, שפסק הדין, אשר עליו נסב הדיון הנוסף, הסתייע מדעתו של השופט אגרנט בבג"צ 177/50. ככל שהדבר מתייחס להקבלה בין סמכות הנשיא לבין סמכותו של מלך אנגליה, במסגרת פסקידינו בדיון הנוסף והנקודות מוצא לדבריו, שב ממלא־מקום

המחוקק הישראלי לא התכוון לגרוע מסמכויות החנינה המצויות בידי מלך אנגליה ומכך נובע, לדעתו, שהסמכות לחון עבריינים קיימת גם לפני ההרשעה

הנשיא (אגרנט) (כתוארו אז) והביא את הקטע הנ"ל מדבריו בפסקדין ראובן, אשר בו כלולה ההתייחסות המפורשת לכוחו לחון אף לפני ההרשעה. מ"מ הנשיא ציין, כי אמנם לא היה מקום לקביעת גזירה שווה בין סמכויות החנינה של נשיא המדינה לבין אלו של הנציב העליון. אולם, מאידך גיסא, חזר והדגיש, כי הוא שב ומאמץ גישתו.

סיכומו של דבר, העולה מפסק דינו של מ"מ הנשיא היה כי הנושא הוא אמנם דבר חקיקה ישראלי חדש ועצמאי, אך לשם הבנה מהותו ניתן להעזר גם בעיון בסמכויות המקבילות באותן ארצות אשר שימשו מעין דגם השוואתי עיקרי, ממנו שאבו בעת שהחקיקה שלנו עוצבה.

השופט חיים כהן (כתוארו אז), שהצטרף יחד עם השופט זילברג לדעת מ"מ הנשיא אגרנט, ראה להדגיש בחוות דעתו הנפרדת דברים אשר יש בהם משום ענין מיוחד על רקע הבעיה העולה בפנינו:

(ד) השופט ברנזון חלק אמנם על התיזות הפרשניות הנ"ל של השופט ח. כהן. אולם עיקרו של דבר, ולמרות שנתגלתה מחלוקת בין הרוב לבין השופטים לנדוי וברנזון בעניין סמכותו של נשיא המדינה להמיר עונשים, הרי אף השופט ברנזון היה בדעה ברורה, אשר אותה ראה לציין במפורש, כי נשיא המדינה יכול לחון גם על מעשה אשר האדם טרם הורשע בו וכי לעניין זה סמכויותיו של הנשיא נרחבות יותר מסמכויותיו, בשעתו, של הנציב העליון.

בספרות המשפטית האנגלית עד ימינו אלה, כמוה השני, הקביעה כי לפי המשפט המקובל מוסמך המלך להעניק חנינה גם לפני הרשעה בדין.

לפי סברתו של ה"הסמכות סמכות פרוגטיבית זו אינה בשימוש כיום, אול הסמכות לא נתבטלה עקב אי־שימוש בה.

הפרשנות המקובלת היא כי חוקת ארה"ב, הרשאה למנוע מתן חנינה לפני הרשעה, קובעת בחוקתה במפורש, כי החנינה חלה רק אחרי ההרשעה ואוסרת סמכות חנינה ללא הוראה מסייגת, פירושו קיום הסמכות לחון גם לפני הרשעה.

בפסיקה האמריקאית יש התייחסות חוזרת ונשנית עד ימינו לסמכות לחון לפני ההרשעה.

העובדה שהביטוי "לחון עבריינים", אשר בסעיף 6 הנ"ל ובסעיף 11(ב) שבא אחריו, נתפרש בבית המשפט העליון ככולל גם חנינה לפני הרשעה ולא תוקן לאחר מכן על־ידי המחוקק, תרמה לכך שההשקפה שבוטאה בפסקי־הדין של ראובן ומתאנה, אומצה, בדרך כלל, בתור זו המקובלת.

שורשיה של סמכות החנינה הם קדומים והיו במשך אלפי שנים בה שלובים במעמדו של השליט עד שהיו מי שסברו כי בדמוקרטיה אין קיום לסמכות החנינה. ביטוי להשקפה הכורכת את החנינה עם השלטון האוטוקרטי אנו מוצאים גם בתקופת המהפכה הצרפתית בה בוטלה הסמכות האמורה לראשונה ללא שריד ופליט למשך מספר שנים.

העובדה שבצרפת או בבריטניה אין בידי הנשיא סמכות חנינה לפני ההרשעה, איננה מלמדת על המשפט המצוי אצלנו, כי לא ארצות אלו שמשו לנו כדגם ליצירת הדפוסים החוקתיים בתחום החנינה.

זאת ועוד, לצורך הבנתן של אמות המידה עלינו לשים את הדגש על המהות של הסמכות ולא על מי שמפעיל אותה או איך הוא מפעיל אותה. אצלנו נקבע בבחינת היקף הסמכות כי אנו מעניקים לנשיא המדינה את המתכונת הרחבה ביותר של סמכות חנינה (שעניינה עבירה) ושל מחילה (שעניינה העונש) וכי בכוחו למחוק אף את הכתם שבעבירה ולא רק את תוצאותיה. זהו המצב המשפטי המצוי ולאור מסקנה זאת עלינו להסיק מסקנותינו לגבי המגזרים הספציפיים, המתייחסים לתחומיה השונים של הסמכות.

העובדה שיש רציפות דבר שנוי של המצב המשפטי — ואני בודאי איני שולל את הדיון ברציפותו הלכד ואף את האימוץ של חלק מהם, אין בה כשלעצמה כדי לשנות את מהותו של החוק הקיים.

העולה מכל המקובץ לעיל הוא כי במקרה דנן היתה החלטת החנינה במסגרת סמכותו הפורמלית של נשיא המדינה.

הפעלת סמכות

לאור המסקנה הנ"ל, לפיה הסמכות היא בת־תוקף, עולה מניה וביה השאלה אימתי מפעילים את סמכות החנינה־לפני־הרשעה. עד עתה היתה סמכות זו בלתי מופעלת למעשה, פרט למספר קטן של מקרים יוצאי דופן שאחדים מהם הובאו לידיעתנו במהלך הדיון בעתירות. ואכן מן הנכון שכך יהיה, שהרי רק נסיבות חריגות לחלוטין בהן עולה אינטרס ציבורי עליון או נסיבות אישיות קיצוניות ביותר, ואשר בהן לא נחזה פתרון סביר אחר יכולות להצדיק התערבות מוקדמת, כמתואר, במהלך הרגיל של סדרי המשפט. במשתמע ממסקנה זו, גם לא נכון יהיה אם ינסו לקבוע מראש רשימה של סוגי המקרים אשר בהם ראוי להפעיל את הסמכות.

המניע המרכזי להחלטה בדבר חנינה בדרך־כלל הוא זה של מידת הרחמים.

החנינה בדרך כלל, איננה חוליה טבעית נוספת במהלכן של הפעולות השיפוטיות, אלא מן הנכון שתשמש אך ורק לנסיבות יוצאות דופן, בהן נתחדש דבר מהותי, מאז תום ההליכים המשפטיים, שיש בו כדי להצדיק את שנוייה של ההכרעה השיפוטית.

על אחת כמה וכמה שאין השמוש בסמכות החנינה לפני ההרשעה אלא אמצעי נדיר וקיצוני, אשר הושאר בידי הנשיא כסמכות חוקתית שיורית, בעלת אופי של שסתום ביטחון [illegible] באותה מידה בה אין זה מתאים [illegible] עם מהותה של החנינה באשר תהפוך לערכאת ערעור נוספת על הליכי המשפט, כך גם אין מקום לכך שהחנינה בטרם משפט תהפוך לערכאת ערעור על החלטותיה של התביעה הכללית. רק נסיבות בהן צפוי נזק כבד לענין שאין לו כל פתרון סביר אחר אשר בעל הסמכות רשאי לשוותו לנגד עיניו יכולות להתיר סטיה מן הריסון המהותי המתחייב בשימוש בסמכות. ורק לצורך מקרים חריגים כאמור כמתואר נשמר קיומה הרדום של הסמכות, בגדר מעין־סמכות־שיורית.

*

התיזה ההשוואתית בעניין אי הפעלתה באנגליה של סמכות החנינה־לפני־הרשעה, שעלתה בהב־חיה 21.333 הנ"ל, יסודה, ככל הנראה, בערבוב תחומין בין המשך קיומה של סמכות משפטית לבין תדירות הפעלתה. בספרות המשפטית האנגלית לא הועלתה פרשנות לפיה נתבטלה סמכות הפרורוגטיבית של המלך להעניק חנינה בכל מועד אחרי ביצוע העבירה.

בארצות הברית נעשה כידוע שימוש בסמכות לפני זמן לא רב. פעם בעניין הנשיא ניקסון ולאחר מכן ביום 21.1.1977 הפעלה הסמכות על ידי הנשיא קרטר לגבי אלו שהתחמקו מן הגיוס לצבא בתקופת וייטנאם, היינו בתור מעין חנינה לסוג־אנשים ולסוג עבירות, מעשה אשר יש לו אופי של אמנסטיה כללית חלקית.

המסקנה העולה לצורך עניננו מן התהליך האנגלי, ככל שיש ממש להשוואה האמורה, היא מסקנה הפוכה מזו אותה ביקשו הטוענים להסיק: אם באנגליה, בה מדובר בסמכות על פי המשפט המקובל, זו לא נגוזה ולא נעלמה, למרות שלא עשו בה שימוש, הרי על אחת כמה וכמה אצלנו, באשר המדובר על חוק חרות ועל פרשנותו על ידי בית המשפט העליון בזמן הדיון הנוסף בעניין מתאנה (שנת 1960), שהתייחסה לסמכות שהיתה, שרירה וקיימת אז אליבא דכולי עלמא. כמו שם, כן גם כאן, המדובר על אי הפעלה למעשה, כקו כללי מנחה ולא על ביטול מפורש של הסמכות. קרי, הסמכות כשלעצמה נשמרה למקרה קיצוני אך השימוש בה הוגבל ביודעין.

המסקנה העולה מן המציאות המשפטית בארה"ב היא, כי אף שם המדובר בהפעלה מאד מבוקרת, אך רואים את הסוג האמור של סמכות החנינה כתקף.

מהותה של הסמכות

כפי שצויין בסעיף 8 לפסק הדין, הרי מבחן נוסף אשר לו יש לתת את הדעת הוא זה שעניינו במהותה של החנינה.

נוסח הסעיף

סעיף 11(ב) נוקט כאמור במלים "לחון עבריינים". המונח "עבריין" אינו מוגדר בחוק היסוד או בחוק העונשין, התשל"ז־1977.

עיקרו של דבר. כשאימצה הכנסת בחוק המעבר, תש"ט־1949 ובחוק יסוד: נשיא המדינה דרך נבחרת, אשר באמצעותה ביקשה להשיג תכלית חקיקתית מסויימת הקנית סמכויות בעל כהות שהיה ידוע אף נתח, כמתואר לעיל, בהרחבה בפסיקה. ראוי גם ששינוי מהותי כלשהו לא יישלט על ידי אירועים חולפים, ויהיו סוערים ככל שיהיו, אלא ינבע מדיון ועיון חוקתי מסודרים. אם יוחלט על כך, מתחייבת קבלת כל שינוי, בדרך הראויה להוראה חוקתית המעוגנת בקרבנו כבר עת רבה יחסית, היינו בדרך החקיקה.

מוסקת בנגודה המסקנה, כי הנשיא מוסמך לתת חנינה רק למי שהורשע בדינו. הסמכות לעכב הליכים באה במקום הסמכות החוקתית של הנשיא לחון עבריין בטרם הורשע והנשיא אינו מוסמך עוד לחון לפני ההרשעה.

הטענה העולה בפנינו היא מורכבת מאוד וכפי שיסתבר אין עניינה בסמכות עיכוב ההליכים בלבד, אלא במספר תהליכים משפטיים נוספים בתוצאות הכרוכות בהם, לרבות בעיות פרשניות הנובעות מהם. כמה דברים אמורים לפי מלא משמעותה של הטענה. קמה מערכת שלמה של חוקים חלופיים בתחום הפלילי, אשר הפכו את סמכות החנינה לפני הרשעה לבטלה.

(א) ראשית, מהו טיבו של עיכוב ההליכים, אשר בו ראתה הטענה הנ"ל את התחליף החוקתי של החנינה מן הסוג שנדון כאן ובעיקר מה הן נקודות הזהות והשוני בין החנינה לבין עיכוב ההליכים.

(ב) שנית, מה היסוד לטענה לפיה במשפט האנגלו־אמריקאי נעלמה סמכות החנינה, בה מדובר כאן.

(ג) שלישית, מה הן הוראות החוק האחרונות הרלבנטיות לטענה שבפנינו, אף אם לא אוזכרו בתגובה הנ"ל.

(ד) רביעית, האם הוראה חוקתית שיסודה בחוק חרות או במשפט המקובל (מקום בו חל כזו), נחשבת כמבוטלת מכללא עקב חקיקה מאוחרת יותר הדנה באותו נושא.

(ה) חמישית, האם התגבשותה למעשה של חלופה חוקית פרגמטית למוסד חוקתי או חוקי קיים מבטלת מכללא את תוקפו של ההסדר החוקתי הקיים והאם יש לענין זה שוני בין מוסד חוקתי או חוקי פלוני שקם על יסוד הוראה מפורשת של החוק החרות לבין מוסד שנוצר בשעתו אך ורק על יסוד פרשנותה של חוקה או חוק.

ננסה להשיב על שאלות אלו לפי סדרן. נתייחס תחילה לעיכוב ההליכים אשר בקיומו ובהפעלתו מעוגן ראשיתו של הטיעון שבפנינו.

(א) סעיף 231 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב–1982 קובע, כי בכל עת שלאחר הגשת כתב־אישום ולפני הכרעת הדין, רשאי היועץ המשפטי לממשלה, בהודעה מנומקת בכתב לבית־המשפט לעכב את הליכי המשפט; הוגשה הודעה כאמור יפסיק בית המשפט את ההליכים באותו משפט. היועץ המשפטי לממשלה רשאי גם לאצול למשנהו — דרך כלל, לסוגי עניינים או לענין מסויים — את סמכותו לעכב הליכי המשפט בעבירה שאינה פשע. בהצעת חוק 1903, התשמ"ח, עמ' 34 אף הוצע לאפשרות שהיועץ המשפטי לממשלה יוכל לאצול את סמכותו נוסף לכך — לגבי עבירה שאינה פשע ושהוגשה על ידי תובע שאינו פרקליט מפרקליטות המדינה (למשל תובע משטרתי) — גם לפרקליט המדינה ולמשנהו, לפרקליט מחוז או לפרקליט אחר מפרקליטות המדינה שהעניקה לו סמכות של פרקליט מחוז לפי סעיף 242 לחוק הנ"ל.

בדברי ההסבר כפי שהובאו בהצעת החוק הנ"ל נאמר, כי הגידול במספר הבקשות לעיכוב הליכים משפטיים מקשה על הטיפול בהן בידי היועץ המשפטי לממשלה ומשנהו. מכאן ההצעה להרחבת האפשרות לאצול סמכויות.

הגידול המספרי בבקשות לעיכוב הליכים הוא, ככל הנראה, גם תולדה של הגידול במספר הבקשות הנענות בחיוב וניתן ללמוד מן ההצעה הנ"ל, בקטע שצוטט לעיל, כי המדובר באלפי בקשות ובשימוש בסמכות שהפך, בשנים האחרונות, ככל הנראה, לתדיר ולנרחב.

איני רואה להביע דעתי המפורשת בשאלה, שאינה נמצאת בדיון בפנינו, מהו אופן השימוש בסמכות של עיכוב הליכים והייתי נמנע מכך כליל לולא שלוב ענין עיכוב ההליכים לתוך הטיעון שבפנינו.

אעיר רק כי איני בטוח שהשימוש הנרחב בעיכוב הליכים — כביטויו העקיף באלפי הבקשות שההצעה מדברת בהן, תואם את הגותו היסוד של המחוקק ואת אופיו של המוסד וספקות היכולים לעלות בקשר להשלכות האפשריות ולמשמעויות שיהיו לשימוש בסמכות החנינה בשלב הטרום־משפטי, עולים בהכרח במידה רבה בקשר לתופעה זו של עיכוב הליכים בתיקי עבירות, לפני תום המשפט. כמסתבר אין מדובר על שימוש נדיר ויוצא דופן בסמכות, אלא בהליך שהפך בשנים האחרונות לנפוץ ביותר, שהדיון בו אינו פומבי, שנעשה ללא שיתוף של גורם נוסף, וכאשר הביקורת השיפוטית או כל ביקורת אחרת על כך היא בהכרח מועטה ביותר.

(ב) סעיף 232 לחוק הנ"ל קובע כי אם עוכבו ההליכים לפי סעיף 231 רשאי היועץ המשפטי לממשלה, בהודעה בכתב לבית המשפט, לחדש את ההליכים כל עוד לא עברו מיום עיכובם, בפשע — חמש שנים ובעוון — שנה. אם הוגשה הודעה בדבר חידוש הליכים, מחדש בית המשפט את ההליכים והוא רשאי להתחיל בהם מראשיתם או להמשיך מן השלב אשר אליו הגיעו לפני העיכוב. אם עוכבו ההליכים בפעם השניה, לא ניתן עוד לחדשם.

פרוש הדבר הוא, כי עיכוב הליכים ראשון, עדיין אינו סוגר את העניין באופן סופי ואינו מונע חידושו של המשפט תוך זמן קצוב. רק עם חלוף התקופה הנ"ל — נסגר העניין סופית.

(ג) אין לראות בסמכות של עיכוב הליכים יציר כפיה של החקיקה, שהיא מאוחרת לסמכות החנינה.

הסמכות של היועץ המשפטי לממשלה לעכב הליכים לא נולדה בחוק סדר הדין הפלילי, התשכ"ה–1965, אלא היתה קיימת גם לפני כן והן בעת שהופעל בזמן המנדט והן עם קום המדינה. פרוש הדבר הוא כי הקבלה התיאורטית בין סמכות החנינה לבין הסמכות לעכב הליכים היתה קיימת מעיקרה "כאשר" נוצרה סמכות החנינה במתכונתה החוקתית הזו שה אחרי קום המדינה וכי הסמכות לעכב הליכים אף קדמה לחוקים בעניין הסמכות לחון עבריינים שהוחקו אחרי קום המדינה.

בעובדה זו, כשלעצמה, יש כדי לנגוד את התיזה, לפיה נתבטלה או נצמצמה סמכות החנינה עקב הווצרותה של הסמכות לעכב הליכים. זו היתה קיימת כבר כאשר המחוקק הישראלי הרחיב את הסמכות בחוק המעבר, תש"ט־1949 ובסעיף 11(ב) לחוק היסוד ודברי הפרשנות לסמכות זו, כפי שהם עלו מתוך פסקי הדין בעניין ראובן ובעניין מתאנה, באו על רקע קיומה של הסמכות לעכב הליכים ולא אחריה.

(ד) מהו הקשר בין סמכות החנינה לבין הסמכות לעכב הליכים. השופט חיים כהן אמר בקשר לכך:

"אין דמיון או הקבלה בין הסמכות האמורה של נשיא המדינה לבין סמכותו של היועץ המשפטי לממשלה לצוות על הפסקת הליכים: זו סמכות פרורוגטיבית וזו סמכות מינהלית גרידא; זו ניתנת לביטול ולשינוי בכל שהיועץ המשפטי לממשלה ירצה ואילו זה אקט המלווה חגיגיות רבה ואור לפי טבעו הוא נדיר ויוצא־דופן". (משפטים ט"ו, התשמ"ה, עמ' 15)

(ה) אין הקבלה מלאה בין החנינה לבין הסמכות לעכב הליכים, מכיוון שזו האחרונה אפשרית, רק אחרי שהוגש כתב־אישום (סעיף 231 לחוק התשמ"ב). הבטחה בדבר אי־העמדה לדין, המוענקת לעד מדינה שטרם הוגש נגדו כתב אישום, אינה יכולה להיות מעוגנת בעיכוב ההליכים לפי סעיף 231 הנ"ל אלא בהבטחה שלטונית או, אם רואים זאת לנכון, בחנינה.

נשיא המדינה כמשיב

ביום 30.6.86 החלטנו על מחיקת שמו של נשיא המדינה כמשיב בעתירות בבג"צ 431/86 ובבג"צ 446/86. הוספנו ועשינו כן ביום 20.7.86 לגבי העתירה בבג"צ 463/86. הטעם לכך טמון בהוראותיו של סעיף 13 לחוק יסוד: נשיא המדינה, הקובע כי:

"13. לא יתן נשיא המדינה את הדין לפני כל בית משפט או בית דין בשל דבר הקשור בתפקידיו או בסמכויותיו ויהיה חסין בפני כל פעולה משפטית בשל דבר כזה".

במתן החנינה פעל הנשיא במקרה דנן בתחום "הקשור בתפקידיו או בסמכויותיו" ומכאן שהוא חסין מפני כל פעולה משפטית בשל כך, לרבות בפני עתירה לבית משפט זה. אם ענינה התחום האמור ואין בית משפט זה רשאי לדרוש ממנו להבא וליתן טעם מדוע לא יפעל בדרך זו או אחרת במסגרת סמכויותיו.

(ב) במסגרת הטענות נגד הפעלת שקול הדעת, הועלו בפנינו גם השגות בעניין כמות המידע שנמסרה לנשיא המדינה בעניין מהות הדיון בחנינות וטענות כיוצא באלה. לא מצאתי באלו יסוד להתערבותו של בית משפט זה.

עמדתו של השופט ברק

(א) היתה לי בינתיים ההזדמנות לעיין בדבריו המעניינים של חברי הנכבד השופט ברק ועל כן ארשה לעצמי להוסיף מספר הערות נוספות, אשר להן חשיבות לשם הבנת השוני בגישותינו.

כמובן שאין לי מחלוקת עם הגות היסוד העיונית, לפיה עלינו לפסוק לפי מיטב ידיעתנו והבנתנו המשפטית, מבלי לתת דעתנו להשקפות הסביבתיות, שהזמן או הנושא הולידו. זו הדרך המקובלת על בית משפט זה מאז ומתמיד והדור זה לא חידש ולא שינה בכך דבר.

סיכומה של נקודה זו, אין המדובר בחיפוש אחר מבנה חוקתי רצוי, אלא על המצב החוקתי הקיים בישראל אשר נתגבש על יסוד פסיקתו של בית משפט זה מלפני שנים רבות ולא שונה עד עתה.

(ג) חברי הנכבד ביקש להצביע על שוני הקיים, כביכול בין הגישה הפרשנית בבטויה בפסקדין מתאנה לבין זו שלי. בכך חברי הנכבד לא רק פורתא: אין כל שוני מהותי בין הגישה "הסטורית־פרשנית" אותה ייחס לדברי בעקבות האמור לעיל לבין מה שחברי מכנה "גישה משפטית־חוקתית" של השופט אגרנט וההבדל בכתורת הוא אך סמנטי.

(ד) המצב המשפטי בצרפת, בגרמניה ובאיטליה לא הוצג בפסקדין מתאנה באופן מלא כי המדובר על מערכות משפטיות שנשאיהם החוקתיים הובאו בפני בית המשפט רק באופן חלקי.

ההשוואה הנוכחית, במצב המשפטי הקיים, בין השיטות הקונטיננטליות לאלו שלנו, היא על כן מוקשה ועיתויה אינו נכון.

(ה) אשר למצב המשפטי באנגליה, שגם לגביו העלה חברי הנכבד ספקות, הרי יש רק לשוב ולהזכיר כי אין אף חיבור אנגלי בנושא החוקתי שאינו מכיר המשך קיומה המשפטי של הסמכות, אם כי כאמור העלתה ככל הנראה שמורה למקרים יוצאי דופן. דומה כי בצמצום מסוים במידת השימוש חל באנגליה, באופן יחסי גם על הפעלת החנינה־לאחר־הרשעה.

חברי הנכבד ביקש להבדיל בין המצב החוקתי בארה"ב לבין המצב החוקתי בישראל על פי מבחן המעוגן במעמדו של הנשיא רשם כראש הרשות המבצעת. הבחנה זו אינה מקובלת עלי.

סמכות החנינה במתכונתה הקיימת אצלנו, איננה תנאי לקיומו של משטר חוקתי תקין. מגוון ההוראות הקיימות בסוגיה זו בארצות השונות מצביע על כך שנוהג בעולם מחבר של פתרונות, ביניהם כלליים או אינדיבידואליים, שיפוטיים או לבר־שיפוטיים, סמכויות בידי ראש המדינה או סמכויות בידי גופים סטטוטוריים מיוחדים ועוד.

אולם באותה מידה אין גם ממש בגירסה כאילו עצם קיומה אצלנו של סמכות החנינה במלוא היקפה הקיים, נוגד את שלטון החוק. לגבי החנינה הניתנת בעקבות פסקדין. ההיפך היא אישא תכונה אינהרנטית של מוסד החנינה כולו ומבחינה זו אין החנינה־בטרם־הרשעה יוצאת דופן.

(ו) סיכומו של דבר, פסקדין מתאנה אימץ פרשנות רחבה ומקיפה בדבר סמכותו של הנשיא. השופטים אגרנט, ברנזון וח. כהן קבעו במפורשות כי הסמכות האמורה כוללת גם את החנינה־בטרם־הרשעה. כפי שהודגש כבר לעיל המדובר ביצירה חקיקתית עצמאית שלנו. אך לא ניתן לגמגם, משנתגבש, של פסק־הדין את המקנת, הסתרת תשובת אל ההשוואה לסמכותו של המלך והנשיא, לפי העניין, בעולם החוקתי האנגלו־אמריקאי, גישה שהשפיעה במישרין על רוחב היריעה החוקתית שנפרשה אצלנו.

החקירה

לפי תגובתה של המדינה בהודעת היועץ המשפטי לממשלה תקויים חקירה משטרתית בנושא אשר עליו סבות עתירות אלו ומשמעות הדבר, כי אין לדעתי מקום להתערבותו של בית משפט זה בנושא זה.

בעקבות ההודעה האמורה של היועץ המשפטי לממשלה הודיעו העותרים בבג"צ 431/86 שהם מבטלים את עתירתם והעותר בבג"צ 428/68 הודיע כי הוא מצמצם את עתירתו לעניין סמכות החנינה בלבד.

אשר לבג"צ 320/86, לא ראיתי מקום לפסול את ההחלטה בדבר חקירה אשר עליה הודיע היועץ המשפטי לממשלה האשר מהותה העקרונית מקובלת עלי.

אשר על כן הייתי דוחה את העתירות ומבטל את הצו שיצא בעקבותיהן.

מאיר שמגר
הנשיא

נשיא בית המשפט העליון השופט מאיר שמגר

המשמעות החוקתית

מאת ד"ר זאב סגל

הציר המרכזי בפסקדינו של הבג"ץ נוגע לסמכותו של נשיא המדינה "לחון עבריינים", ועיקרו בהכרעת השאלה אם יש לנשיא סמכות לחון את מי שטרם הורשע בדין. שאלה זו מטרידה את המשפט הישראלי זה זמן רב, והיא מעוררת חילוקי דעות עמוקים. הגישה המחייבת מבחינה משפטית היא זו שנקבעה בדעת־הרוב של הנשיא מאיר שמגר ושל המשנה לנשיא, מרים בן־פורת.

על־פי פסיקתם, התשובה היא חד־משמעית: סמכותו של הנשיא, הקבועה בחוק יסוד: נשיא המדינה, כוללת גם את הסמכות לחון את מי שטרם הורשע בדין. פסק־הדין החדש הוא פסקדין הראשון, שבו עמדה השאלה במוקד ההחלטה, אלא שכבר [illegible] נשיא השופט שמגר, גישה זו היתה המקובלת בפסיקתו של בג"ץ זה שלושים וחמש שנה, והיא הובעה בדברי שופטים שהתייחסו עוד להוראת חוק קודמת שהיתה דומה בניסוחה להוראה הקיימת כיום.

דברים אלה, שלעיקרם מצטרפת השופטת בן־פורת, מציבים את סמכות החנינה שבידי הנשיא כסמכות רחבה. ראיית הסמכות באופן כזה מתחזקת בדברי השופט שמגר בהקשר כללי, ולפיהם לא רק נסיבות אישיות של העבריין עשויות להצדיק מתן חנינה, אלא גם "שיקולים ביטחוניים או מדיניים". אלא שאין להסיק מכך שבית־המשפט מפרש את סמכות החנינה כסמכות בלתי־מוגבלת.

השופט שמגר מדגיש שראוי כי הנשיא יפעיל את סמכותו לחון בטרם הרשעה רק בנסיבות "חריגות לחלוטין, בהן עולה אינטרס ציבורי עליון או נסיבות אישיות קיצוניות ביותר, ואשר בהן לא נחזה פתרון סביר אחר". גם באשר לשימוש בסמכות החנינה בכללה, ובתוך כך הסמכות להקל בעונשים לאחר הרשעה, מדגיש נשיא בית־המשפט העליון כי אל לה לחנינה להפוך "לערכאת ערעור נוספת על הליכי המשפט". לגישתו, צריך הנשיא לעשות שימוש בסמכותו הכללית רק בנסיבות "יוצאות דופן שבהן נתחדש דבר מהותי, מאז תום ההליכים המשפטיים, שיש בו כדי להצדיק את שינוייה של ההכרעה השיפוטית".

השופטת בן־פורת אומרת בהקשר כללי זה כי סמכות החנינה היא כזאת "שהשימוש בה חייב להיות נדיר ביותר". לדברים אלה משמעות רבה לנוכח השימוש הנפוץ מדי, לדעת רבים, בסמכות הנשיא להקל בעונשים.

פסק־הדין מתמקד, כמובן מאליו, בניתוח הדין המצוי ובפרשנות החוק הקיים, אך אין בית־המשפט נמנע גם מלומר דברים על הדין הרצוי, ובאפשרות לשינוי החוק לגבי הסמכות לחון. השופט שמגר אומר: "אינני שולל את הדיעה שסמכות החנינה טעונה עיון חוזר שיבשיל במשך הזמן לכדי חקיקה", וברור שהקשר הדברים מתייחס לצורך לשקול את הצרת סמכותו של נשיא המדינה. השופט מצביע על כך שכיום, לאור הוראות החוק והנוהג שנוצר, מרכז הכובד של ההסדר הקיים נעוץ בהמלצתו של "גורם פוליטי", הוא שר המשפטים, הממליץ לפני הנשיא בעניין החנינה, ואשר "חתימת הקיום" שלו דרושה, כדי שתיכנס החנינה לתוקף.

לדעת השופט שמגר, ראוי שיהיה הסדר חקיקתי אחר, שינטרל את השפעתם של גורמים פוליטיים בעניין החנינה. גם השופטת בן־פורת מצדדת בבדיקה מחודשת של החוק הקיים, ברוחן של הצעות שונות שנשמעו, בדיקה העשויה להביא להצרת הסמכות לחון. דברים אלה מהווים פנייה לכנסת, ומן הראוי שהיא תתייחס לנושא בכללו.

בשאלת סמכותו של הנשיא לחון, נחלקו דיעות השופטים. השופט אהרן ברק קובע בדעת־המיעוט שלו, כי חנינת הנשיא "בטלה ומבוטלת היא, שכן הנשיא פעל ללא סמכות". על־פי קביעתו שאין בלשון החוק לתת תשובה לשאלת סמכות הנשיא לחון בטרם הרשעה, מבסס השופט את הכרעתו על "התבנית הקונסטיטוציונית" של המשפט הישראלי. על־פי גישתו, מחייב המבנה הקונסטיטוציוני בכללו את המסקנה ש"אין לפרש את סמכות החנינה של הנשיא כסמכות־על המשתרעת על מלוא היקף־פעולתן של הרשויות השונות".

לאור קביעה זו ובקיום סמכות בידי גורמים אחרים לפעול בשלב של טרם הרשעה, מגיע השופט ברק למסקנה כי אין זה ראוי שסמכות הנשיא לחון תופעל בשלב מוקדם שבטרם הרשעה [illegible] ירד לשורש הקרב" — וזה יקרה אם יפעיל הנשיא את סמכות החנינה שלו בטרם הרשעה, שאז פעולות הרשויות האחרות את פעולתן. את סמכות הנשיא יש לפרש, כדגשת השופט ברק, כסמכות שיורית, שיש להפעילה רק כאשר הרשויות האחרות שוב אינן מוסמכות לפעול.

השופט ברק חולק על שאר השופטים בכך שקבע כי לעולם אין לנשיא סמכות לחון בטרם הרשעה. מבחינה מהותית ועקרונית, ראוי שדברי המצטרפים לדברי השופטים שמגר ובן־פורת, בהסתייגות הכוללת משמוש מופרז בסמכות החנינה בכללה. דעת מיעוט אינה מחייבת מבחינה פורמלית, אך גם היא בעלת ערך ומשמעות. אפילו מוסמך הנשיא לחון בטרם הרשעה, כדעת הרוב, ראוי כי יתן דעתו גם לאמור בדעת המיעוט, ויסיק את המסקנה הכוללת מדברי השופטים כולם בדבר הנסיבות החריגות שרק בהתקיימן ראוי להפעיל את סמכות החנינה, בטרם הרשעה או לאחריה.

המשנה לנשיא, השופטת מרים בן־פורת: מצטרפת לדעת הנשיא שמגר

לאור דעותיהם השונות של חברי הנכבדים, הנשיא שמגר והשופט ברק, המתנתי לחוות דעתם בכתובים, בטרם אקבע את עמדתי בסוגיה החשובה והרגישה הנדונה והיא: כלום מוסמך נשיא המדינה בישראל להעניק חנינה לאדם שטרם נשפט. בשתי חוות הדעת נפרשה יריעה רחבה ומסכנתית של רעיונות, פסיקה ודברי מלומדים, שהיו לי לעזר רב בבואי לבור את דרכי. לאור אותה מלאכת מחשבת, שנעשתה בידי חברי, אוכל מצדי להתמקד בעיקר בהסבר תמציתי, על שום מה מצטרפת אני למסקנתו של הנשיא הנכבד, שהחנינות בעיננו שרירות וקיימות, ובראש ראשונה — על שום מה סבורה גם אני, שהסמכות האמורה אכן קיימת.

2. בסעיף 11(ב) לחוק יסוד — נשיא המדינה נאמר:

"לנשיא המדינה נתונה הסמכות לחון עבריינים (ולהקל בעונשים על ידי הפחתתם או המרתם)".

נתתי את חלקה השני של ההוראה בסוגריים, שכן סב הדיון בפנינו על הרישא, היינו על "הסמכות לחון עבריינים". אם כי תוך ביסוס עמדתי, אתן כמובן דעתי על המכלול. כבר בואר על ידי חברי הנכבדים שסמכות זו (לחון עבריינים) היתה נתונה לנשיא המדינה — עד לביטול אותה הוראה בסעיף 26(א) בחוק היסוד — בסעיף 6 לחוק המעבר, תש"ט־1949. השוואה בין שני הסעיפים אכן מגלה שינוי לשוני קל, אך אין כל הבדל במהות. לפיכך ניתן להסתמך על דברים שנאמרו או נפסקו על בסיס סעיף 6 לחוק המעבר, כאילו נדון שם סעיף 11(ב) לחוק יסוד: נשיא המדינה בו עסקינן. יאומר, לצורך הבנת דברי בהמשך, כי עד לחקיקת חוק המעבר, היתה סמכותו של הנשיא (מכוח סעיף 14 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח־1948) מעוגנת בסימן 16 לדבר־המלך במועצה שקבע, כי אם

"נעברה עבירה בארץ־ישראל, או נעברה עבירה אשר העבריין יכול להישפט עליה בארץ־ישראל, רשאי הנציב העליון, ככל שיראה הדבר לכך, לחון כל מי שהיה לו חלק

אפילו נניח שיש ליועץ המשפטי סמכות להפסיק חקירה משטרתית, אלא שמתגלעים חילוקי דעות בין היועץ המשפטי לדרג המדינה, עליו להיוועץ

בעבירה כאמור, אשר יתן ידיעות וראיות המובילות להרשעתו של העבריין העיקרי או של עבריינים אחרים אם היו יותר מאחד; ועוד רשאי הוא לחון כל עבריין שהורשע בעבירה בכל בית־משפט. חנינה מלאה או חנינה המותנית לתנאים חוקיים, או רשאי הוא להפחית את העונש." (ההדגשה הוספה)

הדגשתי בכישוש את המלה "העבריין" ואת המלים "חנינה הכפופה לתנאים חוקיים", רק כדי להפנות אליהן את תשומת הלב בהמשך, אך בשלב זה דייני שאדגיש, כי בתבנית ניתן לומר שסמכותו של נשיא המדינה באותם זמנים התבטאה בכוח שהוענק לו לחון בטרם משפט, כל מי שהיה לו חלק בעבירה שהיה מוכן למסור מידע, שיביא להרשעתו של העבריין העיקרי או של עבריינים אחרים וכן בכוח לחון עבריין באשר הוא לאחר שהורשע בדין ("כל עבריין שהורשע").

סמכות זו, כאמור, שונתה בחוק המעבר שהוראתו לעניננו הוספת מהותית את הנוסח של סעיף 11(ב) לחוק יסוד: נשיא המדינה שצוטט על ידי לעיל.

3. בבואנו לפרש את הסעיף בו עסקינן, אין אנו ניצבים על קרקע בתולה. חברי הנכבד השופט ברק היה ער לכך, אך נתן לפסיקה משקל מועט ביותר.

מקובלים עלי דברי מ"מ נשיא אגרנט בד"נ 13/60 (היועץ המשפטי לממשלה נגד אהרן מתאנה, פ"ד ט"ו 430 בע' 1344) (להלן "פס"ד מתאנה") שאין לערוך השוואה בין נוסח סימן 16 לדבר־המלך לבין זה של סעיף 6 לחוק המעבר — וממילא גם לא עם סעיף 11(ב) לחוק יסוד: נשיא המדינה... לשון אחרת, דבריו של השופט אגרנט על ראשוניותה של סמכות החנינה בסעיף 6 לחוק המעבר, כמו גם על המשמעות האוניברסלית של המושג "חנינה", נועדו לפי הבנתי אך להסביר, על שום מה יש להתעלם בעת פירוש הכתוב בסעיף 6 דלעיל ממה שלא הועתק בו מתוך סימן 16 לדבר־המלך.

"נראה לי שיש בעמדתו של השופט אגרנט משום נקיטת עמדה נחרצת, שהסמכות לחוק צריכה להתפרש פירוש המקבל בתוכו גם סמכות לחון עבריין בטרם משפט"

אכן, רק השופט אגרנט (כתוארו אז) דן בשאלה "שנדושה" (כלשונו שם) "בטענות המלאות שהשמיעו הפרקליטים", על־פיה יש להחזיר את שם העותר ראובן לפנקס עורכי־הדין כתוצאה מהחנינה המלאה (שהוענקה לו לאחר שריצה את מלוא העונש). אולם לא היו אלה דברי אגב גרידא בלבד, אלא דיון בעיצומה של השאלה האמיתית, שהיוותה על־פי הבנתו את לב העניין.

נראה לי שיש ויש בעמדתו של השופט אגרנט משום נקיטת עמדה נחרצת, שהסמכות לחון צריכה להתפרש פירוש מרחיב בדומה לאנגליה וארה"ב, פירוש המקבל בתוכו גם סמכות לחון עבריין

"אני גורסת שהדרך היחידה הפתוחה בפני הדרג המדיני בכגון דא היא פיטוריו של היועץ המשפטי לממשלה על־ידי ממשלת ישראל"

בטרם משפט.

השופט אגרנט לא רק כך "דרש" אלא כך גם "קיים", שכן הוא פרש את תוצאות החנינה שנהנה שם לאור המקובל באנגליה ובארה"ב (ראה, למשל, ע' 157 ח).

המעיין בפסקי הדין ראובן ומתאנה נוכח לדעת, שאף אחד מהשופטים לא חלק על הפירוש, על־פיו יכול נשיא המדינה לחון עבריין בטרם משפט וכי רובם אף רגלו במפורש בפירוש זה... הדעה הכללית היתה איפוא, שהסמכות לחון בטרם משפט שרירה וקיימת. לעומת זאת, היו חילוקי דעות בין הרוב למיעוט בפס"ד מתאנה בשאלת הדמיון בין סמכותו של נשיא המדינה לבין זו של מלך אנגליה.

מאז פס"ד ראובן, ואחר כך מתאנה, מדובר איפוא בפרקטיקה בת עשרות בשנים. תחילה התבססה הפרקטיקה רק על דעת היחיד, אם כי ברצינה של השופט אגרנט (בפס"ד ראובן) ולאחר מכן על ההלכה בפס"ד מתאנה.

"לגבי פירוש סמכותו של נשיא המדינה לחון עבריינים בטרם משפט, קיימת פסיקה על פיה יש לנשיא המדינה סמכות כזאת"

4. מהאמור עד כה עולות שתי מסקנות:

(א) לגבי פירוש תחום סמכותו של נשיא המדינה לחון עבריינים בטרם משפט, איננו ניצבים על קרקע בתולה. אדרבה קיימת פסיקה שאין לתארה כדברי אגב גרידא ועל־פיה יש לנשיא המדינה סמכות כזאת;

(ב) אנו ניצבים בעניין זה בפני פרקטיקה, שהשתרשה מאז פס"ד ראובן, היינו בת עשרות בשנים.

אלה הם שני שיקולים שחשיבותם בגיבוש עמדתנו אינה מוטלת בספק.

(ג) לכך יש להוסיף, כאינדיקציה גרידא לפרשנותי (ולא כמקור לחקיקה), את שתיקת המחוקק, לאור הפסיקה והפרקטיקה גם יחד, שעה שחזר בסעיף 11(ב) לחוק יסוד: נשיא המדינה, על תוכנו של סעיף 6 לחוק המעבר. מתוספת הסמכות להמיר עונשים — בעקבות הפסיקה האמורה — מתבקשת המסקנה, שתשומת ליבו של בית המחוקקים היתה נתונה לפס"ד מתאנה, ואף על פי כן הוא לא ראה לנכון להגיב על עמדתם האחידה של כל השופטים בשאלה בה עסקינן, על ידי שינוי או הגבלה. עמד על כך חברי הנכבד, הנשיא שמגר.

5. אכן, לעיתים מחייבת התפתחות תחיקתית מאוחרת שינוי בגישה הפרשנית, חרף השיקולים שפורטו לעיל. גם השקפות משתנות ברבות השנים ומתבטאות הדבר לפסקיו של בית המשפט. בודאי יציקתו של יין חדש בכד ישן, אם מתגלים נמוקים כבדי משקל לסטות מהלכה קיימת, ולו גם משרשת היטב. אם, למשל, נמצא שהפירוש הקיים מוציא בהכרח את מטרת ההוראה העומדת לדיון, או שאין לה, ולו גם במידה מינימאלית, עיגון בלשון הסעיף, או שהפעלתה בתנאי המציאות החדשים מהווה סכנה מוחשית למשטר תקין, היתה דעתי נוטה לכיוון פרשנות המצמצמת את סמכות החנינה רק לשלב שלאחר הרשעה בדין.

(א) הפירוש הרחב למונח "עבריין" מעוגן היטב בלשונו של הסעיף בו עסקינן...

"אודה שעצם ההתמקדות בשאלה מיהו עבריין תמוהה בעיני... אם המטרה של החנינה המלאה היא לתקן טעות חמורה בהליך שיפוטי, שכתוצאה ממנה הורשע אדם על לא עוול בכפו, יוצא שמקבל החנינה אינו עבריין, כי אם קורבן של טעות שנפלה"

ככל שיקפיד נשיא המדינה לא לדון בחנינה, כאשר קיימת רשות אחרת המוסמכת עדיין לפעול, כן ייטב

אודה שעצם ההתמקדות בשאלה מיהו "עבריין", לצורך הסעיף האמור, תמוהה היא בעיני. דעת הכל היא, שהמטרה העיקרית של החנינה המלאה (ויש הגורסים — היחידה) היא לתקן טעות חמורה בהליך שיפוטי, שכתוצאה ממנה הורשע אדם על לא עוול בכפו. אם זו המטרה (העיקרית או היחידה), יוצא שמקבל החנינה אינו "עבריין", כי אם קורבן של טעות שנפלה.

אם נקבל את גישת הטוענים בפנינו, ושל מלומדים, שרק בית משפט מוסמך להדביק לאדם תווית של "עבריין" לצורך החנינה, יצא — דבר שכמובן נוגד את השכל הישר — שדווקא טעות כזאת לא יהיה נשיא המדינה מוסמך לתקן. מה רבותא יש בכך, שבית משפט ששמע ראיות וטענות והגיע למסקנה, שהנאשם אכן ביצע העבירה — ובכך הדביק לו תווית של "עבריין" — אם תמציתה של החנינה המלאה ועיקר תכליתה היא להסיר עליו שאינו כזה. כבר לאור שיקול זה מתבקשת המסקנה, ש"עבריין" הוא מי שמייחסים לו ביצוע עבירה.

ביסודו של דבר כולנו מסכימים, היינו חברי הנכבדים ואנכי, כי מבחינה לשונית גרידא די בנוסח הכתוב בסעיף 11(ב) לחוק יסוד: נשיא המדינה, כדי לקפל בתוכו גם חנינה בטרם משפט.

(ב) משהתגברנו על השאלה הלשונית, עלינו לדון במבחן העיקרי והוא, מה תכליתה של ההוראה בה עסקינן.

אומר חברי הנכבד השופט ברק, שפירוש על־פיו יכול נשיא המדינה לחון אדם שלא נשפט אינו מתיישב עם מטרת ההוראה האמורה. כלשונו "לשם בחירה בין האפשרויות הלשוניות האפשריות, עלינו לפנות לתכלית החקיקתית". המטרות לאמיתן הן (לדעתו) אלה שפרש השופט אגרנט בבג"צ 177/50 (ראובן) ובד"נ 13/60 (מתאנה) ואין בלתן. כך עולה, השקפתו, מדברי השופט אגרנט.

לכאורה, תשובה ניצחת המובילה בהכרח למסקנה שהסמכות מוגבלת — מבחינת המבחן העיקרי, התכלית המונחת ביסודה — לחנינה לאחר הרשעה בלבד, ולא היא.

"האיזון הנכון — בין שוויון בפני החוק לשמירה על אינטרס ציבורי חיוני — הוא הקובע"

הדוגמא היא אמנם של חנינה לאחר הרשעה, אך המטרה ביסודה שוב אינה לתקן עיוות דין, אלא להעדיף אינטרס ציבורי חיוני מפני את הכלל של שוויון הכל בפני החוק: היינו, מדובר בהתנגשות של שני אינטרסים חשובים ביותר: האחד — השוויון בפני החוק, המחייב שכל אדם העובר עבירה יתן על כך את הדין; והשני — שמירה על אינטרס ציבורי חיוני. האיזון הנכון בין שני האינטרסים הוא הוא הקובע.

שיקול דומה עמד לנגד עיניו של נשיא המדינה במקרה המהווה את נושא העתירות שבפנינו ומסקנתו המוצהרת היתה, שתוקף טעם שמצא גם בעמדת המתנגדים. נוהה דעתו שטעמי ביטחון חיוניים של המדינה מוטלים על הכף וכן שקיים צורך לשים קץ למחול השדים (כלשונו) ועל כן החליט להיענות לבקשות החנינה.

אכן, לפחות כל עוד לא היתה אפשרות לערוך משפט חוזר, נחשבה החנינה קודם כל, היינו כמטרה העיקרית, לתקון עוול מחמת שגגה שנפלה מלפני בית המשפט. אולם לא היתה זו המטרה היחידה של החנינה המלאה. המטרה ביסוד חנינה כזאת אינה לתת פרס לעבריין הנחון, כי אם השגת מטרה הראויה למעניק־החנינה חשובה מהעמדת הנחון לדין. לאותה מטרה גופה תיתכן גם חנינה על דרך הפחתת עונשו של עבריין שנדון והורשע, אם רק בשלב ההוא מוכן הוא לפתוח את סגור פיו ולמסור מידע חשוב נגד עבריינים אחרים, שעברו עבירות חמורות.

"באותה מידה סבורה אני כי יתכן ויהא זה רצוי במקרה נדיר לנקוט דרך החנינה בטרם משפט, כדי להגן על אינטרס ציבורי חיוני"

זאת ועוד, למיטב הבנתי, ניתן למצוא רציונליזציה ברוח זו — העדפת אינטרס ציבורי חשוב על פני העמדה לדין או מיצוי הדין עם עבריין — גם בפס"ד ראובן ומתאנה, בניגוד לדעתו של חברי הנכבד, השופט ברק. עולה איפוא, למיטב הבנתי, "רציונליזציה שונה" מפסקי דין ראובן ומתאנה, ועל־פיה יש קיום לחנינה המלאה, גם למי שאינו מרצה עונש על לא עוול בכפו. כרמוז לעיל, שיקול כזה כוחו יפה — בתנאי שעושים בו שימוש נבון, ראוי וחיוני — באותה מידה ממש לפני או אחרי הרשעתו של הנוגע בדבר... באותה מידה סבורה אני, כי יתכן ויהא זה רצוי במקרה נדיר לנקוט דרך החנינה בטרם משפט, כדי להגן על אינטרס ציבורי חיוני.

אכן, היועץ המשפטי לממשלה הוא המוסמך להחליט אם להעמיד את פלוני לדין ובעשותו כן רשאי ואף חייב הוא לשקול גם שיקולים חברתיים ובטחוניים, כמו חברי השופט ברק סומכת גם אני את ידי על דבריה של ועדת אגרנט.

בשלב זה ברצוני להתייחס לשאלה, מה קורה כאשר השלב לשקול אם להעמיד את פלוני לדין טרם הגיע, כגון — שהוגשה נגדו על ידי מאן דהוא תלונה למשטרה, בדרך זו נודע לה שבוצעה עבירה מסוג פשע, ובהתאם למצוות סעיף 59 רישא

(סוף בעמוד 13)

هكذا من الاصل

השופט אהרון ברק: החנינה בטלה ומבוטלת – הנשיא פעל ללא סמכות

לדעתי, החנינה שנתן נשיא המדינה לראש שירות הביטחון הכללי ולשלושה מעוזריו, בטלה ומבוטלת היא, שכן הנשיא פעל ללא סמכות. מכיוון שכך, ועל פי הודעת היועץ המשפטי לממשלה, תימשך החקירה על יסוד הנחה זו.

א. על תפקידנו כשופטים.

1. הסוגיה כולה מסעירה את הציבור. אך לא סערה זו היא המכוונת את דרכנו. אנו פועלים

אין זה עולה בקנה אחד עם משטר דמוקרטי־קונסטיטוציוני, כי בידי מאן־דהוא, ולו נשיא המדינה, יהיו סמכויות־על שיאפשרו לו לשנות את כל החלטותיהן של כל הרשויות האחרות, שעה שאלה פועלות בתחומן שלהן, במסגרת הליך הפלילי. כוח־על שכזה יפה הוא לשליט־עליון המעניק חסד לנתיניו. כוח־על שכזה זר הוא לנושא משרה נכבד המשרת את אזרחיו

על־פי אמות־מידה קונסטיטוציוניות, על־פי עקרונות יסוד מיספטים המשקפים את ה"אני מאמין" של חיינו הממלכתיים. ידוע לנו, כי הסוגיה כולה נתונה במחלוקת ציבורית, וכי מבחינת הדינמיקה הפוליטית, פסקידנו שלנו עשוי לשמש כלי במאבקי הכוחות הפוליטיים. על כך אנו מצרים. אך את תפקידנו השיפוטי עלינו לבצע. אנו אחד מזרועות השלטון, ותפקידנו שלנו הוא לפקח על כך כי הזרועות האחרות תפעלנה במסגרת הדין כדי להבטיח את שלטון החוק בשלטון. זרועות השלטון, רבות הן, אך החוק רם מכולנו. לא נמלא את תפקידנו השיפוטי אם לא נעביר, במסגרת עתירות שהוגשו כדין, תחת שבט ביקורתנו את פעולתיהן של הרשויות האחרות, כפי שנתגלו בעתירות שלפנינו.

ב. מעמד

2. כחברי הנשיא שמגר, אף אני סבור כי יש להם לעותרים מעמד כדין. זאת מכמה טעמים: ראשית, מספר עותרים הגישו תלונות למשטרה על עבירות שבוצעו בפרשת האוטובוס. החוק מעניק ל"כל אדם" רשות להגיש תלונה למשטרה, ואם התלונה אינה נחקרת, יש להודיע על כך למתלונן, אשר רשאי לערור לפני היועץ המשפטי לממשלה. החלטתו של היועץ המשפטי לממשלה כפופה לביקורת שיפוטית, ובוודאי כי למתלונן מעמד בעתירה זו.

הטעם השני עליו ברצוני לעמוד: כאשר מתעוררת בפני בית המשפט העליון בעיה משפטית בעלת אופי קונסטיטוציוני־עקרוני, אין בית משפט זה מקפיד יתר על המידה בענייני המעמד. שלטון החוק מחייב זאת במקרה שלפנינו. שהרי הטענה היא כי ראש שירות הביטחון הכללי ומספר עוזרים משלו ביצעו עבירות חמורות ביותר, בהם קיפוח חיי אדם ושיבוש הליכי חקירה ושפיטה. על פי האמור בעתירות, טענות אלה – שהועלו על־ידי פרופסור זמיר, היועץ המשפטי לממשלה – אינן נחקרות, למרות שלפי הטענה יש לחקור בהן.

העתירות מעלות איפוא שאלה מרכזית של שלטון החוק ושל שוויון בפני החוק ושל השלטת החוק על מרכזי הכוח העוצמתיים במדינה. בנסיבות אלה, מן הראוי הוא להעניק לעותרים מעמד.

ג. העתירה בעניין החקירה

3. העותרים מלינים בעתירותיהם מדוע לא תחקור המשטרה בפרשה. בטיעונו בעל־פה לפנינו ציין היועץ המשפטי לממשלה, מר חריש, כי "תהיה חקירה של המשטרה. החקירה תהיה ללא סייג, ללא שיור, חקירה עד תום, של כל הדרגים כולם, מהמוסד ועד הטפחות, לרבות הדרג המדיני. אין כוונה להשאיר אדם מחוץ למערכת החקירה". זאת ועוד: היועץ המשפטי הדגיש, כי החקירה כבר הוחלה. על רקע זה גרס היועץ המשפטי, כי אין מקום להפוך הצו־על־תנאי להחלטי – כבקשת חלק מהעותרים – אלא יש לבטל את העתירה בכל הנוגע לעניין החקירה. כמו חברי הנשיא, אף אני סבור, כי הדין עם היועץ המשפטי לממשלה.

ד. עתירה כנגד הנשיא

מעשה החנינה של הנשיא. אף שלדעתי הוא חורג מסמכותו של הנשיא, "קשור" בתפקידו, או בסמכותו. ועל כן אין סמכות לבית משפט זה לדון במעשה בתקיפה ישירה. נראה לי, כי אפילו חורג הנשיא מסמכותו, אך הוא עשה כן בעניין הקשור בתפקידו ובסמכותו. הדבר נעשה בתום לב ולמען קידום מה שנראה לנשיא כסמכותו ותפקידו. אין לו לבית משפט זה סמכות לדון בנשיא. הגבלה זו אינה חלה כאשר אין תוקפים את הנשיא, אלא כאשר כשרות פעולת הנשיא מתערערת בעקיפין.

בתשובתו המקורית לעתירות (מיום 30.6.86), ציין היועץ המשפטי לממשלה כי "משניתנה חנינה לכל אנשי השב"כ הנזכרים כחשודים כי ביצעו את העבירות שיוחסו להם, אין עוד עילה לחקור תלונה זו". גישה זו מבקשים העותרים לתקוף, תוך שאינצידנטלית לתקיפתם הראשית (נגד היועץ המשפטי לממשלה) הם תוקפים בעקיפין את החלטת החנינה של הנשיא. זאת הם רשאים לעשות.

ביקורת שיפוטית עקיפה זו – חיונית היא. בלעדיה הופכת הסמכות, הלכה למעשה, לבלתי מוגבלת. סמכויות בלתי מוגבלות של רשויות השלטון נוגדות את האופי הדימוקראטי של המשטר. דבר זה נכון הוא גם לעניין סמכות החנינה. סמכות זו מופעלת שלא בפומבי. אין מנמקים אותה. הציבור יודע אך מעט אודותיה. סמכות שכזו, ללא ביקורת שיפוטית, ולו עקיפה, עשויה להביא בהפעלה בלתי ראויה, לשיבוש כל הליכי השלטון.

ה. סמכות החנינה

1. הצגת השאלה

6. בכך הגעתי לשאלה המרכזית בעתירות שלפנינו. שאלה זו, שתי פנים לה: האחת, האם יש לו לנשיא המדינה סמכות לחון אדם בטרם הורשע בדינו? השנייה, האם נתקיימו התנאים למתן חנינה למי שלא הורשע, אף בהנחה שסמכות כזו קיימת. לדעתי, אין לו לנשיא המדינה סמכות ליתן חנינה בטרם הרשעה. על כן אין לי צורך לדון בשאלה, אם השימוש של הנשיא בסמכותו הוא כדין. אפנה, איפוא, לשאלה הראשונה.

2. "לחון עבריינים"

7. נקודת המוצא העקרונית היא בסעיף 11(ב) לחוק יסוד: נשיא המדינה, הקובע: "לנשיא המדינה נתונה הסמכות לחון עבריינים ולהקל בעונשים על ידי הפחתתם או המרתם".

מה משמעותו של ביטוי זה "לחון עבריינים"? – האם יש בו כדי ליתן תשובה לשאלה, אם לנשיא סמכות לחון אדם שטרם הורשע. לדעתי, התשובה על שאלה זו היא בשלילה. הביטוי "חנינה" בישראל כולל בתוכו הן חנינה אינדיווידואלית (מחילה) והן חנינה כללית (אמנסטיה). האם החנינה האינדיווידואלית – ורק בה עוסק סעיף 11(ב) לחוק יסוד: הנשיא – חלה גם על אדם שטרם הורשע? בעניין זה אין לתורת המשפט האוניברסלית שלנו פתרונים. אין מנוס מפרשנות שיפוטית.

3. "עבריינים"

8. האם אדם שטרם הורשע, הוא בחינת "עבריין"? מקובל עלי, כי מי שהורשע בדינו הוא "עבריין". אך מכאן לא נובע, כי מי שטרם הורשע בדינו אינו יכול להיחשב, לצורכי דבר חקיקה זה או אחר, כ"עבריין". הנה כי כן, למשל, פקודת המשטרה (נוסח חדש) קובעת בסעיף 3(3) שבה, כי משטרת ישראל עוסקת, בין השאר, בתפיסתם של "עבריינים ובתביעתם לדין". ברור מהקשר זה, כי "עבריין" לפי הוראה זו הוא דווקא מי שטרם הורשע בדין.

9. נמצא, כי הביטוי "עבריין" בסעיף 11(ב) לחוק יסוד: נשיא המדינה, אינו מקרין מתוכו הוא משמעות אחת ויחידה. בוודאי שהוא כולל בתוכו מי שכבר הורשע בדינו בפסקדין סופי. אך האם כולל הוא גם מי שהורשע בפסק דין שאינו סופי? ובעיקר, מה דינו של מי שלא הואשם כלל, או שהואשם אך משפטו טרם נסתיים? על שאלות אלה ורבות אחרות, אין הביטוי "עבריין" נותן לנו כל תשובה.

4. תכלית החקיקה

10. מבין האפשרויות השונות שהלשון מעלה, יש לבחור אותה אפשרות המגשימה את תכלית החקיקה. על מטרת החוק נוכל ללמוד, בראש וראשונה, מכוונת יוצריו.

5. "כוונת המחוקק"

11. מה היתה כוונת המחוקק, שעה שהעניקו לנשיא המדינה הסמכות "לחון עבריינים"? לעניין זה עלינו לחזור לחוק המעבר, תש"ט־1949. זהו החוק הישראלי הראשון שעסק בסמכויות הנשיא. סעיף 6 לחוק המעבר קבע את תפקיד הנשיא, בין השאר נקבע בו, כי לנשיא נתונה "הסמכות לחון עבריינים".

("הארץ" מעיר: מסקנתו של השופט ברק מבדיקת כוונת המחוקק לאור ההיסטוריה החקיקתית: ראשית, אין בידנו כל מידע על היקפה של סמכות החנינה שביקשה הכנסת ליתן לנשיא; שנית, ברור לנו כי לנגד עיני הכנסת לא עמד מודל ביחוד, ובוודאי לא זה של מלך אנגלי, הנציב העליון או נשיא ארצות הברית.

12. הוראת סעיף 6 לחוק המעבר, תש"ט־1949 בטלה עם חקיקתו של חוק יסוד: נשיא המדינה.

6. תכלית החקיקה: "מבט רחב"

14. חוק המעבר, ובעקבותיו חוק יסוד: נשיא המדינה, הם חוקים ישראליים מקוריים. סמכויות הנשיא בהן הן סמכויות מקוריות וראשוניות. המחוקק הישראלי "לא העתיק ולא השמיט". הוא בנה במו ידיו את המסד למערכת חיינו הלאומיים, ומבנה זה הוא "מבנה עצמאי". וכך הוא צריך גם להתפרש על־ידי בתי המשפט.

16. את סמכותו של נשיא המדינה "לחון עבריינים" יש לפרש "מתוך מבט רחב". עלינו לפרש את סמכות החנינה של הנשיא, כחלק מהמכלול הסמכויות השלטוניות, המרכיבות את מוסדות השלטון.

17. מתוך המסקנות המתבקשות מגישה פרשנית זו נראה לי, כי מתבקשות שתי מסקנות עיקריות: האחת, כי לא נוכל להיעזר, בפירוש סמכות החנינה של נשיא המדינה, בסמכויות חנינה הנתונות לנושאי משרות במדינות אחרות, אשר מעמדם במבנה סמכויות השלטון במדינותיהם שונה באופן מהותי מזה של נשיא מדינת ישראל. לעומת זאת, נוכל להיעזר בפירוש סמכויות הנשיא "לחון עבריינים", בסמכויות החנינה הנתונות לנושאי משרה דומה במדינות אחרות, אשר משטרן הקונסטיטוציוני דומה לשלנו. השנייה, כי יהא היקף הסמכויות של נושאי משרה דומים במדינות אחרות אשר יהא, בסופו של דבר, עלינו לפרש את סמכות החנינה של נשיא מדינת ישראל על רקע מערכת השלטון הישראלית.

7. תכלית החקיקה: השראה מאנגליה?

סמכות החנינה ההיסטורית הנתונה למלך האנגלי, מקורה בפררוגטיבה מלכותית, הרואה במלך את "מקור הצדק". תפיסה זו אינה יכולה לשמש השראה לנשיאה של מדינת ישראל.

נשיא מדינת ישראל אינו "מקור הצדק": אין הוא מגן הציבור, אין הוא המעיין ממנו שואבים בתי המשפט את כוחם; אין הוא מבצע החוקים; אין הוא התובע לדין פלילי. מכאן, שאין לקבל כל השראה פרשנית באשר לסמכותו של הנשיא "לחון עבריינים", מסמכות החנינה הנתונה עקרונית למלך אנגליה.

לעומת זאת, ניתן גם ניתן לקבל השראה פרשנית באשר להיקף סמכות החנינה של נשיא המדינה, מסמכות המופעלת, הלכה למעשה, על ידי מלך אנגליה היום. כפי שראינו, הלכה למעשה, זו אינה כוללת חנינה בטרם הרשעה.

תכלית החקיקה: השראה מארצות־הברית

הדעה המקובלת היא – והיא מבוססת על אמרות־אגב במספר פסקי־דין ישנים – כי סמכות החנינה כוללת גם חנינה אינדיווידואלית לפני הרשעה. נראה לי, כי גם המודל האמריקאי אינו יכול לשמש

שיקולי הביטחון אינם מחייבים תוצאה אחרת. אין ביטחון ללא חוק. שלטון החוק הוא מרכיב בביטחון הלאומי. הביטחון מחייב מציאת כלים ראויים לחקירה. שאם לא כן, לא יוכל שירות הביטחון הכללי למלא את יעודו

לנו כמקור השראה בכל הנוגע לסמכות החנינה של נשיא מדינת ישראל.

8. תכלית החקיקה: השראה ראויה

21. מקובל ברובן של מדינות הקונטיננט להעניק למי שעומד בראש המדינה, שהוא בעל סמכויות הבאות לסמל את המדינה אך לא

בטרם הרשעה, אין כל נקודת מוצא עובדתית ממנה יכול הנשיא לצאת, כדי לבחון אם מתקיימת התשתית למתן החנינה

לנהלה, את הכוח ליתן חנינה מוגבלת, שאינה משתרעת על מתן חנינה לפני הרשעה. כך הוא הדין בצרפת, באיטליה, בגרמניה, ובמדינות רבות אחרות (כגון הולנד, הפיליפינים).

22. מדינות שדין החנינה שלהן אינו עמוס בזיכרונות היסטוריים מתקופת המונרכיה האבסולוטית או מתקופות היסטוריות דומות, ואשר בראש המדינה עומד נשיא או מלך הבא לסמל את המדינה, מעניקות לאותו נושא משרה סמכות מוגבלת למתן חנינה, כאשר המגבלה החשובה לענייננו היא, שאין סמכות להעניק חנינה בטרם הרשעה.

9. תכלית החקיקה: מבנה מערכות שלטוניות

23. במשטר דמוקרטי קונסטיטוציוני כזה הריבון הוא העם. השלטון אינו כל־יכול. השלטון מתחלק בין רשויות שונות, אשר כל אחת מהן חייבת לפעול בתחומה היא, תוך סינכרוניזציה בין הסמכויות השונות, ואיזון ובקרה ביניהן. אין זה עולה בקנה אחד עם משטר דמוקרטי־קונסטיטוציוני, כי בידי מאן־דהוא, ולו נשיא המדינה, יהיו סמכויות־על שיאפשרו לו לשנות את כל החלטותיהן של כל הרשויות האחרות, שעה שאלה פועלות בתחומן שלהן, במסגרת הליך הפלילי. כוח־על שכזה יפה הוא לשליט־עליון המעניק חסד לנתיניו. כוח־על שכזה זר הוא לנושא משרה נכבד המשרת את אזרחיו.

24. מה משתמע, לעניין סמכות החנינה, מצורך זה לשלבה בתבנית הקונסטיטוציונית? נראה לי כי המסקנה הראשונה המשתמעת מכך היא, שאין לפרש את סמכות החנינה של הנשיא כסמכות־על המשתרעת על מלוא היקף פעולתן של הרשויות השונות. מביצוע העבירה ועד להכרעה בפסקדין סופי מטפלות רשויות שונות באדם החשוד בביצוע עבירה: המשטרה חוקרת; התביעה תובעת; בית המשפט שופט; שירות בתי־הסוהר מחזיק במעצר. אין זה עולה בקנה אחד עם מבנה קונסטיטוציוני, כי סמכות החנינה של הנשיא תתפרש באופן שיהא בכוחו להחליף ולפעול במקביל לכל אחת מהרשויות האלה. אין זה מבנה קונסטיטוציוני ראוי שהמשטרה חוקרת, אך הנשיא מוסמך להפסיק את חקירתה; שהתביעה תובעת, והנשיא מוסמך להפסיק את תביעתה; שבית המשפט שופט, והנשיא מוסמך להתערב בכל שלב מהלכי השפיטה.

מהו, אם כן, פירושה הראוי של סמכות החנינה על רקע התבנית הקונסטיטוציונית? הפירוש הראוי הוא, שסמכות זו תופעל אך ורק לאחר שהרשויות האחרות סיימו את תפקידן שלהן. אם במצב דברים זה ימצא צורך בחנינה, כי אז יוסמך הנשיא לתיתה.

הנה כי כן, החנינה האינדיווידואלית פועלת אך לאחר ההרשעה בפסקדין סופי. רק אז מוצו כל הסמכויות של הארגונים הנכונים במדינה. רק אז יוכל להתעורר אותו צורך "לתקן את המעוות".

25. תפיסה זו בדבר הצורך ליתן פירוש לסמכות החנינה של הנשיא, שאינו מתחרה בסמכויותיהן של הרשויות האחרות, היא העומדת ביסוד הגישה הפרשנית כי סמכות החנינה של הנשיא אינה כוללת חנינה כללית.

לדעתי, הטעם הרציונלי לכך הוא, כי חנינה כללית היא אקט חקיקתי, ומן הראוי שתעשה על־ידי הכנסת ולא על־ידי הנשיא. אין לו לנשיא להפעיל סמכויות שלטוניות המקבילות לאלו של הרשות המחוקקת.

גישה זו עצמה צריכה להדריך אותנו כאשר ליחס בין סמכות הנשיא ליתן חנינה, לבין סמכותן של הרשויות האחרות. אכן, כשם שאין לפרש את סמכות החנינה של הנשיא כמתערבת בסמכות החקיקה של הכנסת, כך אין לפרשה כמתערבת בסמכויות הביצוע והשפיטה של המשטרה, התביעה ובתי־המשפט. שכן זאת יש לדעת: מתן חנינה תוך מהלך חקירה, או מתן חנינה תוך מהלך המשפט, יש בה התערבות בפעולתן של הרשויות הללו. פירוש המאפשר התערבות זו אינו רצוי.

26. נשיא המדינה — אין בידיו כל מנגנון לחקור האמת. אין בידיו כלים לבחינת העובדות. על כן, אף שבעינה, שבחנינה האינדיווידואלית יפעל הנשיא על פי קביעתו של בית המשפט. אם זה קבע שהנאשם זכאי שוב אין לו צורך בחנינה. אך אם זה קבע שהנאשם אשם, הנשיא פועל על פי קביעה זו — זוהי נקודת המוצא של הנשיא. בטרם הרשעה, אין כל נקודת מוצא עובדתית ממנה יכול הנשיא לצאת, כדי לבחון אם מתקיימת התשתית למתן החנינה. אפילו יודה מבקש בביצוע עבירה, אין בכך ולא כלום, שכן כל עוד לא הורשע על־ידי בית משפט, הוא בחזקת זכאי.

27. גישתי זו בדבר פירוש סמכות החנינה של נשיא המדינה מתבקשת גם לאור המציאות המיוחדת של המבנה הקונסטיטוציוני בישראל. הנשיא בישראל הוא "ראש המדינה". אין הוא ראש הרשות המבצעת. הוא מעין רשות נוספת, בצד ארבע הרשויות הרגילות (המחוקקת, המבצעת, השופטת והמבקרת). על פי התפיסה הקונסטיטוציונית שלנו הוא מסמל את המדינה. הוא אינו חלק במאבקי הכוח המדיני. הוא עומד מעל לפוליטיקה היום־יומית. אין זה סביר להניח, כי לנשיא כזה ביקש המחוקק להעניק סמכות להתערב בפעולתן היום־יומית של הרשויות השלטוניות השונות. התערבות שכזו כמוה כירידה "לשדה הקרב", ואין היא הולמת את נשיא המדינה.

28. זאת ועוד: בצד הפעלת כוח חייבת להיות ביקורת שיפוטית. כוח בלא ביקורת – סופו שרירות. בלא דיין – אין דין. מכאן תפיסתנו הקונסטיטוציונית כי כל אחת מרשויות השלטון נתונה לביקורת שיפוטית, על־פי המתבקש מהיקף סמכויותיה. והנה, חוק יסוד: נשיא המדינה שיחרר את הנשיא מביקורת שיפוטית ישירה (סעיף 13(א)). אין זה מתקבל על הדעת, כי אותו מחוקק עצמו אשר שיחרר את נשיא המדינה מביקורת שיפוטית, ביקש להעניק לו סמכויות חנינה היכולות לבוא במקום סמכותן של רשויות אחרות הנתונות לביקורת שיפוטית. נהפוך הוא: עלינו לפרש את סמכויות הנשיא כסמכויות שיוריות – המופעלות אך כאשר הרשויות האחרות שוב אינן מוסמכות לפעול.

29. עד כה הנחתי, כי "התבנית הקונסטיטוציונית" מחייבת מתן פירוש לסמכויות הנשיא, באופן שלא תהא בהן חדירה לסמכויותיהן השלטוניות של הרשויות האחרות. מכאן מסקנתי, כי אין לו לנשיא סמכות ליתן חנינה בטרם הרשעה בפסקדין סופי. ניתן לומר, כי אפשר להשיג את מטרות "התבנית הקונסטיטוציונית" בדרך אחרת. על פי גישה זו, אין לצמצם את סמכות הנשיא, אלא יש לקוות כי הנשיא יעשה שימוש מצומצם בסמכותו.

איני מקבל טענה זו: אין בונים נורמות קונסטיטוציוניות על יסוד תקוות. אין זה רצוי, כלל ועיקר להשיג מטרה זו בדרך של תקווה כי הנשיא יתאפק ולא יפעיל את סמכותו. ומה הדין אם הנשיא לא יתאפק?

שנית, כאשר יש סמכות, ולו רדומה, יש תמיד ציפיה לשימוש בה. נשיא שיש לו סמכות ליתן חנינה אינדיווידואלית בטרם הרשעה עשוי לעמוד תמיד בלחץ התביעה האישית או הציבורית לעשות שימוש בסמכותו זו. אם ייענה לתביעה — יירד "לשדה הקרב"; אם יסרב לה — יירד "לשדה הקרב". דווקא הצורך לשמור על הנשיא כסמל המדינה, וכמנותק מהמחלוקות הפוליטיות, מחייב קביעה מדוייקת וברורה של היקף סמכויותיו בעניין החנינה תוך שלילתן במקום שטרם ניתן פסק דין סופי.

30. הגעתי איפוא למסקנה, כי "התבנית הקונסטיטוציונית" מביאה לפירוש סמכות החנינה של הנשיא, באופן שזו אינה קיימת במקביל

נשיא המדינה — אין בידיו כל מנגנון לחקור האמת. אין בידיו כלים לבחינת העובדות

לסמכויותיהן של הרשויות השלטוניות האחרות, אלא אך לאחר שאלה מוצו. האין בגישה זו נוקשות יתירה? האין החשש כי יתעוררו מקרים, ולו חריגים, בהם ייגרם עיוות דין? האם קיים מקרה, ולו נדיר, שבו עשויה סמכות החנינה להיות תרופה יעילה וטובה יותר? האין לפרש את סמכות החנינה של הנשיא, באופן המאפשר לו ליתן חנינה אישית גם בטרם הרשעה?

נקודת המוצא היא, כי ברובם המכריע של המקרים, אכן יש בידי הרשויות השלטוניות השונות כלים מספיקים כדי להתמודד עם בעיות שהתעוררו בטרם־הרשעה עשויה להתמודד עמהן. רובם של העניינים אשר מבקשים לטפל בהם בדרך החנינה בטרם הרשעה, ניתן וראוי לטפל בהם באמצעות הכלים הקיימים הנבונים מראש להתמודד עם בעיות אלה עצמן.

31. עם זאת, מוכן אני להניח כי יתכנו מקרים חריגים ויוצאי־דופן, שבהם הכלים הקיימים לא יהיו יעילים מספיק. מוכן אני לקחת בחשבון מצבים מיוחדים ביותר, בהן האמצעי של חנינה־טרם־הרשעה הוא היעיל ביותר. אפילו כך הם פני הדברים, אין אני סבור שיש בכך כדי להכריע את הכף. הטעם לכך הוא, שאין אנו עוסקים כאן בפירוש הוראה טכנית. אנו מפרשים חוקה. עלינו לפרשה מתוך "מבט רחב". עלינו לקחת בחשבון לא רק את התקלה ליחיד אלא גם את התקלה לחברה. עלינו לקחת בחשבון אפשרות של שימוש לרעה. עלינו לקחת בחשבון את הדינמיקה על פיה חריגים מיוחדים ביותר הופכים לחריגים מיוחדים פחות, ולימים הופכים לכלל. הנה כי כן, אסור לו לחריג וליוצא הדופן ביותר, שישבש את תפיסותינו הקונסטיטוציוניות הבסיסיות.

10. סיכום ביניים

33. גישתי היא כי אין להניח כי המחוקק ביקש להעניק לנשיא המדינה – שאינו ראש הרשות המבצעת, אלא מסמל את המדינה כולה, ואשר אין עליו ביקורת שיפוטית ישירה – סמכות שלטונית שהיא מקבילה לזו של נושאי משרה אחרים (משטרה, תביעה, בתי משפט). אין להניח כי המחוקק ביקש לאפשר לנשיא להתערב בהליך הפלילי, בטרם מוצה עד תום. על כן מפרש אני את הביטוי "לחון עבריינים" כמתפרש רק על אותם אנשים שהורשעו בפסק דין סופי.

ז. בחינת עמדתו של הנשיא שמגר

35. עם כל הכבוד, דבריו של הנשיא שמגר אינם מקובלים עלי.

36. נקודת המוצא של חברי, הנשיא שמגר, הינה כי סמכות החנינה של נשיא המדינה נבנתה על־פי סמכות החנינה של מלך אנגליה ונשיא ארצות־הברית. כפי שביקשתי להראות, הנחה זו אינה תואמת את המציאות העובדתית. סמכויות החנינה של המלך האנגלי לא שימשו "אב טיפוס" לסמכות החנינה של נשיא מדינת ישראל.

הנה כי כן, נראה לי כי אין בסיס עובדתי ואין בסיס משפטי, להנחה "ההיסטורית־פרשנית", כי ביסוד סמכות החנינה של נשיא המדינה עמדה סמכות החנינה של מלך אנגליה. והנה כי כן, השופט אגרנט (בג"צ 13/60 מתאנה) לא פירש את חוק המעבר, על יסוד ההנחה כי התכלית החקיקתית שלו "עוצבה בהתאם למתכונת האנגלית והאמריקאית אשר שימשה לה אב טיפוס". גישתו של השופט אגרנט היתה גישה קונסטיטוציונית כוללת. הוא ניגש לסעיף מתוך "מבט רחב". הוא שאל את עצמו, מה זאת "חנינה". הוא נעזר בניסיון האנגלי. הוא נעזר בניסיון האמריקאי. הוא נעזר בניסיון הצרפתי והגרמני. הוא ביקש לעמוד על מהותם של דברים, על רקעם האוניברסלי. שכן המושג "חנינה" הוא מושג בעל "משמעות אוניברסלית". זו הגישה שאותה אני מבקש לנקוט גם בעניין שלפנינו.

38. אין לכחד, כי בצד קביעתו של השופט אגרנט בבג"צ 13/60, שיש לבחון הוראות קונסטיטוציונית במבט רחב, מצויה גם הקביעה הספציפית, כי לנשיא המדינה סמכות ליתן חנינה בטרם הרשעה. זו היתה גם דעתו של השופט ברנזון. מה משמעות שיש לייחס לקביעה זו? מוסכם על הכל, כי קביעות אלה הן אימרות־אגב.

(מכאן, ששאלת החנינה — לפני הרשעה, היא בעיקרו של דבר שאלה פתוחה, אשר אנו נדרשים להכריע בה לראשונה. הובעו בה אמרות שיפוטיות. נכתבו עליה מאמרי מלומדים. הובעו דיעות משפטים. עתה עלינו לומר את דברינו שלנו.

39. זה המקום לבחון את גישתו של חברי, הנשיא שמגר, הקובע — תוך התבססות על השופט אגרנט בבג"צ 13/60 — כי "סמכויות חוקתיות יפורשו באופן נרחב". קביעה זו חשובה היא לחברי, שכן מבקש הוא ליתן פירוש מרחיב לסמכות החנינה של נשיא המדינה. לעניין זה ברצוני להעיר שתי הערות:

ראשית, נקודת המוצא העקרונית של השופט אגרנט היתה כי להוראות קונסטיטוציוניות יש ליתן פירוש מתוך "מבט רחב". לכך אני מסכים. גישה זו עומדת ביסוד פסק דיני שלי. מכאן לא נובע, לדעתי, כי לכל הוראה חוקתית יש ליתן פירוש מרחיב. אכן, השאלה אם הפירוש הוא מרחיב או מצמצם אינה קובעת את שיטת הפרשנות, אלא היא עצמה תוצאתה של הפרשנות. לדעתי, הפרופוזיציה הקונסטיטוציונית היא שהוראות חוקתיות יש לפרש כיאה למעמד הבכורה שיש להן, ובבאה למגמתן לקבוע אורחות חיים. הוראת יסוד אינה באה להקפיא מצב קיים. היא באה לכוון ניסיון אנושי. על כן צריך לפרשה מתוך תפיסה רחבה, ולא באופן טכני. אך לא נובע מכך שתוצאתה של גישה זו היא תמיד פירוש מרחיב. לעתים הפירוש הוא מצמצם.

שנית, אילו היה עלי להכריע בין מתן פירוש מרחיב לבין מתן פירוש מצמצם לסמכות החנינה של הנשיא, הייתי נוטה פירוש מצמצם. זאת מכמה טעמים: ראשית, בשל אותה תחושת בלתי רצויה של סמכויות עליה עמדתי, שנית — וזה העיקר בהקשר זה — משום שחנינה יוצרת חוסר שוויון בין "עבריינים". והוראה שכזו יש לפרש — על פי אותה גישה — פירוש מצמצם.

3. "הרשות המחוקקת והרשות המבצעת...לא סברו שיש לשנות את המצב המשפטי"

41. חוק יסוד: נשיא המדינה חזר על הנוסחה "לחון עבריינים" שהיתה בחוק המעבר. לא הוכנס כל שינוי בלשון זו. מכאן מסיק חברי הנשיא שמגר שהכנסת אימצה לעצמה את הפירוש של הרוב המיעוט בבג"צ 13/60 (מתאנה) בעניינה של חנינה לפני הרשעה. גישה זו אינה מקובלת עלי, לא במישור העובדתי ולא במישור המשפטי.

42. במישור העובדתי — כיצד יודעים אנו מה חשבו חברי ועדת החוקה חוק ומשפט שעה שערכו סעיף 11(ב) לחוק יסוד: נשיא המדינה. סברתם, שלהם היתה כי סמכות החנינה חלה רק לאחר הרשעה. כך הם הבינו את המילים "לחון עבריינים", והתוצאה זו הם כנראה רצו.

44. חלק ניכר מפסק דינו של חברי, הנשיא שמגר, מוקדש לשאלת הביטול מכללא. על־פי תפיסתי שלי, שאלה זו אינה מתעוררת כלל. לפיה אין סמכות החנינה של הנשיא משתרעת כלל על חנינה בטרם הרשעה, וממילא אינה ניצבת לשיטתי כל בעיה של ביטול מכללא. על פי גישתי שלי, החוקים השונים העוסקים בסמכויות של הגורמים השלטוניים, הם חלק "מהסביבה" המשפטית אשר במסגרתה מתפרשת סמכות החנינה של הנשיא. חוקים אלה לא ביטלו מכללא את הוראת סעיף 11(ב) חוק יסוד: הנשיא. הם אך נתון שבאמצעותו אנו מפרשים את חוק היסוד.

ה. על שלטון החוק

45. בטרם אסיים, ברצוני לציין כי ברקע העתירות שלפנינו עומד שלטון החוק, במובנו הפורמלי ובמובנו המהותי. שלטון החוק במובנו הפורמלי משמעותו, שכל הגורמים במדינה, בין הפרטים כיחידים וכהתאגדויות, ובין זרועות המדינה, חייבים לפעול על פי החוק, ופעולה בניגוד לחוק צריכה להתקל בסנקציה המאורגנת של החברה. שלטון החוק, במובן זה, משמעותו כפולה: חוקיות השלטון והשלטת החוק. זהו עיקרון פורמלי, שכן אינו מתעניינים בתוכנו של החוק, אלא בצורך להשליטו, יהיה תוכנו אשר יהיה. שלטון החוק במובנו זה אינו קשור לטיב המשטר, אלא לעיקרון של הסדר הציבורי. בכל הנוגע לרשות המבצעת, שלטון החוק מטבעו חוקיות המינהל. הרשות המבצעת כפופה לחוק. ליחידיה אין זכויות, כוחות או חסינויות אלא אם כן החוק מעניק זאת להם. מכאן, שלאיש השלטון, בתור שכזה, אין יותר זכויות, כוחות או חסינויות, מאשר לכל אדם אחר במדינה, ועל כן יש לו אותה אחריות למעשיו כמו לכל אדם אחר.

על כן, אם היועץ המשפטי לממשלה סבור, כי קיים חומר לכאורה, המצדיק חקירה, בעניין עבירות חמורות ביותר שנעברו על־ידי מי מאנשי הרשות המבצעת, מחייב שלטון החוק חקירה ובדיקה. כך היינו נוהגים כלפי כל אדם. כך יש לנהוג כלפי אנשי השלטון. שיקולי הביטחון אינם מחייבים תוצאה אחרת. אין ביטחון ללא חוק. שלטון החוק הוא מרכיב בביטחון הלאומי. הביטחון מחייב מציאת כלים ראויים לחקירה. שאם לא כן, לא יוכל שירות הביטחון הכללי למלא את יעודו. כוחו של השירות באמון הציבור בו. כוחו באמונו של בית המשפט בו. אם שיקולי ביטחון יכריעו את הכף, לא יהא אמון של הציבור, ולא יהא אמון של בתי המשפט בשירות הביטחון, ובחוקיות חקירותיו. בלא אמון לא יכולות מערכות השלטון לתפקד. כך הוא הדבר לעניין אמון הציבור בבתי המשפט.

46. לשלטון החוק יש, בנוסף למשמעות הפורמלית גם משמעות מהותית. זהו שלטונו של החוק הראוי, שיש בו איזון בין צורכי הכלל והפרט. משמעותו של זה בראש וראשונה, שוויון. זהו שוויון בהפעלת החוק, ובשימוש בו. אין שלטון החוק קיים, אם מפלים בין שווים.

כאשר חוקרים את האחד ולא את השווה לו, נפגם שלטון החוק; כאשר נותנים חנינה לאחד ולא לשווה לו, נפגם עקרון שלטון החוק; כאשר מעניקים לאחד את מלוא האפשרות להגן על עצמו ולמסור את גירסתו ושוללים זאת מהאחר השווה לו, נפגם עקרון שלטון החוק.

47. מספרים כי בין המלך ג'יימס הראשון לבין השופט קוק התקיים ויכוח. השאלה היתה אם המלך רשאי לקחת עניינים, השייכים לרשות השופטת, לידיו, ולהחליט בהם בעצמו. תחילה ניסה קוק לשכנע את המלך, כי שפיטה דורשת מומחיות שאינה מצויה בידי המלך. המלך לא שוכנע. אז קם השופט קוק ואמר: "המלך אינו כפוף לאדם. הוא כפוף לאל ולחוק".

כן יהי.

אהרן ברק
שופט

שופט בית המשפט העליון אהרון ברק

השופטת בן־פורת

(המשך מעמוד 12)

לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח חדש) תשמ"ב־1982 ("תפתח בחקירה") נפתחה חקירה בעניין ואף הוזמנו עדים למסור הודעות. אם החקירה גופה עלולה לגרום למדינה נזק ביטחוני חמור, למי הסמכות להפסיק את החקירה בעודה באיבה?

היועץ המשפטי לממשלה, מר חריש, טען בפנינו, כי לדעתו אין לו סמכות להפסיק חקירה לאחר שזו החלה (או לאחר שנודע למשטרה שנעברה עבירה מסוג פשע). ניתן אולי לחלוק על מסקנתו ולגרוס שהמשטרה, בהיותה זרוע של היועץ המשפטי לממשלה, לשם חקירת פשעים (בג"צ 186/65 ריינר נ. ראש הממשלה ואח' פ"ד יט (2) 584, 684) חייבת לפעול כמצוותו וממילא רשאי ומוסמך היועץ המשפטי להפסיק חקירה. אולם הדבר אינו נקי מספק. הנה כי כן קיימת הוראה מפורשת בחוק סדר הדין הפלילי הנ"ל (בסעיף 60), שבתום החקירה של עבירה מסוג פשע על המשטרה להעביר את החומר לפרקליט המחוז וכן שמותר לה, למשטרה, לא לחקור בעבירה רק כשהיא מסוג עוון, וגם זאת מהטעמים שצוינו באותו חוק (סעיף 59 סיפא). תמיכה מסויימת בהפרדת הרשויות הללו ניתן למצוא אפילו בדבריו של חברי השופט ברק (גם אם לא זו היתה הכוונה שלשמה נאמרו), בסעיף 26 לחוות דעתו, בדבר "הפרדת רשויות".

כלומר — רשות נפרדת ותחומה שלה. המשטרה שקיבלה תלונה או שנודע לה בדרך אחרת שנעברה עבירה מסוג פשע, חייבת לחקור ולהעביר בתום החקירה את העדויות שאספה לכתובת שקבע המחוקק, רק אז נכנסת התביעה לתמונה. זאת ועוד, קיים אף ספק, אם רשאית המשטרה להפסיק את החקירה בעבירות פשע, אפילו כאשר טעמיו של היועץ המשפטי לממשלה נראים לה טובים ונכוחים, שכן על־פי נוסח סעיף 59 סיפא לחוק הנ"ל במשטרה נתון לה שיקול דעת כזה רק לגבי עוון (ולא פשע). והעיקר: סמכותו של היועץ המשפטי למסור לה להתערב בחקירה על ידי צו להפסקתה מוטלת כאמור בספק.

בהנחה שאמנם כך הוא, כי אז עשויה הסמכות להעניק חנינה להיות הדרך היחידה להפסיק חקירה, המסכנת אינטרס ציבורי חיוני, כגון את בטחון המדינה. דברי ועדת אגרנט, על־פיהם "בתנאים מסויימים עשוי עניין שיש לו ערך בטחוני, מדיני או ציבורי לחייב שלא להגיש את ההאשמה הפלילית" יפים גם למניעת חקירה למטרה דומה. וכאמור לא מן הנמנע שאז הדרך היחידה לעשות כן היא דרך החנינה על ידי נשיא המדינה.

אם החקירה גופה עלולה לגרום למדינה נזק ביטחוני חמור, למי הסמכות להפסיק את החקירה בעודה באיבה?...בהנחה שאמנם כך הוא, כי אז עשויה הסמכות להעניק חנינה להיות הדרך היחידה להפסיק חקירה, המסכנת אינטרס ציבורי חיוני, כגון את ביטחון המדינה

ברם, אפילו נניח שיש ליועץ המשפטי סמכות להפסיק חקירה משטרתית, אלא שמתגלעים חילוקי דעות במקרה כלשהו בין היועץ המשפטי לממשלה לבין הדרג המדיני בו (כמוכר), לפי קביעתה של ועדת־אגרנט, עליו להיוועץ. אמנם נאמר שם (כמודגש על ידי) שעל היועץ המשפטי לממשלה לצאת מתוך ההנחה, שאלה הממונים על הביטחון מנוסים ובקיאים בשטחים הללו יותר ממנו, ועליו גם להביא בחשבון שהם הנושאים באחריות הראשונית לדאוג לבל יפגעו האינטרסים של המדינה מן הבחינה הבטחונית (או הפוליטית או הציבורית), אך בתחום סמכויותיו — ההחלטה לאחר ההתייעצות שלו היא. בסיטואציה זו, כאשר כל "צד" מתגדר בעמדתו ובהשקפתו, מה המוצא? נראה לי שכבגון דא מן הראוי למתוח השוואה רעיונית בין המצב המתואר לבין ראיות חסויות הניצבות אל מול זכותו של נאשם להתגונן בפני אישום פלילי. עיקרון מקודש הוא בעיני נפשות לתת לנאשם את מלוא ההזדמנות להתגונן כראוי בכל ראיה שבידי התביעה. זכות זו ניתקת מבסיסו של המשטר הדמוקרטי. אף־על־פי־כן ראה המחוקק לקבוע, בסעיף 44(א) לפקודת הראיות (נוסח חדש), כי

"אין אדם חייב למסור, ובית המשפט לא יקבל ראייה אם ראש הממשלה או שר הביטחון הביע את דעתו... כי מסירתה עלולה לפגוע בבטחון המדינה... אלא אם מצא שופט של בית המשפט העליון, על פי עתירת בעל דין המבקש גילוי הראייה, כי הצורך לגלותה לשם עשיית צדק עדיף מן העניין שיש לא לגלותה."

אם שופט בית המשפט העליון (שאינו יושב לדין במשפט עצמו) מגיע לכלל דיעה, כי הצורך לגלות את הראייה לשם עשיית צדק אכן ברורה מפני העניין שיש למדינה לא לגלותה, הוא יתן תוקף לחסיון, אפילו נפגעת בדרך זו אפשרותו של הנאשם להתגונן. לעומת זאת, אם יחליט, כי לשם עשיית צדק יש לגלות אותה ראיה, קיימת עדיין האפשרות שלאור עמדתם של הגורמים הממונים על הביטחון בדבר הנזק — שהיא שונה מזו של השופט — יעדיפו לא להביא את הראייה והנאשם יזוכה. הזיכוי יחזה לנאשם פרס העולה בערכו אפילו על זה של חנינה, ולא מן הנמנע, שאין הוא ראוי לו, וכי אכן ביצע את המעשה שהמדינה יוחסה לו, אך לפי ראות עיני הנוגעים בדבר, נדחה עיקרון מקודש אחד (שוויון הכל בפני החוק) בפני עיקרון אחר (השמירה על בטחון המדינה או קיומה). אין לכחד שבפני בעלי תפקיד בתחומי מבחק ניצב קושי מיוחד לפעול תמיד על פי החוק, מידת הסטייה אמנם שונה בארצות שונות, אך היא קיימת.

ככל שהסטיה מהנורמה החוקית קלה יותר, כן ייטב ורצוי היה להגיע למצב האופטימלי, בו החוק והשמירה על הביטחון יהודו בכפיפה אחת. אך אל לנו כשופטים, שבתוך עמנו אנו יושבים, לשגות באשליות. המקרה הנוכחי יוכיח מצב כזה מביך ובלתי רצוי הוא. יש מן הסתם מקרים, בהם קברניטי המדינה הנושאים באחריות לקיומה ולבטחונה, רואים בסטיות מסויימות מהחוק לשם שמירה על ביטחון המדינה הכרח בל יגונה. צודק השופט ברק גם בהמשך דבריו, כי "שני אינטרסים אלה — של משפט הוגן ושל ביטחון המדינה — נלחמים על הבכורה, ויש להכריע ביניהם". בשניהם עניין לציבור.

עדה אני לכך, שבעניין חיסיון בעת המשפט (כפי שכבר הזכרתי) מכריע שופט בית המשפט העליון (שאינו יושב לדין במשפט גופו) בין שני האינטרסים, אך כבר רמזתי שאפילו הכריע בצד החסיון, היינו על גילוי הראיה, אין זה סוף פסוק וניתן לא לגלות את הראייה תוך ביטול המשפט ואף זיכוי הנאשם.

נראה לי, באנלוגיה, שבדומה לכך גם אין החלטתו של היועץ המשפטי לממשלה למסור תלונה למשטרה — חרף עמדת הדרג המדיני (כעניננו — הקבינט המצומצם) שהדבר יגרום נזק בטחוני שיש למנעו — בהכרח סוף פסוק. אין כל פסול בעמדתו של היועץ המשפטי לממשלה, שיש לערוך חקירה בניגוד לעצה שקיבל, אך אין גם לפסול מסירתה של הדילמה להכרעת מי שעומד בראש המדינה כסמל וכנציג העם: נשיא המדינה. איני גורסת שהדרך היחידה הפתוחה בפני הדרג המדיני כגון דא היא פיטוריו של היועץ המשפטי לממשלה על ידי ממשלת ישראל. עמדתו היא לגיטימית, והוא יכול והזכאי להישאר באמון לתפיסתו. באותה מידה לא נפגע מעמדו של שופט בית המשפט העליון שהחליט על גילוי ראיה.

חברי הנכבדים ואנוכי תמימי דעים, שאם הסמכות לחון בטרם משפט קיימת, כי אז אין להטיל כל דופי בשיקולים שהדריכו את הנשיא למתן החנינות. יחד עם זאת מן הראוי להדגיש את הוקרתנו הרבה של העבירות שנגלו בפנינו, אשר לפי טיבן וטבען, חייבת להדליק

חברי הנכבדים ואני תמימי דעים, שאם הסמכות לחון בטרם משפט קיימת, כי אז אין להטיל כל דופי בשיקולים שהדריכו את הנשיא למתן החנינות

נורה אדומה ולחייב בדק בית יסודי בשירות הביטחון, כדי לקבוע נורמות והנחיות הוגנות עד קצה האפשר...

קיים איפוא מי שנושא באחריות כלפי הכנסת (ראש הממשלה או השר הממונה) ולעיתובה זו יש עתה להוסיף את האפשרות לתקוף את החנינה תקיפה עקיפה. בנוסף על אלה, קיים מעמדו המיוחד של נשיא המדינה, שהוא נציג העם העומד מעל למחלוקות פוליטיות או ציבוריות. חזקה שהנשיא שקל כדבעי את כל הדורש שקילה לפני שהוא מחליט להפעיל את סמכותו להעניק חנינה מלאה בין בטרם הרשעה ובין לאחריה. זוהי סמכות שהשימוש בה חייב להיות נדיר ביותר. החנינה בטרם משפט לא נועדה לתקן עוול שנגרם לנידון... לפיכך שוקלים את חומרת אותה עבירה כנגד האינטרס האחר, המדיני, הבטחוני כו'. לשון אחרות, החנינה בטרם הרשעה מבוססת תמיד על מאבק בין האינטרס של שוויון הכל בפני החוק לבין אינטרס חיצוני חשוב אחר. בכך יש כדי לצמצם עד מאוד את המקרים בהם מן הראוי להשתמש בסמכות זו.

לעומת זאת, "התכלית העיקרית" של החנינה — לחון אדם שהורשע על לא עוול בכפו — תופסת כמובן אך ורק אחרי הרשעה, ומקומה לא יכירנה בחנינה בטרם משפט.

הוראה חוקתית תכליתה לבטא את רצון העם, את ה"אני מאמין" שלו ומשזו העניקה את הסמכות לחון עבריינים לנשיא המדינה, יש לראות בו את האדם המתאים למשימה קשה זו (בצד הקיום חתימתו של שר הנושא באחריות בפני הכנסת והאפשרות של תקיפה עקיפה), במקרים בהם נהנה העבריין ממתן החנינה, לא על שום היותו חף מפשע אלא למען ההגנה על אינטרס עדיף — בין אחרי ובין לפני הרשעה — אמנם מופר העיקרון של שוויון הכל בפני החוק, אך ראינו שזו לעיתים התוצאה (דרך משל) גם כאשר זוכה נאשם מחוסר ראיות משסירב שופט בית המשפט העליון לגלות ראייה חסויה.

כמו הנשיא שמגר סבורה גם אני, כי לא מעמדו של נשיא ישראל ברשות המבצעת בכללותה הוא הקובע, אלא היותו סמל המדינה הנושא בסמכות החנינה כשליחו של העם.

משימוש בלתי רצוי בסמכות החנינה יש כמובן להימנע גם בכל מקרה... אין לשכוח, כי כלים העומדים לרשותו של בית המשפט... הם הדרך היעילה ביותר להגיע לחקר האמת ושלמידה על הגינותם של ההליכים.

הפיכת התוצאה על פיה, ספק אם יש לה עדיין משקל. אולם זהו עניין למחוקק לעצת בו. כאשר החנינה ניתנת לא משום שהנחון נשפט על לא עוול בכפו, אלא לאור התנגשות בין אינטרסים — עקרון שוויון הכל בפני החוק מזה והצורך לשמור על עניינים הקשורים בבטחון המדינה (או אינטרס חיוני אחר) מזה — מחייב הדבר זהירות רבה, שקילה מעמיקה ושימוש נדיר.

(ג) כבחינת "הפרדת הרשויות" המקובלת על כולנו, יש לראות בנשיא המדינה בעל סמכות "שיורית" (כלשון חברי השופט ברק) או סמכות "זהירות" (כלשונו של השופט אגרנט בראובן ובמתאנה), והבאות עליה להישאר. ככל שיקפיד נשיא המדינה לא לחון בחנינה, כאשר קיימת רשות אחרת המוסמכת עדיין לפעול, כן ייטב...כמו חברי הנכבד הנשיא שמגר, סבורה גם אני, שאין להוציא מכלל אפשרות את הצורך בשינוי המצב החוקי הקיים, תוך שקילת הצעותיהם של מלומדים, כגון של פרופסור פלד.

6. תמימת דעים אני עם חברי הנכבדים, שבכל הנוגע לעתירה לערוך חקירה בתלונה שהועברה למשטרה, יש להסתפק בשלב זה בהצהרת היועץ המשפטי לממשלה, שכל הפרשה אכן תיחקר ללא שיור וללא סייג, ועל כן דין העתירה האמורה להתבטל.

7. משהשבתי בחיוב על השאלה, אם מוסמך הוא נשיא המדינה לתת את החנינות נשוא העתירות שלפנינו, ניצבת בפני השאלה השנייה והיא, כלום התקיימו התנאים במקרה קונקרטי זה להעניק אותן חנינות.

ייאמר מיד שלא מצאתי בחנינות גופן את הפירוט הנדרש. פרט לתיאור כללי שהמפורט ביותר שבהן הוא זה המתייחס לראש השב"כ. נאמר שם, שהחנינה ניתנת לגבי כל העבירות "הקשורות לפרשה שאירעה בלילה שבין ה־12 וה־13 באפריל 1984 המכונה "אוטובוס 300", הן מעבירותיו ביום האירוע והן מעבירותיו בהקשר לאותה פרשה עד ליום חתימת כתב זה". בבאר החנינות נאמר, שהן חלות על כל העבירות "הכרוכות בפרשה המכונה "אוטובוס 300" מלאחר האירוע בלילה שבין ה־12 וה־13 באפריל 1984 ועד לחתימת כתב זה". זהו כשלעצמו פירוט לא מספק. אולם בשלב זה מונחים בפנינו תצהיריהם של העותרים ובהם פירוט המספיק, עם האמור בבקשות ובחנינות עצמן, לזיהוי העבירות. אין צריך לומר שהחנינה חלה, איפוא, אך ורק על אותן עבירות ולא על שום עבירה אחרת.

אשר לשיקולים שהדריכו את נשיא המדינה עובר למתן החנינות החלטנו כבר בשעתו (1.7.86), כי "אין צורך בהגשת תצהיר בקשר לשיקולי נשיא המדינה בעניין החנינות".

עפ"י החומר המונח בפנינו, החלו המגעים עם נשיא המדינה זמן ניכר לפני החנינות ורק הצעד הסופי פורמאלי, נוכח לחץ הנסיבות שהתהוו, נעשה בחופזה. כך נובע מהחומר הקיים שהוסברו לנשיא המדינה כל הפרטים הנוגעים לפרשה ואין לי יסוד לפקפק בנכונותה של טענה זו.

8. לקראת סיום ברצוני להדגיש, שכמו חברי הנכבדים דנתי בשאלה המרכזית — הסמכות לחון בטרם משפט — תוך התעלמות מהסערה המתחוללת בקרב הציבור סביב הפרשה העגומה. מלאכת השיפוט מחייבת התנתקות כזאת. את תפקידנו עלינו למלא במיטב הכרתנו. מחובתנו לנקוט עמדה גם במחלוקות המפלגות את הציבור. גם אם לא תתקבל דעתנו בשאלה הקונטרוברסלית על חלק הימנו. פסיקתו של בית המשפט, להבדיל מדעתי, היא המחייבת.

9. על יסוד השיקולים הנ"ל מצטרפת אני לדעתו של חברי הנכבד, הנשיא שמגר, ולמסקנה אליה הגיע.

המשנה לנשיא
השופטת מרים בן פורת

המשנה לנשיא בית המשפט העליון השופטת מרים בן־פורת

هكذا من الاصل

מכתבים למערכת הארץ

די במשחקי בת־יענה

במכתבו של שלמה כץ ("הארץ", 28.7) קובל הכותב על שר הביטחון, יצחק רבין, שהצהיר באחרונה כי המלחמה עם סוריה היא רק שאלה של הזמן. כץ טוען שעלינו ליטול דוגמה מנהיגיה של ארה"ב וברה"מ, אשר אינם משמיעים בפומבי הצהרות מהסוג שהשמיע רבין, אלא על חיפוש דרכים והסכמים למניעת מלחמה ביניהן.

ספק אם הדוגמה האמורה אכן ישימה ביחסינו עם מדינה כסוריה. עלינו להתייחס במלוא הרצינות להצהרות החוזרות ונשנות של מנהיגי מדינות חזית הסירוב הערביות, על התכוננותם המתמדת למלחמת השמד נגד ישראל, ברגע שיגיעו לעמדת כוח שלדעתם תאפשר להם זאת.

ניסיון העבר, מאז קום המדינה, מוכיח את רצינות כוונותיהן של אותן מדינות, וסוריה בראשן. כיום, כאשר כלי התקשורת בעולם מדווחים השכם והערב שסוריה — במימונה של בריה"מ — עוסקת באורח אינטנסיווי ביותר בהצטיידות ובהתחמשות לקראת מלחמה חדשה נגדנו; וכאשר אפילו המלך חוסיין, המתון לטעמם של חלק לא מבוטל בתוכנו, עולה לרגל אל נשיא סוריה אסד, חשוב במיוחד לפקוח עיניים ולהתריע על הסכנה המוחשית הרובצת לפתחנו, במקום לשחק במשחקי בת יענה ולהלקות את עצמנו בהאשמות.

א. הנגבי
תל אביב

עובדי צה"ל כאזרחים מסוג ב'

במכתבה של יהודית וינקלר ("הארץ", 29.7) על הבחירות בארגון עובדי צה"ל המבוססות שם, עוסקת בהיבט הפוליטי אך מתעלמת מן ההיבט המעשי: ארגון עובדי צה"ל השאיר את חבריו במצב של אזרחים סוג ב'.

עובד צה"ל שלא הגיע לגיל 65 אחרי 35 שנות עבודה גופנית אינו יכול לצאת לגמלאות, אף על פי שאינו מקבל תוספת פנסיה לשנים שיעבוד מעבר ל־35 השנים האמורות. לגבי שנים אלו הוא זכאי לשני אחוזים שכר לגימלה. יחד 70 אחוז מרביים, ל־35 שנים. אחר כך הוא חייב להמשיך לעבוד בלי לזכות ב־2 אחוזים אלו לשנה. עובדים שנקלטו לעבודה בצה"ל עם גמר שירות החובה בזמן מלחמת השחרור, גמרו את 35 השנים אך לא נותנים להם ללכת, אפילו כשהם חולניים ותשושים. עניינם התסיס רבים הרואים מה צפוי גם להם בקרוב.

עובד צה"ל עומד למשפט אצל מפקדו (קצין) על עבירות משמעת כאילו היה חייל. כלומר, יש לו החובות של חייל־קבע (שירות צבאי) אך אין לו הזכויות המפליגות שלו. כשאורח עובד צה"ל מאבד כלי עבודה לא די שמנכים לו את ערכו של הכלי, אלא המפקד יכול להטיל עליו גם קנס מהותי, דבר שלא מבדים אצל שום קבלן פרטי ובשום מקום עבודה.

אין לאורח עובד צה"ל כתובת להתלונן על ניכויים בלתי מוסברים בשכרו. הוועד המקומי אינו יכול לברר פרטים מספיקים במחלקת התשלומים בתל אביב, הוועד הארצי היה יכול מבחינה גיאוגרפית, אך אינו עושה זאת. כך נעלמים ימי עבודה מן התשלום ללא הסבר, והמרירות של היחידים מגיעה אל כל הציבור.

העוולות הגדולות והקטנות שצבר עובדי צה"ל סובל מתוך כל השנים, מנעו באמינות המזכירות לא פחות משיקולים פוליטיים.

יום־טוב רילף
חיפה

הרפו מהגרים

מתוך להט "אהבת הגר" אנו שוכחים כמה פרטים קטנים אשר איש אינו מעלה על דעתו. הגר הוא אדם שלא נפל לנו מהירח; הוא בן לעם ואזרח מדינה שאינה מוקפת אויבים ונדרשה לבעיות קיום, יש לו שפה ותרבות, משפחה, ידידים, מורשת דורות, אשר הוא מנתק עצמו מהם, ושורף מאחוריו הרבה גשרים. ומה אנו מציעים לו? מדינה שקועה במלחמה מתמדת עם שכנותיה, מוקד לסכסוכים גלובאליים, חברה מעורערת, הצגות קולנוע בלילות שבת בליווי המשטרה, ותרבות עידוד בתחנות אוטובוסים.

מה שונה היחס לגר שאנו מוצאים במקורותינו, באותו דו שיח הנשגב בין נעמי ורות המואבייה. זה הדגם הקלאסי להלכות גֵרות ואהבת האדם האמיתית.

זכור האדם — הרפו מהגרים

יחיאל הרשברין
ירושלים

האלוף ירון: תזכורת

"הארץ" הודיע מוואשינגטון (3.8) הידיעה בכיכול מפתיעה, כי עיתונים בארה"ב מפרסמים בהרחבה את הרחקתו של האלוף עמוס ירון מתפקיד פיקודי על ידי ועדת כהן.

לדעתי מפתיע ותמוה דווקא שהידיעה על מינויו של האלוף ירון כנספח צבאי התפרסמה ב"הארץ", בלי להזכיר את דעתה של ועדת כהן על חלקו באירועי סברה ושתילה. אפשר גם לתהות על הידיעה — אם היתה כזאת — שמינויו של האלוף ירון לתפקיד בארה"ב יעבור בלי שהעניין יוזכר.

ד"ר רפאל מרום
ירושלים

טאבה: פסק זמן

ישראל ומצרים מנהלות חודשים ארוכים להגיע לניסוח מוסכם של שטר הבוררות על טאבה. אין כל ערובה שבעתיד יצליחו יותר מבעבר. לכאורה, המרחק בין העמדות אינו ניתן לגישור. לכן מוטב לשני הצדדים להסכים לפסק־זמן, למשל של חמש שנים, ולחזור לדון בניסוח שטר הבוררות בשנת 1991. בינתיים תנוהל טאבה במשותף על־ידי ישראל ומצרים תוך הפשרת שאר סוגיות הנורמליזציה.

אם רוצים לעשות ניסיון נוסף לגיבוש של שטר בוררות, ניסיון אחרון לתקופה זו, היה כדאי לבדוק בין הניסוחים השונים גם העמדה כגון: "איפה צריך היה להיות הגבול של הארבעה ביוני 1967?"

ד"ר בנימין סלמון
תל־אביב

פרק יומי
משלי י"ב
משנה יומית
אהלות ט, ב־ד
דף יומי
מגי' כא
הלכה יומית
רמ"ב וב' בספר קפ"ח, א"א

ימונה נציב בתים משותפים

הבתים המשותפים המוזנחים בעירנו מרקבים בסרט עת. אין דואג ואין מטפל. הדיירים אדישים ואינם מוכנים לתרום מר' אמותיהם למען הכלל. התוצאה מבצעת: לכלוך, הזנחה, הנוחות, גינות נטושות והפכות למגרשי־גרוטאה עקומי־מרצפות ומלאים בכתמי שמן שחור. פני העיר כפני מגולחתיה.

ומה הפתרון הנעתי לפני חברי־הכנסת, שרים, אנשי ציבור והנוגעים אוהבים: נציב בתים משותפים. תבגוה המדינה נציב, אשר יתקין תקנות מתאימות, יראה לאוכפן, ידרוש וישגיח מדיירי הבתים, יחייב אתם [illegible] להרום את תרומות הגנים וביתם למען איכות סביבתם שלהם.

שושנה מלמד
תל־אביב

בזכות רוטרי

נורית אמיתי מתארת את השיטה החדשה בניתוחי עמוד השדרה המיושמת במחלקה האורתופדית בבית החולים מאיר.

רצוני לחזור ולציין את תרומת מועדוני רוטרי, אשר עזרה לנו רבות ברכישת מערכת הציוד לניתוחים אלה. התרומה היתה סכום הכסף הראשון שהגיע, בזכותו [illegible] "לגלגל" את רכישת המערכת. יהיה זה לא הוגן מצדנו שלא להזכיר את עבודתם המסורה של ארבעת מועדוני רוטרי באיזור תל אביב באיסוף התרומה.

ד"ר תום הלל
בית־החולים מאיר, כפר סבא

בימת צוותא מציגה:
פאסודובלה
מאת: יהושע סובול
בימוי: גדליה בסר
עם: ליאורה ריבלין ויוסי פולק
בתל־אביב "צוותא" (טל' הקופה 250156/7) מחר יום ו' 8.8 ב־21.30

קולנוע / רחל גורדין

רובוט כתינוק מגודל

סטפני (אלי שידי) בזרועות הרובוט הרומנטי, בחיקוי של ג'ון טרבולטה, בסרט "תקלה מופלאה"

"תקלה מופלאה", קולנוע תל־אביב, ת"א

התסריט, שנכתב בידי שני סטודנטים לקולנוע, ברנט מדוק וסטיב וילסון, מעצב דמויות לא לגמרי שגרתיות. זה יתרונו העיקרי, שכן הסיפור שאבלוני לגמרי. המדען הלא־בטוח־בעצמו, הנערה החיה בבית מלא בעלי־חיים עזובים, ואחרון אחרון חביב: עוזרו ההודי של המדען, המגלה בשפה האנגלית מכמנים שרק הודי יכול לגלות. בן ג'ביטויה מגלם דמות זו בכוח רב ואף גונב את ההצגה מן הרובוט המשוכלל.

ג'ון בדהם ("שיגעון המוסיקה", "רעם כחול", "משחקי מלחמה", "של מי החיים האלה, לעזאזל") מביים היטב את קטעי הקומדיה, בהעניקו לחיילי הצבא האמריקאי בסרט את התפקיד הקומי המסורתי של השוטרים המפורסמים מאולפני קיסטון.

יש הרואים ב"תקלה מופלאה" פארודיה על השפה האמריקאית. הרובוט והעוזר ההודי מרעננים את השפה באופן שימושם בה ומאירים מחדש את משמעותם של ביטויים מקובלים. חלק מזה אובד בתרגום העברי. למשל, כשהמדען קורא בהתרגשות "הוא קודשי", מסתכל הרובוט על הקרקע ומגיב: "לא רואה כאן שום תרא". בתרגום העברי קורא המדען "שוטו שמימה", הרובוט מסתכל על הקרקע ואומר: "לא רואה שום שמים". אך גם ללא כל משמעות לשונית, "תקלה מופלאה" הוא בידור פופולרי ומהנה.

הסרט נפתח בהדגמה צבאית של כלי נשק סודי חדש, כמו ב"רעם כחול". גיבורו הוא רובוט המתחיל לחשוב ולהרגיש כאדם, כפי שקרה ב"ד.א.ר.י.ל.". הוא חביב וידידותי, אינטליגנטי וזקוק להגנה, כמו "אי.טי.". הוא מאוהב בבת־אנוש, כמו "האיש מהכוכבים" ובאופן אחר — הרובוט ב"חלומות אלקטרוניים". הממסד הצבאי־טכנולוגי מבקש להשמידו, כמו ב"אי.טי.", ב"ד.א.ר.י.ל." וב"רעם כחול". קל לזהות כאן גם מוטיבים מסרטים אחרים. אף על פי כן, "תקלה מופלאה" הוא סרט חביב. פנטסיה רובוטית משעשעת, הסוחפת מאתנו את כל התגובות הצפויות מראש. ילדים יתענגו מאוד וגם מבוגרים ימצאו סיבות להנאה.

גיבור הסרט "תקלה מופלאה" הוא "מס' 5" — רובוט צבאי סודי, שתוכנת להוות כלי משחית קטלני. החמישי בסידרה בת תריסר פריטים. הוא מתביא בחזהו קרן לייזר המסוגלת להעלות טנקים ומשאיות באש מבלי לסכן את חייו של מפעיל אנושי. ואולם, ברק הפוגע במקרה ב"מס' 5" משבש כליל את "דעתו". לפתע הוא מרגיש שאסור לגרום הרג, וב"לבו" מלא אהבה הוא מגיח לעולם שמחוץ למעבדות הצבאיות, עורג לקשרים חדשים ולהתנסויות מאלפות. סיפור הסרט "תקלה מופלאה" הוא סיפור יחסיו של הרובוט עם סטפני (אלי שידי מ"משחקי מלחמה", "הברים" ו"פעמיים במשך החיים"), נערה רחבת לב, האוספת לביתה כלבים, חתולים, באשים ונחשים תועים, וכן סיפור הקשר עם המדען שיצר אותו הד"ר קרוסבי ניוטון (סטיב גוטנברג מ"תרגיל לשוטרים מתחילים", "קוקון" ו"דיינר"), המנסה לגלות אם אכן יש חיים במכונה המשוכללת שהמציא.

כמו במקרה של "אי.טי.", גם "מס' 5" נוגע ללבנו בעיקר בזכות הקווים האנושיים בהתנהגותו. כאשר הוא מתאמץ להבין את עצמו מחדש, הוא נראה כמו שבוי אנושי המנסה להתיר את אסוריו. הוא דומה לתינוק מגודל ומגושם, המורכב מחלקי מתכת. ניסיונותיו לחקות את דילוגיו של הרגל או את רפרוף כנפיו של פרפר, יוצרים עימות מוזנה בין העולם המכוכב של הטכנולוגיה לבין התנועה הרכה הספונטנית בטבע. החלוקה הפשטנית של העולם לטכנולוגיה־רעה ולטבע־טוב, המצויה ביסודם של הרבה סרטי פנטסיה ומדע בדיוני, מהווה גם כאן את הבסיס הרעיוני. כמו ברבים מסרטיו של סטיבן שפילברג, לטלוויזיה יש גם בסרט זה תפקיד מכריע. כש"מס' 5" מבקש לנטרל את הרובוטים האחרים, שנהפכו עתה לאויביו — הוא מתכנת אותם להתנהג כמו שלושה ליצנים מפורסמים מהטלוויזיה. ואילו הוא עצמו "שולף מן המותן" משפטים מפורסמים מהסרטים, בקולו של ג'ון ויין.

הארץ ממליץ

תל אביב

שואה (מוזיאון ת"א) — תשע וחצי שעות של ראיונות עם עדי ראיה, קורבנות ורוצחים. קלוד לנצמן משחזר את "הפתרון הסופי" לפרטי פרטים.

יומנו של צב (לב 3) — גבר ואשה בגיל העמידה משתפים פעולה בגניבת שלושה צבים מגן החיות ולהחזרתם למרחבי הים. תסריט של פינטר, משחק טוב של בן קינגסלי וגלנדה ג'קסון, ובימוי עדין של ג'ון אירווין, הופכים ליצירת קומדיה בריטית צנועה על בדידות בעיר.

בר 51 (גורדון) — אהבה אסורה בין אח ואחות, מאפשרת לבימאי עמוס גוטמן להציג את שולי החברה התל־אביבית. דיאלוג אמין, משחק טוב, ובימוי רגיש.

זכרונות מאפריקה (שחף) — חייה של הסופרת איזק דינסן (הבארונית קארן בליקסן) בחווה לגידול קפה בקניה בראשית המאה. מריל סטריפ ורוברט רדפורד מככבים בסרט, שבוים ע"י סידני פולק כרומנסה הוליוודית. נופים מקסימים ביופיים וקצב המרהיב את הלב.

שיגעון של לילה (ערב תן) — במשך לילה אחד בהופעה בניו־יורק עובר גיבור הסרט מעמדה של תייר למצב קומי של היה נרדף. קומדיה שחורה, סוריאליסטית, בבימויו של מרטין סקורסזה.

נשיקת אשת העכביש (דיזנגוף 1) — הומוסקסואל בגיל העמידה ומהפכן סמבי כלואים בתא אחד בבית־סוהר בדרום אמריקה. ביים הקטור בבנקו ("פישוטה"), ויליאם הארט זכה בפרס ה"אוסקר" על משחקו בסרט זה.

קרטה קיד 2 (רב חן) — המורה הדליהודי עם משפטי חוכמה מהמזרח. המשך של "קרטה קיד". תמצות נעימה ומהנה לילדים ולמבוגרים כאחת.

ירושלים

אורדט (סינמטק ירושלים) — סרט קלאסי של קרל דרייר שנעשה בדנמרק ב־1955. עוסק בהתרחשותו של נס נוצרי והאוטופיה הפרוטסטנטית של האמונה. מתורגם לעברית.

נשיקת אשת העכביש (בנייני האומה) — ראה דיזנגוף ת"א

חיפה

שיגעון של לילה (ערב גת) — ראה בת"א.

בר 51 (שביט) — ראה גורדון ת"א.

קרטה קיד 2 (חן) — ראה רב חן ת"א.

תיאטרוני ישראל
הערב יום ה' 7.8
תיאטרון הבימה
השקיעה: 20.30
סיפור זמני: 20.30
התיאטרון הקאמרי
מיכאל קולהאס — 20.30
קידוש — בצוותא: 20.30

שידורי טלויזיה מלוקסמבורג
יום חמישי 7.8.86
17.05 [illegible] — סדרה
17.35 [illegible]
18.15 [illegible]
18.35 [illegible]
18.53 [illegible]
19.22 קרלשן — סדרה
19.30 הפרש — סדרה
20.20 סרטים בקרוב
20.30 סרט ערבי התלוש
22.15 [illegible]
22.50 איש סודי — סדרה
לקליטת תוכניות מאירופה
פנורמה
טל: 3462530, 3460850, 260799, 268303

מרכז למוסיקה ירושלים
jerusalem music centre
טל. 02-225187
כיתת אמן לפסנתרנים
עם
פרופ' ג'יורג'י שאנדור
GYORGY SANDOR
ב־1—7.9.86
בשעות 12.00—10.00 ו־16.00—14.00
ביום שישי, 5.9.86 מ־10.00 עד 14.00
ג'יורג'י שאנדור, יליד הונגריה, למד באקדמיה של בודפשט בהדרכתם של בלה בארטוק (פסנתר) וזולטאן קודאי (קומפוזיציה). בידיו הופקדו ביצועי הבכורה של יצירות מאת מלחינים שונים, בהם שוסטקוביץ'. בארה"ב ערך את ביצוע הבכורה והקלטת הבכורה לקונצ'רטו השלישי של בארטוק, עם התזמורת הפילהרמונית בניצוחו של יוג'ין אורמנדי. הקלטותיו ליצירות באך, בטהובן, בראהמס, שופן, ליסט, שומאן, פרוקופייב, ואחרים זכו לשבחים ולפרסים. האלבום הכולל את כל היצירות לפסנתר של בארטוק בביצועו זכה בפרס ב־1965 GRAND PRIX DU DISQUE.
שאנדור מופיע זה שנים כסולן עם כל התזמורות הנודעות וכרסיטליסט באירופה, ארה"ב ויפן. כיתות האמן בהדרכתו נודעות גם הן בעולם כולו. ביג'וליארד הוא מלמד מספר קטן של תלמידים נבחרים. ספרו "על נגינת הפסנתר" נחשב לאבן־פינה בלימוד הפסנתר כיום, הן בתחום הטכני והן בתחום האינטרפרטאטיווי.
ביום ה', 4.9.86, יגיש מר שאנדור רסיטל מיצירות באך, בטהובן, שופן, בארטוק, דביוסי, סקריאבין וליסט במרכז למוסיקה.
הכניסה — ללא תשלום, אך יש להירשם במרכז מראש. זכות קדימה תינתן למשתתפי כיתת האמן
פסנתרנים, מורים וסטודנטים מתקדמים המעוניינים לקבל שיעורים מתבקשים להירשם במרכז בהקדם האפשרי, אך לא יאוחר מ־28.8.86. מוסיקאים, תלמידים ושוחרי מוסיקה מוזמנים לצפות בשיעורים (ללא תשלום).
התוכנית נתונה לשינויים ללא הודעה מוקדמת.

"שתי אצבעות מצידון" — הסרט העלילתי שיכבוש את ליבכם.
הסרט שייצג רשמית את ישראל בפסטיבל קאן 1986.
הופק ע"י יחידת ההסרטה של דובר צה"ל. בבימויו של אלי כהן.
בבכורה עולמית "פאר" ת"א. "הבירה" ירושלים.

מדריך הארץ

תורנויות

תורנות רופאים

המגנת רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד לשעות ה־7 בבוקר בתחנות מד"א טל' 101.
מגן דוד אדום:
ירושלים 523133
תל־אביב 5460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052־541333
נתניה 823333
רחובות 08־451333
בת־ים 5511111
חולון 803133
לוד־רמלה 08־221022
באר שבע 057־74767
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' — 20.00—8.00
בימי ו' — 15.00—8.00
טלפונים: 03־433300, 03־433500
"שקט" — שירות רפואי לבית
שירות ביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 24—19:
טל' 03־7549111 "שקט" קוד מנוי 232
ש"ן — עזרה ראשונה בנפשית:
24 שעות ביממה:
ירושלים 227171
תל־אביב 261111, 261113
חיפה 672222/3
נתניה 053־35816
באר־שבע 057־418111
מרכז רפואי באר יעקב, 03־223958
מרכז מידע לקורבנות אונס

24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02־245554
חיפה טל' 04־382611
מרכז מידע למבוגרי לחץ מטעם "שקלים"
א' ו־ה 11.00—13.00
ב' ו־ד' 16.00—18.00
טל: 220031
רח' מאנע 13 תל־אביב

מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב:
"דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טלפון: 294869, 03—285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 24.00—9.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד. בר כוכבא 49 טל: 03־284649 פתוחה: בימים א'־ה בין 21.00 עד 23.00 ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
חיפה:
רח' הגפן 26, קומה ב', טל' מס' 04—523—566. שעות הקבלה כל יום בין 20.00—23.00.

שח"ך — שירות רפואי ביתי
24 שעות ביממה, כולל רפואת שיניים:
ירושלים, מוקד יום 660585, 669551
מוקד לילה, שבת וחג 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד
תל־אביב, מוקד יום 218820, 218898
מוקד לילה 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד יד ביד — עזרן קשבת לילד ולהורים
תל אביב — לילד 226027 24 ש' ביממה
להורים, בימים ב', ה' מ־20.00 ל־17.00.
חיפה הנריה — 229488 מ־20.00 ל־11.00

תורנות בתי־חולים

תל אביב רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)
ירושלים שערי צדק — (ילדים)
הדסה ע"כ — (כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג)
שערי צדק — (פנימית, נשים)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב: לב העיר אחד העם 69 613862
קופ"ח כללית אמסטרדם 7 225142
ירושלים: פרמצ' רחמה הס"ג 28 523191
חיפה: הנשיא שד' הנשיא 35 335312
חולון: המרים סבו וייצמן 12 845236
בת ים: קופ"ח עין יהב 2 884854
רמת גן: פרנבר ירמת צמן 45 782821
נתניה: קרניאל מרכז מסחרי אוזרים 52484
פתח תקוה: קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
הקריות: הרמן ממסח מדרעין ק. מוצקין 715136
רחובות: מאוחדת בניסין 23 457991
חדרה: צליק ה. סמואל 23 56323

הלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה. ימים ב' ג' ד' — 17.00—20.00. בגורדון 66 ת"א, טל' 2812288.
חיפה: ימים א' ו־ד' 16.00—19.00 רח' הספורט 14 טל' 381520

מרכזי מידע — אגד

03—432777
04—549121
02—528231־2

מוגש כשירות לציבור על ידי
הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

טלוויזיה

לימודית

- 09.00 עד כאן — מידע ובידור
- 09.05 שעת כושר
- 09.15 קסים קסם
- 09.40 רזן קישוט איש לאמנשה
- 10.00 הגוזמן איקוס — סדרה
- 10.30 פיצוחים
- 14.00 עד כאן — מידע ובידור
- 14.05 שעת כושר
- 14.15 הישרדות — רוב הקוטב
- 14.35 רכבת ההפתעות
- 15.00 סאו טאו
- 15.25 אאוריקה — מבאות... אמצעי בטיחות
- 16.00 זהו זה
- 17.00 ערב חדש

כללית

- 17.30 קיד וידאו — סדרה
- 18.00 אני, אמי והשכן ממול — סדרה משעשעת
- 18.25 פסוקו של מקום — גבעון
- 18.30 (ע) קיצור החדשות
- 18.32 (ע) סרטים מצוירים
- 18.45 (ע) חידושים והמצאות
- 19.00 (ע) מפגש — עיניי השעה
- 19.30 (ע) חדשות
- 20.00 כותרות מבט
- 20.02 הפלא ופלא — מבצעי ראווה מיוחדים
- 20.50 לקראת שידור
- 21.00 מבט לחדשות
- 21.30 תעודה — הגבול האחרון
- 22.20 הלל — סדרה — חבורת חוף הלל של ארה"ב
- 23.10 כרטיסי ביקור — סרטי תלמידים ובוגרי בתי"ס לאמנות הקולנוע בישראל: 1. "התנונה בירושלים" (ישראל 85) סרטו של רונן שור על התנות כתו של אריק איינשטיין לבנו של אורי זוהר; 2. "בוקר טוב ישראל" (ישראל 86) סרטו של אמיר הרגיל על הקימה בבוקר של חמישה נערים ישראלים שונים ברחבי ישראל
- 23.45 פסוקו של יום וחדשות

ירדן ערוץ 6

- 18.00 תכנית בידור בצרפתית
- 19.00 חדשות בצרפתית
- 19.15 לקט שירים
- 19.30 חדשות בעברית
- 20.00 חדשות בערבית
- 20.30 אמאגדה (סדרה קומית בבית מלון)
- 21.00 ליים סטרייט (סדרת פעולה)
- 22.00 חדשות באנגלית
- סרט עלילתי באורך מלא

לבנון ערוץ 12

- 13.30 וודי וודפקר (סרטים מצוירים)
- 14.00 מועדון 700
- 14.30 התעמלות
- 15.00 סרט: "לורות לריד" עם ג'ינג'ר רוג'רס
- 16.30 ספיידרמן (מצויר)
- 17.00 הבית המעופף (מצויר)
- 17.30 ההרפתקות עם ג'ין קלי
- 18.00 לוסי (קומי)
- 18.30 תחנת רדיו (קומדיה)
- 19.00 חדשות
- 20.00 הרקסל ומקורמיק (פעולה)
- 21.00 60 דקות (אירועים דוקומנטאריים)
- 22.00 לאור הירח (בלש)
- 23.00 מועדון 700

רדיו

קול המוסיקה

- 06.02 צלילי בוקר
- 07.07 בוקר טוב
- 07.30 שחרית מוסיקלית
- 09.30 קונצרט בוקר
- 12.05 מאוצר הסרטים
- 13.00 קונצרט צהריים
- 15.05 מפגשים מוסיקליים
- 16.00 אתנחתא
- 17.30 קונצרט מנחה
- 20.07 דור הזהב — אמנים גדולים בהקלטות היסטוריות
- 21.00 ימי המוסיקה הקאמרית בכ"ר ליל העליון 1986 בכפר בלום

רשת א'

- 12.05 לבי במזרח — שירים מזרחיים
- 14.06 לכל לבן ולכל המשפחה
- 14.45 התול כשם — ילקוט כלבו
- 15.30 קתדרא — פרופ' זאב שטרנהל: האם יתכן פאשיזם בישראל?
- 16.05 צומת המהדורתיכון
- 17.20 האוניברסיטה הפתוחה — צרפתית למתקדמים
- 18.06 מבחר ערב — הורי דור מסורת
- 18.50 פרקי היום בתנ"ך
- 19.05 שיעור בתניא
- 19.30 שידורים לעולים
- 22.05 לכל אדם כוכב — עם האסטרולוג אילן פקר

רשת ב'

- 17.30 על מספרים ואנשים
- 18.06 יש שאלות
- 19.00 היום הזה
- 19.35 השבוע בכנסת
- 20.05 שרשים — מגורשי ספרד באוטליה
- 22.05 צימוקים ושקדים — שירים למקומות בין המצרים
- 23.05 בינינו לבין עצמנו

רשת ג'

- 18.06 קולבו — שבועון פופ
- 20.05 מופע רוק
- 22.05 משלנו — פזמונים ישראלים
- 23.05 הלילה הוא שירים

גלי צה"ל

- 16.05 ארבע אחר הצהרים — שירים עבריים
- 17.00 ערב טוב ישראל
- 18.05 שעה קלה על כלכלה
- 18.40 משירי הלהקות הצבאיות
- 19.05 פזמונים לסולנים
- 20.05 מוסיקה נגד — רוק מתקדם קלאסי
- 21.00 מבט לחדשות
- 21.30 אוניברסיטה משודרת — יום הפליכה
- 22.05 על הרגש ועל הבישוק
- 23.55 שירת חצות — עם הופעת יחידת הגדו"ל
- 00.05 ישראלי בלילה

שידור קבוע

רשת א'

- 07.30 הד שירים — פזמונים ישנים
- 08.05 הבוקר — עם בני הבדל
- 09.05 השיר לא תם
- 09.30 מפגש
- 10.30 רדיו קל
- 11.10 שירים עבריים
- 11.30 השכלה הדעת לכל

רשת ב'

- 07.00 הבוקר הזה
- 08.00 התול בגדולים
- 09.05 ליקוד בית
- 10.10 כל צבעי הרשת
- 12.10 גל פתוח — חדשות ופזמונים
- 13.00 בנתיבי היום
- 14.00 יש עניין
- 15.05 רגעי קסם
- 16.05 תוצרת הארץ — שירים
- 17.10 זמן כלכלה
- 17.30 על מספרים ואנשים

רשת ג'

- 06.05 בזמירה לאשר
- 07.05 שיר בבוקר־בבוקר
- 09.05 בה לי — להתמודד עם התקליטיה
- 10.05 אתני זה מבחיק — פופרבנים
- 11.05 יום יום יום

גלי צה"ל

- 06.05 אוניברסיטה משודרת
- 06.30 מוקדים עין — מידע מוסיקה
- 07.07 שבע אפס שבע
- 08.05 בוקרטוב ישראל — אקטואליה
- 09.05 אלה בוקר
- 10.05 הפסקת עשר
- 11.05 נבון לעכשיו
- 13.05 מבצר הפזמונים הזמר
- 14.05 דיודיותי
- 15.05 פסק זמן
- 13.05 פזמון זהב — שירים עבריים
- 14.05 בנן גב
- 16.05 הבנה יומית

קולנוע

תל־אביב

אורלי — רכבת אל החופש 5.00, 7.15, 9.30
אלנבי — הלף עם הרוח 4.30 — 8.15
אסתר — שובו של מקטנטן 5.00, 7.30, 9.40
בית לסין — לא מאחר לאהוב 11.15
בן יהודה — השגעון הגדול 5.00, 7.30, 9.30
גורדון — בר 51 5.00, 7.45, 9.45
גת — צבע ארגמן 3.15, 6.15, 9.15
דיזנגוף 1 — נשיקת אשת העכביש 11.00, 1.30, 4.45, 7.20, 9.45
דיזנגוף 2 — 3 רווקים ותינוק 11.00, 1.30, 4.45, 7.20, 9.45
דיזנגוף 3 — זאב צעיר 11.00, 13.30, 4.45, 7.20, 9.45
הקל — חבמים בלילה 7.15, 9.30, יום שישי 10.00 בלילה
הייב אין — נילס אלגרסון 8.00, קומדה 10.00, סקס 12.00
הוד — הקרב על הוהר 5.00, 7.30, 9.30
רב חן 1 — טרן בקודת הקסמים 11.00, 2.30, 4.30, בה"ס לשוטרים מתקדמים 5.50, 7.50, 9.50
חן 2 — מהזבים באהבה 11.00, 2.20, 4.25, שיגעון של לילה 5.50, 7.45, 9.50
חן 3 — קרטה קיד 2 11.00, 3.00, 5.00, מרן בקודת הקסמים 6, סיפורה של אננס 7.40, 9.50
חן 4 — נסי בגן 11.00, 2.15, 4.10, פרנלים שבאלה 6.00, 7.55, 10.00
חן 5 — רוצח הפיל המעופף 11.00, 2.30, 4.30, הפשה המזרחה באירופה 5.50, 7.50, 9.50
לימור — סינדרלה והכלבלב הגדול 11.30 בבוקר, פרייץ אלמנגר 5.00, 7.15, 9.30
לב 1 — אלכס חולה אהבה 2.00, 5.00, 7.40, 9.50
לב 2 — אהבות משונות 5.00, 7.30, 9.30
לב 3 — יומנו של צב 13.40, 4.45, 7.30, 9.40
לב 4 — בבתי המטאן 13.40, 4.45, משימה 7.10, 9.40
מוזיאון ת"א — "שואה"
מקסים — נילס הולגרסון 5.00, 7.00, חושים 9.30
מרכז התרבות הישראלית — פרט מתוק 10.00
סינמה 1 — המשימה האחרונה 5.00, 7.30, 9.30
סינמה 2 — אהבה מסוחרת 5.00, 7.30, 9.30
סינמטק ישראלי — הסיפור שאינו נגמר, 19.30 רשמותיו של אריאק מטבלר 21.00, ציר הנביאים, רוח ההרגנולות 19.30, 21.30, מעבר לאוקינוס השקט
פאר — רק בין זכרים 4.30, 7.15, 9.30
פריז — כוחות 12.00, 2.00, 4.00, 7.15, 9.30, ברזיל 11.30 בלילה
צוותא — ילדי המרגנות 8.00
צפון — התחלות ראשונות 5.00, 7.30, 9.30
שחף — זכרונות מאפריקה 5.45, 9.15
תכלת — אהבה על הולה 4.30, 7.00, 9.30
תמוז (המחודש) רמת אביב — כחוס הגוף 7.15, 9.30, מוסטי 11.45 בלילה
תל־אביב — תקלה מופלאה 5.00, 7.30, 9.30

רמת השרון

כוכב — מנטוזה 4.30, 7.00, שורת המקהלה 9.30

בת־ים

אורות — אלכס חולה אהבה 5.00, 7.30, 9.30
עצמאות — השגעון הגדול 5.00, 7.30, 9.30

ירושלים

אדיסון — הסיפור שאינו נגמר 11.00 בבוקר, קומדה 4.30, 7.30, 9.30
אורגיל — היפופיה והזומן 10.30, 4.00, שובו של מקטנטן 6.00
אוריון:
אור 1 — קרב נשרים 10.30 בבוקר, הצבע ארגמן 3.00, 6.00, 8.50
אור 2 — קרטה קיד 10.30, 4.30, 7.00, 9.30
אורנען — ביה"ס לשוטרים מתקדמים 4.30, 7.30, 9.30
בית אגרון — לוסי שבו הביתה 4.00, אקסטאסי 5.45, סיסה נעימה 8.00, הפליישה להוליווד 1941 9.30, הרמן שלי עם אבני 12.00
בנייני האומה — נשיקת אשת העכביש 7.15, 9.30
הבירה — קני למל בקודר 10.30, 4.30, מסע עסקים של אבא 7.00, 9.30, חשבון סופי 12.00 בלילה
כפיר — אבדות נילס הולגרסון 11.00 בבוקר, אלכס חולה אהבה 4.30, 7.30, 9.30
מיטשל — השיגעון הגדול 5.00, 7.30, 9.30
עדן — הקרב על הוהר 4.30, 7.30, 9.30
סמדר — הבכור של פריזי 7.00, 9.15
רון — שיגעון של לילה 4.30, 7.30, 9.30
סינמטק — הכה את השטן 19.00, צעיר של הדה 19.00, מעלם קטה, הקשרים הקטלנים 19.00, אורדט 21.00, ידה מלא בפרים 21.30

רחובות

בית העם — רמבו 8.30
הוד — בבתי המטאן 5.30, שיגעון של לילה 7.30, 9.30
חן — היפופיה והזומן 11.00, 4.30, בעקבות אוצר הנילוס 7.30, 9.30

רמת־גן גבעתיים

ארמון — הצבע ארגמן 6.00, 9.00, בימי שישי 10.00 מוצאי שבת 6.00 — 9.00
אורדע — אלכס חולה אהבה 7.15, 9.30 יום ו' 10.00 מוצאי שבת 7.30, 9.40
אורמון — בי"ס לשוטרים מתקדמים 5.00, 7.30, 9.40
הדר — השגעון הגדול 5.00, 7.30, 9.30
לילי — תקלה מופלאה 5.00, 7.15, 9.30
רב גן — רמת גן
בן 1 — רוכב הפיל המעופף 11.00, 3.00, 5.10, שיגעון של לילה 7.30, 9.50
בן 2 — מהדבים באהבה 11.00, 3.00, 5.00, השפה מזרחה באירופה 7.30, 9.50
בן 3 — קרטה קיד 2 11.00, 3.00, 5.10, הסיפור האמיתי 7.30, 9.50
בן 4 — טרן בקודת הקסמים 11.00, 3.00, 5.15, קרטה קיד 2 7.20, סיפורה של אננס 9.50
שבית — רכבת אל החופש 7.30, 9.30

נתניה

סמדר — חברי הדוקין אליוט 11.00 בבוקר, הקרב על הוהר 6.00, 8.00, 10.00
שרון — נילס הולגרסון והחבר הבי 11.00, 4.30, תקלה מופלאה 6.00, 8.00, 10.00

כפר סבא

חן — קומדה 7.00, 9.15
קסם — רגי סטאר האוסט 11.00 בלילה

נצרת עילית

מגדל ביקינג — בבתי המטאן 9.00

גדרה

בית העם — חבמים בלילה 7.15, 9.30

חיפה והסביבה

אורה — אלכס חולה אהבה 4.30, 7.00, 9.15
אורלי — רמבו הפיל המעופף 11.00, 4.30, מרכבי 7.00, 9.15
אמפיתאטרון — קומדה 4.30, 7.00, 9.15
ארמון — שובו של מקטנטן 4.30, 7.00, 9.15
חן — קרטה קיד 2 4.30, 7.00, כחום הגוף 9.15
סינמטק — פורטר 22, חגות הרוחי מבלבל עמים
עצמון — הקרב על ההוד 4.30, 7.00, 9.15
עמפי — בילבי 4.00, זכרונות מאפריקה 6.00, 9.00
פאר — בי"ס לשוטרים מתקדמים 4.30, 7.00, 9.15
קרן אור המחודש — יחסים אסורים 4.30, 7.00, 9.15
רון — השגעון הגדול 4.30, 7.00, 9.00
רב גת 1 — טרן וקודת הקסמים 11.00, 4.30, הצבע ארגמן 6.00, 9.00
רב גת 2 — מהדבים באהבה 11.00, 4.30, שיגעון של לילה 7.00, 9.15
שביט — מים מים 9.00, 7.00 בר 51 11.30

קריות (חיפה)

אורות — התחלות ראשונות 7.00, 9.15
בית העם — זאב צעיר 9.15
היכל — המורים בקונג 9.15
גינן — הקרב על הוהר 7.00, 9.15
סביון — טרן וקודת הקסמים 4.00, 6.00, תרגיל לשוטרים מתקדמים 7.30, 9.15
ספיר — בעקבות אוצר הנילוס 7.15, 9.30

חדרה

חדרה — אלכס חולה אהבה 5.00, 7.30, 9.30
תפן — בי"ס לשוטרים מתקדמים 4.30, 7.15, 9.30

הרצליה

דוד — היפופיה והזומן 11.00, 5.00, קומדה 7.15, 9.30
היכל — השגעון הגדול 5.00, 7.30, 9.30
תפארת — בעקבות אוצר הנילוס 4.30, 7.30, 9.30
כלון דניאל — זכרונות מאפריקה 6.00, 9.30

פתח־תקוה

היכל 1 — הסיפור שאינו נגמר 11.00 בבוקר, השיגעון הגדול 5.00, 7.30, 9.30
היכל 2 — קרטה קיד 2 11.00, 5.00, 7.15, 9.30
היכל 3 — אלכס חולה אהבה 7.30, 9.30

חולון

מתנס קרית שרת — טוניה האורחה 11.30, רגשיים 4.30, 7.30, 9.30
מגדל — נסי בגן 3.00, בי"ס לשוטרים מתקדמים 7.30, 9.30
ארמון — קרטה קיד 2 5.00, 7.30, 9.30
סבוי — השגעון הגדול 5.00, 7.30, 9.30
רינה — הקרב על הוהר 5.00, 7.30, 9.30

עפולה

היכל התרבות — קומדה 9.00

רעננה

אורות — אלכס חולה אהבה 5.00, 7.30, 9.30

עכו

אודיטוריום — אלכס חולה אהבה 7.30, 9.30

באר שבע

חן — השגעון הגדול 4.30, 7.30, 9.30

מכרזי השלטון המקומי

פרסום מס' 182/86

להלן תקציר מכרזי הרשויות המקומיות

תנאי התשלום: במפורט בגוף המכרזים. נוסח מלא של כל מכרז נמצא לעיון ברשות המקומית המפרסמת ובמרכז השלטון המקומי. מסמכי ומפרטי המכרזים ניתן לרכוש ברשות המקומית במקומות הנקובים בטבלה. נוסח הפרסום — באחריות הרשות המקומית המפרסמת.

שם הרשות המקומית	מספר מכרז	מחיר מכרזים	שם המכרז	מועד אחרון להגשה	מלוא המען לפרטים	ראש הרשות המקומית
ע. ירושלים	56/86		מכירת רכב: ארגזי רדוס ומכולות "צמרדע" משומשים (הארכת מועד)	26/8/86	גב' רחל וינשטיין טל. 02־231760	ט. קולק
ע. תל אביב	232/86		רכישת רהוט מסוגים שונים	21/8/86	אגף רכש קומה 9 חדר 948	ש. להט
ע. אילת	12/86	80	בחכר הקמת אתר סילוק אשפה ברמת יותם	22/8/86	משרד מהנדס העיר טל' 059־74271	ר. הוכמן
ע. בני ברק	50/86	20	מכירת מכבית חלבי 1983	14/8/86	מנהל המוסך טל' 701122	מ. אירנשטיין
ע. חיפה	35/86	150	הצעות מקבלנים לבצוע עבודות סלילה והתקנת אי תנועה ברח' אלנבי	19/8/86	אגף הדרכים והתנועה	א. גוריאל
ע. חיפה	36/86	10	העברת זכויות חכירה וחזקה בדירת מגורים בשד' רגביה 36 קרית חיים	26/8/86	אגף הנכסים יל. פרץ 32 קומה 8 חדר 810	א. גוריאל
ע. חיפה	37/86		מתן שירותים של אספקת פועלים לביצוע עבודות במחלקות העיריה	19/8/86	יד׳ תוכלה מוסך העיריה רח' אשדר חוף שמן	א. גוריאל
ע. חיפה	38/86		מתן שירותים של הובלות הסעות וצי' מכביות	19/8/86	יד' תוכלה רח' אשדר חוף שמן	א. גוריאל
ע. חיפה	39/86		מתן שירותים של הובלות ציוד ומוצרים שונים למחלקות העיריה	19/8/86	יד' תוכלה רח' אשדר חוף שמן	א. גוריאל
ע. חיפה	40/86	10	העברת זכויות חכירה וחזקה בדירת מגורים בשד' רגביה 3טל בקרית חיים	26/8/86	אגף נכסים יל.פרץ 32 קומה 8 חדר 810	א. גוריאל
ע. לוד	16/86	50	הרכבת מזקים ומכרסמים	15/8/86	משרד מהנדס העיר	מ. לוי
ע. נתניה	71/86	100	ביצוע עבודות סלילת כביש ברח' בחום, דורה, נתניה כולל כביש גישה למתנ"ס	22/8/86	אגף הנדסה רח' ויצמן 4 נתניה	י. אלהאי
ע. רעננה	18/86	200	אספקת ציוד משרדי ומכשירי כתיבה למו' חנוך	15/8/86	מזכירות העיריה	ב. חלמוביץ
ע. באר שבע	49/86	100	החלפת קווי מים ברח' גמל"צבי	22/8/86	טל' 33121 שג' 363, 379 חדר 385	א. נאור
מ.מ. אבן יהודה	8/86		הסעות תלמידים לשנה"ל תשמ"ז	15/8/86	משרדי המועצה טל' 053־97452	ע. חייטובסקי
מ.מ. אלפי מנשה	2/86		שרותי נקיון לבתי ספר ומשרדי המועצה	20/8/86	מח' חינוך טל' 425111, 052־425262	ש. קמן
מ.מ. באר יעקב	9/86	150	הנחת קו ביוב ברח' הגפן	22/8/86	מזכיר המועצה טל' 08־245015	נ. ארנקוביץ
מ.מ. הוד השרון	8/86/7	300	הרחבת כביש קיים וסלילת מדרכות ברח' המכבים ובנה כאמן	17/8/86	מהנדס המועצה טל' 052־24121	א. שמעוני
מ.מ. טירת הכרמל	4/86	100	הסעת תלמידים לבתי ספר	11/8/86	מח' חינוך טל' 04־574241	ר. ביטר
מ.מ. חצור הגלילית	7/86	40	ניקוז והגרנות	27/8/86	יעקב כהן טל' 069־37550	א. כלפון
מ.מ. חצור הגלילית	8/86	40	הסעת תלמידים	20/8/86	רחל ללקש טל' 069־37550	א. כלפון
מ.מ. מטולה	5/86		מכירת רכב פוז 505 ש.י. 1983	22/8/86	מזכיר המועצה טל' 069־41564/7	י. גולדבירג
מ.מ. מטולה	6/86		מכירת רכב טיאוס כבישים ודיר 12 ש.י. 1981	22/8/86	מזכיר המועצה טל' 069־41564/7	י. גולדבירג
מ.מ. גן יבנה	36/86	50	תוספת בניה לבית ספר "תומר"	7/9/86	מח' הנדסה טל' 08־470283	נ. קרמנסקי
מ.מ. עמנואל	6/86	50	קבלן נקיון במוסדות חינוך בעמנואל	25/8/86	מזכירות המועצה טל' 052־421206	א. מרוב
מ.מ. קצרין	89/86	100	ביסוד בית המועצה האזורית	22/8/86	אליעזר אבירן טל' 2 069־41561	ש. בר־לב
מ.מ. קצרין	90/86	50	חניה ליד בית כנסת עתיק	22/8/86	אריה מנחם טל' 069־61251	ש. בר־לב
מ.מ. קרית אתא	17/86	200	הקמת מרכז פיס קהילתי	8/9/86	מח' טכנית טל' 353444־6	א. הרשנו
מ.א. אשכול	5/86	100	הסעות תלמידים לשנה"ל תשמ"ז	18/8/86	רכז תחבורה טל' 057־82711	א. ציפוליטמה
מ.א. דרום השרון	10/86	50	הסעות תלמידים לשנה"ל תשמ"ז	14/8/86	מזכירות המועצה טל' 052־446123	א. לוי
מ.א. חוף אשקלון	158/86		מכירת טנדר פוד 404 שנת ייצור 1979	19/8/86	משרדי המועצה טל' 051־28121־5	י. רוטשילד
מ.א. חוף הכרמל	6/86		הסעות תלמידים	20/8/86	גב' מירה משרדי המועצה	מ. סלע
מ.א. מרחבים	2/86	100	הפעלת חדר אוכל ממבטים ל־4 כתות לימוד	22/8/86	מהנדס המועצה טל' 057־922110	ע. מודר
מ.א. הערבה התיכונה	1/86		מכירת רכבי: 1) פוד 504 +1800 מ.ק. ש.י. 83. 2) מכבר 1300+ אדיר בד רב"ל 1981	22/8/86	משרדי המועצה טל' 057־81225	א. אורן

משרות פנויות בשלטון המקומי

שם הרשות המקומית	מספר מכרז	מחיר מכרזים	שם המכרז	מועד אחרון להגשה	מלוא המען לפרטים	ראש הרשות המקומית
ע. אשדוד	4/86		משרת מבקר הפנים	22/8/86	מח' כ"א טל' 055־52301 ק"ס 347	א. אוחנאי
ע. הרצליה	8/86		משרת מנהל/ת מח' תחזוקה — באגף המשק	25/8/86	מח' כ"א רח' סוקולוב 11 הרצליה טל' 524310, 04־524140	א. לבנאר
ע. חיפה	8/86		משרת מורה למכביקה לשנה"ל תשמ"ז לבי"ס התיכון לטבבאים ע"ש א. שוב			א. גוריאל
מ.מ. גן יבנה	6/86		משרת עובד קהילתי במח' לשירותים חברתיים	19/8/86	מנהל מח' ש"ח טל' 055־74450	מ. אלקסלסי
מ.מ. גן יבנה	7/86		משרת פסיכולוג חינוכי לביל הרך במח' החינוך	19/8/86	מנהל מח' חנוך טל' 055־74121	מ. אלקסלסי
מ.מ. חצור הגלילית	5/86		משרת מהנדס המועצה	24/8/86	ציפורה אר ציונה טל' 069־37550	א. כלפון
מ.מ. חצור הגלילית	6/86		משרת מנהל/ת מח' תברואה חזות העיר ופיקוח	24/8/86	ציפורה אר ציונה טל' 069־37550	א. כלפון
מ.א. חבל יבנה			משרת מנהל השכונות ראשי בעל ניסיון	20/8/86	מזכיר המועצה טל' 055־24467	מ. שמיר
מ.א. לב השרון	3/86		משרת גננת מוסמך	30/8/86	מזכיר המועצה טל' 052־61922	צ. ורות
מ.א. עמק חפר	29/86		משרת רכז תרבות תורנית	20/8/86	מח' תרבות טל' 053־96771	ע. דגני